Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Dickens, Charles.; paa Dansk ved Bering Liisberg ; med Illustrationer af Carl Thomsen.
Titel | Title:	En Fortælling om to Byer
Alternativ titel | Alternative title:	Charles Dickens Udvalgte Værker ved Bering Liisberg.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : "Norden", 1905
Fysiske størrelse | Physical extent:	408 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

1906-ca. 1910.

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

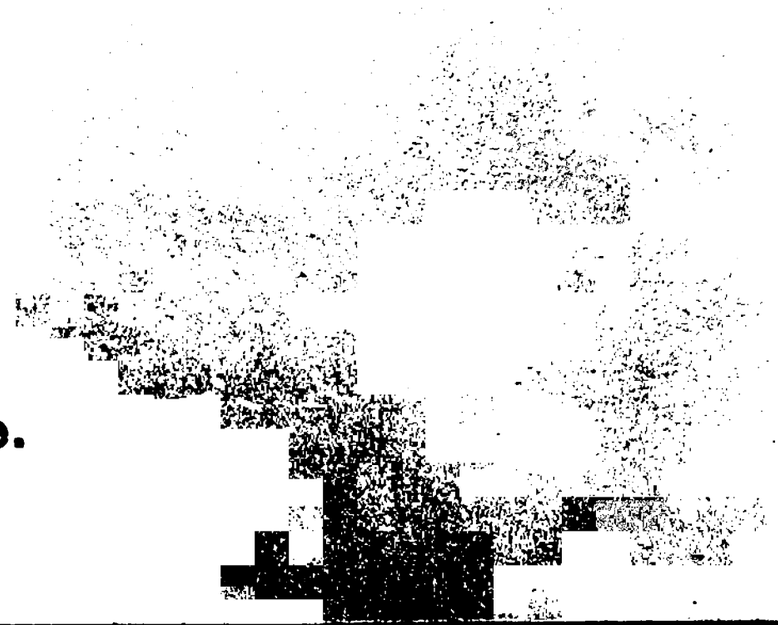

1. Hefte, 30 Øre.

CHARLES DICKENS:

EN FORTÆLLING OM TO BYER

PAA DANSK VED

BERING LIISBERG

MED ILLUSTRATIONER AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

KØBENHAVN

BOG- OG KUNSTFORLAGET »NORDEN«

P. PETERSENS BOGTRYKKERI (EGMONT H. PETERSEN)

MCMV

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

En Fortælling om to Byer blev skrevet i 1858, et af de mest bevægede og stormfulde Aar af Charles Dickens' Liv. Han havde i Foraaret ophævet Samlivet med sin Hustru, var oprevet og pint og havde søgt Tilflugt paa sit Landsted paa Gads Hill. Stedet ligger umiddelbart ved Dover Landevej, som han straks i Begyndelsen af Fortællingen fører os ind paa, og er i øvrigt berømt fra Shakespeare ved Falstaffs Bedrifter.

Dickens havde altid haft en levende Interesse for det store historiske Drama, som vi kalder den Franske Revolution. Carlyles vidunderlige Værk derom var hans kæreste Læsning, og han førte det altid med sig, hvor han saa færdedes.

Ideen til selve Romanen fik han under Opførelsen af et Skuespil af hans Ven Wilkie Collins, i hvilket baade han selv og flere af hans Børn havde optraadt. Af Optegnelser i Dickens' Skitsebog ser man, at han har haft Handlingen i dens Hovedtræk og de vigtigste Karakterer klart for Øje fra første Færd. Dette gælder navnlig Sydney Carton, den Figur Dickens holdt mest af, og som i Virkeligheden er en af de skønneste Skikkelser i hele Verdens Litteratur.

»Arbejdet lagde fuldstændigt Beslag paa mig«, fortæller Dickens selv, »og alt, hvad der sker i denne Fortælling, har haft fuld Virkelighed for mig, for saa vidt som jeg tror at kunne sige, at jeg har gennemlevet det altsammen og selv følt alle de Lidelser, jeg har fortalt om«. Alene det at sætte sig ind i Tiden og Begivenhederne har været et betydeligt Arbejde. I Ønsket om at holde sig saa tæt op ad den historiske Virkelighed som muligt havde Dickens anmodet sin Ven Carlyle om at laane sig nogle af de vigtigste Kildeskrifter til Revolutionens Historie, og den store Lærde havde moret sig med at sende ham to svingende Vognlæs af Bøger.

Dickens selv ansaa Fortællingen om de to Byer for en af sine bedste Bøger.

OVERSÆTTEREN.

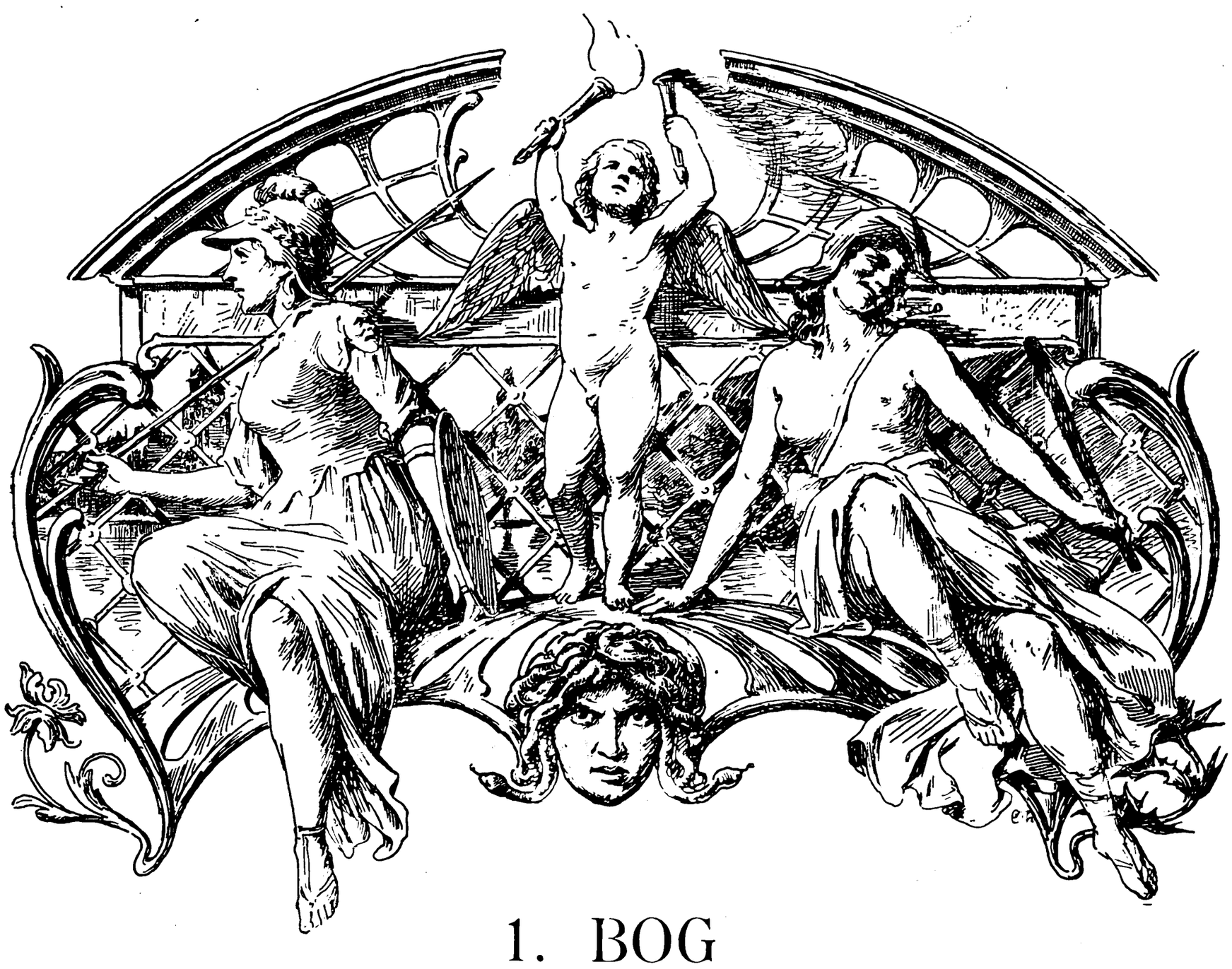

1. BOG

KALDT TIL LIVE PAA NY

1. KAPITEL: TIDEN

Den herligste af alle Tider og samtidig den elendigste; Visdommens Alder og Taabelighedens Alder; en Tid af Tro, en Tid af Vantro; en Vaar af de lyseste Forhaabninger, en Vinter af den mørkeste Fortvivlelse; alt var at haabe og vente, intet var at haabe og vente; Vejen gik lige til Himmelen, Vejen gik lige det andet Sted hen, — kort sagt, Tiden lignede for saa vidt ganske vor egen Tid, som man, — ifølge dens mest larmende Basunblæsere — kun kunde betegne den med de stærkeste Ord.

Paa Englands Trone sad en pluskævet Konge og en Dronning som Folk er flest. Paa Frankrigs Trone sad en pluskævet Konge og en nydelig Dronning. I bægge Lande var det klart som Dagen for de høje Herrer, der styrede Land og Rige og var ved Fadet, at alt var, som det skulde være, og at Forandringer var ganske unødvendige.

Det var i det Herrens Aar syttenhundrede og fem og halv-

fjerds. England lyksaliggjordes i hine gyldne Dage med Aabenbaringer fra den anden Verden lige saa godt som nu tildags. Fru Southcott var nylig gaaet ind i sit fem og tyvende Aar, og en Profet og Underkorporal af Livgarden havde forkyndt, at denne lykkelige Begivenhed vilde blive fejret ved et pragtfuldt Jordskælv, som vilde opsluge baade London og Westminster. Det var heller ikke mere end en god halv Snes Aar siden at Cock-Lane Gespenstet havde lagt sig til Hvile efter at have udtalt sig gennem nogle Bordben ganske og aldeles ligesom Aanderne i sidst afvigte Aar, i øvrigt en højst overnaturlig eller overjordisk Mangel paa Originalitet. Jævne og ligefremme Udtalelser om jordiske Begivenheder havde det heller ikke manglet paa. Den engelske Regering og det engelske Folk havde modtaget et Par saadanne fra en Forsamling af engelske Undersaatter i Nord Amerika. Og de havde, sandt at sige, viist sig at være af større Betydning for Menneskeslægten, end noget af alt, hvad der blev galet op om i Cock-Lane og lignende Hønsegaarde.

Det skønne Frankrig, der ingenlunde paa Aandernes Omraade kan maaale sig med sin Søster med Skjoldet og Treforken, rullede nok saa gladelig og behagelig ned ad Bakke, lavede Papirspenge i Massevis og brugte dem i Massevis. Og alt imens morede det sig, under Ledelse af sine kristelige Sjælehyrder, med saadanne menneskevenlige Gerninger, som at hugge Hænderne af en ung Mand, rive hans Tunge ud med Tænger og brænde ham levende paa Baal, ene og alene fordi han ikke i en Afstand af et hundrede Fod eller saa havde knælet ned i Vejens Dynd til Ære for en Procession af Munke.

Det er ikke umuligt, at der, samtidig med at denne stakkels

Fru Jeanna Southcott, 1750—1814, en religiøs Sværmerske, som paastod at være den i Aabenbaringen omtalte Kvinde, og at hun skulde føde den sande Messias o. s. v.

Cock-Lane, en Smøge i London, West Smithfield, der i Slutningen af XVIII Aarhundrede blev meget omtalt i Anledning af de dær (1762) stedfundne Aandeaabenbaringer. Aanderne udtalte sig ved Banken gennem en ung Pige, som boede i Cock-Lane Nr. 33. Hun blev efter nogen Tids Forløb afsløret som en Bedragerske.

Knøs blev pint til Døde, et eller andet Sted i Frankrigs eller maaske oppe i Norges Skove har vokset Træer, der alt var mærket af Skovhuggeren, Skæbnen. Mærket for at blive fældet, flaadet ned og savet ud i Planker, som skulde bruges til at tømre en mærkelig Ramme af, med en Kniv foroven og en Sæk forneden, — en Indretning, der ikke glemmes, saa længe Verden staar. Det er ikke umuligt, at der paa denne selvsamme Dag, da denne stakkels unge Knøs blev pint ihjel, har staaet nogle tunge Karrer i Skur hos nogle Husmænd ude paa det fede, frugtbare Land, der omgiver Paris. Har staaet der under Skurene, i Læ mod Vejret, overstænkede og tilsølede med Dynd og Ler; Svinene snuser gryntende til dem, Høns flyver op paa dem og flyver ned igen. Det er Arbejdsmanden, Døden, der har sat dem derud for at have dem ved Haanden som sine særlige Befordringer under Revolutionen.

Uophørligt arbejder denne Skovhugger og denne Arbejdsmand, men de arbejder i Tavshed. Ingen hører dem, medens de gaar forbi, listende paa Hosesokker, — ingen taler i alt Fald derom. Ytrer man blot den mindste Tro paa, at de er der og ved deres Arbejde, kan man være sikker paa at blive erklæret for Fritænker og Landsforrædder.

I England var der ikke noget for Nationen at prale af i Retning af Orden eller Sikkerhed for Liv og Lemmer. Indbrud i Husene af væbnede Mænd og Overfald paa Gaderne fandt Sted hver eneste Nat i selve Hovedstaden. Folk, som tog paa Landet, fik det vise Raad af Øvrigheden at sende deres Bohave til Sadelmageren eller Møbelhandleren, for at det ikke skulde blive stjaalet imens. Den Mand, der om Dagen optraadte som en hæderlig Købmand i City, plyndrede om Natten Folk paa Gaderne. Kom han i sin Egenskab af Røverkaptajn til at »standse« en af sine Brødre i det hæderlige Købmandslav og blev genkendt af denne, skød han ham uden Betænkning en Kugle gennem Hovedet og red hjem. En Postvogn blev stoppet af syv Røvere, der havde passet den op. Konduk-

tøren skød de tre af dem, men blev derefter selv skudt af de resterende fire, eftersom hans Ammunition var sluppet op. Hvorpaa Postvognen blev plyndret i Ro og Mag. En Stormægtighed som Første-Borgmestren i London blev paa Grønningen ved Turnham overfaldet af en eneste Røver, som fratog Hs. Herlighed alle hans Kontanter i Overværelse af hele Hs. Herligheds Følge. Fangerne i Londons Fængsler sloges med Slutterne, og Hs. Majestæt Loven dundrede løs paa dem med Muskedonnere, der var ladet med Kugler og Skraa. I de kongelige Sale skar Tyve paa Audiensdage de diamantbesatte Ordenskors fra Hertugers og Baroners Bryst. Musketerer marcherede ind i St. Giles for at lede efter indsmuglede Varer, og Folk skød paa Musketererne, og Musketererne skød paa Folk igen, og det faldt ingen af dem ind, at der var noget underligt ved det.

Bøddelen, som altid havde travlt og altid var uhyggeligt ved Haanden, var i hin Tid i uafbrudt Virksomhed; nu klyngede han alle Slags Ugerningsmænd op i lange Rækker, nu hængte han en Indbrudstyv, som var nappet et Par Dage forinden, nu brændemærkede han i Newgate Folk i Snesevis, nu brændte han Smædeskrifter foran Indgangen til Westminster Hall. I Dag aflivede han en modbydelig Slyngel af en Morder, i Morgen en sølle Langfinger, der havde stjaalet et Par Skilling fra en Bondedreng.

Alt dette og tusinde Gange mere til hændte og skete i og omkring det gode gamle Aar sytten hundrede og fem og halvfjerds. Og alt imens, og medens Skovhuggeren og Arbejdsmanden lydløst og uænset arbejdede videre, førte de to pluskævede og de to andre, hun som Folk var flest og den nydelige, sig med vanlig Brask og Bram og gjorde deres guddommelige Rettigheder gældende med nok saa megen Hoffærdighed.

Og Tiden gik, og Aaret syttenhundrede og fem og halvfjerds

St. Giles, et af Sognene i London; tidligere meget berygtet som Opholdssted for alle Slags løse Folk, Smuglere o. s. v.

rullede afsted. Og de nævnte ophøjede Størrelser og Tusinder og atter Tusinder af mindre Størrelser, deriblandt de, der optræder i denne Fortælling, rullede af Sted ad de Veje, der laa foran dem.

---

2. KAPITEL: POSTVOGNEN.

Det var Landevejen til Dover, der — en Fredag Aften sidst i November — laa foran den første af de Personer, som denne Fortælling har med at gøre. Vejen laa foran ham og foran Dover Postvognen, som den rumlede op ad den stejle Bakke ved Shooter. Han gik, ligesom de andre Rejsende, op ad Bakken i Vejens Pløre ved Siden af Postvognen. Ikke i mindste Maade, fordi de under de foreliggende Omstændigheder hellere vilde gaa end køre, men fordi den plørede Vej op ad Bakken var saa tung, Seletøjet saa tungt og Vognen saa tung, at Hestene allerede tre Gange var gaaet i Staa og een Gang havde drejet baade sig selv og Vognen paa tværs af Vejen, i den oprørske Hensigt at vende om og gaa tilbage til Blackheath. Men Tømmer og Pisk og Kusk og Konduktør havde i Forening oplæst den Paragraf af Krigsartiklerne, ifølge hvilken et saadant Paafund var forbudt, — hvor meget det end kunde tale for den Opfattelse, at visse umælende Dyr er begavede med Forstand — og Hestene havde derpaa opgivet yderligere Modstand og var vendt tilbage til deres Pligt.

Med ludende Hoveder og sitrende Haler pladskede de af Sted gennem det dybe Dynd. Af og til snublede de og sank sammen, som om de var ved at gaa op i Ledemodene og falde i Staver. Hver Gang Kudsken med et sindigt Prr, saasaa! lod dem standse et Øjeblik for at trække Vejret, rystede den Nærmer af Forspandet sit Hoved og alt, hvad der sad derpaa, med en voldsom Energi, som om den vilde sige: Den Vogn kommer aldrig op ad Bakken, — aldrig! Og hver Gang denne Raslen lød fra den nærmer Forhest, foer den Rejsende op, som nervøse Rejsende gør, og blev urolig til Mode.

Der laa en dampende Taage i alle Lavninger og Sænkninger. Rastløs og hvileløs svævede den op ad Bakken — som en ond Aand, der søger Fred og ingen finder. En klam og isnende kold Taage, der langsomt bevægede sig gennem Luften i bølgende Lag og Linier, der fulgte hinanden og rullede ind over hinanden ligesom Søerne i et Hav, der ikke ejede Friskhed og Lægedom, men Sygdom og Sot. Taagen var tæt nok til, at kun dens egen Bevægelse og et Par Alen af Vejen kunde ses i Lyset af Postvognens Lygter. Og Dampen fra de svedende og stønnende Heste strømmede ud i Taagen, som om denne ene og alene skyldtes dem.

Der var to Rejsende til, som tradskede op ad Bakken ved Siden af Postvognen. Alle tre var de pakket ind til op over bægge Øren og med langskaftede Støvler paa Benene. Af det, der var synligt, kunde ingen af dem sige, hvorledes de andre to saae ud, lige saa lidt som han kunde se ind i dem og læse deres Hjerters Tanker.

I hine Tider gjorde Rejsende bedst i at være lidt tilbageholdne over for hinanden og ikke alt for hurtigt lægge nogen Fortrolighed for Dagen. Enhver af dem, man traf paa under Vejs, var maaske en Røver eller i Kompagni med Røvere. Folk, der var i Ledtog med Røvere, kunde man næsten ikke undgaa. Ti i hver Kro og i hvert Værtshus, man kom forbi, var der altid en eller anden i deres Sold, lige fra Værten til Drengene i Stalden.

Saaledes omtrent tænkte Konduktøren paa Dover-Postvognen i sit stille Sind hin Fredag Aften, sidst i November i Aaret syttenhundrede fem og halvfjerds, medens Vognen rumlede langsomt op ad Bakken ved Shooter. Han stod paa sin egen, særlige Plads bag paa Vognen og stampede med Fødderne, stadig rede til at smække Laaget op paa Vaabenkassen, der stod ikke en Arms Længde fra ham med en ladt Muskedonner og en seks—otte ladte Rytterpistoler oven paa et Underlag af Huggerter.

Den sædvanlige gemytlige Stemning herskede i Dover-Post-

vognen. Konduktøren havde Mistanke til de Rejsende, de Rejsende havde Mistanke til hinanden indbyrdes samt til Konduktøren, i Fællesskab havde de Mistanke til alle mulige andre, og Kusken var kun sikker paa sine Heste. Dem kendte han. Han kunde med rolig Samvittighed lægge Haanden baade paa det nye Testamente og paa det gamle og sværge paa, at de ikke duede til Turen.

»Hyp — da!« sagde Kusken, »Hopla! Et Tag endnu og saa er I oppe, og gid Fanden havde jer for al det Mas, jeg har haft med at faa jer op! — Joe!«

»Halløj!« svarede Konduktøren.

»Hvad tænker Du Klokken er?«

»Ti Minutter over elleve, godt og vel.«

»Over elleve! og vi er ikke oppe paa Bakken endnu! Hyp — da! Ersi! Kan I komme af Sted!«

Pisken afbrød den nærmer Forhest i en energisk Benægtelse; den lagde sig i Tøjet og de tre andre med. Atter rumlede Postvognen af Sted, med de Rejsende i deres langskaftede Støvler traskende med ved Siden. De havde gjort holdt, naar Vognen stod stille, og holdt sig hele Tiden tæt ved den. Havde en af dem haft Dristighed nok til at foreslaa at gaa lidt foran, ind i Taagen og Mørket, vilde han have haft de bedste Udsigter til at blive skudt paa Stedet som Landevejsrøver.

Den sidste Anstrengelse bragte Postvognen op paa Toppen af Bakken. Hestene standsede for at trække Vejret. Konduktøren steg af for at lægge Bremsen paa Hjulet for Nedfartens Skyld og lukke Døren op, saa de Rejsende kunde stige ind.

»Pst, Joe!« lød det advarende oppe fra Bukken.

»Hvad siger Du, Tom!«

De lyttede bægge.

»Jeg siger, det er en Hest i Trav — op ad Bakken, Joe.«

»Og jeg siger, den kommer i Gallop, Tom!« svarede Konduktøren, slap Døren og sprang hurtigt op paa sin Plads. »I Kongens Navn, mine Herrer, alle som En!«

Med denne hurtige, men indtrængende Opfordring spændte han Hanen paa sin Muskedonner og var klar til Kamp.

Den i Anledning af denne Fortælling indskrevne Rejsende stod paa Vogntrinnet i Færd med at stige ind, de to andre lige i Hælene paa ham. Nu standsede han og blev staaende, halvt inde i Vognen, halvt uden for den. De andre blev staaende nede paa Vejen bag ved ham. Alle saae de først paa Kusken og saa paa Konduktøren og fra Konduktøren til Kusken, og alle lyttede de. Kusken vendte sig og saae tilbage, Konduktøren vendte sig og saae tilbage, og selv den energiske Hest spidsede Øren og saae tilbage uden Modsigelse.

Stilheden, der fulgte oven paa Vognens Rumlen og Raslen, gjorde Aftenens Ro endnu mere stille og tyst. Hestens Pusten og Prusten bragte af og til Vognen til at ryste som i Ophidselse. De Rejsendes Hjerter slog mulig højt nok til at kunne høres, men Tavsheden i hint Øjeblik talte i hvert Fald lydeligt nok om aandeløse Folk, om Folk, som holdt deres Vejr tilbage og hvis Hjerter bankede i Spænding.

Man hørte en Hest komme gallopperende op ad Bakken i voldsom Fart.

»Halløj dær!« raabte Konduktøren, saa højt han kunde, »hold Hesten an, eller jeg giver Ild!«

Hesten blev pludselig standset i sit Løb, kunde man høre. Den pladskede og stampede endnu et Øjeblik i Vejens Dynd, saa hørte man en Mands Stemme ud fra Taagen.

»Er det Dover-Postvogn?«

»Det kan vel være Dem lige meget, hvad det er,« lød det fra Konduktøren. »Hvem er De?«

»Er det Dover-Postvogn, eller er det ikke?«

»Hvorfor vil De have det at vide?«

»Fordi jeg skal tale med en af de Rejsende, hvis det er Postvognen til Dover.«

»Hvem er den Rejsende?«

»Hr. Jarvis Lorry!«

Vor indskrevne Rejsende lagde øjeblikkelig for Dagen, at det var hans Navn, der var bleven nævnet. Konduktøren, Kusken og de to andre Rejsende saae mistroisk paa ham.

»Bliv hvor De er!«, raabte Konduktøren til Stemmen inde i Taagen. »Kom ikke nærmere! Skulde jeg komme til at begaa en Fejltagelse, vil den ikke kunne gøres om igen i Deres Levetid. Den Herre, som hedder Lorry, vær saa god at sige til!«

»Hvad er der?« spurgte den Rejsende med let rystende Stemme. »Hvem vil tale med mig? Er det Jerry?«

»Hvis det er Jerry, kan jeg ikke lide hans Stemme« mumlede Konduktøren sagte. »Han er mere hæs, end jeg synes om, det er Jerry.«

»Det er mig, Hr. Lorry!«

»Hvad vil De mig?«

»Det er et Brev der oppe fra; det kom lidt efter, at De var rejst. T. & Co.«

»Jeg kender dette Bud, Konduktør,« sagde Hr. Lorry, idet han steg ned fra Vogntrinnet, hjulpet med større Hurtighed end Høflighed af de to andre Rejsende, der straks sprang op i Vognen, trak Døren til og Vinduet op. »Lad ham kun komme herhen, — der ikke noget i Vejen!«

»Jeg haaber ikke der er, men bande paa det vil jeg ikke,« mumlede Konduktøren barskt. »Halløj De dær!«

»Halløj igen De dær!« raabte Jerry mere hæst end nogen Sinde før.

»Kom herhen, — men i Skridt, forstaar De! og har De Pistoler i Saddelhylstret, saa hold Fingrene fra dem! Jeg kan saa Satans nemt komme til at tage Fejl, og saa gaar min Bøsse altid af. Naa, — lad os saa se, hvordan De ser ud!«

En mørk Skikkelse, en Hest og en Rytter, dukkede ud af Taagens Hvirvler og kom langsomt op paa den Side af Postvognen, hvor den Rejsende stod. Rytteren bøjede sig, kastede et Blik paa Konduktøren og rakte den Rejsende en sammenfoldet Billet. Hans Hest snappede efter Vejret efter det voldsomme

Løb, og Hest og Rytter var fra Hestens Hov til Mandens Hat overstænket med Mudder og Dynd.

»Konduktør!« sagde den Rejsende i en rolig, fortrolig Forretningstone.

Den paapasselige Konduktør med højre Haand om Kolbehalsen, venstre om Bøsseløbet og Blikket fast paa Rytteren svarede kort:

»Ja vel!«

»Der er ikke noget at frygte! Jeg er i Tellsons Bank, — De kender uden Tvivl Tellsons Bank i London. Jeg er paa Forretningsrejse til Paris. Her er en Krone i Drikkepenge, — kan jeg læse dette?«

»Ja, — men det maa være hurtigt, Herre!«

Den Rejsende foldede Billetten ud ved Vognlygtens Skin og læste, først sagte for sig selv og derpaa højt: »Vent paa Mademoiselle i Dover!« »Dær ser De, Konduktør, det tog ikke lang Tid. Jerry, bring mit Svar tilbage: Kaldt til Live paa ny!»

Jerry foer sammen i Sadlen.

»Det var et forbandet underligt Svar!« sagde han med sin allerhæseste Stemme.

»Bring det Svar tilbage, og de vil vide derhjemme, at jeg har modtaget denne Billet, lige saa sikkert, som om jeg havde kvitteret for Modtagelsen. Men rid skrapt til, — God Nat!«

Med disse Ord aabnede den Rejsende Døren til Vognen og steg op. Ingen af hans Medrejsende rakte ham en hjælpende Haand. De havde hurtigt bragt Ure og Penge i Sikkerhed i Støvleskafterne og lod, som om de sov. Og Grunden dertil var ene og alene den, at de paa den Maade slap for at spekulere paa, hvordan de ellers skulde bære sig ad.

Vognen rumlede afsted igen, og Taagen hvirvlede sig endnu tættere omkring den, da den begyndte at rulle ned ad Bakken. Konduktøren lagde sin Muskedonner tilbage i Vaabenkisten, kastede et Blik paa dens øvrige Indhold, kiggede ned til Reservepistolerne i Bæltet og saae endelig ind til en mindre Kiste

under hans Sæde, der indeholdt Hammer og Tang, et Par Fakler og en Daase med Tønder. Ti hans Udrustning var saa fuldstændig, at han endog var i Stand til at tænde Vognlysene igen, om de skulde blive blæst ud, hvilket af og til kunde hænde. Han havde da blot at sætte sig ind i Vognen, tage Fyrstaal, Sten og Tønder frem, slaa Ild — og passe godt paa, at Gnisterne ikke faldt ned i Halmen paa Bunden af Vognen — for med nogenlunde Lethed og Sikkerhed at faa tændt Lys igen i Løbet af en fire—fem Minutter.

»Tom!« lød det sagte over Vognruffet.

»Hvad er der Joe?«

»Hørte Du det Svar?«

»Vel gjorde jeg det, Joe!«

»Hvad har Du faaet ud af det?«

»Ingen Ting, Joe!«

»Er det nu ikke et mærkeligt Træf,« sagde Konduktøren i sit stille Sind. »Jeg har heller ikke forstaaet et Ord af, hvad det skulde sige.«

Da Jerry var bleven alene tilbage i Taagen og i Mørket, steg han af Hesten, ikke saa meget af Hensyn til Dyret som for at tørre Snavset af sit Ansigt og hælde Vandet af sin Hatteskygge, — den kunde holde et Par Potter omtrent. Han stod lidt med Tømmen over Armen og lyttede efter Postvognens Rullen. Og da den ikke længer var at høre og Natten atter saa stille som før, begyndte han at gaa ned ad Bakken til den modsatte Side.

»Jeg stoler ikke paa dine Ben, gamle Tøs, efter saadan en Gallop fra Temple-bar!« sagde den hæse Mand vendt mod sin Hest. »Jeg vil ikke sidde op, før vi kommer ned ad Bakken. Kaldt til Live paa ny! Er det nu da ikke Satan til Svar! Det var ikke noget for dig, Jerry, var det vel, Jerry? Du vilde

---

Temple-bar, en nu nedrevet, middelalderlig Byport i London ved City's gamle Grænse.

komme til at sidde forbandet i det, om det kom paa Mode at kalde Folk til Live paa ny!«

---

3. KAPITEL: SKYGGER I NATTEN.

Underligt at tænke sig, at hvert enkelt Menneske ifølge sit Væsen skal være en Gaade, en uudgrundelig Hemmelighed for alle andre. En dyb og højtidelig Tanke, naar man ved Nattetid drager ind i en By, at hvert eneste af disse Huse, der ligger saa tæt opad hinanden i mørke Klynger, indeslutter sin Hemmelighed. At hvert eneste Værelse i hvert af dem indeslutter sin Hemmelighed. At hvert enkelt bankende Hjerte, som slaar i Brystet paa de Hundrede Tusinder af Mennesker derinde, i nogle af dets Forestillinger, paa enkelte af dets Veje, er en Hemmelighed selv for det Hjerte, der slaar det næst.

Der er noget højtidsfuldt i dette, noget der leder Tanken hen paa Døden. Jeg skal aldrig mere kunne vende et Blad i den Bog, jeg havde begyndt at kigge i, som fængslede mig, og som jeg haabede engang at faa Tid til at læse helt og i Ro. Jeg skal aldrig mere kunne se ned i hin dybe, dybe Sø, hvor jeg, naar enkelte Lysstraaler et Øjeblik brød sig i dens Vande, har set Glimt af skjulte Skatte og meget, meget andet. Det stod nu een Gang skrevet, at Bogen skulde smækkes pludseligt i og lukkes for evig, naar blot jeg havde læst en enkelt Side, — det stod skrevet, at Søens Vande skulde stivne i evig Frost i det korte Nu Lysets Straaler spillede paa dens Overflade og jeg stod, længselsfuld og higende, paa dens Bred. Min Ven er død, min Nabo er død, min Elskede, min Sjæls Udkaarne, er død. Der er for bestandig sat Laas og Segl, ubønhørligt sat Laas og Segl for den Hemmelighed, som de, der gik bort, bar i deres Hjerter, og som jeg skal bære i mit til min sidste Dag. Ingen af de tavse Beboere af Kirkegaardene, jeg nu vandrer forbi i denne By, er mere uudgrundelig for mig, end de forretningstravle Menne-

sker jeg møder i dens Gader, eller mere uudgrundelig end jeg er for dem.

Denne Hemmelighed, hans naturlige og umistelige Arvepart, besad det ridende Bud paa Dover Landevej lige saa fuldkomment som Kongen, Konseilspræsidenten og den rigeste Købmand i London. Ligesaa de tre Rejsende, der sad tæt op ad hinanden i den gamle Rumlekasse af en Postvogn. De var, hver for sig, en Hemmelighed for hinanden, lige saa godt som om hver havde kørt i sin Karet med seks Heste for, eller i sin Karet med tresindstyve Heste for og skilt fra hinanden ved mange Mile.

Det ridende Bud lod Hesten trave hjemefter i al Ro og Mag. Han gjorde ikke saa sjældent holdt ved de Værtshuse, han kom forbi, og drak et Krus Øl, holdt sig for sig selv og havde stadig Hatten dybt ned i Panden, hvilket passede udmærket til hans Øjne. De var kulsorte, men underlig flade og sad altfor tæt sammen, som om de var bange for hver for sig at blive grebet i et eller andet, om de skulde fjerne sig for langt fra hinanden. Hvad enten man tog dem sammen med den gamle opkrammede Hat ovenover, — den lignede en trekantet Spyttebakke — eller sammen med det vældige Tørklæde, som Manden havde slynget om Hage og Hals og Bryst og Liv, og som næsten naaede ham til Knæerne, saae de lige skumle og uhyggelige ud. Naar han gjorde holdt for at drikke, trak han Tørklædet ned med venstre Haand, hældte Øllet i sin Hals med højre og trak Tørklædet op igen, saa snart han havde drukket.

»Nej — Jerry, — nej!« sagde han, stadig spekulerende paa det samme, medens han red af Sted. »Det var ikke noget for dig, Du ærlige Sjæl, det vilde ikke passe i din Forretning. Kaldt til Live paa . . . jeg tror, Gud straffe mig, han havde faaet et Glas for meget!«

Det Budskab, han havde at bringe, voldte ham saa meget Hovedbrud, at han blev nødt til at tage sin Hat af et Par Gange og klø sig bag Øret. Oven i Hovedet var han næsten ganske skaldet, men rundt om Issen og voksende næsten lige

ned til hans brede, store Næse havde han en Mængde stridt, ujævnt, sort Haar. Det saae ud, som om det var lavet af en Smed og lignede langt mere den øverste Del af en med Søm og Spiger tæt besat Vold, end menneskeligt Hovedhaar. Selv en meget behændig Springer vilde uden Tvivl have erklæret ham for den farligste Mand i Verden at springe Buk over.

Medens han travede tilbage med det Budskab, han skulde bringe Nattevagten i hans Lukaf i Porten ved Tellsons Bank, tværs over for Temple-bar, og som Nattevagten atter skulde bringe videre til højere Myndigheder inden for Porten, antog Skyggerne i Natten Form og Skikkelse efter de Tanker, som det sære Svar havde sat i Bevægelse i hans Hjerne. Ogsaa for hans Hest tog Skyggerne Form; de voksede frem af dens egne private Grunde til Ængstelse og Uro. Der synes at være mange, ti den blev sky og rystede for hver Skygge, der jog over Vejen.

Imidlertid rumlede Postvognen, hoppende, raslende og humplende af Sted ad sin kedsommelige Rute med sine tre uudforskelige Rejsekammerater. Ogsaa for dem aabenbarede Nattens Skygger sig, svøbende sig og svævende frem, eftersom deres døsige Øjne og omstrejfende Tanker gav dem Skikkelse og Form.

Der var mægtigt Tilløb til Tellsons Bank i Postvognen. Dens Rejsende sad og nikkede i sit Hjørne med halvaabne Øjne. Den ene Arm havde han stukket ind i Armstroppen, og den gjorde sig al mulig Umage for at holde igen paa ham og hindre ham i at støde mod den anden Rejsende og mase ham op i hans Hjørne, naar Vognen gav et særlig stærkt Bump. De smaa Vinduer i Vogndøren, Vognlygten, som utydeligt skimtedes igennem dem, og den lige over for ham siddende, vel indpakkede Rejsende blev til Tellsons Bank og gjorde vældige Forretninger. Seletøjets Raslen blev til Klirren af Penge, og der blev i fem Minutter honoreret flere Veksler, end Tellson med alle sine inden- og udenlandske Forbindelser nogen

Sinde havde betalt i tre Gange saa lang Tid. Saa aabnede Bankens underjordiske Kælderhvælvinger sig for ham, med hvad der af Skatte og Hemmeligheder var ham bekendt, — og det var ikke saa lidt, han kendte dertil — og han gik ind i dem med de store Nøgler i den ene Haand og et flakkende Lys i den anden og fandt dem fast tillukkede, stærke og i Orden, ganske som da han sidst havde set dem.

Men til Trods for at Banken saa ganske fyldte ham og optog hans Tanker, og til Trods for at Postvognen — paa en sær forvirret Maade, nærmest som Fornemmelsen af Smerte i en Opiumsrus — ligeledes fyldte ham og optog hans Tanker, var der endnu en bestemt Forestilling, som uafladeligt, hele Natten igennem, blev ved at trænge sig frem. Han var i Færd med at grave et Menneske ud af en Grav.

Hvilket af de mangfoldige Ansigter, som viste sig for ham i Nattens Løb, der var den begravede Mands rette Ansigt, fortalte Nattens Skygger ikke. Men alle Ansigterne var af en Mand paa en fem og fyrretyve Aar, og de var egentlig kun forskellige i de Lidenskaber, de gav til Kende, i deres rædselsfulde, udslidte, elendige Udtryk. Stolthed, Foragt, Trods, Stivsindethed, Ydmyghed og Fortvivlelse fulgte efter hinanden, ligesom indfaldne Kinder, Gustenhed, Dødens Bleghed og magre, magre Hænder. Men i alt væsenligt var det det samme Ansigt, og alle indrammet af Haar, der var blevet hvidt før Tiden.

Og for hundrede Gang spurgte den Rejsende, halvt vaagen og halvt sovende:

»Hvor længe har De været begravet?«

Og stadig lød Svaret:

»Næsten atten Aar.«

»Og hvert Haab om at blive gravet ud igen, havde De opgivet?«

»For længe, længe siden!«

»De veed, at De er kaldt til Live paa ny?«

»Det siger man mig.«

»Jeg haaber, at De føler Glæde ved at vende tilbage til Livet?«

»Det veed jeg ikke.«

»Vil De se hende nu? Skal jeg føre hende til Dem?«

Paa det sidste Spørgsmaal lød Svarene forskelligt og modsigende. Snart kom det med brudt Stemme: »Vent, — vent! Om jeg saae hende nu, — det vilde dræbe mig.« Undertiden lød det i en Regn af Taarer, men uden Ord: »Bring mig til hende, — hvor er hun?« Og atter læstes i det vilde, stirrende Blik et tredie Svar: »Jeg forstaar ikke, hvad De siger, — jeg kender hende ikke!«

Efter saadanne Samtaler i Drømme tog den Rejsende atter fat paa at grave. Og han gravede og blev ved at grave, snart med en Spade, snart med en stor Nøgle, snart med sine Hænder, indtil han endelig fik den Ulykkelige gravet ud. Fik ham gravet ud med Jord i sit Ansigt og Jord i sit Haar, for pludselig at se ham falde sammen til Støv.

Den Rejsende foer sammen, vaagnede halvt og lod Vinduet gaa ned for at føle Virkeligheden i Form af Taage og Regn paa sine Kinder.

Men selv med de aabne Øjne hæftede paa Taagen og Regnen, paa Vognlygtens Skær, som bevægede sig frem med Vognen, paa Hækken langs Vejen, der gik ud og ind og op og ned efter Vognens Stød og Kast, begyndte Skyggerne udenfor at slaa Følge med Skyggerne inde i Vognen. Den virkelig Bank ved Temple-bar, Dagens virkelige Forretninger, de virkelige Pengehvælvinger, det virkelige Bud, der var sendt efter ham, og det virkelige Svar, han havde sendt tilbage, — det var der altsammen. Og ud af al denne Virkelighed dukkede det hvide Ansigt spøgelseagtigt frem, og atter faldt Ordene som før:

»Hvor længe begravet?«

»Næsten atten Aar.«

»Jeg haaber, De føler Glæde ved at vende tilbage til Livet?«

»Jeg veed ikke . . .«

Atter graver han løs med Spaden, graver og graver, til en utaalmodig Bevægelse fra en af hans Medrejsende maner ham om at trække Vinduet op igen og lægge sin Arm bedre til rette i Læderstroppen. Saa giver han sig til at spekulere over de to sovende Skikkelser, indtil hans Tanker glider bort fra dem igen og paa ny gaar i Gang med Banken og Gravearbejdet.

»Hvor længe begravet?«

»Næsten atten Aar.«

»Og hvert Haab om at blive gravet ud igen havde De opgivet?«

»For længe siden!«

Ordene lød endnu i hans Øren, med større Tydelighed end nogen Sinde udtalte Ord havde lydt i hans Levetid, da den trætte Rejsende vaagnede og saae, at Dagen var ved at bryde frem, og at Skyggerne var forsvundne med Natten.

Han lod Vinduet gaa ned og saae ud. Solen stod op. Midt i et Stykke Pløjeland paa Bakkeskraaningen stod en Plov, som den havde staaet Aftenen forud, da Hestene var bleven spændt fra; bag den en stille Skov, endnu med broncefarvet og gyldenrødt Løv paa mange Træer. Jorden var kold og vaad, men Himlen klar og lys, og Solen stod op i al sin stille Pragt og Herlighed.

»Atten Aar!« tænkte den Rejsende med Blikket vendt mod Solen. »Du almægtige Gud, — levende begravet i atten Aar!«

---

4. KAPITEL: FORBEREDELSEN.

Op ad Formiddagen rullede Postvognen lykkelig og vel frem foran »Hotel Kong Georg« i Dover og gjorde holdt, og Opvarteren slog — som hans Sædvane var — Vogndøren op. Det gik for sig med al den Omstændelighed og Højtidelighed, som Lejligheden fordrede; ti en fuldbragt Rejse med Postvogn fra London til Dover paa denne Tid af Aaret var en Bedrift, som

man nok kunde ønske de dristige Passagerer til Lykke med.

To af de Rejsende var bleven sat af, hver paa sit Sted, under Vejs, og der var, da Postvognen gjorde holdt paa sit Bestemmelsessted, kun een dristig Mand at ønske til Lykke. Vognen, skimlet og muggen som den var indeni og med en ubehagelig Lugt af fugtigt og smudsigt Halm, lignede mest af alt et stort, mørkt Hundehus. Og da Hr. Lorry, den Rejsende, havde rystet sig selv ud af Hundehuset med Halmstraa hængende rundt omkring i sit langhaarede, krøllede Rejsesjal, med sin nedhængende Hat og sine sølede Ben, lignede han mest af alt en stor Hund.

»Smakken gaar vel over til Calais i Morgen?«

»Ja, Herre! Om Vejret holder sig, og det ikke bliver for stiv Kuling. Det vil være Højvande omtrent Kl. 2 Eftermiddag. Herren ønsker en Seng?«

»Jeg tror ikke, jeg vil sove nu. Men jeg vil gerne have et Værelse, og jeg vilde gerne barberes.«

»Og derefter spise Frokost? Javel, Herre. Denne Vej, værs'go. Hej dær, vis den Herre op i Nr. 4. Bring Herrens Kuffert op i Nr. 4. Varmt Vand til Nr. 4. Træk Støvlerne af den Herre i Nr. 4,— der er allerede fyret op paa Nr. 4, min Herre! — Barberen til Nr. 4. Rask nu, — op til Nr. 4!«

Dover-Postvognens Rejsende blev altid viist op i Nr. 4, og da de altid var pakket ind i Rejsetøj fra Hoved til Fod, fik dette Værelse en særlig Interesse for Beboerne af Hotel Kong Georg. Ti man saae kun een Slags Mennesker gaa derind, men der kom mange Slags ud igen. I den Anledning stod en anden Opvarter, et Par Hotelkarle, adskillige Stuepiger og endelig Værtinden selv paa Lur paa forskellige Steder mellem Nr. 4 og Forstuen, da en omtrent tresindstyveaarig Herre, iført et Sæt brunt Tøj, noget slidt, men yderst vel holdt, med store Opslag paa Ærmerne og store Klapper over Lommerne, vandrede gennem Gangen ned til sin Frokost.

Der var ingen andre i Frokoststuen hin Formiddag end Herren i Brunt. Frokostbordet var trukket frem foran den

blussende Kaminild. Og som han sad dær, ganske stille og ventede paa sin Frokost, medens Ilden kastede sit Skær over ham, skulde man have troet, at han sad Model for en Maler.

Meget astadig og meget afmaalt saae han ud, som han sad dær med en Haand paa hvert Knæ, medens et højt lydende Lommeur i hans overklappede Vestelomme dikkede klangfuldt og taktfast, som om det med sin Alvor og sin rolige Følgen-med-Tiden vilde protestere mod den stundesløse Kaminilds Letsindighed og hurtige Opblussen. Han havde velskabte Ben og var aabenbart lidt forfængelig af dem; ti hans fine, brune Strømper sluttede stramt og uden en Fold om Benene, og hans Sko og Skospænder var blanke og pæne om end uden nogen Pynt. Han bar en morsom lille, glat-bølget, hørgul Paryk, der sluttede ganske tæt til hans Hoved. Den var antagelig lavet af naturlige Haar, men saae nærmest ud til at være spundet af Silke eller af Glas. Hans Lintøj kunde vel ikke i Finhed og Elegance maale sig med hans Strømper, men det var ulastelig hvidt, — saa hvidt som de skumtoppede Bølger, der brødes mod Havstokken paa Stranden tæt ved, eller som de kridhvide Sejl, der saaes lyse i Solskinnet langt ude til Søs. Under den snurrige, lille Paryk saaes et Par fugtige, klare Øjne, der ligefrem lyste op i hans til daglig rolige og beherskede Ansigt. Man kunde ikke undgaa at faa en Følelse af, at det engang, i yngre Dage, maatte have kostet deres Ejermand nogen Møje at faa dem tøjlede og opdragne til et bankmæssigt, roligt og tilbageholdent Udtryk. Hans Kinder havde en god, sund Farve, og omend hans Pande ikke var fri for Rynker, viste den kun ringe Spor af Sorg. Maaske de betroede Pebersvende, der arbejdede i Tellsons Bank, væsentlig var optaget af andre Folks Bekymringer. Og maaske forholder det sig med andre Folks Bekymringer som med gamle Støvler: De gaar let paa og de gaar let af.

For at gøre Ligheden med en Mand, der sidder for en Maler, ganske fuldstændig, døsede Hr. Lorry hen og faldt i Søvn.

Han foer op, da Frokosten blev bragt ind, rykkede sin Stol nærmere til Bordet og sagde:

»Vil De gøre et Værelse i Stand til en ung Dame, som kan komme hertil, hvad Øjeblik det skal være, i Løbet af Dagen. Hun vil sandsynligvis spørge efter Hr. Jarvis Lorry, eller maaske blot efter en Herre fra Tellsons Bank. Vær saa god at lade mig vide, naar hun kommer.«

»Javel, min Herre. Tellsons Bank i London?«

»Netop.«

»Ja vel, min Herre. Vi har ofte den Ære at huse de Herrer fra Tellsons paa deres Rejser frem og tilbage mellem London og Paris. De rejser meget, de Herrer i Tellsons!«

»Aa ja. Vi er lige saa meget et fransk Hus som et engelsk Hus.«

»Ja vel, Herre. Herren selv rejser ikke meget i Almindelighed?«

»Ikke i de senere Aar. Det er femten Aar siden vi sidst, — siden jeg sidst kom fra Frankrig.«

»Femten Aar? Nej virkelig! Det var før min Tid, det var ogsaa før de nuværende Folk fik Hotellet, — »Kong Georg« var i andre Hænder dengang, Herre.«

»Ja, det tror jeg, det var.«

»Men jeg tør holde ti mod een paa, at et Hus som Tellson & Co. var i fuldt Flor ikke blot for femten, men for maaske halvtreds Aar siden!«

»Om De multiplicerer med tre og siger for et Hundrede og halvtreds Aar siden, vil De ikke være saa langt fra Sandheden.«

»Nej — virkelig?«

Med runde Øjne og rund Mund traadte Opvarteren et Skridt tilbage, skiftede sin Serviet fra højre Arm over paa venstre og indtog en magelig og behagelig Stilling, idet han iagttog den Rejsende, medens denne spiste og drak, ligesom fra et Vagttaarn

eller et Observatorium. Ganske og aldeles som Opvartere har gjort, lige siden Verden blev skabt.

Da Hr. Lorry havde spist sin Frokost, gik han sig en Tur ned til Søen. Den lille snevre, krinkelkrogede By gemte sig bort fra Stranden og stak alle Vegne Hovedet ind i Kalkklipperne ligesom en Havstruds. Stranden var en Ørken af Søer og Sten, som tumlede og rullede vildt af Sted imellem hinanden. Havet spillede Mester og gjorde, hvad det vilde, og hvad det vilde, var Ødelæggelse. Det drønede imod Byen, og det drønede mod Klinterne og skyllede i sit Raseri Stykke efter Stykke bort fra Kysten. Luften mellem Husene var saa mættet med Lugt af Fisk, at man skulde tro, at syge Fisk gik op paa Land og tog Luftbad, ligesom syge Folk gik ned til Stranden og tog Søbade. Der var en Smule Fiskeri fra Havnen, og ved Nattetide en hel Del Løben omkring og Spejden ud over Havet, særlig naar Flodvandet var inde og det nærmede sig Højvande. Smaahandlende, som ikke drev nogen Handel, der var værd at tale om, blev undertiden — paa en ganske uforklarlig Maade — hovedrige Folk. Og mærkværdigt nok: Ikke et Menneske i Nabolavet kunde taale at se en Lygtetænder.

Dagen gik, og Skumringen begyndte at bryde frem. Da Luften, der af og til havde været klar nok, til at man kunde skimte Frankrigs Kyst, atter begyndte at blive diset og taaget, syntes Hr. Lorrys Tanker ogsaa at blive omtaagede. Da det var bleven mørkt og han atter sad i Spisestuen og ventede paa sin Middagsmad, som han havde ventet paa sin Frokost, var hans Fantasi i fuld Gang med at grave, grave og grave i Kamin-ildens røde Gløder.

En Flaske god Rødvin efter Middag gør ikke nogen Kulgraver anden Skade, end at den muligvis kan bringe ham til for en Stund at glemme sit Arbejde. Hr. Lorry havde siddet lidt og daset og havde netop skænket det sidste Glas Rødvin med et saa fuldstændigt Udtryk af Velbehag, som man nogen Sinde vil kunne finde hos en rask og kraftig ældre Herre, der er naaet

til Bunden af sin Flaske, da en Vogn kom raslende op ad den smalle Gade og humplede og skumplede ind i Hotellets Gaard.

Han satte Glasset urørt tilbage. »Der har vi Mad'moiselle!« sagde han.

Et Par Minutter senere meldte Tjeneren, at Frk. Manette var kommet fra London og meget gerne vilde tale med Herren fra Tellsons Bank.

»Allerede?«

Frk. Manette havde spist lidt i en Kro under Vejs; hun trængte ikke til noget nu, men var meget længselsfuld efter at se Herren fra Tellsons. Om det ikke var for megen Ulejlighed og han vilde være saa elskværdig, vilde hun gerne modtage ham straks.

Herren fra Tellsons havde intet Valg. Han tømte sit Glas med et Udtryk af hjælpeløs Fortvivlelse, satte sin snurrige, lille hørgule Paryk til rette ved Ørene og fulgte Tjeneren til Frk. Manettes Værelse.

Det var et stort, mørkt Rum, møbleret paa en begravelsesagtig Maade med sorte, hestehaarsbetrukne Stole og med svære, mørke Borde. Bordene var blevet poleret saa tit, at de høje Lys paa Midterbordet spejlede sig tungsindigt i hvert eneste Bordblad, som om de var begravet i dybe Grave af mørkt Mahognitræ og ikke kunde formodes at give noget virkeligt Lys fra sig, før de var blevet gravet op.

Mørket i Værelset var saa tæt og uigennemtrængeligt, at Hr. Lorry, medens han forsigtig skred frem over det slidte, tyrkiske Tæppe, fik den Tanke, at Frk. Manette i Øjeblikket slet ikke var til Stede i Værelset. Men da han var kommen forbi de to høje Lys, fik han pludselig Øje paa hende, som hun stod dær ved et Bord, mellem Lysene og Kaminen, rede til at tage imod ham.

Det var en ung Dame, ikke mere end sytten Aar gammel, iført en Rejsekappe og endnu med sin Straahat hængende ved Baandet over den ene Haand. Da hans Øje faldt paa den lille, slanke og

fine Skikkelse, med den rige, gyldne Haarfylde, et Par blaa Øjne, der mødte hans egne med et spørgende Blik, og en Pande med en — særlig naar man tog i Betragtning, hvor ung og glat den var — ejendommelig Evne til at løftes og rynkes til et Udtryk, som hverken skyldtes Forlegenhed, Forundring, eller Uro — ja, ikke engang levende, ufravendt Opmærksomhed, skønt det rummede noget af alt dette, — da hans Øjne faldt paa den unge Pige, dukkede der pludselig et levende Billede op i hans Erindring af et lille Barn, som han en kold Nat, da Sneen væltede ned og Søen taarnede sig op om Smakken, havde holdt fast i sine Arme under Overfarten over Kanalen herude. Billedet svandt bort som et fugtigt Aandepust vilde forsvinde fra Overfladen af det medtagne Pillespejl bag hende, paa hvis Ramme et Optog af sorte Neger-Amoriner — nogle af dem havde ingen Hoved og endnu færre Arme eller Ben — frembar sorte Kurve af sorte Sodomafrugter til sorte Gudinder, — og han bukkede stift for Frk. Manette.

»Maa jeg ikke bede Dem tage Plads!« lød det med en klar og behagelig, ung Stemme. Der var lidt fremmed i Tonefaldet, men kun ganske lidt.

»Jeg kysser Deres Haand, min unge Dame,« sagde Hr. Lorry med gammeldags Høflighed, bukkede atter stift og satte sig ned.

»Jeg fik i Gaar et Brev fra Banken, min Herre, der meddelte mig, at nye Oplysninger eller nye Opdagelser . . . .«

»De kan betegne det, som De vil, Frøken, Ordet er ganske ligegyldigt.«

» . . angaaende min stakkels Faders Formue, — min stakkels Fader, som jeg aldrig har set, og som er død for længe, længe siden . . .«

Hr. Lorry sad og rokkede i sin Stol og kastede et uroligt Blik op til den sorte Procession af Neger-Amoriner, — som om de havde kunnet hjælpe noget Menneske med deres latterlige Kurve!

» . . . og som gjorde det nødvendigt, at jeg tog til Paris for dær at sætte mig i Forbindelse med en Herre, som Banken godhedsfuldt havde sendt af Sted i samme Anledning.«

»Det er mig.«

»Det var netop, hvad jeg ønskede at høre, min Herre.«

Hun nejede for ham — unge Damer nejede i de Tider — og lagde i sin Bøjning fint og nydeligt for Dagen, at hun gerne vilde have ham til at forstaa, hvor klart hun følte, at han var meget ældre og forstandigere, end hun selv. Han bukkede paa ny.

»Jeg skrev tilbage til Banken, at naar de Herrer, der er saa venlige at vejlede mig og tage sig af mine Sager, ansaa det for nødvendigt, at jeg rejste til Paris, vilde jeg — som er forældreløs og ikke har nogen Ven til at ledsage mig — være dem meget taknemmelig, om det maatte blive mig tilladt at foretage denne Rejse under Deres Beskyttelse. De havde allerede forladt London, saa vidt jeg veed, men der blev sendt et Ilbud efter Dem med Anmodning om at vente paa mig i Dover.«

»Jeg var saa lykkelig at faa dette Hverv overdraget,« sagde Hr. Lorry, »og jeg vil være endnu mere lykkelig ved at udføre det.«

»Jeg takker Dem mange Gange for Deres Venlighed. Banken har meddelt mig, at De vilde give mig nærmere Underretning om Anledningen til denne Rejse, samt at jeg maatte være forberedt paa en stor Overraskelse. Jeg har gjort, hvad jeg kunde for at forberede mig, og jeg er naturligvis meget spændt paa at faa at vide, hvorfor jeg saa pludselig maa rejse til Paris.«

»Naturligvis, naturligvis!« sagde Hr. Lorry. »Ja — jeg — naturligvis!«

Hr. Lorry standsede pludselig og satte den bølgede, hørgule Paryk til rette ved Ørene!

»Det er meget vanskeligt at begynde,« sagde han.

Han begyndte heller ikke. Men i sin Ubeslutsomhed kom han til at møde hendes Blik. Over den unge Piges Pande laa

atter hint sælsomme Udtryk, ikke blot sælsomme, men smukke og karakteristiske Udtryk, og hun løftede sin Haand, som om hun uvilkaarlig havde standset eller vilde standse en Skygge, der gled hende forbi.

»Er De fuldstændig fremmed for mig, min Herre?«

»Det skulde jeg mene.« sagde Hr. Lorry og strakte sine Hænder frem med et overbevisende Smil.

Det var, ligesom om hint Udtryk satte sig dybere fast dær mellem Øjenbrynene, lige over den lille Kvinde-Næse, der var saa fin og nydelig i sine Linier, medens hun tankefuld tog Plads i Stolen, ved hvilken hun hidtil havde staaet op. Han iagttog hende ufravendt, medens hun sad og grundede, og tog atter fat, i samme Øjeblik hun paa ny hævede sit Blik.

»Jeg antager, Frk. Manette, at jeg her i Deres Adoptiv-Fædreland gør rettest i at tale til Dem som en ung engelsk Pige?«

»O — ja, vær saa god!«

»Frk. Manette, jeg er Forretningsmand, og jeg har her en Forretning at udføre. Naar jeg nu vil søge at sætte Dem ind i denne Forretning, beder jeg Dem ikke tage mindste Hensyn til mig, — jeg er en Talemaskine, kun en Talemaskine og intet andet. Jeg vil tillade mig at fortælle Dem en Historie om en af vore Kunder.«

»En Historie!«

Han syntes med Hensigt at misforstaa det Ord, hun havde gentaget, og tilføjede hurtigt:

»Ja — en af vore Kunder. I Bankens Forretningssprog kalder vi altid vore Forbindelser for vore Kunder. Han, jeg taler om, var Franskmand, Videnskabsmand — en Mand med store Kundskaber. Han var Læge.«

»Han var vel ikke fra Beauvais?«

»Jo netop! Han var fra Beauvais ligesom Deres Fader, Monsieur Manette, og ligesom Deres Fader var han en anset Mand i Paris. Jeg havde den Ære at kende ham dær. Vi stod kun i

Forretningsforhold til hinanden, men det var meget fortroligt. Jeg var paa den Tid ansat i vor Filial i Paris og havde alt været der i, — ja, paa den Tid i over tyve Aar.«

»Paa den Tid! — Tør jeg spørge, min Herre, naar var det?«

»Den Tid, jeg taler om, Frøken, ligger tyve Aar tilbage. Han ægtede en engelsk Dame, — jeg var selv en af Forloverne. Hans Affærer var som saa mange andre franske Herrers og franske Familiers Affærer ganske i Hænderne paa Tellsons. Jeg har paa samme eller ganske lignende Vis været betroet Mand for Snese af vore Kunder. Men det er kun Forretningsforhold, Frøken; der er ikke Tale om noget som helst venskabeligt Forhold eller nogen som helst særlig Interesse fra min Side, ikke det mindste der ligner Følelse, — nej, ikke Spor af Følelse. Jeg har gaaet fra den ene af vore Kunders Affærer til den anden i mit lange Forretningsliv, ganske som jeg i Dagens Forretningsliv gaar fra den ene Forretning til den anden. Jeg er kort sagt blottet for Følelse, — jeg er ikke andet end en Maskine. Men for at gaa videre . . . .«

»Det er min Faders Livshistorie, De har begyndt paa, min Herre, og det gaar mere og mere op for mig,« hendes mærkeligt rynkede Pande var meget energisk vendt imod ham, »at det var Dem, der bragte mig over til England, da jeg efter min Moders Død, — hun døde alt to Aar efter min Fader — blev ladet tilbage som et forældreløst Barn. Jeg er næsten viss paa, at det var Dem!«

Hr. Lorry tog den tøvende lille Haand, som tillidsfuldt blev strakt ud imod ham, og førte den ærbødigt til sine Læber. Saa lod han den unge Dame sætte sig i Stolen igen, greb selv med venstre Haand om Stoleryggen, medens han med den højre kløede sig paa Hagen, rettede paa Parykken eller understregede, hvad han sagde. Saaledes stod han og saae ned paa hendes Ansigt, der stadig var vendt imod hans.

»Frk. Manette, det var mig. Og De vil indse, hvor rigtigt jeg talte om mig selv lige nu, da jeg sagde, at jeg var blottet for

Saaledes stod han og saae ned paa hendes Ansigt, ...

Følelse, og at alle mine Forbindelser med mine Medmennesker ene og alene er Forretning og ikke andet end Forretning, — De vil selv indse det af den ene Kendsgerning, at jeg aldrig har opsøgt Dem siden. De har siden da været Tellsons Banks Myndling, og jeg har siden da været optaget af andre Forretninger i Firmaet — Følelser! Jeg har ingen Tid til sligt og ingen Anledning til sligt. Jeg tilbringer mit hele Liv, lille Frøken, med at dreje en Haandkværn, — en Haandkværn, der maler Penge.«

Med denne løjerlige Betegnelse af sin daglige Beskæftigelse, gav Hr. Lorry sig til at glatte paa sin Paryk med bægge Hænder. Hvilket var ganske unødvendigt, ti intet kunde være mere glat og skinnende, end den var i Forvejen. Og derpaa indtog han sin tidligere Stilling.

»Saa vidt er dette, — som De meget rigtigt bemærkede — Deres længe savnede Faders Historie. Men nu kommer Forskellen. Hvis Deres Fader ikke var død, dengang han døde, — men De maa ikke blive bange, — hvor De foer sammen!«

Ja, det kan nok være, hun foer sammen. Og hun greb om hans Arm med bægge Hænder.

»Lille Frøken,« sagde Hr. Lorry beroligende, idet han gav Slip paa Stoleryggen med venstre Haand og lagde den oven paa de bønfaldende Fingre, der havde grebet om hans Arm og skælvende klamrede sig til den. »Lille Frøken, De maa prøve at beherske Dem, — det er en ren Forretningssag, ren Forretningssag, som jeg har sagt Dem. Men hvad jeg vilde sige . . .«

Han kunde ikke holde ud at møde hendes Blik, standsede, søgte efter Ord og tog fat igjen.

»Hvad jeg vilde sige, — hvis Monsieur Manette ikke var død — hvis han pludselig og lydløst var forsvundet, — hvis han var bleven borte som ved Trolddom, — hvis det havde været vanskeligt at gætte, til hvilket rædselsfuldt Sted han var bleven bragt, hvis end ikke den største Skarpsindighed kunde opdage noget som helst Spor af ham, — hvis han i en eller anden

Landsmand havde haft en Fjende, der var i Stand til at bruge et eller andet Privilegium, — et Privilegium, som jeg under mit Ophold i Frankrig aldrig hørte Folk tale om uden hviskende og gysende, — f. Eks. et Privilegium til at udfylde en gyldig Arrestordre med Navnet paa hvem man vilde skille sig af med og gemme dem bort i et Fængsel, saa længe det skulde være, — hvis hans Hustru havde bønfaldt Kongen, Dronningen, Hoffet, Gejstligheden, om blot den mindste Underretning om, hvad der var blevet af ham, og bønfaldt forgæves, — ja, saa vilde Deres Faders Historie være denne ulykkelige Mands Historie, Doktorens fra Beauvais.«

»Jeg beder Dem, min Herre, jeg bønfalder Dem om at sige mig alt!«

»Jeg skal sige Dem alt, — tror De, De kan taale at høre det?«

»Jeg kan taale alt, — kun ikke denne grufulde Uvished, De har sat mig i.«

»De taler med Fatning og Ro, og De er fattet og rolig, — det er meget godt!« — Hr. Jarvis Lorry var nu næppe saa rolig, som han lod — »Men det er en Forretningssag, — saadan maa De betragte det, en Forretning, som skal bringes til Ende. Nu, — hvis denne Doktors Hustru trods alt sit Mod og al sin Højsindethed havde lidt saa meget under alt dette, inden hendes lille Barn kom til Verden . . .«

»Det var en Datter, det var en Datter!«

»Ja, en Datter, — en Forretningssag, en ren og bar Forretningssag, De maa ikke blive saa urolig. Hvis nu denne stakkels Dame, lille Frøken, havde lidt saa meget, at hun var kommet til den Beslutning, at det stakkels Barn ikke skulde arve nogen Del af de Kvaler, hun selv havde lidt, men at det skulde opdrages i den Tro, at dets Fader var død, — nej, nej, De maa ikke knæle, — for Himlens Skyld, hvorfor knæler De for mig?«

»For at bønfalde Dem om at sige mig Sandheden. O, kære,

gode Herre, — har De et Hjerte, saa sig mig den hele Sandhed!«

»Det — det er en Forretningssag, De bringer mig ud af Fatning, lille Frøken, og hvorledes skal jeg kunne gøre Forretninger, naar jeg ikke er fattet og rolig? Koldt Vand i Blodet! Hvis De f. Eks. vilde være saa god at sige mig, hvad ni Gange tre og halvfems er, eller hvor mange Shillings der er i tyve Guineas, vilde det være mig meget kært. Det vilde gøre mig meget roligere med Hensyn til Deres Sindstilstand.«

Uden ligefrem at svare paa denne Henstilling sad hun saa stille, da han med Varsomhed havde rejst hende op, og hendes Hænder, der stadig fastholdt deres Greb om hans Arm, var saa meget mere i Ro, end de havde været før, at Hr. Jarvis Lorry begyndte at føle sig beroliget.

»Saadan, saadan, det var Ret! De er en modig ung Dame, De har en Forretning for Dem, — en god og nyttig Forretning! — Nu, saaledes bar Deres Moder sig ad med Dem, Frk. Manette. Og da hun døde — med sønderknust Hjerte — hun havde aldrig undet sig Rist eller Ro for at lede efter Deres Fader, lod hun Dem alene tilbage som en lille to Aars Pige, der skulde vokse op til at blive en smuk, ung Kvinde, paa hvis Pande der aldrig maatte komme nogen Sky ved Tanken om, at Ingen anede, om Deres stakkels Faders Hjerte hurtigt var bristet i Fængslet, eller om han havde henslæbt Livet dær i mange og lange Aar.«

Hr. Lorry saae, medens han talte, med medlidende Beundring ned paa hendes store, gyldne Haar, som om han udmalede for sig selv, at det allerede var begyndt at blive graat.

»De veed, at Deres Fader var ikke i Besiddelse af nogen stor Formue. Alt hvad han ejede, blev sikret Deres Moder og Dem. Der er ikke fremkommet nogen som helst nye Oplysninger om Formue af nogen Slags i Boet, men . . .«

Grebet om hans Arm blev mere fast end før, og han holdt inde. Det Udtryk over hendes Øjne, som saa stærkt havde til-

trukket sig hans Opmærksomhed, var nu stærkere end før præget paa hendes Pande, — et Udtryk af den dybeste Sorg og Rædsel.

»Men han, — han er bleven funden. Han lever, i høj Grad forandret, naturligvis, — næsten et Vrag maaske. Men han er i Live, og vi vil haabe det bedste. Deres Fader er foreløbig bleven anbragt hos en gammel Tjener i Paris, hvor vi vil opsøge ham. Jeg for retslig at forvisse mig om, at det er den samme Mand, jeg har kendt, — De, lille Frøken, for at bringe ham tilbage til Liv, Kærlighed, Arbejde, Hvile og Lykke.«

Der løb en Skælven gennem hendes Skikkelse, en Skælven, der ogsaa bragte ham til at ryste. Og med en sagte, rædselslagen Stemme sagde hun klangløst som i Drømme:

»Det er hans Genfærd, jeg faar at se, — ikke ham!«

Hr. Lorry vedblev beroligende at klappe de Hænder, der greb saa fast om hans Arm.

»Saa saa, — det var Ret, det var Ret. Nu veed De alt, lille Frøken, det gode med det onde. De er allerede et godt Stykke paa Vej til Deres stakkels, forurettede Fader og med en god Overfart og godt Vejr i Frankrig, vil De snart faa ham at se.«

Men dæmpet og hviskende gentog hun, stadig med samme Rædsel i Stemmen: »Jeg har været fri, jeg har levet lykkelig og glad, — hans Aand har aldrig hjemsøgt mig!«

»Kun eet endnu,« sagde Hr. Lorry med Eftertryk som et gavnligt Middel til at vende hendes Tanker i en anden Retning, »han er bleven fundet under et andet Navn, — hans eget var glemt for længe siden, glemt eller skjult for længe siden; det vilde være det galeste, man kunde gøre, nu at undersøge de nærmere Forhold, — det taabeligste, man kunde finde paa, nu at give sig til at udforske, om han er bleven glemt i Fængslet, eller om han med Villie er bleven holdt saa længe indespærret. Det vilde være ikke blot ørkesløst og taabeligt, — det vilde være farligt. Det vil være forstandigst slet ikke at omtale Sagen, og — for en Tid i alt Fald — at fjerne ham fra Fran-

krig. Selv jeg, som er Englænder af Fødsel og Embedsmand i Tellsons Bank, der er af saa stor Betydning for det franske Pengemarked, undgaar ganske at berøre Sagen. Jeg har ikke noget som helst skriftligt paa mig, der har Hensyn til den. Alle mine Kreditiver, alle mine Poster og Optegnelser er sammenfattede i den ene Linie: Kaldt til Live paa ny, som kan betyde, hvad det skal være. — Men hvad er det? Hun hører jo ikke et Ord, — Frk. Manette, Frk. Manette!«

Fuldstændig tavs og stille sad hun under hans Haand, fuldstændig følelsesløs og uden saa meget som at være faldet tilbage i Stolen. Hun holdt de aabne Øjne stift heftet paa ham, og hun havde endnu bevaret hint sælsomme Udtryk, — det saae ud nu, som om det var mejslet hende ind i Panden. Og saa fast greb hun endnu om hans Arm, at han af Frygt for at komme til at gøre hende Fortræd ved at søge at komme løs, gav sig til at raabe om Hjælp uden at røre sig.

En vildt-udseende Kvinde med rødt Haar, — Hr. Lorry kunde til Trods for sin Sindsbevægelse ikke lade være at lægge Mærke til, hvor rødglødende hun var — iført en underlig, tætsluttende Dragt og med en højst ejendommelig Hue paa sit Hoved, ligesom en stor Stilton-Ost eller et Halv-Skæppemaal — kom stormende ind i Værelset i Spidsen for Hotellets samlede Tjenerskab. I en Haandevending løste hun Spørgsmaalet om hans Frigørelse fra den stakkels, unge Pige, idet hun lagde sin kraftige Haand paa han Bryst og gav ham et Puf, saa han fløj tilbage mod den nærmeste Væg.

»Det maa da være et forklædt Mandfolk!« gispede Hr. Lorry, i samme Øjeblik han klaskede mod Væggen.

»Hvad staar I dær og glor efter?« brølede den røde Kvindeskikkelse til Hotellets Folk. »Hvorfor render I ikke og henter, hvad der skal hentes, i Stedet for at staa og glo paa mig? Der er vist ikke noget at se paa mig, er der vel? Hvis I ikke i en Fart skaffer mig noget Lugtesalt, koldt Vand og Eddike, skal jeg skaffe det selv!«

De fløj fra hinanden i et Nu for at hente disse oplivende Midler. Kvindemennesket anbragte med stor Varsomhed Patienten paa en Sofa og behandlede hende med den største Ømhed og Omhu. »Min Skat! Min lille Fugl!« lød det hele Tiden, medens hun med Stolthed og Forsigtighed drog hendes gyldne Haar til Side.

»Og De dær i Brunt!« sagde hun og vendte sig harmfuld mod Hr. Lorry. »Kunde De ikke sige hende, hvad De havde at sige, uden at skræmme Livet af hende? Se paa det blege, lille Ansigt og de smaa kolde Hænder. Er det en Maneer at bære sig ad paa for en Bankmand?«

Hr. Lorry blev saa ganske bragt ud af Fatning ved dette Spørgsmaal, som han ikke vidste at svare paa, at han kun meget ydmyget vovede at se til i Frastand. Den stærke Kvinde fik — efter paa ny at have jaget det maabende Tyende bort ved en hemmelighedsfuld Trusel om, at »hun vilde lade dem vide« et eller andet, som hun ikke nærmere udtalte sig om, — ved sin kyndige Behandling lidt efter lidt den unge Dame bragt til sig selv igen og fik hende under Klap og Kærtegn til at lægge sit trætte Hoved mod hendes Skulder.

»Jeg haaber, hun har det bedre nu?« sagde Hr. Lorry.

»Hvis hun har, er der ikke noget at takke Dem for, De brune Kavaler! — Saa, min lille Skat, saa — saa!«

»Jeg haaber,« sagde Hr. Lorry efter en lille ydmyg Pavse, »at De følger med Frk. Manette over til Frankrig?«.

»Det kan De være støt paa!« svarede den stærke Kvinde. »Tror De nogen Sinde, det var faldet Vorherre ind at lade mig komme til Verden paa en Ø, hvis ikke det var forud bestemt, at jeg skulde drage over Sø og salten Vove? Tror De?«

Dette var et saa vanskeligt Spørgsmaal at svare paa, at Hr. Lorry trak sig tilbage for at tænke nærmere derover.

---

5. KAPITEL: VINKNEJPEN.

Et stort Fad Vin var faldet ned paa Stenbroen og gaaet itu. Folkene havde været i Gang med at bakse det ned fra Vognen; det havde faaet for megen Fart paa og var rullet fra dem; Tøndebaandene var sprunget, og dær laa det, lige ved Døren til Vinknejpen, som en knækket Valnød.

Alle Folk i Nærheden havde holdt op at arbejde — eller at dovne — og var løbet til for at faa Vin at drikke. Den stod i smaa Pytter, dæmmet op mellem de toppede, utilhugne og uregelmæssige Sten, der syntes anbragt ene og alene for at gøre enhver, der satte sin Fod paa dem, baade lam og halt. Og omkring hver af disse Søer, og eftersom de var store og smaa til, trængte Folk sig sammen i større eller mindre Grupper. Nogle af Mændene havde lagt sig paa Knæ og slubrede Vinen i sig af deres hule Hænder, som de holdt tæt sammen, saa de dannede en Skaal, eller hjalp Kvinderne, som bøjede sig frem over dem, til at faae en Slurk, inden Vinen al sammen var løbet ud mellem deres Fingre. Andre brugte gamle Potteskaar til at øse Vinen op med, ja, nogle dyppede Kvindfolkenes Hovedklæder i Vinen og vred dem op, medens Børnene gabede op og holdt Munden under. Atter andre lavede smaa Dæmninger af Dynd og Jord, for at Vinen ikke skulde løbe fra dem. Højt oppe i Husenes Vinduer laa Folk og raabte og pegede, hvor Vinstrømmene flød og banede sig nye Veje, og nede i Gaden sprang Folk efter deres Vink og stoppede disse Løb; andre holdt sig til Staverne af Fadet, der var gennemtrukne af Vin og farvede af Bundfald, og slikkede eller tyggede begærligt de vinmættede Træstumper eller Splinter. Der var ingen Kloak i Gaden, som Vinen kunde løbe ud i, men den forsvandt fuldstændig, søbet op og øst op, og saa meget Mudder og Skarn forsvandt med den, at man skulde tro, at Gaden var bleven fejet, — om ellers nogen, der kendte den til daglig, kunde have faaet sig selv til at tro paa en saadan Undergerning.

En skinger Lyd af Latter og glade Stemmer — Mænds, Kvin-

ders og Børns i Kor — fyldte Gaden, medens denne Vinlystighed stod paa. Der var megen Fornøjelighed i Løjerne og kun liden Raahed. Alle var gode Venner og Kammerater. Ingen holdt sig for sig selv, men alle søgte de Selskab, og de, der var glade og lette af Sind, omfavnede lystigt hinanden, drak Skaaler og tog hinanden i Hænderne. Til sidst sluttede de Kæde og gav sig til at hoppe og danse en halv Snes Stykker sammen.

Da Vinen var borte, og de Steder, hvor der havde flydt mest i Dyndet, kun bar Mærker af Fingre, Furer paa Kryds og Tværs, holdt Lystigheden op lige saa pludselig, som den var begyndt. Savskæreren, der havde ladet sin Sav sidde fast midt i Favnestykket, begyndte at lade den gaa paa ny. Konen, der var løbet fra den lille Krukke fuld af hed Aske, som hun skulde bruge til at lægge paa sit Barns syge Ben, kom tilbage og tog den paa Dørtrinnet, hvor hun havde sat den fra sig. Mænd med bare Arme, pjusket Haar og ligblege Ansigter, der var dukket op fra Kælderhalsene rundt omkring i Vinterdagens Lys, dukkede ned igen, hvor de hørte hjemme, og Gaden laa atter hen i skummelt Mørke, hvad der passede nok saa godt til dens Karakter som lyst og straalende Solskin.

Vinen var rød og havde farvet Stenbroen i den snævre Gade i Pariserforstaden St. Antoine, hvor Fadet var gaaet itu. Og mange Hænder, mange Ansigter, bare Fødder og Træsko havde den sat røde Pletter paa. Brændeskæreren satte røde Mærker paa Træet, som han savede i Stykker. Konen, som gav sit Barn Bryst, havde faaet røde Pletter i Panden af den gamle Pjalt af et Hovedklæde, som hun atter tog paa. De, som i deres Graadighed havde slikket Staverne, havde faaet et gridsk rovdyragtigt Træk om Munden, og en lang, lystig Fyr, med et saadant ulveagtigt Gab og med sit Hoved mere ude af end inde i en smudsig Pose af en Nathue, skrev med sin ene Finger, der var rød endnu af Bundfaldet, paa Muren af et Hus Ordet *Blod*.

Og den Tid skulde komme, da ogsaa det røde Blod skulde blive spildt paa St. Antoines Stenbro og sætte sine røde Pletter paa mange derude.

Og nu da Skyggerne, som et øjeblikkeligt Lysglimt havde forjaget fra den hellige Mands Aasyn, atter sænkede sig over St. Antoine, blev det skummelt og mørkt igen. Kulde og Smuds, Sygdom og Nød var de Herrer, der red i Hans Helligheds Følge, højbaarne Herrer, i Magt og Vælde, særlig den sidste. Rundt omkring paa Gadehjørnerne, i Dørene, ved Vinduerne saae man Folk, rystende af Kulde, i Laser som flagrede for Vinden, alle bar de Mærker af at være bleven malet om i Møllen, — ikke Eventyrets Mølle, der maler gamle Folk unge igen, men den rædselsfulde Mølle, der maler Livskraften ud af Folk, der maler unge Folk gamle. Smaa Børn havde alt gamle Ansigter og alvorlige Stemmer. Og i alle Ansigter, i gamle rynkede som i unge rynkede, stod præget Ordet: Sult. Det var det første, man fik Øje paa, hvor man saa saae hen. Sult hang ud af Vinduerne paa de høje Huse i de fattige Pjalter, der var hængt til Tørre paa Snore og Stænger. Sult var Husenes Prydelse indvendig med Halm og Pjalter og Træ og Papir, og Sult var der i hver elendig Stump Pindebrænde, som Manden kløvede. Sult stirrede ned fra de aldrig rygende Skorstene, og Sult raabte fra Gaderne, som aldrig saae Affald af noget, der kunde spises. Sult var Indskriften paa Bagerens Brødhylder, og Sult stod skrevet i hver lille Kavring af hans ringe Forraad af daarligt Brød, i Spækhøkerens Bod, i hver fattig, saftløs og kraftløs Ret, som var stillet frem til Salg. Sult raslede med sine haarde Knogler rundt med Kastanierne, som blev ristet i Tromle, Sult var skaaret i Smaastykker i enhver ussel Skaal Suppe og Sult blev ristet ind i de elendige Kartoffelskrællinger med hver en Draabe harsk og gammel Olie.

Netop en Rede for Sult og Nød. En snæver, krum, skiden og stinkende Gade med andre krumme og stinkende Gader stødende til, alle befolkede af Pjalter og Laser og alle stinkende

af Pjalter og Laser og alt og alle, som var fremme i Dagen, med et rugende Blik, der varslede ilde. De havde alle noget ved sig af jagede Dyr; men det var som Rovdyr, der rugede over Muligheden af, at det en skønne Dag kunde blive deres Tur. Hvor underkuede og udtærede de var, var der dog ingen Mangel paa flammende Øjne, ej heller paa sammenbidte Læber, — hvide af det de gemte paa, — ej heller paa Pander med rynkede Bryn, Rynker der fik en mærkelig Lighed med det, de altid havde for Øje: Rebet i Galgen, lagt om Halsen paa dem selv, eller med deres egne Hænder lagt om Halsen paa andre.

De Handlendes Skilte, — der var gerne et for hver Bod, — var alle barske Billeder paa Nød og Sult. Slagterens og Spækhøkerens viste det daarligste Stykker af Oksen, Kalven eller Svinet, Bagerens det groveste og daarligste Brød. Paa Vinknejpernes Skilte saae man Folk sidde sure og tvære over smaa Bægre med tynd Vin og daarligt Øl og hviske hinanden i Øret med skumle Blikke og uhyggelige Grin. Intet saae man velpasset og velholdt undtagen Værktøj og Vaaben. Men Slagterens Knive og Økser var skarpe og blanke, Smedens Hamre var svære og tunge, og hos Bøssemageren var der fuldt af dødbringende Vaaben.

Der var intet Fortov i Gaderne, men den toppede og ujævne Stenbro med sine mange smaa Pytter og Mudderhuller gik lige ind til Husenes Døre. For at bøde herpaa løb Rendestenen midt i Gaden, — naar den da løb i det hele taget. Men det var kun efter svære Regnskyl, og saa løb den i mange lunefulde Sving ind i Husene alligevel. Tværs over Gaden og med lange Mellemrum hang der klodsede Lygter, hevet til Vejrs under Rebet med en Tallie. Om Aftenen, naar Lygtetænderen havde firet dem ned, tændt dem og hejst dem paa ny, skimtede man en lang Række svage Lysskær, der svingede og gyngede over Hovedet paa En, som om de var til Søs. Man kunde blive svimmel af at se paa dem. Og de var i Virkeligheden til Søs, ude

paa et oprørt Hav, og Skib og Besætning var nær ved at gaa under.

Ti den Tid skulde komme, da hin Forstads udtærede Fugleskræmsler i deres Nød og Elendighed havde set Lygtetænderen saa længe ved hans Arbejde, at de fik Lyst til at gøre det paa en ny Maneer, og hejste Mennesker til Vejrs ved Hjælp af Lygtereb og Tallier, for at de kunde lyse i Folkets Elendighed og Mørke. Men Tiden var ikke kommet endnu, og Vinden, som blæste over Frankrigs Land, fik endnu forgæves Laserne til at flagre om Fugleskræmslerne. Ti de rige Fugle, der kom susende og brusende i Guld og skinnende Fjer, kendte ikke til at tage ved Lære.

Vinknejpen laa paa et Hjørne; den var pænere at se til og fik Besøg af pænere Gæster end de andre i Nabolaget. Værten, i gul Vest og grønne Knæbukser, havde staaet uden for sin Dør, og set paa Folks Kamp om Vinen.

»Det kommer ikke mig ved,« sagde han og endte sine Betragtninger med et Skuldertræk. »Det var Folkene fra Torvet, som lod det dumpe. De maa bringe mig et andet!«

I det samme fangede hans Øje den lange lystige Fyr, der morede sig med at skrive paa Muren lige over for.

»Hør lidt, Ven Gaspard,« raabte han tværs over Gaden. »Hvad gør du dær?«

Fyren pegede med stor Vigtighed paa det Ord, han havde skrevet, som Vittighedsmagere og den Slags Folk gerne gør. Men hans Vittighed tog ingen Kegler.

»Hvad er det for noget? Er du gal?« sagde Værten i Vinknejpen, skraaede over Gaden og viskede Vittigheden over med en Haandfuld Snavs, som han i samme Anledning havde taget op fra Gaden. »Hvad skal det til at skrive paa Husene? Sig mig, Du, har Du ikke andre Steder at skrive saadanne Ord end dær?«

Var det ved et Tilfælde eller var det med Hensigt, at han lod sin anden Haand falde paa den lystige Mands Bryst, lige

paa Hjertet? Den lystige slog let til den med sin egen Haand, gjorde behændig et højt Spring, sparkede i Springet den ene af sine smudsige Sko af, greb den med Haanden og stillede sig i en løjerlig, opstillet Attitude med Skoen i sin udstrakte Haand. En nærgaaende, glubende-vittig Hund, som han stod dær med det røde Bundfald af Vinen tværet ud om sin Mund.

»Tag den paa, tag den paa!« sagde den anden. »Kald Vin Vin og lad det være godt!«

Med denne Advarsel tørrede han sin beskidte Haand — han havde jo gjort den smudsig i Anledning af Fyren selv — af paa Spasmagerens Tøj, skraaede over Gaden og gik ind i sin Bod.

Det var en Mand paa de tredive omtrent, med Tyrehals. Han saae dristig og uforfærdet ud og maatte være meget varmblodig. Ti skønt det var dygtig koldt, hang hans Trøje løst over den ene Skulder. Hans Skjorteærmer var brættet op, saa man saae hans brune Arme til Albuerne. Han havde heller ingen Hat eller Hue paa, men bar sit sorte, korte og tætkrusede Haar ubedækket. Mørkladen var han i det hele, med et Par gode, aabne Øjne. Godmodig saae han ud, men tillige ubøjelig; en beslutsom Mand og en Mand, der vidste, hvad han vilde. En Mand, man ikke skulde ønske at møde paa en smal Sti med en Afgrund paa hver Side. Ti intet vilde faae den Mand til at vige et Haarsbred fra den Vej, han agtede at gaa.

Madame Defarge, hans Kone, sad bag Disken, da han traadte ind. Madame Defarge var en før Dame af samme Alder som han selv omtrent, med paapasselige Øjne, som aldrig syntes at se paa noget bestemt, med fyldige Hænder og ringbesatte Fingre, et roligt Ansigt, kraftige Træk og stor Ro og Beherskelse i alle sine Bevægelser. Man fik det Indtryk af Madame Defarge, at hun ikke lagde forkert sammen til Skade for sig selv i de Regnskaber, hun havde med at gøre. Da Madame Defarge var noget kuldskær, havde hun en Skindtrøje paa og et stort, broget Tørklæde slynget om sit Hoved, uden at dog hen-

des store Ørenringe blev skjult. Sit Strikketøj havde hun lagt fra sig, medens hun, med den højre Albue støttet i venstre Haand, sad og stangede Tænder. Madame Defarge sagde ikke noget, da hendes Herre og Husbond kom ind, men hostede lidt, lige akkurat eet kort Host. Dette i Forbindelse med en ubetydelig Hæven af hendes mørke Øjenbryn sagde saa meget som saa, at hendes Husbond vilde gøre vel i at se rundt mellem sine Kunder og mærke sig et Par nye, som var kommet til, medens han var gaaet over paa den anden Side af Gaden.

Vinknejpens Vært lod derfor sit Blik løbe rundt i Stuen, indtil det standsede ved en ældre Herre og en ung Dame henne i det ene Hjørne. De andre Gæster spillede Kort eller Domino, og ved Disken stod der tre og drev over deres halvfulde Glas. Da Værten gik bagom Disken, lagde han Mærke til, at den ældre Herre med Blikket sagde til den unge Dame: »Dær har vi Manden!«

»Hvad Pokker vil I paa denne Galej?« tænkte Monsieur Defarge i sit stille Sind. »Jeg kender jer ikke.«

»Naa Jacques!« sagde den ene af de tre. »Er al Vinen drukket nu?«

»Hver eneste Draabe, Jacques,« sagde Monsieur Defarge.

Efter denne Udvekslen af Fornavne hostede Madame Defarge, stadig beskæftiget med sin Tandstikker, paa ny et ganske kort, lille Host og løftede atter sine Øjenbryn en Ubetydelighed.

»Det gaar ikke ofte paa,« sagde den anden af de tre til Monsieur Defarge, »at de sølle Stakler her faar Smagen af Vin i deres Mund eller af noget som helst andet end sort Brød og den bitre Død. — Gør det vel, Jacques?«

»Nej, det gør ikke, Jacques,« svarede Monsieur Defarge.

Ved denne anden Udvekslen af Fornavne gav Madame Defarge, der med den største Sindighed brugte sin Tandstikker, atter et kort, lille Host og løftede paa ny sine Øjenbryn en lille, bitte Smule.

»Saa meget des værre!« sagde nu den tredie, efter at have

„De har stadig travlt, ser jeg!“

tømt sit Glas, sat det paa Disken og slaaet Smæk med Læberne. »De har altid en bitter Smag i Munden, de stakkels Trældyr, og et grufuldt Liv maa de føre. Har jeg ikke Ret, Jacques?«

»Vist saa, vist saa, Jacques,« var Monsieur Defarges Svar.

Denne tredie Udveksling af Fornavne havde lige fundet Sted, da Madame Defarge lagde sin Tandstikker til Side og med sine løftede Øjenbryn flyttede sig en lille Smule i sin Stol.

»Ja vel — ja vel, det er rigtigt,« mumlede hendes Husbond. »Om Forladelse — min Kone!«

De tre Gæster tog Hatten af for Madame Defarge, hver med et Skrabud. Hun kvitterede for deres Artighed med en Hovedbøjning og et hurtigt Blik og saae saa, ligesom tilfældigt, rundt i Skænkestuen, tog med stor Sindighed og Sindsro sit Strikketøj og sad et Øjeblik efter fordybet i sit Arbejde.

»Vær saa god!« sagde Monsieur Defarge, som med sine klare Øjne havde fulgt alle sin Kones Bevægelser. »Kammeret med Enkeltseng, som De ønskede at se og spurgte efter, da jeg gik ud, er paa femte Sal. Opgangen til Trappen er her i Gaarden til venstre,« han angav Retningen med sin Haand, »lige ved Vinduet til min Forretning. Men jeg glemmer, at en af Dem allerede har boet her før og kender Vejen. Farvel mine Herrer!«

De betalte, hvad de havde drukket, og gik. Monsieur Defarge holdt Øje med sin Kone ved hendes Strikketøj, da den ældre Herre kom frem fra Hjørnet og spurgte, om han maatte tale et Par Ord med ham.

»Til Tjeneste, min Herre!« sagde Monsieur Defarge og fulgte ham hen til Døren.

Deres Samtale var kort, men afgørende. Den ældre Herre havde næppe sagt et Ord, før det gav et Sæt i Monsieur Defarge, der hørte til med den dybeste Opmærksomhed. Efter saa meget som et Minuts Forløb gav han et Nik og gik ud af Stuen. Den ældre Herre gjorde Tegn til den unge Dame, og de

gik bægge ud. Madame Defarge strikkede med hurtige Fingre og faste Øjenbryn og saae intet.

Hr. Jarvis Lorry og Frk. Manette stødte til Monsieur Defarge uden for Skænkestuen paa den Trappegang, han nylig havde anvist sine andre Gæster. Den førte ud til en lille, stinkende, mørk Gaard og dannede Hovedindgangen til en stor Samling af Huse, der var beboet af en stor Mængde Mennesker. I den skumle, stenlagte Gang til den skumle, stensatte Trappe bøjede Monsieur Defarge Knæ for sin gamle Herres Datter og førte hendes Haand til sine Læber, — et Udbrud af trofast Kærlighed og Hengivenhed, men der var noget barskt og haardt i hans Maade at gøre det paa. Der var i det hele foregaaet en mærkelig Forandring med ham i det sidste Par Sekunder. Der var intet godmodigt Udtryk i hans Ansigt længer, intet lyst og aabent Blik, han var pludselig blevet en indesluttet, en voldsom og farlig Mand.

»Det er højt til Vejrs og vanskeligt at komme op. Bedst at tage det smaat i Begyndelsen,« lød det barskt fra Monsieur Defarge, da de steg de første Trin op.

»Er han alene?« hviskede Hr. Lorry.

»Alene? Gud hjælpe ham, — hvem skulde holde ham ved Selskab?« svarede han, hviskende som Hr. Lorry.

»Er han altid alene?«

»Ja!«

»Efter eget Ønske?«

»Efter egen Selvfølgelighed. Som han var, da jeg først saae ham, efter at de havde faaet fat paa mig og spurgt mig, om jeg vilde tage imod ham paa min egen Risiko og holde Mund, naturligvis, — som han var dengang, saadan er han endnu.«

»Meget forandret?«

»Forandret!«

Manden standsede for at slaa i Væggen med den ene Haand og udstøde en rasende Forbandelse. Intet direkte Svar kunde have virket med en saadan Kraft. Hr. Lorrys Tanker blev tun-

gere og tungere, jo højere han steg i den smalle, stinkende Skakt, hvor Skarndynger og Affald laa paa hver en Afsats, uden for hver en Dør. To Gange maatte Hr. Lorry standse baade af Hensyn til sig selv og af Hensyn til sin unge Ledsagerske, hvis Ophidselse og Spænding blev større og større ligesom hans egen. Og hver Gang gjorde han holdt ved et snævert, tilgitret Hul, gennem hvilket hver vansmægtende Smule frisk og god Luft syntes at slippe ud, medens alle hæslige og raadne Dunster syntes at krybe ind. Mellem de rustne Jærnstænger lugtede man, mere end man saae, de omliggende Huses højt optaarnede og forvirrede Masser, og intet inden for Synsvidde, langt ude eller dybt nede, intet uden Notre-Dame Kirkens to høje Taarne bar Bud om Sundhed, Lys og Liv.

Endelig stod de paa det øverste af Trappen, og for tredie Gang gjorde de holdt. En Trappe, stejlere og smallere end nogen af de andre, maatte de opad endnu, inden de naaede de øverste Loftskammere. Værten, der stadig var forrest og paa den anden Side af Hr. Lorry, som om han frygtede, at den unge Dame skulde spørge ham om noget, standsede her, vendte sig halvt, følte omhyggeligt paa Lommerne af sin Trøje, der hang løst over Skuldren, og tog en Nøgle frem.

»Er Døren laaset af, gode Ven?« udbrød Hr. Lorry forbavset.

»Selvfølgelig!« lød det barske Svar.

»Er det virkelig nødvendigt at holde den ulykkelige Mand saa afspærret fra Verden?«

»Jeg anser det for nødvendigt at laase Døren af.« Monsieur Defarge hviskede Hr. Lorry lige ind i Øret og rynkede sine Bryn.

»Men hvorfor?«

»Hvorfor! Fordi han har været saa længe indespærret, at han vilde blive angst, — rasende, — rive Kødet af Kroppen, — komme til, jeg veed ikke hvilke Ulykker — om hans Dør fik Lov at staa aaben!«

»Du gode Gud, — er det muligt!«

»Muligt!« gentog Defarge bittert. »Ja, det er muligt, og en dejlig Verden er det at leve i, hvor sligt og meget andet af samme Slags er muligt, — og ikke blot muligt, men fuldbyrdet, blevet virkeligt, forstaar De, sket hver Dag under den Himmel, vi ser over os! Satan leve, — kom!«

De to Mænd havde talt saa sagte, at ikke et Ord var naaet til den unge Dames Øren. Hun rystede af Bevægelse og der læstes i hendes Ansigt en saadan Spænding, fremfor alt en saadan Skræk og Rædsel, at Hr. Lorry følte, at det var hans Pligt at søge at berolige hende.

»Mod, lille Frøken, Mod! Husk det er en Forretning! Nu er snart det værste overstaaet, — blot et Øjeblik endnu og ind gennem den Dør, — det er forbi om et Øjeblik. Og saa begynder Deres Arbejde med at gøre det lyst og godt for ham, lykkeligt og velsignet. Lad vor Ven her tage Dem under den anden Arm, — saadan, gode Ven Defarge, mange Tak. Saa — Forretning, Forretning!«

Sagte og langsomt steg de til Vejrs. Det var kun en kort Trappe, og nu var de oppe. Ved en skarp Drejning af Gangen fik de pludselig Øje paa tre Mænd, som stak Hovederne tæt sammen ved Siden af Døren, ivrig optaget af at kigge gennem nogle Sprækker eller Huller i Væggen. Ved at høre Fodtrin drejede de Hovederne, saae imod de Kommende og rejste sig op. Det var de tre Mænd med det samme Navn, som nylig havde staaet og drukket nede i Skænkestuen.

»Dem havde jeg glemt,« udbrød Defarge, »jeg blev saa overrasket over Deres og Frøkenens Besøg! Lad os være alene, gode Venner, vi har noget at gøre her.«

De tre Mænd traadte til Side og gik ned uden at sige et Ord.

Hr. Lorry saae sig om. Der var kun een Dør, — det var ind i Værelset inden for den, de tre Mænd havde staaet og kigget, og nu gik Defarge med Nøglen i Haanden lige hen mod den Dør.

»Viser De Monsieur Manette frem?« spurgte Hr. Lorry lidt skarpt.

»Som De ser. Men det er kun til nogle faa Udvalgte.«

»Er det rigtigt?«

»Jeg anser det for rigtigt!«

»Hvem er de Faa? — Hvad vælger De dem efter?«

»Jeg vælger dem, som Mænd jeg kan stole paa, Mænd, der bærer samme Navn som jeg, — jeg hedder Jacques, — og hvem Synet af ham er godt og gavnligt. Men nok om det, — De er Englænder, det er noget ganske andet. Vær saa god at vente lidt her!«

Han strakte Armen ud for at holde dem tilbage, højede sig for at kigge ind gennem Sprækken for straks efter at rejse sig igen og slaa en tre—fire Gange med sin Haand paa Døren, aabenbart ikke i nogen anden Hensigt, end at gøre Støj. Han slog ligeledes med Nøglen haardt en tre—fire Gange tværs over Døren, før han med noget Besvær fik den stukket i Nøglehullet og drejede den om, sindigt og tungt.

Døren aabnede sig langsomt for hans Haand; den gik op indefter — han saae ind i Kammeret og sagde et Par Ord, der blev besvaret af en svag og sagte Stemme, — kun en Stavelse eller to fra ham der spurgte, og den der gav Svar.

Han saae tilbage over Skuldren og gav dem Tegn til at komme ind. Hr. Lorry havde lagt sig Arm fast om den unge Dames Liv; han følte, at hun var ved at falde sammen.

»En Forretning, — en — en — en Forretning!« hviskede han med en lidet forretningsmæssig vaad Plet paa sin Kind. »Kom — kom, lille Frøken!«

»Jeg tør ikke,« hviskede hun gysende. »Jeg er bange!«

»Bange! — For hvad?«

»For ham, — for min Fader!«

Hr. Lorry var ved at fortvivle over hendes hjælpeløse Tilstand. Og dær stod Defarge og vinkede ad ham! Han tog den

Arm, hun havde lagt paa hans Skulder, trak den bag om sin Nakke, løftede hende med den anden og bar hende ind.

Defarge tog Nøglen af udvendig, lukkede Døren, stak atter Nøglen i, lukkede af indefra og tog saa Nøglen ud igen og beholdt den i Haanden. Altsammen meget eftertænksomt og med saa megen Larm og Støj som vel muligt. Saa gik han med tunge, faste Trin tværs igennem Kammeret over til Vinduet. Dær standsede han og vendte sig om.

Tagkammeret, det var et Kammer til Kul og Brænde, var kun daarligt oplyst. Vinduet, der sad i Gavlen, var egentlig en Luge med en Kranbjælke over, saa man kunde hejse Varer op fra Gaden. Lemmen i Lugen var en Dobbeltlem til at lukke i Midten. Den ene Fløj var sømmet fast, den anden stod paa Klem, for at lade Lys og Luft strømme ind. Men det var en saa smal og ringe Lysstraale, at det næsten ikke var muligt at skælne noget som helst i Kammeret. Og den, der havde et Arbejde at gøre her, som fordrede Orden og Nøjagtighed, maatte i mange, mange Aar have vænnet sine Øjne til at se i et saadant Mørke. Og dog blev der udført et saadant Arbejde her. Med Ryggen mod Døren og Ansigtet mod Lugen, hvor Vinknejpens Vært stod og saae paa ham, sad en hvidhaaret Mand paa en lav Bænk, forover bøjet og syede ivrigt paa en Sko.

---

6 KAPITEL: SKOMAGEREN.

»God Dag!« sagde Monsieur Defarge, idet han saae ned paa det hvide Hoved, der var bøjet dybt ned over Skomagerarbejdet. Det blev løftet op et Øjeblik, og en svag Stemme besvarede hans Hilsen, men saa svagt, som kom den langt, langt borte fra.

»God Dag!«

»De har stadig travlt, ser jeg!«

Det varede længe; saa blev Hovedet atter løftet, og Stemmen gentog:

»Ja, — jeg har stadig travlt!«

Men denne Gang havde et Par vilde, skarpe Øjne fæstet sig paa Spørgeren, før Hovedet bøjedes igen.

Der var noget rædselsfuldt ved denne klangløse Stemme, noget der vakte ens dybeste Medynk. Den var ikke klangløs paa Grund af legemlig Svækkelse, — skønt Indespærring og haard Behandling havde sin Del deri, — nej, den havde mistet sin Klang ved lange og mange Aars Ensomhed, den havde mistet sin Klang, fordi den i lange, lange Tider ikke havde talt. Det var som det sidste, svage Ekko af en Røst, der havde lydt for længe, længe siden. Og saa fuldstændigt havde den mistet den menneskelige Stemmes levende Klang, at den paavirkede ens Sanser som den falmede Skjold af en engang dyb og dejlig Farve. Saa lav og dæmpet var den, at det forekom En, som lød den under Jorden. Haabløs og fortrøstningsløs lød den. Med en saadan Stemme mindes den udmattede Vandrer, der er faret vild i Ørkenen, sit Hjem og sine Kære, inden han lægger sig til at dø af Udmattelse og Sult.

I Tavshed havde han arbejdet videre et Par Minutter. De vilde Øjne havde set op engang endnu uden Opmærksomhed eller Nysgerrighed, men med en mekanisk Fornemmelse af, at den eneste Besøgende, de vidste af, ikke var borte endnu.

»Jeg tror,« sagde Defarge, der ikke et Øjeblik havde vendt sit Blik bort fra Skomageren, »jeg tror, at jeg vil lukke lidt mere Lys ind til Dem. De kan nok taale lidt mere Lys?«

Skomageren holdt op at arbejde, saae — som en der hører uden ret at fatte, — først ned paa Gulvet til den ene Side, saa til den anden Side og endelig op paa den Talende.

»Hvad var det, De sagde?«

»De kan nok taale lidt mere Lys!«

»Jeg maa taale det, hvis De vil have mere Lys,« sagde han med den svageste Antydning paa Ordet maa.

Lugen, der havde staaet paa Klem, blev lukket højere op og gjort fast. En bred Lysstraale skød ind i Tagkammeret, og

aabenbarede Manden som han sad dær med en halvfærdig Sko paa sit Knæ, i Øjeblikket uden at arbejde. Hans Værktøj og nogle Stykker Læder laa paa Gulvet ved hans Fødder og ved Siden af ham paa Bænken. Hans hvide Skæg var ujævnt klippet og ikke særlig langt; hans Kinder var indsunkne, men hans Øjne var ualmindelig klare. Paa Grund af hans magre, indfaldne Ansigt vilde de have set store ud under de endnu mørke Øjenbryn og filtrede, hvide Haar, selv om de oprindelig havde været anderledes. Men de var store af Naturen og saae unaturlig store ud. Hans gule, lasede Skjorte stod aaben foran i Halsen, saa man kunde se, hvor vissent og udtæret hans Legeme var. Han selv og hans gamle Lærredstrøje, hans Strømper, der hang i Aal om Benene paa ham, og alle hans fattige Pjalter var under lang Afspærring fra direkte Indvirkning af Luft og Lys falmet til noget saa ensfarvet Pergament-Gult, at det var vanskeligt at sige, hvad der var hvad.

Han holdt en Haand op mellem sine Øjne og Lyset, og selve Knoglerne syntes gennemsigtige. Og saaledes sad han, uden at arbejde, med sit tomme, stirrende Blik. Han saae ikke paa Skikkelsen foran sig, uden først at se ned paa Gulvet ved Siden af og derpaa hæve sit Blik imod den, som om han havde mistet Evnen til at forbinde Lyd og Sted. Han talte ikke, uden først at lade Blikket vandre saaledes og uden først at glemme, at han vilde tale.

»Skal De have det Par Sko færdigt i Dag?« spurgte Defarge, idet han gav Hr. Lorry Tegn til at komme nærmere.

»Hvad siger De?«

»Vil De gøre det Par Sko færdigt i Dag?«

»Jeg kan ikke sige, om jeg vil. Jeg tænker, jeg vil, men jeg veed det ikke.«

Spørgsmaalet bragte ham til at tænke paa hans Arbejde, og han bøjede sig over det paa ny.

Hr. Lorry kom sagte frem, medens Frk. Manette blev staaende ved Døren. Da han havde staaet et Minut eller to ved

Siden af Defarge, saae Skomageren op. Han viste ingen Overraskelse ved at se endnu en Skikkelse foran sig, men de rastløse Fingre paa hans ene Haand bevægede sig mekanisk op til hans Læber, medens han saae paa den nye Skikkelse, — hans Læber havde samme blege, blygraa Farve som Neglene paa hans Haand — saa sank Haanden ned paa Skoen, og han bøjede sig atter over sit Arbejde. Det hele havde varet et kort Øjeblik.

»De har Besøg i Dag!« sagde Monsieur Defarge.

»Hvad siger De?«

»Her er Besøg!«

Skomageren saae op som før, men uden at slippe sit Arbejde.

»Hør nu lidt!« sagde Defarge, »her er en Herre, der har Forstand paa Fodtøj. Lad ham se den Sko, De syer paa. Værs'go' Monsieur, tag den kun.«

Hr. Lorry tog Skoen i sin Haand.

»Fortæl Monsieur, hvad det er for en Slags Sko, og hvem, der har lavet den!«

Det varede længere end ellers, før Skomageren svarede:

»Jeg har glemt, hvad De spurgte mig om. Hvad var det, De sagde?«

»Jeg spurgte, om De ikke kunde fortælle Monsieur lidt om, hvad Slags Sko, det er!«

»Det er en Damesko, — en ung Dames Spadseresko. Den er efter den nyeste Mode. Jeg har aldrig set Moden, men jeg har haft en Modelsko i min Haand.«

Han saae paa Skoen med et ganske lille, forbigaaende Udtryk af Stolthed.

»Naa, — og hvad hedder saa den Mand, der har lavet den?«

Nu, da han ikke længer havde sit Arbejde i Haanden, trykkede han højre Haands Knoer fast ind i den venstre Haand og saa venstre Haands Knoer fast ind i den højre Haand og strøg sig endelig med den ene Haand over Skægget. Dette blev han ved med, i regelmæssig Skiften og uden et Øjebliks

Ophold. At kalde ham tilbage fra den Tomhed, han altid sank ned i efter at have talt, var som at vække et sygt Menneske af en Besvimelse, eller som at anstrenge sig for, i Haab om at faae en vigtig Oplysning, at standse en Døendes flygtende Sjæl.

»Spurgte De om mit Navn?«

»Ja netop, netop!«

»Et Hundrede og fem, Nord-Taarnet!«

»Er det det hele?«

»Et Hundrede og fem, Nord-Taarnet!«

Med en træt Lyd, der hverken var et Suk eller en Stønnen, bøjede han sig over sit Arbejde paa ny, til Tavsheden atter blev brudt.

»De er ikke Skomager af Fag?« sagde Hr. Lorry og saae vedholdende paa ham.

Han vendte sine skarpe Øjne mod Defarge som for at lade Spørgsmaalet gaa videre til denne. Men da der ingen Hjælp kom fra den Kant, søgte de tilbage til Spørgeren efter først at have strejfet Gulvet.

»Jeg er ikke Skomager af Fag? Nej, — jeg har ikke været oplært som Skomager. Jeg — lærte det her — jeg har lært mig det selv, — jeg bad om Lov. . .«

Hans Haand bevægede sig i Takt med de afbrudte Sætninger, og hans Blik flakkede rundt, til det atter mødte Hr. Lorrys. Saa foer han sammen og tog fat paa ny, ligesom en, der bliver vækket af sin Søvn et Øjeblik, straks kommer tilbage til det, der optog ham Aftenen forud.

»Jeg bad om Lov til at lære mig det selv, — og jeg fik Lov — med Nød og Næppe og efter lang Tids Forløb, — og jeg har syet Sko lige siden.«

Han strakte Haanden ud efter Skoen, som de havde taget fra ham.

»Monsieur Manette,« sagde Hr. Lorry, stadig seende ham fast i Øjnene, »kan De slet ikke huske mig?«

Skoen faldt til Jorden, og han sad og stirrede ubevægelig paa den, der havde talt.

»Monsieur Manette,« Hr. Lorry lagde sin Haand paa Defarges Arm. »Kan De slet ikke huske denne Mand? Se paa ham og se paa mig. Dukker der ikke noget op i Deres Erindring om en Bank, hvor Deres Penge stod, om en Fuldmægtig dær i Banken, om en gammel Tjener — erindrer De slet intet om gamle Dage, Monsieur Manette?«

Midt i den saa længe indespærrede Mands Pande begyndte enkelte, længe udviskede Tegn paa en livlig, virksom Forstand at arbejde sig frem af den tætte Taage, der havde sænket sig over ham. Ufravendt saae han, snart paa Hr. Lorry, snart paa Defarge. De tilsløredes atter, disse Tegn paa Tankens Virksomhed, de blev svagere og svagere, men de havde været der. Og saa nøjagtigt afspejlede hint Udtryk sig paa den unge, smukke Pande af hende, der havde listet sig frem langs Væggen til et Sted, hvor hun kunde se ham, og hvor hun nu stod og iagttog ham med Hænder, som hun først havde hævet i angstfuld Medlidenhed, om end ikke for at skyde ham bort fra sig, skjule ham for sit Øje med dem, men som nu var strakt ud imod ham, skælvende af Længsel efter at omfavne ham, efter at lægge hans trætte, forpinte Hoved ned paa hendes unge, varme Bryst og elske ham tilbage til Livet og Lyset, — saa nøjagtigt — om end med stærkere Træk — var hint Udtryk i hans Ansigt afspejlet i hendes, at det saae ud, som om det, ligesom Skæret af et Lys, var gledet fra ham over paa hendes unge Træk.

Mørket havde sænket sig over ham i Lysets Sted. Med svindende Opmærksomhed saae han paa de to Mænd, til hans Blik forvirret og usikkert atter søgte mod Gulvet ligesom tidligere. Til sidst sukkede han dybt, tog Skoen op og begyndte at arbejde paa ny.

»Har De været i Stand til at kende ham igen, Monsieur?« spurgte Defarge hviskende.

»Ja, i eet eneste Øjeblik. Først ansaa jeg det for haabløst, men i et bestemt Øjeblik saae jeg det Ansigt, jeg har kendt saa godt, derom nærer jeg ingen Tvivl. — Tys — lad os gaa lidt til Side!«

Hun var gaaet frem fra Tagkammerets Væg, henimod Bænken, som han sad paa. Der var noget rædselsfuldt i at se ham sidde dær, bøjet over sit Arbejde, uden at ane, at denne Skikkelse stod saa tæt ved ham, at den havde kunnet strække sin Haand ud og røre ved ham.

Ingen talte, — der hørtes ikke en Lyd. Som en Aand stod hun ved hans Side, og han sad bøjet over sit Arbejde.

Da hændte det omsider, at han skulde lægge det Værktøj bort, som han brugte, og tage sin Skomagerkniv i Stedet. Den laa paa den anden Side af ham, paa den Side, hvor hun ikke stod. Han tog den op, bøjede sig paa ny over Skoen, og tilfældigvis strejfede hans Blik Nederdelen af hendes Kjole. Han saae op, — saae hende op i hendes Ansigt. De to Mænd styrtede frem, men med en Haandbevægelse bød hun dem standse; hun havde ingen Frygt som de for, at han skulde vende sin Kniv imod hende.

Han stirrede paa hende med bange Øjne, og hans Læber begyndte at bevæge sig, som om de søgte at danne Ord, men ingen Lyd kom over dem. Lidt efter lidt kom det, stødvis, mellem hans korte, tunge Aandedrag:

»Hvad — hvad — er dette?«

Hun førte bægge sine Hænder til sine Læber, kyssede dem og strakte dem imod ham, trykkede dem imod sit Bryst, som tog hun hans Hoved ind til sin Barm. Og hendes Taarer strømmede ned over dem.

»Det er ikke Slutterens Datter — er det vel?«

Hun rystede paa Hovedet.

»Hvem er De?«

Hun turde ikke stole paa sin Stemme endnu og satte sig ned paa Bænken ved Siden af ham. Han veg lidt tilbage, men hun lagde sin Haand paa hans Arm. Der foer en Skælven igennem

ham ved hendes Berøring, en Skælven, der rystede hele hans Skikkelse. Og medens han sad og stirrede paa hende, lagde han Kniven sagte fra sig.

Det gyldne Haar, som hun bar i lange Krøller, havde hun hastig strøget tilbage, bort fra Siden. Han strakte sin ene Haand en Smule frem, følte paa en Lok og saae paa den. Men pludselig sank han tilbage i sit Mørke og begyndte atter ivrig at sy paa sin Sko.

Men ikke længe. Hun slap hans Arm og lagde sin Haand paa hans Skulder. Han saae ligesom tvivlende paa den to—tre Gange, som om han vilde være sikker paa, at den virkelig laa der, lod sit Arbejde ligge, følte op til Halsen og tog en smudsig Snor med en lille pjaltet Pose af. Forsigtig snørede han den op paa sit Knæ, — den indeholdt en lille Haarsløjfe, ikke flere end et eller to lange, gyldne Haar, som han engang for længe siden havde vundet om sin Finger.

Han tog atter en af hendes Krøller i sin Haand og saae opmærksomt paa den.

»Hvor kan det være muligt? — det er jo det samme! — Naar skete det — hvorledes gik det til?«

Atter viste det sammentrængte Udtryk sig paa hans Pande, og pludselig syntes det at gaa op for ham, at det ogsaa var paa hendes. Han drejede hende imod Lyset og saae paa hende.

»Hun havde lagt sit Hoved paa min Skulder den Aften, da der kom Bud efter mig, — hun var ængstelig over, at jeg skulde ud, det kunde jeg ikke forstaa, — og da jeg blev bragt til Nord-Taarnet, fandt de disse paa mit Ærme. »De vil nok lade mig beholde disse to Haar? De kan ikke hjælpe mig til at flygte bort — ikke med Legemet om end i Aanden!« Jeg husker godt, at jeg sagde disse Ord, — jeg husker det meget godt.«

Mange Gange før han formaaede at udtale disse Ord, dannede han dem med sine Læber. Men da han endelig fandt Udtryk for sin Tanke, talte han sammenhængende om end langsomt.

»Hvorledes — var det — var det dig?«

Atter styrtede de to Mænd frem, da de saae ham vende sig imod hende med rasende Hast. Men hun sad ganske stille i hans Favn.

»Jeg beder Dem, mine Herrer!« bad hun hviskende, »kom os ikke nær, tal ikke og rør Dem ikke!«

»Hør!« udbrød han. »Hvem talte nu?«

Han gav slip paa hende med sine Hænder, idet han udstødte disse Ord — de lød som et Skrig, — og greb op i det hvide Haar, som han rev og trak i som i Raseri. Men Skriget døde bort, som alting døde bort undtagen hans Skomageri. Han puttede atter sin Skat i den lille Pose og søgte at gemme den paa sit Bryst, medens han stadig saae paa hende og bedrøvet rystede paa Hovedet.

»Nej — nej — Du er for ung, for blomstrende, — det kan ikke være saa. Se, hvorledes Fangen er kommen til at se ud! Det er ikke de Hænder, hun saae, det er ikke de Træk, hun kendte, det er ikke den Stemme, der lød i hendes Øren. Nej — nej! Hun levede — og han levede for længe, længe siden, før de lange Aar i Nord-Taarnet. — Hvad er dit Navn, Du lyse Engel?«

Hilsende hans milde Røst og blide Væsen som gode Tegn kastede hun sig paa Knæ foran ham og lagde bønfaldende sine Hænder paa hans Bryst.

»En anden Gang skal De faa mit Navn at vide, hvem min Moder var og hvem min Fader, og hvorledes det gik til, at jeg aldrig før nu lærte deres tunge Skæbne at kende. Men nu og paa dette Sted kan jeg ikke sige det. Alt, hvad jeg kan sige, er, at jeg bønfalder Dem om at lægge Deres Haand paa mit Hoved og velsigne mig og kysse mig!«

Over hans vinterlig hvide Haar gød hendes gyldne Lokker sig med et lyst og varmende Skær, som var det Frihedens Sol, der skinnede paa ham.

»Hvis De hører noget i min Stemme, der minder Dem om

en Røst, som engang lød med dejlig Klang i Deres Øren, saa lad det lukke op for Deres Taarers Væld! Hvis De ved at se og føle paa mit Haar kommer til at mindes en, der hvilede sit Hoved ved Deres Bryst, da De var ung og fri, saa lad det lukke op for Deres Taarers Væld! Og hvis jeg — ved at tale om det Hjem, der venter os, og hvor jeg skal pleje Dem med Kærlighed og Troskab — kalder Mindet til Live om hint Hjem, der blev øde ved Deres grusomme Indespærring, saa lad ogsaa dette Minde lukke op for Deres Taarers Væld og græd og græd!«

Hun holdt ham tæt omslynget og vuggede ham frem og tilbage som et lille Barn.

»Og bringer jeg Dem, o kæreste Kære, ved at fortælle Dem, at Lidelsernes Tid er forbi, og at jeg kommen for at tage Dem bort fra alt dette mørke og tunge, tage Dem med til et andet Land, hvor vi skal leve i Fred og Lykke, — bringer jeg Dem til at tænke paa, hvor skændigt Deres Liv, som var saa mange til Velsignelse, er blevet spildt, og paa hvor skammeligt De er bleven behandlet i Deres Fædreland, saa græd, saa græd. Og hvis De, naar jeg engang siger Dem mit Navn, siger Dem min Faders og min Moders Navn, faar at vide, at jeg paa mine Knæ maa bede min elskede Fader tilgive mig, at jeg ikke har arbejdet for ham Nat og Dag, fordi min Moder i sin Kærlighed troede at burde skjule hans sørgelige Skæbne for mig, — ja, saa græd, saa græd. Græd for hende og græd for mig! — Kære, gode Herrer, — tak Gud! Jeg føler min Faders Suk imod mit Hjerte, jeg føler hans Taarer falde paa mit Ansigt, — de vil bringe ham Velsignelse, de vil bringe ham Ro. O — se! Og tak Gud, tak Gud!«

Han var sunket ned i hendes Arme med sit Hoved bøjet mod hendes Bryst. Et Syn saa rørende — og dog saa grufuldt, saa rædselsfuldt, ved de frygtelige Lidelser, der var gaaet forud, at de to Mænd foran dem maatte skjule deres Ansigt i deres Hænder.

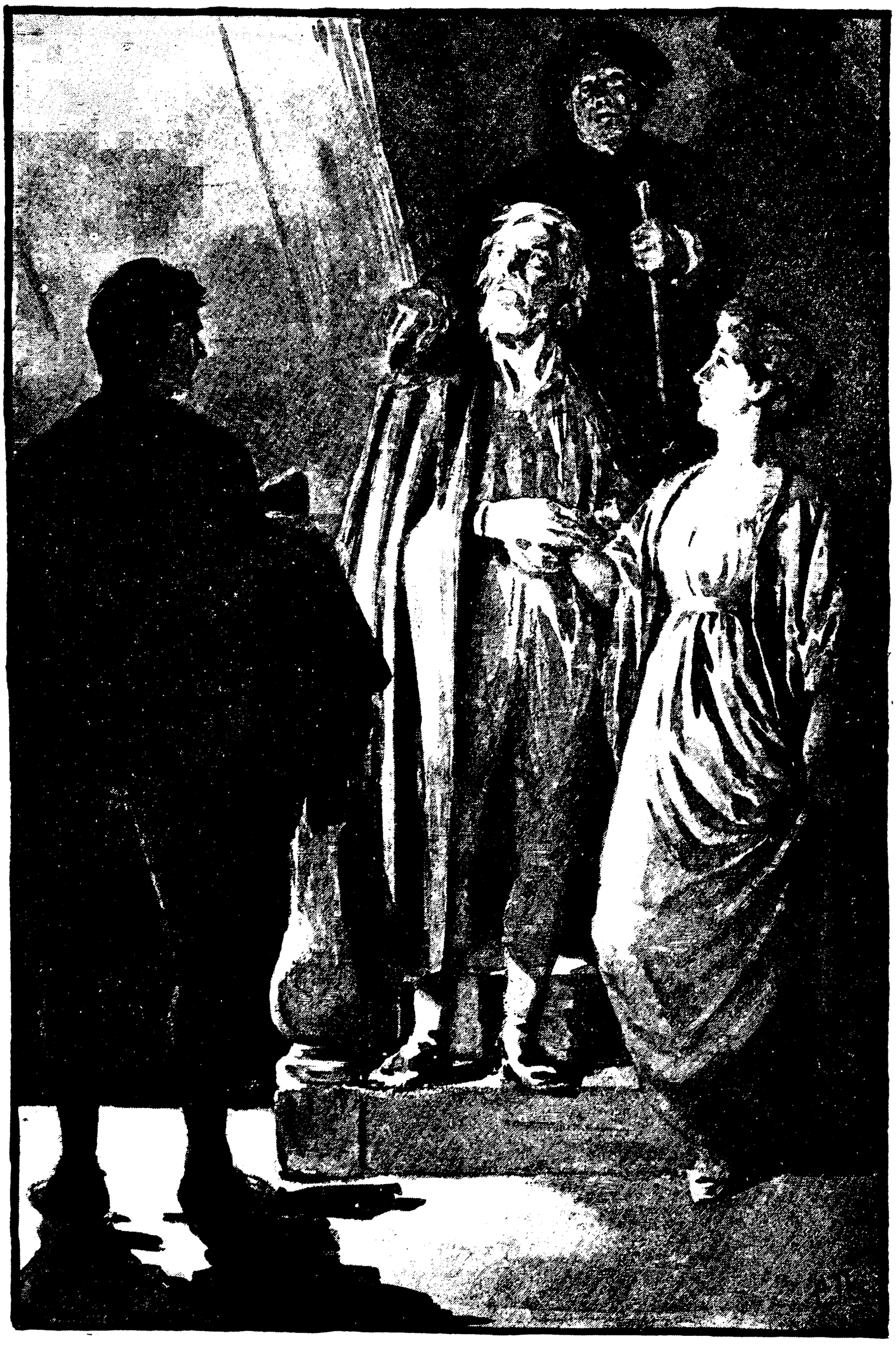

De begyndte at gaa ned ad Trappen, Monsieur Defarge først med en Lampe i Haanden.

Længe var der stille, ganske stille. Men da hans stønnende Bryst og dirrende Skikkelse endelig var kommet til Ro i den Stilhed, der følger efter alle Storme — Sindbilledet paa den store Ro og Stilhed, der følger efter den Storm, man kalder Livet — traadte de frem for at hjælpe Fader og Datter op. Han var gledet ned paa Gulvet og laa dær, udmattet og halvtbesvimet. Hun havde sat sig til Ro ved Siden af ham, saa hans Hoved kunde hvile paa hendes Arm. Hendes Haar, der hang ned over ham, skærmede ham som et Forhæng mod Lyset.

»Vilde det ikke være det heldigste, om vi, uden at forstyrre ham,« sagde hun og løftede sin Haand mod Hr. Lorry, der med ivrig Snøften og Pudsen-Næsė bøjede sig over dem, »kunde indrette os paa at forlade Paris med det samme, saa vi kunde bringe ham lige ned i Vognen og køre bort . . .«

»Men betænk vel — kan han taale at rejse?« spurgte Hr. Lorry.

»Jeg tænker, han taaler bedre at rejse, end at blive i denne By, der gemmer saa mange rædselsfulde Minder for ham.«

»Ja vist — ja vist!« udbrød Defarge, som havde lagt sig paa Knæ for bedre at kunne se og høre. »Og Hr. Manette maa, for alle Aarsagers Skyld, helst saa snart som muligt bort fra Frankrig. — Skal jeg hyre Vogn og Postheste med det samme?«

»Dette er Forretning«, sagde Hr. Lorry, som med kortest mulige Varsel blev den afmaalte Kontormand igen, »og skal der gøres noget i den Retning, er det bedst, at jeg besørger det.«

»Vær saa god da at lade os ene her,« sagde Frk. Manette. »De ser, hvor rolig han er, og De behøver ikke i mindste Maade at betænke Dem paa at lade mig være ene med ham. Jeg er overbevist om, at hvis De laaser Døren, saa Ingen kan komme ind, vil De ved Deres Tilbagekomst finde ham lige saa rolig, som han er nu. Jeg vil i alt Fald blive her og passe ham, til De kommer tilbage, og saa vil vi rejse herfra med det samme.«

Det var ikke rigtig efter de to Herrers Smag, og de holdt til en Begyndelse paa, at en af dem skulde blive hos hende. Dog,

da der ikke blot skulde bestilles Vogn og Postheste, men ogsaa de nødvendige Pas og Papirer, og da det maatte gøres i en Hast, eftersom det lakkede stærkt ad Aften, blev de til sidst enige om at dele Arbejdet og skyndte sig af Sted.

Men da Mørket begyndte at falde paa, lagde den unge Pige sig ned paa Gulvet ved Siden af sin Fader og vaagede over ham. Mørket blev dybere og dybere, men bægge laa stille og roligt, indtil en Lysstribe skød ind i Kammeret gennem Sprækken i Væggen.

Hr. Lorry og Monsieur Defarge havde gjort alt rede til Rejsen og bragte, foruden en Rejsekappe og Tæpper, baade Brød og Kød og Vin og varm Kaffe. Monsieur Defarge anbragte det altsammen tillige med den medbragte Lampe paa Skomagerens Bænk — der var ikke andet end den og en Halmmadras i Kammeret — og hjalp Hr. Lorry med at faa Fangen vækket og op paa sine Ben.

Ingen menneskelig Forstand formaaede at læse hans Hjertes Hemmelighed ud af hans Træks og Miners tomme, frygtsomme Forundring, og ingen nok saa stor Skarpsindighed havde været i Stand til at afgøre, om han vidste noget som helst, af hvad der var sket, om han huskede noget af, hvad der var bleven sagt til ham, eller om han forstod, at han var fri. De forsøgte at tale til ham, men han var saa forvirret og saa langsom til at svare, at de blev bange over hans Forstyrrethed og blev enige om at lade ham have Ro. Han greb sig undertiden paa en vild, haabløs Maade, som de ikke før havde bemærket, med bægge Hænder om sit Hoved, men det var aabenbart, at han følte Glæde ved at høre sin Datters Stemme, og han vendte sig stadig om imod hende, hver Gang hun talte.

Han spiste og drak, hvad de satte for ham, føjeligt og uden Indsigelse som en Mand, der i lang Tid har været vant til at adlyde under Tvang. Paa samme Maade tog han Kappen og Rejsetøjet paa, som de gav ham. Han lod rolig sin Datter tage

hans Arm under sin og tog af sig selv hendes Haand og holdt den fast med bægge sine.

De begyndte at gaa ned ad Trappen, Monsieur Defarge først med en Lampe i Haanden og Hr. Lorry i Bagtroppen. Da de var kommet nogle Trin ned paa den faste Trappe, stod han stille og stirrede paa Loftet og paa Væggene.

»Husker Du Stedet, Fader, husker Du, da Du kom op ad denne Trappe?«

»Hvad sagde De?«

Men inden hun havde faaet gentaget Spørgsmaalet, mumlede han et Svar, som om hun havde spurgt igen:

»Husker? — Nej, jeg husker ikke, det er saa længe, længe siden.«

Han havde tydeligt nok ingen Erindring om, at han var bleven bragt til dette Hus fra Fængslet. De hørte ham mumle »Et Hundrede og fem, Nord-Taarnet,« og forstod at han, — naar han saae sig om — ventede at se de stærke Fæstningsmure, som saa længe havde spærret ham inde. Da han kom ned i Porten og saae Vognen, som ventede paa ham paa den aabne Gade, slap han sin Datters Haand og tog sig atter om sit Hoved.

Der var ingen til at stimle sammen om Vogndøren, der var ingen Mennesker at se i Vinduer eller Døre, ikke et Menneske, som tilfældigt gik forbi. Der herskede en unaturlig Tavshed og Menneskетomhed i Gaden, — kun eet Menneske var at se: Madame Defarge, som stod lænet op mod Karmen af sin Dør, ivrigt strikkende og uden at se noget som helst.

Fangen og hans Datter var kommen til Sæde i Vognen og Hr. Lorry stod paa Trinnet med sin ene Fod, da han blev standset af den Gamles ynkelige Bøn om sit Skomagerværktøj og de halvfærdige Sko. Madame Defarge gav sin Mand et Vink om, at hun vilde hente det og gik, stadig strikkende, ud fra Lampelyset og ind i den mørke Gaard. Hurtigt kom hun ned med det, rakte det ind i Vognen og stod i et næste Øjeblik lænet

op mod Karmen af sin Dør, ivrigt strikkende og uden at se noget som helst.

»Til Barrieren!« sagde Defarge, idet han sprang op paa Bukken. Kusken knaldede med sin Pisk, og af Sted raslede de under de svagtlysende, svingende Lygter.

Under de svingende Lygter, — svingende med større Lys og Klarhed i de finere Gader og dunklere og svagere i de mørkere rullede de af Sted, forbi oplyste Butikker, glade Mennesker, straalende Restauranter og Teatre og ud til en af Byens Porte. Soldater kom med Lygter fra Vagtstuen ud til Vognen.

»Deres Papirer, mine Herrer Rejsende!«

»De er her, Hr. Løjtnant!« svarede Defarge, der sprang ned fra Bukken og med stor Alvor førte ham lidt til Side. »Dette er Pas og Papirer for Herren med det hvide Haar inde i Vognen. Jeg fik dem udleveret sammen med ham selv paa . . .«

Han sænkede sin Stemme til en Hvisken. Der blev nogen Uro mellem de militære Lygter, og en af dem blev af en uniformeret Arm stukket ind i Vognen. Øjnene, der hørte til Armen, saae med et Blik, som man ikke sætter op hver Dag, paa Monsieur med det hvide Haar.

»Godt, — Kør!« lød det fra Uniformen.

»Farvel — Farvel!« lød det fra Defarge. Og atter rullede de af Sted, under den lille Porthvælving med de svagtlysende og svingende Lygter og ud under den store, stjernebesatte Hvælving.

Under neden den store Himmelbue med de faste, evige Lys, af hvilke nogle er saa langt borte fra denne lille Klode, at Videnskaben ikke ret veed om, dens Straaler har opdaget dem eller ej, langt under neden dem herskede Nattens Skygger, store og sorte. Hele den lange, kolde, hvileløse Nat, lige til Dagen brød frem, hviskede de igen i Hr. Jarvis Lorrys Øren, som han sad dær lige over for den begravne og atter udgravede Mand og grundede over, hvor meget af hans aandelige jeg, der vel var gaaet tabt for evig, og hvor meget der maaske kunde reddes

fra Undergang. Og hvad Nattens Skygger hviskede, var det gamle Spørgsmaal, de havde hvisket før:

»Jeg haaber, De føler Glæde ved at vende tilbage til Livet?«

Og det gamle Svar:

»Det veed jeg ikke.«

2. BOG

DEN GYLDNE TRAAD.

1. KAPITEL: FEM AAR EFTER.

Tellsons Bank ved Temple-Bar var et gammeldags Sted allerede i 1780. Det var et meget lille, meget mørkt, meget grimt og meget ubekvemt Hus. Det var et gammeldags Sted ydermere derved, at de Herrer af Firmaet var stolte af dets Indskrænkethed, af dets Mørke, dets Grimhed og Ubekvemmelighed. De pralede endog af dets Overlegenhed i saa Henseende og var fuldt og fast overbeviste om, at deres Hus vilde være mindre respektabelt, om ikke der var noget at udsætte paa det. Lokalerne i Tellsons Bank var store nok, sagde de, de var lyse nok og tilstrækkelig elegant udstyrede. Noakes & Co. var mulig nødt til at lægge Vægt paa mere Plads, Lys og Elegance, eller Brødrene Snooks maaske, — men Tellsons! Nej, Gud ske Lov!

Enhver af de Herrer i Firmaet vilde paa Stedet have gjort sin Søn arveløs, om han havde vovet en Antydning af, at Tellsons trængte til en Ombygning. I denne Retning forholdt det sig paa samme Maade med Tellsons som med det hele Land. England gjorde rask væk sine Sønner arveløse, naar de raadede til at indføre Forbedringer i Landets Love og Institutioner, der havde trængt til at forbedres i Masser af Aar, men kun derved var blevet saa meget mere respektable.

Saaledes var det gaaet til, at Tellsons var blevet noget enestaaende og fuldendt i Retning af Ubekvemmelighed. Naar man endelig havde faaet aabnet en idiotisk stædig Dør med en svag Rallen i dens Hals, dumpede man et Par Trin ned og

kom til sig selv igen i et elendigt lille Hul af et Kontor. Bag to Diske sad et Par af Menneskehedens Ældste, i hvis skælvende Hænder Vekslerne rystede, som om en Stormvind ruskede i dem, medens de i et Styrtebad af skident Vand fra Fleet-street undersøgte Underskrifterne ved det mørkeste af alle mørke Vinduer, der ikke blev lysere ved de svære Jærnstænger i Karmen eller ved Temple-Bars svære Masse, som rejste sig lige udenfor. Hvis ens Forretninger gjorde det nødvendigt at se »en af Huset«, blev man puttet ind i et Fangehul, hvor man kunde sidde og gnole over sine Synder, indtil »en af Huset« kom ind med Hænderne i Lommen, — om man ellers var i Stand til at øjne ham i det uhyggelige Tusmørke.

Skufferne, de kastede Penge i eller tog Penge op af, var saa gamle og ormstukne, at man fik Smaadele af dem i Hals og Næse, naar de blev trukket ud eller skubbet i. Pengesedlerne havde en skimlet Lugt, som om de var ved at opløses og blive til de Pjalter, de var lavet af. Sølvtøjet, man betroede i Bankens Værge, blev gemt bort mellem Naboejendommenes Kloaker, og i en Dag eller to var det forbi med al dets skinnende Glans, takket være Grundens sure Lugt. Ens Dokumenter blev anbragt i ekstemporiserede dirkefri Rum — forhenværende Køkken- og Vaskekældre — og svedte alt Fedtet ud af deres Pergament af Ærgrelse og Arrigskab. De mindre Kister med ens Familiepapirer blev ført op i et Fikseerværelse, en Spisestue med et stort Spisebord i Midten, som aldrig nogen Sinde havde baaret eller set eller lugtet noget som helst spiseligt. Netop ved denne Tid, i Aaret sytten hundrede-og-firs blev der sat en Stopper for den hæslige Trafik, at de afhuggede Hoveder, som man tidligere med abyssinisk eller ashanteesk Grusomhed havde sat paa Stage paa Temple-Bar, kunde glo ind gennem Vinduerne og læse Brevene fra ens Ungdoms Elskede eller fra ens smaa Børn.

Naa, — i de Tider var Dødsstraf svært paa Mode i alle Forretninger og ikke mindst i en Forretning som Tellsons. Døden var

et Naturens Universallægemiddel, hvorfor skulde Lovgivningsmagten ikke ogsaa betjene sig deraf? Falskmøntneren blev hængt, og den, der »blev funden« med falske Penge, blev hængt. Den, der ulovligt aabnede et Brev, blev hængt; den, der rapsede saa meget som fyrretyve Shillings og seks Pences Værd, blev hængt, og den, der var bleven betroet at holde en Hest uden for Tellsons Dør, og som stak af med den, blev hængt, o. s. v. o. s. v.

Der blev ikke vundet stort i Retning af at forhindre Forbrydelser — snarest opnaaede man det modsatte, — men en Sag blev paa denne Maade bragt saa nemt ud af Verden. Naar Manden var hængt, var der ikke mere at kigge efter, — i alt Fald ikke i denne Verden. Tellsons havde, som alle andre større Forretninger i Samtiden, taget saare mange Liv. Havde man sat alle de Hoveder, der havde maattet neje sig for Tellsons, og som Folk disponerede over i Stilhed, paa Stager paa Temple- Bar, vilde de sandsynligvis paa en meget betydningsfuld Maade have udelukket den sidste Rest af Lys, der nu faldt ind i Tellsons Kontor i Stueetagen.

Indskrænkede paa alle Ledder og Kanter af mørke Skabe og Kasser besørgede Menneskehedens Ældste Tellsons Forretninger med stor Alvor. Naar de havde taget et ungt Menneske i Tjeneste i Tellsons Bank, London, holdt de ham i Skjul et eller andet Sted, til han var bleven gammel, gemte ham i en mørk Afkrog ligesom en Ost, indtil han havde faaet den rigtige Tellsonske Smag og den rigtige Tellsonske blaaskimlede Farve. Først saa fik han Lov til at lade sig se med store Briller paa Næsen, forskende i store Hovedbøger og forøgende Husets Respektabilitet med sine Knæbenklæder og Gamacher.

Uden for Tellsons, — aldrig nogen Sinde inde i Kontoret undtagen der udtrykkelig var blevet sendt Bud efter ham — sad Stik-i-Rend-Manden, der stundom ogsaa optraadte som Drager, stundom som ridende Bud, men altid som Husets levende Skilt. I Kontortiden var han altid paa Plads, undtagen naar han var ude i Husets Ærinde; i saa Fald var han repræsen-

teret ved sin Søn, en skrækkelig Gavtyv paa en tolv Aar, sin Faders udtrykte Billede. Folk sagde, at Tellsons, som det gamle fornemme Hus det var, fandt sig i Stik-i-Rend-Manden, og at det altid havde fundet sig i en eller anden Fyr i den Stilling, som Tid og Omstændigheder nu havdc ført denne Mand ind i. Hans Familienavn var Cruncher, og ved hin Begivenhed i hans Ungdom, da han i sit Fødesogns Kirke ved Stedfortræder havde lovet at forsage alle Mørkets Gerninger, havde han faaet Jerry til Fornavn.

Skuepladsen er Hr. Crunchers private Bolig i Hanging-Sword-Alley, Whitefriar, Tiden Klokken halv otte paa en blæsende Marts Morgen Anno Domini sytten-hundrede-og-firs. Hr. Cruncher sagde nu altid Anna Dominos, sandsynligsis i den Tro, at den kristelige Tidsregning dateres fra Opfindelsen af et yndet Spil, og at Opfinderinden havde givet dette Spil sit Navn.

Hr. Crunchers Værelser havde ikke de aller behageligste Omgivelser og var kun to i Tal, — for saa vidt man vilde kalde et Hul saa stort som et Klædeskab med en Rude i Døren for et Værelse. Men de var meget ordentlig holdt. Hvor tidligt det end var paa hin blæsende Marts Morgen, var Værelset, hvor han laa og sov, gjort meget omhyggelig rent, og Dugen paa det plumpe Fyrretræsbord, hvor der alt var sat frem til Frokost, var ren og hvid.

Hr. Cruncher hvilede — ligervis som en Harlekin i sin Families Skød — langt nede under et af brogede Tøjstykker sammensat Sengetæppe. Han sov fast til en Begyndelse; lidt efter lidt begyndte han at vende sig og dreje sig i Sengen, dukkede efterhaanden op i Dagslyset med sit søm- og spigeragtige Haar, — det saae ud, som om han skulde flænse Lagnerne i Stykker med det, — saae sig om i Stuen og raabte i den største Forbitrelse:

»Jeg vil lade mig hænge, om hun ikke er der igen!«

En Kone af et overordentlig net og pænt Ydre rejste sig saa hurtigt og saa skælvende fra sin knælende Stilling i Hjørnet,

at man ikke kunde være i Tvivl om, at det var hende, han mente.

»Se — se!« sagde Hr. Cruncher og kiggede ud af Sengen efter en Støvle. »Du er der igen, er Du!«

Efter for anden Gang at have sagt God Morgen med dette Udbrud kastede han en Støvle efter sin Kone som den tredje Morgenhilsen. Det var en meget leret og tilsølet Støvle, den Støvle, og den røbede en højst mærkelig Omstændighed i Hr. Crunchers daglige Liv. Nemlig den, at han tit og mange Gange kunde komme hjem efter Lukketid i Banken med rene og blanke Støvler og alligevel den næste Morgen finde dem tilsølede med Ler og Dynd.

»Hvad er det, Du tager dig for, dit ondskabsfulde Bæst?« spurgte Hr. Cruncher med en lille Forandring i sin Tiltale.

»Jeg bad kun min Morgenbøn.«

»Du bad kun din Morgenbøn! — Du er et kønt Stykke Kvindfolk! Hvad skal det til at smide dig i Gulvet og bede ondt for mig, — hvad skal det til?«

»Jeg bad ikke ondt for dig, — jeg bad kun godt for dig!«

»Gu' gjorde Du ej! Og hvis Du gjorde det, skal Du ikke gøre det mer', — jeg holder ikke af, at Du tager dig nogen Slags Frihed med mig! Det er en sød Mor, Du har, lille Jerry, be'r om, at det maa gaa din stakkels Far ilde, en rigtig god og kærlig Moder, Du har faaet, lille Jerry, en gudfrygtig Moder, som smider sig i Gulvet, saa saare hun kan komme til, og beder hver en Bid Brød ud af Munden paa sit eneste Barn!«

Unge Hr. Cruncher, der var i bar Skjorte, rynkede sin Pande og bad sin Moder i en meget streng Tone passe sig selv og ikke genere ham eller hans Appetit med sine Bønner.

»Og hvad bilder Du dig for Resten ind, dit forbandede Kvindfolk,« fortsatte Hr. Cruncher uden at lægge Mærke til det selvmodsigende i hans Ord, »at dine Bønner er værd?«

»Jeg veed ikke, Jerry, de kommer fra Hjertet, — anden Værdi har de vist ikke.«

»Saa er det s'gunte meget!« sagde Hr. Cruncher. »Det kan nu være lige fedt, men Du skal ikke sætte ondt for mig med dine Bønner. Hvis jeg ikke havde haft saadan en unaturlig Kone og det stakkels Barn saadan en unaturlig Mor, havde jeg vel nok haft en Smule Fortjeneste sidste Uge, i Stedet for at alting blev forgjort for mig med dine Bønner og din Gudelighed! For Fanden! Ikke en Sysling har jeg ærlige Handelsmand fortjent hele sidste Uge! Klæd dig paa, lille Jerry, og hold Øje med din Moder, medens jeg gør mine Støvler rene, og ser Du hende gøre klar til at smide sig i Gulvet igen, saa varsko mig. For den gaar ikke, din ondskabsfulde Satan, den gaar ikke! Alle mine Lemmer er som rystet sønder og sammen, jeg er saa søvnig, at jeg ikke kan se ud af Øjnene, og jeg er saa mør i mine Ledemod, at jeg ikke vilde vide, hvad der er mig, og hvad der ikke er mig, om ikke de gjorde saa forbandet ondt. Det er dig, der har vendt Lykken fra mig, det er dine Bønner og dit Sludder, der er Skyld i, at jeg ikke har en Øre i Lommen. Men pas paa, siger jeg dig, — pas paa, din forbandede Heks!«

Med disse og lignende Gnister fra sin Harmes Slibesten gik Hr. Cruncher i Gang med at gøre sine Støvler i Stand og gøre sig selv færdig til at gaa til Banken. Unge Jerry, hvis Hoved var besat med mindre Pigge end Faderens, men hvis Øjne sad lige saa tæt sammen som hans, holdt imidlertid Vagt, som det var blevet ham befalet, over sin Moder; fløj hvert Øjeblik ud af Hullet, hvor han stod og vaskede sig, og hviskede: »Er Du ved at smide dig? — Halløj Gamle!« hvorpaa han med et lidet sønligt Grin forsvandt paa ny.

Hr. Cruncher var ikke i en Smule bedre Humør, da han satte sig til Frokostbordet, og saae med forbitrede Øjne paa sin Kone, som foldede sine Hænder og bøjede sit Hoved, før hun satte sig.

»Naa, — din Djævelskvind, er Du der nu igen?«

»Jeg bad kun Vorherre velsigne Maden.«

»Lad heller vær' med det!« sagde Hr. Cruncher truende og

saae sig om, som om han ventede at se Frokosten forsvinde som en Følge af hans Kones fromme Bønner. »Du skal ikke tage Brødet ud af Munden paa os med dine Velsignelser, eller jage mig fra Hus og Hjem med dine Bønner. Hold op med det, siger jeg dig!«

Rødøjet og barsk, som om han hele Natten havde været til Gilde — og til et ret uhyggeligt Gilde — sad Hr. Jerry Cruncher ved sit Frokostbord. Han spiste ikke sin Mad, han slugte den som et vildt Dyr i et Menageri. Henimod Klokken ni gjorde han sig saa tam som muligt og antog et saa respektabelt og forretningsmæssigt Ydre, som han paa nogen Maade kunde tvinge sit naturlige Jeg ind i, og vandrede af Sted til Dagens Gerning.

Den kunde næppe kaldes Handel, uagtet han altid yndede at omtale sig selv som »den ærlige Handelsmand.« Hans Butiksinventar indskrænkede sig til en Træstol, — en Rygstol, som Ryggen var gaaet itu paa og savet af, og som unge Jerry hver Morgen bar efter sin Fader og anbragte under det Vindue i Banken, der var nærmest ved Temple-Bar. Sammen med den første Nævefuld Halm, som kunde hugges fra en eller anden Vogn i Forbifarten, udgjorde den Hr. Crunchers Stade for Dagen, og paa denne sin Post var han lige saa kendt af Fleet-street som selve Temple-Bar, og næsten lige saa uhyggelig at se paa.

Et Kvarter før ni, i god Tid for at kunne lægge en Finger til Skyggen af sin trekantede Hat som en Hilsen til Menneskehedens Ældste, naar de gik ind i Banken, indtog Jerry som sædvanlig sin Plads paa hin blæsende Marts Morgen. Unge Jerry stod ved hans Side, naar han da ikke gjorde et Udfald gennem Porten for at uddele Klø eller Skældsord, — bægge Dele saa ondskabsfuldt som muligt — til alle de Drenge, der var smaa nok dertil. Fader og Søn saae i Tavshed paa Morgenfærdslen i Fleet-street. De lignede hinanden paa en Prik, og som de sad dær med Hovederne lige saa tæt mod hinanden

som deres egne Øjne, havde de den fuldstændigste Lighed med et Par Abekatte, og denne Lighed blev ikke i mindste Maade forringet ved den ældre Jerrys Vane altid at tygge paa et Halmstraa og spytte det ud igen, medens hans Afkoms funklende Øjne fulgte hans Bevægelser lige saa rastløst, som de fulgte alt andet i Fleet-street.

Hovedet af et af de sædvanlige indre Bankbude, der færdedes i Tellsons, blev stukket ud af Døren.

»Er Budet dær?«

»Hurra Gamle! Den begynder tidligt i Dag!«

Med denne venlige Afskedshilsen satte unge Jerry sig paa sin Faders Stol og overtog Varelageret baade af tygget og af utygget Halm.

»Al—tid rusten! Han har al—tid Rust paa Fingrene,« mumlede unge Jerry. »Hvor kommer den Gamle til alt det Jærnrust? — Her er der ikke noget rustent Jærn, og hjemme heller ikke. — Hvor kan det dog komme fra?«

II. KAPITEL: I RETSSALEN.

»De er godt kendt i Old Bailey, tænker jeg,« sagde en af Menneskehedens Ældste til Budet Jerry.

»Jeg—ja—jo!« stammede Jerry tvær.» Jeg kender Old Bailey.«

»Godt! Og De kender Hr. Lorry?«

»Jeg kender Hr. Lorry adskilligt bedre, end jeg kender Old Bailey, meget bedre« tilføjede Jerry ikke ulig et modstræbende Vidne i den nævnte Retssal,« meget bedre, end jeg som en ærlig Handelsmand ønsker at kende Old Bailey.«

»Godt. Gaa hen til den Indgang, som Vidnerne gaar ind ad, og viis Manden ved Døren denne Billet; naar han ser, at den er til Hr. Lorry, vil han lade Dem komme ind.«

»Ind i Retssalen?«

»Ind i Retssalen.«

Old Bailey, Stedet for Kriminalretten i Newgate, City, London.

Crunchers Øjne syntes at nærme sig lidt mere end ellers til hinanden, som om det ene hviskede til det andet: »Hvad mener Du om den?«

»Skal jeg vente i Retssalen?« spurgte Cruncher som Følge af denne indbyrdes Hvisken.

»Det skal De straks faa at vide. Dørvogteren vil tage denne Billet og bringe den til Hr. Lorry. Naar De ser, han har modtaget den, maa De gøre et eller andet Tegn, saa han kan se, hvor De staar. Og saa bliver De rolig staaende, indtil han kalder paa Dem.«

»Er det det hele?«

»Ja. Han vil gerne have et Bud derhenne. Og denne Billet skal blot sige ham, at De er der.«

Medens den gamle Kontormand eftertænksom foldede Billetten sammen og skrev uden paa, iagttog Hr. Cruncher ham i Tavshed. Først da han var kommen til Klatpapiret, som han brugte med stor Grundighed og Forsigtighed, tog Hr. Cruncher Ordet.

»Er det ikke Falsknerisagen der er for til Morgen?«

»Det er Højforrædderi!«

»Det bliver Hovedet paa Stage og Partering af Kroppen!« sagde Jerry. »Barbarisk!«

»Det er Lov og Ret!« udbrød den gamle Kontormand og vendte sit forbavsede Blik og sine Briller imod ham. »Det er Lov og Ret!«

»Det er for haardt, at det skal være Lov og Ret at hugge Mennesker i Stykker, Herre, — det er haardt nok at slaa dem ihjel, men det er alt for haardt at hugge Folk i Stykker!«

»Ingenlunde!« svarede Kontormanden. »Tal ikke ondt om Loven. Pas De paa Deres Lunger og Deres Stemme, min gode Mand, — De er noget hæs, — og lad Loven passe sig selv. Det raader jeg Dem til.«

»Det er Fugt, der sla'r sig paa Brystet og paa Halsen,« sagde

Jerry. »De kan tro, jeg tjener mit Brød paa en fugtig Maner, gode Herre.«

»Godt — godt! Vi maa tjene vort Brød, hver paa sin Maner, — nogle paa en fugtig og andre paa en tør. Naa, her er Billetten, gaa saa!«

»Du er en væmmelig gammel Rad!« sagde Jerry ret uærbødigt i sit stille Sind, medens han med et ærbødigt Buk tog imod Brevet og forlod Kontoret. Paa Vejen sagde han sin Søn Besked om, hvor han skulde hen.

Folk blev hængt ved Tyburn i de Tider, og Gaden langs Newgate-Fængslet havde dengang ikke opnaaet den grufulde Berømmelse, som den senere fik. Men Fængslet selv var et rædselsfuldt Sted. Alle Laster blomstrede og Pest og Smitsot blev udklækket her. Frøet dertil blev bragt ind i Fængslet med Forbryderne, og fra Forbryderbænken voksede Pesten stundom op med pludselig Voldsomhed, slog Folk ned for Fode, ja væltede endog Hs. Højværdighed Overdommeren ned af sit Sæde. Det var hændet mere end een Gang, at Dommeren i den sorte Kappe havde læst Dødsdommen op over en Forbryder og derpaa selv var styrtet død om paa Stedet, som om han havde forkyndt sin egen Dødsdom. For Resten var Old Bailey navnkundig som et Slags Kro eller Bedested paa Vejen ud af Tilværelsen. Blege Rejsende drog paa deres voldsomme, hals- og hovedløse Rejse til den anden Verden stadig ud derfra i Kærrer og Vogne. To og en halv Mil kørte de gennem Byens Gader og paa befærdede Veje, men det var kun faa Borgere af alle de mange, der saae denne Rejsefærd, som skammede sig, — om der i det hele taget var nogen. Old Bailey var tillige berømt for sin Gabestok og sine Halsjærn, — hvad de Folk led, der blev idømt denne Straf, har Ingen udmaalt, — endvidere for Kagen, en anden fortræffelig og ærværdig gammel Indretning, som Folk blev bundet til, naar de skulde have Pisk, — man blev ligefrem et godt Menneske ved at se den i Virksomhed — og endelig for sine udstrakte Forretninger med Blodpenge. Dette Angiversystem, som lod Folk tjene Penge

»Hurra Gamle! Den begynder lidligt i Dag!«

ved at beskylde deres Næste for en eller anden Forbrydelse, var et af det skønneste Udslag af Forfædrenes Visdom. Alt i alt, Old Bailey var i hine Tider en herlig Illustration til den gamle Talemaade, at alt, hvad der er til, er godt og rigtigt, — en Talemaade, der vilde være lige saa afgørende, som den er kedsommelig, om ikke den indeholdt den foruroligende Konsekvens, at intet, som nogen Sinde har været til, var galt og urigtigt.

Som en Mand, der er vant til stilfærdigt at albue sig frem, banede Jerry sig Vej gennem den tætte Skare af anløbne Fyre, der fyldte Trapper og Gange paa dette hæslige Sted. Han fandt hurtigt den Dør, han søgte, og stak Billetten ind gennem et Hul til Dørvogteren indenfor. Folk betalte dengang for at se et Drama i Old Bailey, ganske som de betalte for at se Tragedierne i Bedlam, — men det første var langt det dyreste. Derfor var alle Døre til Old Bailey vel bevogtede, — ganske vist med Undtagelse af de gæstfri Døre, gennem hvilke Forbryderne kom ind. De Døre stod altid paa vid Gab.

Efter nogen Tøven og nogle Indvendinger drejede Døren sig modstræbende en lille, bitte Smule paa sine Hængsler, lige akkurat saa meget, at Jerry Cruncher kunde presse sig igennem og ind i Retssalen.

»Hvad er der for?« spurgte han hviskende sin Sidemand.

»Ingen Ting endnu.«

»Hvad skal de have for?«

»Højforrædderisagen!«

»Den med Parteringen?«

»Kan nok hænd's,« sagde Manden med Velbehag. »Han bliver slæbt derud paa en Vidiemaatte og hængt op. Og naar Vejret er halvt af ham, skær' de ham ned og sprætter ham op, og saa bliver hans Indvolde taget ud af ham og brændt, mens han selv ser paa det. Og saa napper de Hovedet af ham, og saa bliver Kroppen parteret. Saaledes lyder Dommen.«

»At sige, om han dømmes skyldig,« sagde Jerry med Forbehold.

»Det gør han nok, — det skal De ikke være bange for!«

Crunchers Opmærksomhed blev nu henledet paa Dørvogteren, som han saae arbejde sig frem imod Hr. Lorry med Billetten i sin Haand. Hr. Lorry sad ved et Bord mellem nogle Herrer med Paryk paa, ikke langt fra den Anklagedes Forsvarer, en Herre med Paryk paa Hovedet og en Mængde Papirer foran sig, og omtrent lige over for en anden Parykherre, der — stadig med Hænderne i Lommen — syntes at have sin hele Opmærksomhed stærkt sammentrængt om et eller andet oppe i Loftet. Efter at have hostet et Par skarpe Grynt, gnedet sig paa Kinden og vinket med Haanden tiltrak Cruncher sig endelig Hr. Lorrys Opmærksomhed. Han havde rejst sig op for at se efter ham. Nu nikkede han roligt og satte sig ned igen.

»Hvad har han at gøre med Sagen?« spurgte Manden.

»Jeg vil lade mig hænge, om jeg veed det!« svarede Cruncher.

»Hvad har De at gøre med den, om man ellers maa spørge?«

»Jeg vil lade mig hænge een Gang til, om jeg veed det!« svarede Cruncher paa ny.

Deres Samtale blev afbrudt ved Dommerens Indtrædelse, der medførte stor Bevægelse og Uro i Salen og paafølgende Skraben med Benene og Sætten sig ned. Nu vendte alles Øjne sig mod Anklagebænken. To Sluttere, som havde haft Post dær, gik udenfor, og et Øjeblik efter blev Fangen ført ind og stedet for Dommeren.

Hvert eneste Menneske i Salen — med Undtagelse af den parykklædte Herre, der var optaget af at se paa Loftet, — stirrede paa ham. Alle de mange Menneskers Aande strømmede imod ham som bølgende Søer, eller som Storm eller Ild. Folk bøjede sig frem om Salens Søjler og Piller og fra dens Hjørner for at faa ham at se. De, der stod bagest, rejste sig, for at ikke et Haar af ham skulde undgaa dem. De, der stod paa Gulvet, lagde Hænderne paa Skuldrene af Folk foran dem og trængte dem til Side for at faa et Glimt af ham at se, — stod paa Taaspidserne, steg op paa Fodpanelets Liste, svævede omtrent i

Luften for at se saa meget af ham som muligt. Den ivrigste af de ivrige var Jerry; hans levende Stykke pigbesatte Fængselsmur saas oven over alt og alle. Han sigtede paa Fangen med sin Ølaande — han havde taget et Stænk paa Vejen — og lod den rulle hen imod ham og slaa Følge med de andre Udaandinger af Te, Kaffe og Snaps m. m., som bølgede imod ham og allerede brødes mod det store Vindue bag ham som smudsig Taage og Rusk.

Den, alle disse ivrige og stirrende Blikke var rettet imod, var en ung Mand paa omtrent fem og tyve Aar; høj og slank var han og køn at se paa, med varme, solbrændte Kinder og mørke Øjne. Han førte sig som en ung Mand af det gode Selskab og var beskedent klædt i en Dragt af sort eller meget mørkt, graat Tøj. Hans lange, mørke Haar var med en Sløjfe samlet i Nakken, mere for at holde det tilbage end for Pynt. Han var bleg paa Grund af den Stilling han var stedt i; enhver indre, aandelig Bevægelse vil altid give sig Udtryk i det Ydre, og man kunde se hans Bleghed gennem Solvarmen paa hans Kinder, hvilket viste, at Sjælen er stærkere end Solen, men han var fuldstændig behersket, gjorde en Bøjning for Dommeren og blev staaende, fattet og rolig.

Der var intet, som højnede, intet som løftede Menneskeheden i de stirrende Blikke, i den anspændte Iver, hvormed Folk saae paa denne Mand. Havde han ikke staaet i Fare for at blive dømt til at lide en saa rædselsfuld Død, — havde der været Udsigt til at nogle af dens barbariske Enkeltheder vilde blive udeladt, vilde han straks have mistet noget i Tiltrækningskraft. Det, Folk stirrede paa, var et Menneske, som man ventede skulde dømmes til at blive skaaret i Stykker. Det var Slagtningen, Sønderlemmelsen af en udødelig Skabning, som vakte Folks Iver og Interesse. Hvilken Fernis Tilskuerne end vilde give det, enhver efter sin særlige Evne til at føre sig selv bag Lyset, — i Bunden var og blev det Menneskeæderi og intet andet.

Stilhed i Retten! Charles Darnay havde i Gaar erklæret sig

uskyldig i det, man — med megen Sludder og klingende Sladder — havde beskyldt ham for. Nemlig for at være en skammelig og nederdrægtig Forrædder imod vor ophøjede, berømmelige og uforlignelige og saa videre og saa videre Herre og Konge. Eftersom og saasom han, ved forskellige Lejligheder og paa forskellige Maader og Veje, havde bistaaet Louis, Konge af Frankrig, i Krigen mod fornævnte vor ophøjede, berømmelige og uforlignelige og saa videre og saa videre Herre og Konge. Idet han var draget frem og tilbage mellem fornævnte vor ophøjede, berømmelige og uforlignelige o. s. v. o. s. v. Herres og Konges og fornævnte franske Kong Louis's Riger og Lande og nederdrægteligen, falskeligen og mange andre slemme Ord paa ligen havde forraadt og aabenbaret nævnte franske Kong Louis, hvor stor en Styrke til Lands og til Vands fornævnte vor ophøjede, berømmelige og uforlignelige o. s. v. o. s. v. Herre og Konge samlede og udrustede og agtede at sende over til Kanada og Nord-Amerika. Hvilket Jerry, hvis Haar rejste sig mere og mere, efterhaanden som de juridiske Udtryk faldt tættere og tættere, altsammen forstod til sin store Glæde og Tilfredshed. Og lidt efter lidt gik det ogsaa op for ham, at fornævnte og atter og mange Gange fornævnte Charles Darnay stod dær for at modtage sin Dom, at Juryen blev taget i Ed og at Hr. Kammeradvokaten gjorde sig rede til at tale.

Den Anklagede, som allerede — hvad han ikke var uvidende om — blev hængt og halshugget og parteret af hver Sjæl blandt Tilskuerne, viste lige saa lidt nogen Frygt, som han gav sig Mine af at være mere uforfærdet, end han var. Han stod rolig og iagttagende og hørte med Alvor og Opmærksomhed paa de indledende Forhandlinger. Hans Hænder hvilede saa roligt og fast paa Skrankens Bræt foran, at ikke en af de grønne Urter, hvormed det var bestrøet, var bleven bragt ud af Stilling. Retssalen var nemlig over alt bestrøet med Grønt og stænket med Eddike som et Middel mod Fængselsluft og Fængselsfeber.

Der var et Spejl anbragt over den Anklagedes Hoved for at

kaste Lys ned paa ham. Mange var de Forbrydere og de Ulykkelige, hvis Billeder det havde gengivet, og som var forsvundne fra Spejlets og fra Jordens Flade omtrent paa samme Tid. Om dette Spejl kunde have gengivet alle dem, der een Gang havde spejlet sig i det, — ligesom Havet engang skal give sine Døde fra sig, — hvilket rædselsfuldt, spøgelseagtige Sted vilde ikke denne uhyggelige Sal være blevet!

En pludselig Tanke om al den Hæslighed, al den Nederdrægtighed, dette Spejl havde gengivet, syntes at fare igennem den Anklagede. Han kom i alt Fald til at se derop — blev maaske opmærksom derpaa, ved at et eget Lysskær faldt over ham, da han skiftede Stilling, — hans Ansigt blev blussende rødt, og hans Haand kom til at skælve, saa et Par af de grønne Urter faldt ned.

Tilfældigvis kom han til at se til Siden. Og dær, omtrent i Højde med hans Øje, sad i Krogen af Dommerens Bænk to Skikkelser, som straks fangede hans Blik. Hans Udseende forandredes i samme Nu saa tydeligt, at alle de Øjne, der før havde hvilet paa ham, nu blev rettet mod dem.

Det var en ung Pige, ikke meget mere end en Snes Aar, og en ældre Mand, som aabenbart var hendes Fader. Det var en Mand, man maatte lægge Mærke til, ikke saa meget paa Grund af hans kridhvide Haar, som paa Grund af et ubeskriveligt Udtryk af anstrengt Spænding, en Spænding, der ikke var rettet mod noget uden for ham, men af en grublende, selvfortærende Karakter. Naar dette Udtryk var over ham, saae han ud som en gammel Mand, men svandt det bort — som nu i dette Øjeblik, da han talte med sin Datter, — blev han en smuk Mand, en Mand endnu i sine bedste Aar.

Hans Datter havde stukket sin ene Haand ind under hans Arm og pressede den anden fast imod den. Hun havde trykket sig tæt ind imod ham i sin Angst for Stedet og de Mennesker, hun saae foran sig, og i sin Medynk med den Anklagede, og paa hendes Pande saas hendes stigende Angst og hendes Med-

følelse, der intet ænsede uden den Fare, der truede den ulykkelige. Den lagde hun saa tydeligt og med en saa levende Styrke for Dagen, at Folk, der havde stirret paa ham uden mindste Medfølelse, nu med et fik Medynk med hende, og en Hvisken løb gennem Salen:

»Hvem er det?«

Budet, Jerry, der gjorde sine Iagttagelser paa sin egen Maade og i sin Optagethed stod og sugede Rust af sine Fingre, lagde Ørene til for at høre, hvem de to kunde være. Mængden omkring ham trykkede og pressede Spørgsmaalet videre til den nærmeste af Rettens Betjente, og fra ham blev det trykket og presset tilbage og naaede Jerry til sidst.

»Det er Vidner.«

»For Anklagede eller imod?«

»Imod!«

Dommeren, hvis Øjne havde fulgt den almindelige Retning, tog dem til sig igen, lænede sig tilbage i sin Stol og saae roligt paa den Mand, hvis Liv var i hans Haand, da Hr. Kammeradvokaten rejste sig for at spinde Rebet, hvæsse Øksen og slaa Naglerne fast i Skafottet.

---

3. KAPITEL: EN SKUFFELSE.

Hr. Kammeradvokaten havde at meddele Juryen, at Anklagede — skønt ung af Aar — var gammel i sin højforræderiske Virksomhed, der nu skulde gøre ham et Hoved kortere. At hans Forstaaelse med Rigets Fjender hverken var fra i Gaar eller i Dag, ja hverken fra i Aar eller i Fjor. At det stod fast, at Anklagede for længere Tid tilbage tit og mange Gange havde rejst frem og tilbage mellem England og Frankrig i hemmelige Forretninger, som han ikke aabent og ærligt kunde gøre rede for. At en Mand, en Mand uden Frygt og Dadel, havde faaet den Indskydelse af Himmelen at efterspore disse skændige Planer og, slagen af Rædsel, at aabenbare dem for hans

Majestæts Ministre og høje Raad. At denne Fædrelandsven snart vilde træde frem for Juryen. At hans Stilling og Optræden var hævet over enhver Kritik. At han engang havde været Anklagedes Ven, men at han i en lykkelig Time havde opdaget hans Nederdrægtighed, hvorpaa han havde taget den Beslutning at ofre den Falske, hvem han ikke længere kunde bære i sit Hjerte, paa Fædrelandets hellige Alter. At der utvivlsomt vilde blive rejst en Statue for denne fremragende Fædrelandsven, hvis man i England som i det gamle Grækenland og Rom vilde gaa til at hædre Folkets Velgørere paa denne Maade. At Dyden, som Digterne siger, er smitsom, særlig den straalende Dyd, som kaldes Fædrelandskærlighed. At det lysende Eksempel, som var givet af dette pletfri og dadelfri Kronvidne, som det var ham Uværdige en Ære at henvise til, havde virket med en saadan Styrke paa Anklagedes Tjener, at der var opstaaet et helligt Forsæt hos ham om at undersøge sin Heres Skuffer og Lommer og skaffe hans Papirer til Side. At han — Hr. Kammeradvokaten — var forberedt paa at høre denne udmærkede Tjener lastet i denne Anledning, men at han — Hr. Kammeradvokaten — i al Almindelighed vilde foretrække ham for sine kødelige Søskende og ære og højagte ham mere end sine egne Forældre. At han med Tillid i sit Hjerte anmodede Juryen om at gøre ligervis. At disse to Vidners Udsagn, sammenholdt med de af dem opdagede Dokumenter, som skulde blive fremlagt, vilde lægge for Dagen, at Anklagede havde været i Besiddelse af Styrkelister over hans Majestæts Tropper til Lands og til Vands, deres Udrustning og Bestemmelsessted, og gøre det aldeles utvivlsomt, at han stadig havde bragte slige Oplysninger over til den fjendlige Magt. At disse Styrkelister ganske vist ikke kunde bevises at være skrevne af Anklagede, men at dette var ganske ligegyldigt, eller rettere saa meget værre for Anklagede, som det viste, hvor snedig og forsigtig han var. At der forelaa Beviser for, at Anklagede allerede for fem Aar siden, ja, nogle faa Uger før den første Fægtning

havde fundet Sted mellem de britiske og de amerikanske Tropper, havde været inde paa disse fordærvelige Veje. At Juryen som en rettænkende Jury — som han vidste de var, — og som en ansvarlig Jury — som de vidste, de var — uden mindste Vaklen vilde finde Anklagede skyldig og dømme ham til Døden, hvad enten de havde Lyst eller ej. At de aldrig vilde kunne lægge deres Hoveder roligt paa Puden, — at de aldrig vilde kunne tænke sig, at deres Koner kunde lægge deres Hoveder roligt paa Puden, at de aldrig vilde kunne udholde Forestillingen om, at deres Børn kunde lægge deres Hoveder roligt paa Puden, at der i det hele taget for Juryens eget og alle dens Nærmestes Vedkommende aldrig mere vilde kunne være Tale om nogen som helst Læggen-Hovede-paa-Pude, hvis ikke Anklagedes Hoved blev hugget af. Dette Hoved forlangte Hr. Kammeradvokaten sluttelig i Navn af alt, hvad han i en Hurtighed kunde finde paa at ramse op, og paa sin højtidelige Forsikring om, at han betragtede Anklagede som Dødens sikre Bytte.

Da Hr. Kammeradvokaten endte sin Tale, rejste der sig en Summen i Retssalen, som om en Sværm af store Spyfluer summede op imod Anklagede i Forudanelse om, hvad han snart vilde være. Da denne Summen atter lagde sig, traadte den pletfri og udadlelige Fædrelandsven frem i Vidnebænken.

Nu kom Turen til Generalfiskalen. Efter sin Forgængers Eksempel forhørte han den udmærkede Fædrelandsven, Hr. John Barsad ved Navn. Det Billede, Hr. Kammeradvokaten havde givet af hans uegennyttige Handle- og Tænkemaade var ganske nøjagtigt; skulde han indvende noget imod det, havde det kun været for detailleret. Efter at have lettet sin Sjæl ved denne kritiske Bemærkning, vilde Hr. Generalfiskalen beskedent trække sig tilbage, men i det samme bad den parykklædte Herre, der sad med sine Papirer foran sig ikke langt fra Hr. Lorry, om han maatte forelægge den udmærkede Fædrelandsven et Par Spørgsmaal. Den anden parykklædte Herre lige over for ham stirrede stadig op mod Loftet.

Havde Fædrelandsvennen nogen Sinde ageret Spion? Han afviste denne fornærmende Antagelse med Foragt. — Hvad levede han af? Af sine Godser. — Hvor laa de? Det huskede han ikke bestemt, men det kom ikke Sagen ved. — Havde han arvet dem? Ja, netop, han havde arvet dem. — Fra hvem? En fjern Slægtning. — Meget fjern? Ja, saa temmelig. — Havde han aldrig været i Fængsel? Nej, bestemt ikke. — Virkelig aldrig været i Gældsfængsel? Kunde ikke indse, hvad det havde med Sagen at gøre. — Aldrig nogen Sinde været i Gældsfængsel? Aa hold op med den! — Virkelig aldrig? Jo! — Hvor mange Gange? To—tre Gange. — Skal vi sige fem—seks? Naa, lad gaa! — Levevej? Kavaler! — Aldrig bleven sparket? Det kunde gerne være. — Hyppig bleven sparket? Nej! — Aldrig bleven sparket ned ad en Trappe? Nej, ikke paa nogen Maade. Fik engang et Spark oven for en Trappe, men faldt ned af sig selv og ikke paa Grund af Sparket. — Sparket ud, fordi han havde spillet falsk? Noget lignende var bleven sagt af den drukne Løgnhals, der havde sparket ham, men det var ikke sandt. — Vilde han aflægge Ed paa, at det ikke var sandt? Ja, lige saa meget det skulde være. — Levede han af at spille falsk? Nej! — Levede han da ikke af at spille? Ikke mere end andre Kavalerer. — Havde han laant Penge af Anklagede? Jo. — Havde han tilbagebetalt dem? Nej. — Var det egentlig ikke et ret løst Bekendtskab, han havde til Anklagede, nærmest paatvunget denne i Postvogne, paa Gæstgivergaarde og Smakker? Nej. — Han var viss paa at have set Anklagede med disse Troppelister? Ganske viss. — Kendte ellers ikke noget til disse Lister? Ikke en Smule. — Skulde tilfældigvis ikke selv have anskaffet dem? Nej. — Ventede maaske heller ikke at faa Betaling for sin Optræden som Vidne? Nej. — Var ikke i Regeringens Sold for at faa Folk i Fælden? Nej, Gudbevares! — Ikke paa nogen som helst Maade? Bestemt ikke! — Kunde aflægge Ed derpaa? Lige saa meget det skulde være. — Var virkelig kun ledet af ren og skær Kærlighed til Fædrelandet? Ja, ene og alene!

Den udmærkede Tjener, Roger Cly, svor sig med Glans gennem Forhøret. I god Tro og sit Hjertes Uskyld havde han taget Tjeneste hos Anklagede for fire Aar siden. Han havde truffet Anklagede om Bord paa Smakken fra Calais og spurgt ham, om han ikke havde Brug for en flink Tjener, og saa havde Anklagede fæstet ham. Han havde ikke tigget sig ind paa Anklagede og bedet ham for Guds Skyld tage sig af ham, ikke i mindste Maade, men det havde ikke varet ret længe, inden han havde begyndt at faa Mistanke og indset Nødvendigheden af at passe paa ham. Saadanne Papirer havde han set tit og mange Gange paa Rejser, naar han havde gjort Anklagedes Tøj i Stand. Og de Papirer, som laa paa Rettens Bord, havde han taget ud af Skuffen i Anklagedes Skrivebord. Han havde ikke lagt dem ned i Skuffen først. Men han havde set Anklagede vise disse samme Papirer, Styrkelister eller hvad det nu var, til franske Herrer baade i Calais og i Boulogne. Det var mere, end han kunde udholde, ti han elskede sit Fædreland, og saa havde han gjort Anmeldelse. Det var Løgn, at han havde stjaalet en Sølv-Tepotte. Han var bleven skammelig beskyldt for at have tilegnet sig en Sølv-Sukkerbøsse, men den havde kun været af Plet. Det andet Vidne havde han kendt i en syv—otte Aars Tid, og det var et Træf, en Tilfældighed, at de mødtes her. Det var ikke noget særlig mærkeligt Træf, mente han, men Tilfældigheder tog sig somme Tider mærkelige ud. Og han kunde heller ikke se, at det var saa mærkeligt, at ogsaa han blev ledet ene og alene af den ædle Fædrelandskærlighed. Han var en ægte Britte, var han, og dem haabede han, at der aldrig maatte være Mangel paa.

Spyfluerne summede og summede igen, og Hr. Kammeradvokaten raabte Hr. Jarvis Lorry's Navn.

»De er Fuldmægtig i Tellsons Bank, Hr. Jarvis Lorry?«

»Ja.«

»Har De i Aaret sytten hundrede og fem og halvfjerds, en

Fredag Nat i November Maaned, foretaget en Forretningsrejse med Posten mellem London og Dover?«

»Ja.«

»Var der andre Rejsende med Posten den Nat?«

»Ja — to.«

»Stod de af under Vejs i Løbet af Natten?«

»Ja, de gjorde.«

»Vær saa god at se paa Anklagede, Hr. Lorry. — Var han den ene af disse to Rejsende?«

»Det er jeg ikke i Stand til at sige.«

»Ligner han nogen af dem?«

»De var bægge to saa indpakkede i deres Rejsetøj, og Natten var saa mørk, og vi gav os ikke af med hinanden, saa jeg er ikke engang i Stand til at udtale mig derom.«

»Se igen paa Anklagede, Hr. Lorry. Forestil Dem ham pakket ind i Rejsetøj paa samme Maade som de to Rejsende, og sig mig saa, om der er noget i hans Ydre eller i hans Skikkelse, som vilde gøre det usandsynligt, at han var en af dem?«

»Nej.«

»De vil altsaa ikke sværge paa, at han ikke var en af dem?«

»Nej.«

»De indrømmer altsaa, at han muligvis er en af dem?«

»Ja, — dog husker jeg, at de bægge to, ligesom jeg selv, var meget bange for Landevejsrøvere, og Anklagede ser ikke ud til at være bange.«

»Har De nogen Sinde set et Portræt af Frygtsomheden, Hr. Lorry?«

»Aa ja — det tror jeg nok!«

»Hr. Lorry, se endnu en Gang paa Anklagede. — Har De set ham før?«

»Ja, jeg har.«

»Naar var det?«

»Da jeg nogle faa Dage senere rejste tilbage fra Frankrig, kom

Anklagede om Bord i den samme Paket, som jeg gik over med.«

»Naar kom han om Bord?«

»Lidt efter Midnat.«

»I Nattens Mørke! Var han den eneste, som kom om Bord paa en saa mærkelig Tid?«

»Han var vist tilfældigvis den eneste.«

»Det »tilfældigvis« kan De spare Dem, Hr. Lorry. Var han den eneste, der kom om Bord paa den Tid, efter Midnat?«

»Ja han var.«

»Rejste De alene, Hr. Lorry, eller var De i Følge med andre?«

»Jeg rejste sammen med en Herre og en Dame, — de er bægge her til Stede.«

»De er bægge her til Stede. — Talte De med Anklagede om Bord paa Smakken?«

»Saa godt som ikke. Det var Modvind og Storm. Vi maatte krydse i høj Sø. Jeg laa paa en Sofa hele Tiden.«

»Frk. Manette!«

Den unge Dame, som alles Øjne engang tidligere havde været rettet imod, blev paa ny Genstand for Mængdens Blik. Hun havde rejst sig op, og hendes Fader havde rejst sig med hende, stadig holdende hendes Haand under sin Arm.

»Frk. Manette, se paa Anklagede!«

Det var en langt større Prøvelse for den Anklagede at blive stillet Ansigt til Ansigt med denne smukke, unge Pige, hvis hele Væsen forraadte saa megen Medynk og saa megen dyb Følelse, end at staa dær udsat for Mængdens nysgerrigt stirrende Blikke. De var ikke i Øjeblikket i Stand til at staalsætte hans Nerver. Det var ham, som om han stod alene med hende paa Randen af sin Grav. Med smaa hurtige Bevægelser kastede hans højre Haand de grønne Urter imellem hinanden, og ved hans Anstrengelse for at dæmpe sit Hjertes Slag og rolig drage sin Aande, skælvede hans Læber og blev hvide. Og atter summede Fluérne op.

»Frk. Manette, har De set Anklagede før?«

»Ja, Hr. Dommer!«

»Hvor?«

»Om Bord paa Smakken fra Calais til Dover, som det nylig blev nævnet.«

»De er altsaa den unge Dame, som der blev talt om?«

»Ja — desværre, desværre!«

Hendes Stemmes medynksfulde Klang forsvandt i Dommerens mindre musikalske Røst, da han barsk udbrød:

»De har blot at svare paa de Spørgsmaal, der forelægges Dem, personlige Bemærkninger frabedes. — Talte De med Anklagede paa Overfarten?«

»Ja, Hr. Dommer.«

»Hvad talte De om?«

Dyb Stilhed. Og med sagte Stemme begyndte hun:

»Da den Herre kom om Bord ...«

»Mener De Anklagede?« spurgte Dommeren og rynkede sine Bryn.

»Ja, Hr. Dommer!«

»Saa kald ham Anklagede!«

»Da Anklagede kom om Bord, lagde han Mærke til, at min Fader,« hun saae kærligt op paa ham, »var meget træt og meget svag, saa svag, at jeg ikke turde lade ham bære neden under i Kahyttens daarlige Luft. Jeg havde redet et Leje til ham paa Dækket ved Kahytstrappen, og Anklagede var saa god at vise mig, hvorledes jeg skulde skaffe ham Læ mod Vind og Vejr, — jeg havde ikke Forstand paa, hvordan Vinden vilde komme, naar vi var kommet ud af Havnen. Han tog sig saa venligt og hensynsfuldt af min syge Fader, og talte med mig om hans Sygdom, — ja, saadan begyndte det.«

»Lad mig afbryde Dem et Øjeblik. Kom han om Bord alene?«

»Nej.«

»Hvor mange fulgte ham om Bord?«

»To franske Herrer.«

»Talte de sammen?«

»Ja, lige til Smakken skulde gaa, og de maatte i Land.«

»Gik der nogle Papirer rundt imellem dem, — Papirer som disse her?«

»De havde nogle Papirer med, men hvad det var for Papirer, veed jeg ikke.«

»Lignede de disse i Form og Størrelse?«

»Det er muligt, men jeg veed det ikke. De stod og talte sagte sammen i Kahytskappen for at kunne se ved Lampen, som hang dær. Den lyste kun svagt, og de hviskede hele Tiden. Jeg hørte ikke, hvad de talte om, og saae kun, at de af og til kiggede paa nogle Papirer.«

»Nu til Anklagede, Frk. Manette, — hvad talte han med Dem om?«

»Han var lige saa aaben og forekommende mod mig — paa Grund af min hjælpeløse Stilling, — som han var venlig og deltagende og hjælpsom over for min Fader. Jeg haaber ikke, at jeg i Dag skal gengælde ham ved at gøre ham Fortræd.«

Hun brast i Graad. Spyfluernes Summen blev stærkere og stærkere.

»Frk. Manette, hvis Anklagede ikke klart forstaar, at De kun afgiver Deres Vidnesbyrd, som det er Deres Pligt at afgive, som De maa og skal og ikke kan blive fri for at afgive, meget modstræbende og ganske mod Deres Ønske, saa er han den eneste her i denne Sal, der ikke forstaar det. — Behag at gaa videre!«

»Han fortalte mig, at han rejste i Anledning af en vanskelig og besværlig Sag, som let kunde bringe Folk i Fortræd, og derfor rejste under et paataget Navn. Han havde i den Anledning maattet tage til Frankrig og kom sandsynligvis til for længere Tid at rejse frem og tilbage mellem de to Lande.«

»Talte han noget om Amerika, Frk. Manette? Tænk Dem godt om!«

»Han forklarede mig, hvorledes Uenigheden var opstaaet, og sagde, at England, saa vidt han kunde skønne, havde Uret og

bar sig taabeligt ad. Og han tilføjede spøgende, at Georg Washington maaske en skønne Dag vilde blive lige saa berømt som Georg III. Men der var ikke noget ondt i det, — han lo, da han sagde det, det var kun Spøg.«

Ethvert stærkt fremtrædende Udtryk hos Hovedpersonen i et gribende Optrin, som har mange Tilskuere, vil ubevidst blive efterlignet af disse. Paa den unge Piges Pande hvilede der, idet hun afgav sit Vidnesbyrd og i Pavserne, medens hendes Ord blev ført til Protokols, iagttog deres Virkning, For eller Imod, paa Anklagers og Defensors Minespil, et forpint, angstfuldt og spændt Udtryk. Og det samme Udtryk saas paa alle Ansigter i Retssalen, — næsten som havde det været Spejle, der gengav hendes Træk, — da Dommeren saae op fra sine Optegnelser for at synke hen i maalløs Stirren i Anledning af det utrolige Kætteri med Georg Washington.

Hr. Kammeradvokaten meddelte nu Hs. Herlighed Dommeren, at han baade af formelle Hensyn og for Forsigtigheds Skyld ansaa det for nødvendigt at forhøre Dr. Manette, hvis Navn altsaa blev raabt op.

»Dr. Manette, se paa Fangen. Har De nogen Sinde set ham før?«

»Ja, een Gang. Da han besøgte mig i mit Hjem her i London for tre eller halvfjerde Aar siden.«

»Genkender De i ham den Passager, De rejste sammen med i Smakken over Kanalen, og erindrer De noget af hans og Deres Datters Samtale?«

»Jeg husker hverken ham eller noget af, hvad han talte om.«

»Er der nogen særlig Grund til, at De ikke erindrer noget fra hin Rejse?«

»Ja, der er.« Svaret kom med sagte Røst.

»Har De haft den Ulykke i Deres Fædreland, Dr. Manette, at have været — uden Anklage og Dom — holdt i lang Tid i Fængsel?«

Med en Stemme, der gik hver Tilhører til Hjerte, svarede han.

Hun havde rejst sig op, og hendes Fader havde rejst sig med hende, stadig holdende hendes Haand under sin Arm.

»Lang Tid i Fængsel.«

»Var De lige bleven løsladt før denne Rejse?«

»Det har man sagt mig.«

»Erindrer De intet om hin Rejse?«

»Intet. Min Hukommelse svigter mig fuldstændig, lige fra det Øjeblik, — jeg er ikke engang i Stand til at sige, naar det var, — da jeg sad i mit Fængsel og syede Sko, til den Dag da jeg fandt mig boende i London sammen med min kære Datter. Hun kendte mig og var hos mig, da Gud i sin Naade gav mig mine Aandsevner tilbage, men jeg er ganske ude af Stand til at sige, hvorledes og hvornaar hun har lært mig at kende.«

Hr. Kammeradvokaten satte sig igen og Fader og Datter ligesaa.

Der hændte nu noget ganske ejendommeligt. Det der forelaa, var at bevise, at Anklagede en Fredag Nat i November for fem Aar siden var taget med Dover Postvognen tillige med en endnu uopdaget Medskyldig, og var — for at lede paa Vildspor — staaet af et Sted paa Vejen, og var rejst en ti—tolv Mil tilbage til en eller anden Garnisons- og Havneby, hvor han havde skaffet sig forskellige Oplysninger. En Mand fra denne By blev kaldt frem for Skranken for at bevidne, at Anklagede netop paa den og den Tid havde siddet i Frokoststuen paa Byens Hotel og ventet paa en anden Mand. Medens Anklagedes Advokat krydsforhørte Vidnet, uden andet Udbytte end at han kun havde set Anklagede denne ene Gang, gav den parykklædte Herre, som hele Tiden havde været optaget af at stirre op i Loftet, sig til at skrive noget paa en lille Lap Papir, rullede den sammen og kastede den over til Anklagedes Advokat. I den første Pavse i Krydsforhøret aabnede denne den tilkastede Papirslap, læste den og saae med stor Opmærksomhed og Ivrighed paa Anklagede.

»De fastholder altsaa,« tog han Ordet, »at De er ganske viss paa, at det var Anklagede De saae i Frokoststuen?«

Vidnet var ganske sikker i sin Sag.

»Har De nogen Sinde set nogen, der lignede Anklagede?«

Nej! Ingen der lignede ham saa meget, at han kunde tage Fejl af ham.

»Se engang paa den Herre, min lærde Ven, der sidder dær,« vedblev Advokaten og pegede paa ham, der havde tilkastet ham Papirslappen, »og se saa nøje paa Anklagede igen. Hvad siger De saa! Ligner de to ikke hinanden som to Draaber Vand?«

Ligheden mellem de to Mænd, — naar man fradrager, at min lærde Ven saae noget sjusket og medtaget eller rettere forsoldet ud — var i Virkeligheden slaaende og overraskende, ikke blot for Vidnet, men for alle, som var til Stede. Hs. Herlighed Dommeren blev anmodet om at bede min lærde Ven tage sin Paryk af, — Hs. Herlighed gjorde det nødigt, men han gjorde det dog, — og Ligheden blev saa meget mere overraskende. Hs. Herlighed spurgte Hr. Stryver, Anklagedes Advokat — om de maaske skulde sætte Hr. Carton — min lærde Ven — under Anklage for Højforræderi, hvortil Hr. Stryver sagde Nej. Han ønskede kun at spørge, om ikke det, der var hændet een Gang, kunde hænde een Gang til; om Vidnet vilde have været saa sikker i sin Sag, om han havde set denne Lighed, før han havde udtalt sig, og om han var lige saa sikker nu som før, m. m.? Altsammen for at knuse Vidnet som et skrøbeligt Lerkar og gøre ham og hele hans Optræden i Sagen til Vejr og Vind.

Cruncher havde med spændt Opmærksomhed fulgt Forhøret og Vidneførslen og samtidig suget saa meget Rust af sine Fingre, at han umulig kunde spise Frokost. Nu maatte han følge Hr. Stryver, der tog fat og fremstillede Anklagedes Sag for Juryen, skar den til som et Sæt Klæder, de Herrer Jurymænd lige kunde trække paa. Han viste dem, at Fædrelandsvennen Barsad var en lønnet Spion og Forræder, en skamløs Angiver og en af de største Skurke, der havde gaaet paa Jorden siden den forbandede Judas's Dage, — hvad han saae godt nok ud til. At den udmærkede Tjener, Cly, var hans værdige Ven og Stalbroder. At disse Falsknere og Menedere havde fæstet deres

gridske Øjne paa Anklagede og udvalgt sig ham til et Offer, efter som han, der var Fransk af Fødsel, paa Grund af forskellige Familieanliggender, maatte rejse frem og tilbage mellem England og Frankrig. Hensyn til Personer, der stod ham nær, forbød ham — endog om det gjaldt hans Liv — at aabenbare noget som helst om disse Familiesager. At det Vidnesbyrd, som var fravristet den unge Dame, var ganske uden Værdi og ikke havde bragt andet for Dagen end den Artighed og Høflighed, som en ung Herre under saadanne Forhold altid vilde vise en ung Dame, — med Undtagelse naturligvis af denne Udtalelse om Georg Washington, men den var altfor overdreven og uhyrlig til at kunne ses i noget som helst andet Lys end som en grotesk Spøg.

Hr. Stryvers faa Vidner blev nu kaldt frem, og Cruncher maatte saa til at passe paa Hr. Kammeradvokaten, der vendte Tøjet, som Hr. Stryver havde passet til for Juryen, og viste, at Barsad og Cly var nogle ganske anderledes rare Mennesker, end han havde gjort dem til, hvorimod Anklagede var meget, meget mere nederdrægtig. Og saa kom Hs. Herlighed Dommeren selv og vendte op og ned og ud og ind paa Tøjet igen og endte med at lægge det til Rette som et Sæt Ligtøj for Anklagede.

Hvorpaa Juryen gav sig til at raadslaa og de store Spyfluer til at sværme paa ny.

Hr. Carton, der saa længe havde siddet og set op i Retssalens Loft, forandrede heller ikke nu, paa dette spændende Tidspunkt, hverken Plads eller Stilling. Medens hans lærde Ven, Hr. Stryver, samlede sine Papirer i Bunke, hviskede med sine Sidemænd og af og til saae spændt op til Juryen, — medens alle Tilskuerne var mer eller mindre i Bevægelse og stadig dannede nye Grupper, medens selv Hs. Herlighed Dommeren rejste sig fra sit Sæde og langsomt gik frem og tilbage paa Tribunen, ikke uden at fremkalde en Mistanke hos Publikum om, at han selv var urolig og i Spænding, sad denne ene Mand rolig tilbagelænet i sin Stol, med den hullede Kappe halvt gledet ned

af Skuldrene, den pjuskede Paryk skødesløst trykket fast paa Hovedet, Hænderne i Lommerne og Øjnene i Loftet, hvor de havde været den hele Dag. Hans fuldstændige Ligegyldighed og Skødesløshed gjorde ikke blot, at han kom til at se yderst reduceret ud, men formindskede endog den Lighed med den Anklagede, der i et Øjeblik, hvor han havde taget sig sammen, havde været saa slaaende. Mange af Tilskuerne, som saae ham nu, vilde slet ikke have faaet den Tanke, at de to lignede hinanden.

Trods sin tilsyneladende Ligegyldighed fulgte Hr. Carton dog, hvad der foregik i Salen, og mere, end man skulde tro. Han var den første, der saae, at Frk. Manettes Hoved sank ned paa hendes Faders Skulder, og højt raabte han:

»Betjent dær! Hjælp den unge Dame, — ser De ikke, hun er ved at besvime? Hjælp den Herre at bære hende ud!«

Juryen erklærede gennem sin Formand, at den ikke var bleven enig og ønskede at trække sig tilbage til nærmere Raadslagning. Hs. Herlighed, — der maaske ikke kunde glemme Georg Washington — blev noget forbavset over, at Juryen ikke var bleven enig, men tillod dem allernaadigst at trække sig tilbage under sikker Bevogtning og traadte selv af med det samme.

Forhøret havde varet den hele Dag, og Lamperne i Retssalen blev tændt. Det hed sig, at Juryen ikke vilde komme ind igen for det første, Tilskuerne forsvandt lidt efter lidt for at faa noget at leve af, og Fangen trak sig tilbage i Baggrunden af sit Lukaf og satte sig ned.

Hr. Lorry, som havde forladt Salen, da den unge Dame og hendes Fader gik ud, kom ind igen og gjorde Tegn til Jerry, som nu, da Spændingen ikke var saa stærk, havde let ved at komme hen til ham.

»Hvis De vil have noget at spise Jerry, maa De gaa nu, — men ikke for langt bort. Og naar De hører Juryen komme tilbage, maa De passe at være lige i Hælene paa den, saa De kan løbe tilbage til Banken med Bud, saa snart Dommen

er faldet. De er det hurtigste Bud, jeg kender, og De vil kunne være ved Temple-Bar længe før jeg.«

Jerry havde lige akkurat Pande nok til, at han kunde banke paa den med sine Knoer, og bankede som Kvittering for Meddelelsen og for den Shilling, Hr. Lorry stak til ham. Hr. Carton kom til i det samme og puffede lidt til Hr. Lorrys Arm.

»Hvordan har den unge Dame det?«

»Hun er meget nedbøjet, hendes Fader søger at trøste hende, og hun har det bedre, nu hun er ude af Salen.«

»Jeg skal meddele Anklagede det. Det gaar ikke an, at saadan en agtværdig Bankmand som De bliver set i Samtale med ham. Vel?«

Hr. Lorry rødmede, som om han var sig bevidst at have overvejet dette Spørgsmaal i sit stille Sind, og Hr. Carton gik videre, til han kom hen til Anklagebænken. Vejen ud fra Retssalen førte lige forbi, og Jerry fulgte efter ham med Øjne og Øren paa vid Gab og Haaret ret op som Søm og Spiger.

»Hr. Darnay!«

Fangen viste sig øjeblikkeligt.

»De længes naturligvis efter at høre, hvordan Frk. Manette har det. Jeg kan sige Dem, at hun er meget bedre nu.«

»Jeg er inderlig bedrøvet over at være Skyld i hendes Ildebefindende. Vil De være i Stand til at sige hende det fra mig og bringe hende min varmeste Tak?«

»Det er jeg, og jeg skal gøre det, om De vil have det.«

Der var noget saa formløst over Hr. Carton, at han var nær ved at være uforskammet. Han stod med sin Arm lænet mod Skranken og vendte halvvejs Ryggen til Fangen.

»Jeg beder Dem derom og beder Dem selv modtage min hjertelige Tak.«

»Hvad venter De, Hr. Darnay?« spurgte Carton, stadig med Ryggen halvvejs imod ham.

»Jeg er forberedt paa det værste.«

»Det er meget forstandigt af Dem. Det værste hænder snarest.

Men jeg kan ikke tro andet, end at det er et godt Tegn, at Juryen har trukket sig tilbage.«

Da det ikke var tilladt at blive staaende paa Vejen ud fra Retssalen, hørte Jerry ikke mere. Da han gik videre og forlod dem, stod de ved Siden af hinanden under Spejlet, der gengav dem bægge, saa lig hinanden i Ansigtstræk og saa ulig hinanden i Væsen.

Langsomt sneglede halvanden Time af Sted gennem de tyve- og kæltringefyldte Gange nedenunder, skønt Bedepostejer og Ale hjalp til, hvad de kunde. Det hæse Bud, der efter endt Maaltid havde fundet et ubekvemt Hvilested paa en Bænk, var lige ved at falde hen, da en lydelig Mumlen af mange Stemmer og en Strøm af Mennesker, der ilfærdigt væltede op ad Trapperne til Retssalen, førte ham med sig.

»Jerry, Jerry!« Hr. Lorry stod allerede ved Døren, da han naaede derhen, og kaldte paa ham.

»Her, — jeg er her! — Det er ikke til at komme frem!«

Hr. Lorry rakte ham over Hovedet paa Folk en Seddel »Hurtig nu, — har De den?«

»Jeg har den!«

Med hurtige Skrifttræk var der paa Sedlen skrevet Ordet:

Frikendt!

»Hvis han nu havde skrevet: Kaldt til Live paa ny,« mumlede Jerry, idet han stak Sedlen i Lommen, »saa kunde jeg da forstaa det!«

Han kunde ikke faa Lejlighed til at sige, ja knap nok til at tænke noget som helst andet, før han var ude af Old Bailey, ti Folk strømmede med en saadan Voldsomhed ud af Bygningen, at han nær var bleven revet om. En lydelig Summen bredte sig ud i Gaderne, som om de skuffede Spyfluer sværmede ud for at søge sig et andet Aadsel.

2. KAPITEL: TIL LYKKE!

De sidste Rester af alle de mange Mennesker, der hele Dagen havde været stuvet og maset sammen i Retssalen, sivede langsomt ud gennem Bygningens svagt oplyste Gange, da Dr. Manette og hans Datter, Hr. Lorry og Anklagedes Defensor, Hr. Stryver, samledes om den lige løsladte Charles Darnay for at ønske ham til Lykke med hans Frifindelse.

Det vilde have været vanskeligt, selv med en langt stærkere Belysning, at genkende Skomageren fra Tagkammeret i Paris i den ranke Dr. Manette med det kloge, udtryksfulde Ansigt. Ingen kunde se rigtigt paa denne Mand, uden at blive fængslet af ham, selv om man ikke havde haft Lejlighed til at høre hans dybe, alvorlige Stemmes vemodige Tonefald eller til at bemærke den Adspredthed, der af og til og uden synlig Grund kunde komme over ham som en Skygge. Stundom var det en ydre Anledning, et eller andet, der kunde minde om hans lange, kvalfulde Fængselstid — som nu Scenen i Retssalen — der fremkaldte Betingelsen derfor i hans Sjæls Inderste. Men stundom kunde denne Adspredthed ogsaa dukke op af sig selv og kaste sin mørke Skygge over ham, en Skygge, som for dem, der ikke kendte hans Livs Historie, kom lige saa uforklarligt, lige saa ufatteligt over ham, som paa en solklar Dag Slagskyggen af selve den virkelige Bastille i tre Hundrede Miles Afstand.

Kun hans Datter var i Stand til at sprede det Mørke, der saaledes stundom kunde sænke sig over ham. Hun var den gyldne Traad, som gennem hans Fængselsaar bandt Fortid sammen med Nutid for ham. Klangen af hendes Stemme, Lysglansen i hendes Aasyn, Berøringen af hendes Haand øvede næsten altid en velgørende Indflydelse paa ham. Næsten altid — ti hun mindedes de Gange, da hendes Magt over ham havde svigtet. Men det var sjældent og var hurtigt gaaet over, og hun troede, at det var forbi for bestandig.

Hr. Darnay havde med Inderlighed og Taknemmelighed

kysset hendes Haand og derpaa udtalt sin varmeste Tak til Hr. Stryver. Hr. Stryver var ikke meget over tredive Aar gammel, men saae ud til at være tyve Aar ældre. Vel ved Magt, højttalende, rød, plump og fri for enhver generende Fornemmelse af Takt, med en ejendommelig Maade at kante sig frem imellem Folk og ind i en Samtale paa, baade i legemlig og i aandelig Henseende. Den Mand skulde nok komme frem i Livet, det var der ikke Tvivl om.

»Jeg er glad over, at jeg fik Dem frikendt med Honnør, Hr. Darnay,« sagde han, idet han — endnu med Advokatparyk og Kappe paa — kantede sig frem til sin Klient, saa han masede den uskyldige Hr. Lorry helt ud af Gruppen. »Det var en nederdrægtig Anklage, en skammelig og skændig Anklage, men som ikke des mindre meget let kunde have faaet et andet Udfald.«

»De har sat mig i Taknemmelighedsgæld til Dem for hele mit Liv, — paa to Maader,« sagde Hr. Darnay og greb hans Haand.

»Jeg har gjort for Dem, hvad jeg kunde, Hr. Darnay, og det jeg kan, er vel lige saa godt som det, andre kan, tænker jeg.«

Her paahvilede det aabenbart en eller anden at sige: Meget bedre. Hr. Lorry udtalte det, ikke ganske uegennyttigt, men i den Hensigt at komme ind imellem de andre igen.

»Mener De?« sagde Hr. Stryver. »Ja, — De har jo været her hele Dagen, og De maa kunne tale med derom. De er jo Forretningsmand tillige.«

»Og som saadan vil jeg henstille til Dr. Manette,« sagde Hr. Lorry, hvem den lovlærde Advokat nu havde kantet ind i Gruppen paa ny, som han for et Øjeblik siden havde kantet ham ud, »at afbryde denne Samtale og befale os at gaa hjem. Frk. Lucie ser daarlig ud; for Hr. Darnay har det været en rædselsfuld Dag, og vi er alle dygtig trætte.«

»Tal kun for Dem selv, Hr. Lorry, tal kun for Dem selv. Jeg maa arbejde hele Natten.«

»Jeg taler for mig selv,« sagde Hr. Lorry, »for Hr. Darnay og for Frk. Lucie, — tror De ikke, Frk. Lucie, at jeg tør tale paa alles Vegne?«

Han spurgte med særligt Eftertryk og med et Blik i Retning af hendes Fader.

Dr. Manette havde kastet et Blik paa Hr. Darnay, og hans Ansigt var ligesom stivnet af Kulde i et ganske besynderligt Udtryk: et skarpt Blik, i hvis Dyb man skimtede Uvillie og Mistillid, ja endog et Skær af Frygt. Og med dette besynderlige Udtryk i hans Ansigt var hans Tanker gaaet bort paa deres vildsomme Veje.

»Kære Fader!« sagde Lucie og lagde blidt sin Haand paa hans Arm.

Langsomt rystede han Skyggen af og vendte sig imod hende.

»Er det ikke bedst at gaa hjem?«

Han sukkede dybt. »Jo, mit Barn.«

Venner og Bekendte af Hr. Darnay havde alt tidligere forladt Retsbygningen i den Tro, som han i øvrigt selv havde fremkaldt hos dem, at han ikke vilde blive løsladt før den næste Morgen. Lys og Lamper i Gangene var slukket næsten over alt, og Jærnportene blev lukket i med Raslen og Klirren. Øde og forladt laa det uhyggelige Sted, indtil den følgende Dags Interesse for Galgen, Halsjærnet, Kagen og Brændejærnet atter skulde befolke det fra Morgenstunden.

Gaaende mellem sin Fader og Hr. Darnay kom Frk. Lucie endelig ud i den frie Luft. En Droske blev standset, og Fader og Datter steg op og rullede bort.

Hr. Stryver havde taget Afsked med dem i Gangen og var gaaet tilbage til Garderoben. En Mand, som ikke havde sluttet sig til Gruppen omkring Hr. Darnay eller vekslet Ord med dem, men som havde staaet lænet op mod Væggen i det mørkeste Hjørne, havde i Tavshed fulgt efter de andre, da de gik, og holdt sig i Frastand, til Drosken rullede bort. Nu kom han

frem og nærmede sig Hr. Lorry og Hr. Darnay, der stod ude paa Gaden.

»Naa, — Hr. Lorry, nu kan en Forretningsmand maaske tale med Hr. Darnay?«

Ingen havde med et anerkendende Ord omtalt Hr. Cartons Del i Dagens Begivenheder, ingen havde givet Agt derpaa. Han havde taget sin Advokatkappe af, men var ikke kommen til at se bedre ud ved det.

»Jeg tror, det vilde more Dem, Hr. Darnay, om De havde nogen Anelse om den Konflikt, der opstaar i en Forretningsmands Sjæl, naar han er delt imellem sine gode, naturlige Tilskyndelser og Trangen til at hævde Forretningens Værdighed.«

Hr. Lorry blev rød i Hovedet.

»De har talt om det engang før i Dag,« sagde han ivrigt. »Men vi Forretningsmænd, der arbejder for et Hus, er ikke vore egne Herrer. Vi maa tænke mere paa Huset end paa os selv.«

»Ja, det kender jeg,« sagde Hr. Carton skødesløst. »Bliv bare ikke vred Hr. Lorry. De er lige saa god som alle andre, tænker jeg, — bedre tør jeg nok sige.«

»Jeg maa i det hele taget sige,« fortsatte Hr. Lorry uden at høre paa ham, »at jeg fatter ikke, hvad De har at gøre med den Sag. De maa undskylde, at jeg, som er saa meget ældre end De, siger, at jeg er ganske uvidende om, at den falder ind under Deres Forretning.«

»Forretning, — Gud velsigne Dem, jeg har ikke nogen som helst Forretning!« sagde Hr. Carton.

»Det er virkelig Skade!«

»Ja, jeg er nær ved at tro det samme.«

»Havde De en Forretning«, vedblev Hr. Lorry, »vilde De maaske tage Dem af den og passe den.«

»Nej, saamænd om jeg vilde!« svarede Hr. Carton.

»Godt, godt!« raabte Hr. Lorry, der var kommen paa Kogepunktet ved denne ligegyldige Ro. »Men jeg siger Dem, at en

Forretning er noget godt og noget respektabelt. Og skulde en Forretning paalægge En Tilbageholdenhed, Tavshed og Tvang, saa vil Hr. Darnay som en ung Mand med Dannelse og Hjertelag ikke undlade at tage Hensyn hertil. Farvel, Hr. Darnay, jeg vil haabe, at De har et langt og lykkeligt Liv foran Dem! — Vogn!«

Maaske lidt ærgerlig paa sig selv lige saa vel som paa Juristen, sprang Hr. Lorry op i Drosken og kørte bort til Tellsons Bank. Hr. Carton, der lugtede lidt af Portvin og muligvis ikke var ganske nøgtern, gav sig til at le.

»Det er et løjerligt Tilfælde, der har bragt Dem og mig sammen,« sagde han. »Og det maa være underligt for Dem at staa her i Aften paa Gaden lige over for Deres Dobbeltgænger.«

»Jeg kan endnu ikke ret forstaa, at jeg atter hører denne Verden til.«

»Det undrer mig ingenlunde. Det er ikke saa længe siden, at De var godt paa Vej til den anden. De taler for Resten, som om De ikke var langt fra at faa ondt.«

»Det er jeg vist heller ikke.«

»For Fanden, — saa gaa da hen og faa Dem noget Middagsmad! Jeg spiste, medens de Torskepander skændtes om, hvilken Verden De skulde høre til, — denne eller en anden. Lad mig følge Dem hen til den nærmeste Knejpe, hvor man spiser ordentligt.«

Han tog ham under Armen og gik med ham ned ad Ludgate-Hill til Fleet-street og førte ham gennem en overdækket Gang ind i en Restaurant. Her blev de viist ind i et lille Værelse for sig, hvor Charles Darnay snart kom til Kræfter igen ved en god, daglig Middag og en fortræffelig Flaske Vin. Carton sad lige over for ham, ved det samme Bord, med en særlig Flaske Portvin foran sig og sit ejendommelige, halvt uforskammede Væsen.

»Naa, Hr. Darnay, — føler De nu, at De atter tilhører den jordiske Klode?«

»Mine Forestillinger om Tid og Sted er i den sørgeligste Forvirring. Men jeg er dog nu kommen saa meget til mig selv, at jeg føler, jeg hører Jorden til.«

»Det maa være Pokkers behageligt!«

Han talte med stor Bitterhed og fyldte sit Glas — som var meget rummeligt — paa ny.

»Hvad mig angaar, har jeg intet højere Ønske, end at glemme at jeg hører den til. Den ejer ingen Glæder for mig, — undtagen en Flaske Vin som denne — lige saa lidt som jeg for den. Saa paa det Punkt ligner vi ikke hinanden. Jeg begynder i det hele taget at hælde til den Anskuelse, at vi to ikke ligner hinanden i Enkeltheder, De og jeg.«

Charles Darnay, som endnu var oprevet af Dagens stærke Bevægelser og som ligesom i Drømme saae sig selv i Selskab med sin plumpe Dobbeltgænger, havde sin Nød med at finde paa et Svar og endte sluttelig med slet ikke at sige noget.

»Hvorfor drikker De ikke en Skaal, nu da De er færdig med Middagsmaden, Hr. Darnay, hvorfor holder De ikke en Tale?«

»En Skaal, — en Tale? For hvem?«

»Aa, De har jo Navnet paa Deres Læber! Det burde i alt Fald være der, og det er der, det vil jeg sværge paa!«

»Frk. Manettes Skaal da!«

»Frk. Manettes Skaal!«

Carton saae sin Bordkammerat lige i Øjnene, medens han drak, og slyngede det tomme Glas bag ud over Skulderen, saa det knustes mod Væggen. Saa ringede han og forlangte et andet.

»Det er en nydelig ung Pige at hjælpe op i en Droske!« sagde han og fyldte sit nye Glas.

En let Panderynken og et kort Ja var Svaret.

»Det er en nydelig ung Pige at blive ynket af og begrædt af! Det maa være dejligt! Det var vel værd at blive dømt fra sit Liv, om man kunde blive Genstand for en saadan Medfølelse og Medlidenhed, Hr. Darnay!«

Atter sad Hr. Darnay uden at svare.

»Hun var henrykt over at faa Deres Hilsen, da jeg bragte hende den. Ikke saaledes at forstaa, at hun viste, hvor glad hun blev, men jeg antager det.«

Denne Hentydning bragte Darnay til at tænke paa, — og det var paa Tide, at han kom til at tænke derpaa — at denne ubehagelige Fyr af sin egen frie Villie havde hjulpet ham i Dagens Løb. Han drejede Samtalen derhen og takkede ham derfor.

»Jeg bryder mig ikke om Deres Taksigelser, og jeg har ikke fortjent dem,« sagde han ligegyldig. »Det var for det første ingen Ulejlighed, og for det andet veed jeg ikke, hvorfor jeg gjorde det. Maa jeg gøre Dem et Spørgsmaal?«

»De har gjort mig en saa stor Tjeneste, at det er det mindste, jeg kan give Dem Lov til.«

»Tror De, at jeg holder særligt meget af Dem?«

»Jeg maa sige, Hr. Carton, det Spørgsmaal har jeg ikke forelagt mig selv.«

»Saa spørg Dem selv nu!«

»De har baaret Dem ad, som om De godt kunde lide mig, — men jeg tror alligevel ikke De kan.«

»Jeg tror det heller ikke selv. Men jeg begynder at tro, at De er et godt Hoved!«

»Jeg haaber imidlertid ikke,« sagde Darnay, idet han rejste sig og ringede paa Klokken, »at der er noget til Hinder for, at jeg betaler Regningen, eller for at vi kan skilles uden Uvillie paa nogen af Siderne?«

»Ikke i mindste Maade!«

Darnay ringede.

»Klarer De det hele?« spurgte Carton. Og paa Darnays bekræftende Svar fortsatte han: »Saa bring mig en Flaske til af samme Slags, Opvarter, og kom og væk mig Klokken ti.«

Regningen var betalt. Charles Darnay rejste sig og bød ham Godnat. Uden at besvare hans Godnat rejste Carton sig ogsaa.

»Endnu et Ord, Hr. Darnay!« sagde han næsten truende eller udfordrende, »De tror, at jeg er drukken!«

»Jeg tror, De har drukket, Hr. Carton.«

»Tror? De veed, at jeg har drukket.«

»Naar De tvinger mig dertil — ja, jeg veed det.«

»Saa er det ikke mere end rimeligt, at De faar at vide hvorfor. Fordi jeg er skuffet af Livet, — jeg er en Slave. Der er ikke det Menneske paa Jorden, jeg bryder mig om, eller som bryder sig om mig.«

»Meget beklageligt. De kunde maaske have anvendt Deres Evner paa en bedre Maade.«

»Maaske, Hr. Darnay, og maaske ikke. Bliv ikke hovmodig af, at De ser saa nøgtern ud. De veed ikke, hvorledes det kan gaa! God Aften!«

Men aldrig saa snart var denne underlige Fyr bleven alene, før han med et Lys i den ene Haand gik hen foran Spejlet paa Væggen og saae nøje paa sig selv.

»Har Du noget særligt til overs for den Mand?« mumlede han til sit Spejlbillede. »Hvorfor skulde Du have noget særligt til overs for en Mand, fordi han ligner dig? Der er ikke noget hos dig at holde af, veed Du. Fanden tage dig! Som Du har forandret dig! En herlig Anledning til at holde af en Mand, at han har viist dig, hvilken Højde Du er faldet fra, og viist dig, hvad Du kunde have været! — Sludder! Vilde de blaa Øjne have set paa dig, som de saae paa ham? Eller vilde der have været udtrykt en saadan Følelse for dig i det fortvivlede Ansigt, som der var for ham, om Du kunde have byttet Plads med ham? Sig det rent ud: Du hader den Fyr!«

Han tog sin Tilflugt til Vinflasken og søgte Trøst i den. Tømte den i Løbet af et Par Minutter, og faldt i Søvn med Hovedet hvilende paa sine Arme. Hans lange Haar flød uordentligt ud over Bordet, og oppe fra Lyset dryppede det ned paa hans Arm.

5. KAPITEL. HAANDLANGEREN.

Det var fugtige Tider dengang, og de fleste Mænd drak tæt. I saa høj Grad har Tiderne forbedret sig i den Henseende, at Folk i vore Dage vilde se en kolossal Overdrivelse selv i den mest maadeholdne Opgivelse af, hvormeget en Mand kunde stikke under Vesten i Løbet af en Aften, uden at det kom ham til Skade paa gode Navn og Rygte som en fuldendt Kavaler. De lærde Herrer Jurister stod sikkert i Drikkelyst og Drikkeevne ikke tilbage for lærde Herrer af andre Fakulteter. Og Hr. Styver, der med stor Iver var i Gang med at kante sig frem til en stor og indbringende Praksis, var lige saa lidt bag efter sine Kolleger paa denne som paa andre, mindre fugtige og mere juridiske Væddeløbsbaner.

Der var engang bleven gjort den Bemærkning af en af Kollegerne, at Hr. Stryver var udmærket skaaren for Tungebaandet, at han var hensynsløs, hurtig i Vendingen og rask til at gaa paa, men at han manglede Evnen til at uddrage Essensen, det væsentlige, af en Bunke Vidneudsagn og Erklæringer, en Evne som den fremragende Advokat frem for alle maa besidde. Men i den Retning havde han forbedret sig noget ganske mærkværdigt. Jo flere Sager, han fik at føre, des større blev hans Evne til at finde Kernen i hver af dem. Og hvor langt ud paa Natten han end havde siddet og sviret med Sydney Carton, havde han dog om Morgenen alle Hovedpunkterne i Sagerne paa rede Haand.

Sydney Carton, den ugideligste af alle, blottet for enhver Ærgerrighed og Energi, var Stryvers stadige Forbundsfælle. Et Linieskib kunde forlise i de Masser af Drikkevarer, som de to Herrer satte til Livs mellem December og Juni Termin. Stryver førte aldrig nogen Sag, uden at Carton var til Stede, med Hænderne i Lommerne og Øjnene oppe i Retssalens Loft. Paa Rettergangsrejser rundt i de forskellige Retskredse var de altid sammen, og ogsaa paa disse Ture soldede og drak de til langt ud paa Natten. Carton sneg sig hjem, blev der fortalt, om Morgenen ved højlys Dag med vaklende Gang, — en Mester vilde

»Jeg har gjort for Dem, hvad jeg kunde, Hr. Darnay . . .«

han aldrig blive, det var tydeligt for alle, der interesserede sig for de to Kompagnoner, men en ganske udmærket Haandlanger var han, og som saadan fulgte han ydmygt i Hælene paa Hr. Stryver.

»Klokken er ti, Herre,« sagde Opvarteren, som havde faaet Ordre til at vække ham. »Klokken er ti.«

»Hvad er der?«

»Klokken er ti.«

»Hvad skal det sige? Ti Aften?«

»Ja vel, Deres Velbaarenhed, — De sagde, jeg skulde kalde paa Dem.«

»Ja vel — ja vel. Nu er jeg med. Tak skal De have.«

Efter nogle famlende Forsøg paa at lægge sig til Rette og falde i Søvn paa ny, — Opvarteren bekæmpede dem meget behændigt ved at rage op i Ilden med stor Ihærdighed, — kom Carton endelig paa Benene, satte sin Hat paa Hovedet og gik sin Vej. Han drejede ind i Temple, kom lidt til Hægterne ved at gaa et Par Gange op og ned foran Kings Bench og Paper-buildings og gik derpaa ind i Stryvers Kontor.

Skriveren, der aldrig var til Stede ved disse Sammenkomster, var gaaet hjem, og Principalen selv, Hr. Stryver, lukkede op. Han var i Slaabrok og Tøfler og havde for større Mageligheds Skyld taget Flip og Krave af. Han havde dette næsten tøjleløse, anstrengte og skarpe Træk over Øjnene, som man finder igen hos alle løse Fugle af hans Slags, lige fra Jeffries Portræt og nedefter, og som under alle Kunstens Forklædninger kan efterspores i ethvert Portræt af Mænd fra en Tidsalder, hvor det har været Mode at drikke tæt.

»Du kommer lidt sent, Memorandum!«

»Jeg kommer, som jeg plejer, — maaske ti Minutter senere.«

De gik ind i et Værelse, der var mørkt af Støv og Røg, med Bøger paa Hylder langs alle Vægge og med Papir og Dokument flydende her og dær og alle Vegne. En klar Ild blussede paa Kaminen, hvor en Tekedel stod og dampede, og midt i det

store Ocean af Papirer fremdukkede der et Bord, besat med Vin-, Rom- og Cognacsflasker, Sukker og Citroner.

»Du har vist allerede faaet din Flaske, Sydney, om jeg ellers ser ret.«

»Jeg har faaet to, — jeg spiste til Middag med Anklagede, eller saae ham spise til Middag, — det kommer ud paa et.«

»Det var en glimrende Idee at fremdrage Ligheden mellem dig og ham! Naar faldt det dig ind?«

»Aa — han var egenlig en køn Fyr, da jeg kom til se paa ham. Og saa fik jeg den Tanke, at jeg kunde være kommen til at se ud som han, om jeg havde haft Lykken med mig.«

Hr. Stryver lo, saa det klukkede i hans lidt for tidligt udviklede Borgmestermave. »Du snakker altid, som om Du ikke havde Lykken med dig, Sydney. — Naa, nu maa vi til at hænge i!«

Tavs og tvær knappede Haandlangeren sit Tøj op i Halsen og for Hænderne for at at gøre sig det mageligt, gik ud i Stuen ved Siden af og kom et Øjeblik efter ind igen med en stor Kande koldt Vand, et Vandfad og et Par Haandklæder, som han dyppede ned i Vandet. Derpaa vred han dem let op, lagde dem sammen og anbragte dem endelig paa sit Hoved. De klædte ham absolut ikke.

»Saa er jeg klar,« sagde han og tog Plads ved Bordet.

»Der er ikke meget at koge Kraften ud af i Nat,« sagde Hr. Stryver muntert, idet han kiggede sine Papirer igennem.

»Hvor meget?«

»Kun to Sager!«

»Lad mig faa den sværeste først!«

»Her er den, Sydney, — kør væk!«

Hvorpaa Mester gjorde sig det mageligt og lagde sig paa sin Ryg paa Sofaen ved Siden af Toddybordet. Haandlangeren sad paa den anden Side ved sit eget Skrivebord, der var bedækket med Papirer, men ikke længere borte, end at han kunde naae Flaskerne og sit Glas uden at behøve at rejse sig.

Bægge søgte flittigt til Toddybordet, men paa en meget forskellig Maade. Mesteren, magelig tilbagelænet, med Hænderne ned inden for Bukselinningen. Mest laa han og saae paa Ilden, men af og til kiggede han overlegent paa et Dokument, som der ingen Knuder var i. Men Haandlangeren sad med sammentrukne Bryn og anspændte Miner. Og saa fordybet var han i sit Arbejde, at han ikke lod Øjnene følge den Haand, som han strakte ud efter sit Glas, saa den ofte kunde famle rundt et Minut eller saa, inden den fandt, hvad den skulde. To-tre Gange blev Sagen, han var beskæftiget med, saa indviklet og vanskelig, at Haandlangeren fandt det nødvendigt at rejse sig og dyppe Haandklæderne i frisk Vand igen. Fra disse Udflugter til Vandfadet kom han tilbage med de vidunderligste Turbaner af Haandklæder paa sit Hoved, dobbelt grinagtige ved hans alvorlige, tankefulde Ansigtsudtryk.

Da Haandlangeren endelig havde overvundet alle Vanskeligheder og faaet Arbejdet lagt til rette for sin Herre og Mester, rakte han det over til ham. Mester tog imod det med Omhu og Forsigtighed, gjorde sine Optegnelser og sine Bemærkninger, og Haandlangeren hjalp ham med bægge Dele. Da Sagerne var gennemgaaet, og Mester let og lige til havde sat sig ind i Hovedtrækkene, stak han paa ny Hænderne ned inden for Bukselinningen og lagde sig atter tilbage for at tænke nærmere over Tingene. Haandlangeren skyllede Papirsstøvet af sin Hals med et nyt Glas, anbragte en frisk, vaad Turban paa sit Hoved og gik i Gang med at lægge et nyt Arbejde til rette for sin Herre og Mester. Da det var færdigt, slog Klokken tre.

»Og nu vi er færdige, skal vi have et frisk Glas, Sydney,« sagde Hr. Stryver.

Haandlangeren tog Haandklæderne af sit dampende Hoved, skuttede sig, gabede, rystede lidt og gjorde, som der blev sagt.

»Du var storartet klar i det Krydsforhør over Kronvidnerne i Dag, Sydney. Hvert eneste Spørgsmaal trak!«

»Jeg er altid klar, — er jeg ikke?«

»Jeg siger dig ikke imod. — Hvad har for Resten gaaet dig imod i Dag? — Held noget Toddy paa Humøret og faae det op igen!«

Med et undskyldende Grynt tog Haandlangeren en dygtig Slurk.

»Stadig den gamle Sydney Carton fra den gamle Shrewsbury-Skole!« sagde Stryver og nikkede over til ham, medens han lod ham passere Revy for sig baade i Fortid og Nutid. »Stadig den gamle Kastegynge-Sydney, oppe det ene Øjeblik og nede det andet, nu i straalende lyst Humør og nu i det sorteste sorte!«

»Ja vel,« udbrød den anden med et Suk; »stadig den samme og stadig med den samme Skæbne. Alt dengang skrev jeg de andre Drenges Stile og sjældent mine egne.«

»Hvorfor gjorde Du ikke det?«

»Det maa Himmelen vide — det var nu engang min Maner, tænker jeg.«

Han havde strakt Benene fra sig og sad med Hænderne i Lommen og saae paa Ilden.

»Carton,« sagde hans Ven, idet han med sin overlegne Duksemine kantede sig ind paa ham, som om Kaminen havde været en Ovn, hvor Udholdenhed og Energi blev smeddet, og som om det bedste, man kunde gøre ved gamle Sydney Carton fra den gamle Latinskole i Shrewsbury, var at puffe ham ind i den, »Carton, din Maner er og har altid været en gal Maner. Du mangler Energi, — Du sætter dig intet Maal. Se paa mig!«

»Aa Vrøvl!« Sydney lo med sin utvungne, godmodige Latter. »Kom Du bare ikke og præk Moral!«

»Hvorledes har jeg naaet det Maal, jeg har naaet, — hvorledes kommer jeg frem, som jeg gør?«

»Til Dels ved at betale mig for at hjælpe dig, tænker jeg. Men det er næppe Umagen værd at underholde mig eller Møblerne i Stuen med det. Du gaar frem, som det passer dig, — Du var altid i første Række, og jeg var altid i sidste.«

»Maatte jeg ikke arbejde for at komme op i første Række? Jeg hørte ikke hjemme dær ved Fødsel.«

»Jeg var ikke til Stede ved hin Begivenhed, men det forekommer mig dog, at din Plads var dær fra først af.«

Og Carton lo igen, og Stryver lo med.

»Før vi kom i Skole i Shrewsbury,« vedblev Carton, »og i Skolen og stadig senere hen har Du fundet din Plads, og jeg har fundet min. Selv da vi boede sammen i Quartier-Latin for at lære lidt fransk Sprog og fransk Ret og andre franske Pillerier, som vi hellere maatte have undværet, havde Du altid et eller andet for, og jeg havde aldrig noget som helst for.«

»Og hvis var Skylden?«

»Jeg er min Sjæl nær ved at tro, at det til Dels var din Skyld. Saa skulde vi halse derhen, og saa skulde vi halse derhen; saa puffede Du mig til det og saa pressede Du mig til det, — Du spændte mig saadan for, at jeg altid var dødtræt og kun trængte til Hvile. — Men det er ikke opmuntrende at sidde ud paa Morgenstunden og tale om Fortiden, — giv mig noget andet at tænke paa, før jeg gaar.«

»Godt! Saa drikker vi et Glas for det smukke Vidne!« Stryver rakte sit Glas frem. »Det kan vel give dig gladere Tanker!«

Det saae ikke ud dertil. Carton saae lige saa mørk ud som før.

»Det smukke Vidne!« mumlede han og saae ned i sit Glas. »Jeg har haft at gøre med saa mange Vidner i det sidste Døgn, — hvem mener Du med det smukke Vidne?«

»Den maleriske Doktors Datter, Frk. Manette.«

»Skal hun være smuk?«

»Det skulde jeg mene!«

»Ikke efter min Smag.«

»Død og Pine, Mand, — hele Retssalen var jo i Begejstring over hende!«

»Jeg gi'r Fanden i hele Retssalens Begejstring. Er Old-Bailey

maaske blevet Domstol i en Skønheds-Konkurrence? I mine Øjne var hun en Dukke, — en guldlokket Dukke.«

»Veed Du, Sydney,« sagde Hr. Stryver med et skarpt Øjekast og en Bevægelse af Haanden over sit blomstrende Aasyn, »der var et Øjeblik, hvor jeg troede, at Du syntes meget godt om den guldlokkede Dukke. — Du var meget rask til at se, hvad der foregik med den guldlokkede Dukke!«

»Rask til at se, hvad der foregik! — Naar et Pigebarn, Dukke eller ikke Dukke, falder om og besvimer tre Alen fra en Mands Næsetip, kan han vel nok se det, uden at behøve en lang Kikkert dertil. Skaal, — men nogen Skønhed er hun ikke. Og nu vil jeg ikke have mere at drikke, nu vil jeg hjem og i Seng.«

Morgenens kolde Lys faldt ind gennem de støvede, snavsede Vinduer, da Stryver med et Lys i Haanden fulgte sin Gæst ud paa Trappen. Det var koldt og trist, da Carton kom ud paa Gaden. Himmelen var overtrukket, Floden laa mørk og skummel, og Gaden foran ham lignede en livløs Ørken. Støvhvirvler kredsede rundt og rundt i Morgenblæsten, som om Ørkensandet havde rejst sig langt borte og nu paa sin Vandring havde sendt sine Forposter ind, for snart at rykke frem og vælte sig over Byen.

Med Følelsen af ædle Evner i sit Indre og en Ørken rundt omkring sig blev denne Mand et Øjeblik staaende stille i den tavse Gade. Og midt i Ødet saae han pludselig et Liv ført i ædel Stræben, i selvfornægtende Udholdenhed, dukke frem som et Luftslot. Fra de dristigt hvælvede Buegange i hans Fatamorgana tittede Kærlighedens og Skønhedens Genier ned til ham, Havens Træer bugnede under Livets gyldne Frugter, og Haabets Straaler funklede som Springvand for hans Blik.

Han steg opad stejle, snævre Trapper i en Klynge skumle Huse, op paa sit Kvistkammer og kastede sig paa sin uredte Seng. Og hans Pude blev vædet af Taarer.

6. KAPITEL: HUNDREDER AF MENNESKER.

Dr. Manettes stille Bolig laa i en stille Krog ikke langt fra Soho Square. En smuk Søndag-Eftermiddag, da en Tid af fire Maaneder havde rullet hen over Højforrædderisagen og skyllet den — i alt Fald med Hensyn til Folks Optagethed og Hukommelse — langt ud til Søs, vandrede Hr. Jarvis Lorry gennem de solbelyste Gader fra sin Bolig i Clerkenwell hen til Dr. Manette, hos hvem han skulde spise til Middag. Efter forskellige Tilbagefald af Forretningsoptagethed var Hr. Lorry blevet Doktorens Ven, og den stille, lille Gade var bleven den solbeskinnede Del af hans Tilværelse.

Naar Hr. Lorry paa denne smukke Søndag, tidligt paa Eftermiddagen, begav sig til Soho, havde han tre vanemæssige Grunde dertil. Først fordi han, naar det var godt Vejr om Søndagen, gerne gik en Tur før Middag med Doktoren og Lucie; dernæst, fordi han, naar det ikke var godt Vej om Søndagen, som Husets gode Ven plejede at sidde og passiare, læse, kigge ud ad Vinduet og lidt efter lidt faa Has paa Dagen; og endelig fordi han bar paa forskellige smaa, skarpsindige Tvivl og ansaa — ifølge sit Kendskab til Doktorens daglige Liv — denne Tid paa Dagen som den heldigste til at faa dem løst.

En mere hyggelig Krog end den, hvor Dr. Manette havde opslaaet sin Bolig, fandtes ikke i London. Fra hans Vinduer saae man ud over en lille Gade, der ikke benyttedes som Færdselsvej, og hvor man altid følte sig hensat i en ejendommelig Stemning af Tilbagetrukkenhed og Ro. Paa den Tid var der endnu kun ringe Bebyggelse Nord for Oxfordvejen, og paa de nu forsvundne Grønninger voksede der skyggefulde Træer mellem duftende Hvidtjørn og vilde Roser. Den friske, stærke Landluft havde derfor frit Indpas i Soho, og paa mangen solbeskinnet Havemur i Nabolaget kunde man se Fersknerne sætte Blomst og Frugten modnes, naar Tiden kom.

Tidligt paa Dagen laa Doktorens Krog i fuldt Sollys, men naar det blev varmt, laa den i Skygge. Saa var det et svalt og

køligt Sted, roligt og hyggeligt, mærkeligt ved sine vidunderlige Ekkoer, bogstavelig en Nødhavn, for hvem der vilde søge bort fra det brusende, larmende Liv i Byens Gader.

Til et saadan stille Farvand hører der et roligt Skib til Ankers. Og der laa saadan et. Doktoren beboede to Stokværk af et stort, stille Hus, hvor der — efter hvad man fortalte — blev drevet forskellige Haandværk om Dagen, uden at man dog nogen Sinde hørte noget dertil, og som syntes fuldstændig forsvundne om Natten. I Bagbygningen — man maatte gaa ind dertil gennem Gaarden, hvor en Platan stod og raslede med sine grønne Blade — skulde der nok være et Orgelbyggeri, ligesom der nok ogsaa arbejdedes i Guld og Sølv af en hemmeligsfuld Kæmpe, der strakte sin forgyldte Arm frem over Døren ud til Gaden, som om han havde forgyldt sig selv og truede med at gøre det samme ved alle Besøgende.

Man saae og hørte kun lidet til disse Virksomheder eller til de enkelte Logerende, som skulde bo et eller andet Sted oppe til Vejrs. Man kunde stundom se en Arbejder gaa over Gaarden og trække sin Frakke paa imens, eller man kunde høre et klingrende Hammerslag eller et Bump fra Kæmpen, men det var ogsaa de eneste Undtagelser fra den Regel, at Spurvene i Platanen i Gaarden og Ekkoerne i Gaden foran Huset havde det for sig selv fra Søndag Morgen til Lørdag Nat.

Dr. Manettes gamle Ry, — der blev hvisket en Del om ham og hans Skæbne, og hans Berømmelse levede op paa ny — bragte adskillige Patienter til hans Dør. Hans Kundskaber, Samvittighedsfuldhed og Dygtighed blev bekendt i mindre Kredse, og han tjente snart saa meget, som han behøvede.

Om alt dette vidste Hr. Lorry god Besked, da han hin Søndag Eftermiddag ringede paa Dørklokken i det rolige Hus.

»Er Dr. Manette hjemme?«

Blev ventet hjem hvert Øjeblik.

»Er Frk. Lucie hjemme?«

Ventedes hjem sammen med sin Fader.

»Er Jomfru Pross hjemme?«

Muligvis. Men ganske umuligt for Stuepigen at sige noget om, hvorvidt Jomfru Pross ønskede at være hjemme eller at lade, som om hun ikke var det.

»Saa tror jeg, jeg vil lade, som jeg er hjemme,« sagde Hr. Lorry, »og gaa ovenpaa.«

Ihvorvel Doktorens Datter ikke havde kendt noget til sit Fødeland, havde hun dog aabenbart faaet et medfødt Talent derfra, en ægte fransk Evne: at gøre meget med faa Midler. Saa simpelt og enkelt Bohavet var, tog det sig smagfuldt og nydeligt ud ved de smaa Arrangementer, som ikke er noget i sig selv, men som samlet frembringer Indtrykket af Hygge og Harmoni. Hvert enkelt Stykkes Plads i Stuerne, fra det mindste til det største, Farvernes Sammensætning, den fine Afveksling og Modsætning, der var opnaaet ved sparsomme Midler, ved Fingerfærdighed, et sikkert Øje og en fin Smag — alt var saa nydeligt, paa engang saa lyst og ejendommeligt for den, der havde ordnet det, at Hr. Lorry havde en Følelse, som om Stole og Borde, medens han stod og saae sig om, spurgte ham — med det karakteristiske Udtryk, som han nu kendte saa godt — om han syntes om det.

Der var tre Værelser i hvert Stokværk. Alle Dørene stod aabne for at skaffe Gennemtræk, og Hr. Lorry gik fra det ene Værelse til det andet, stadig smilende over den Lighed, som han fandt alle Vegne. Det første Værelse var det største, og her saae han Lucies Fugle og Blomster, Skrivebord og Arbejdsbord og hendes Kasser med Farver. Det næste var Doktorens Konsultationsstue, der tillige brugtes som Spisestue. Det tredie, hvor Solpletterne stadig skiftede med Bladenes Bevægelser paa Platantræet ude i Gaarden, var Doktorens Sengekammer. Og dær, i et Hjørne, stod den ubenyttede Skomagerbænk med Værktøjet, omtrent som det havde staaet i Tagkammeret i St. Antoine i Paris.

Hr. Lorrys Blik standsede ved Skomagerbænken. »Jeg undres

over, at han beholder dette Minde om sine Lidelser!« sagde han.

»Hvorfor gør De det?« lød det saa kort og skarpt, at Hr. Lorry foer sammen. Det var Pross, som spurgte, den mandhaftige, røde Kvinde, som Hr. Lorry første Gang havde truffet i »Kong Georg« i Dover, og som han senere havde lært bedre at kende.

»Jeg kunde have tænkt mig . . .« begyndte Hr. Lorry.

»Aa, — De kunde have tænkt Dem!« Hr. Lorry gik straks i Staa.

»Hvordan har De det?« spurgte hun skarpt, men dog som om hun ønskede at lægge for Dagen, at hun ikke var gal i Hovedet paa ham.

»Mange Tak, jeg befinder mig ganske godt,« sagde Hr. Lorry beskeden. »Og hvordan har De det selv?«

»Ikke synderlig godt!«

»Men dog!«

»Ja, dog! Jeg er meget urolig for min lille Skat.«

»Men dog!«

»For Himlens Skyld, kan De ikke finde paa noget andet at sige end »Mén dog!« Det er til at tage Livet af Folk med.«

»Nej virkelig!« sagde Hr. Lorry som en Forbedring.

»Nej virkelig er galt nok, men det gaar dog an. Ja, jeg er urolig.«

»Hvorfor, om jeg maa spørge?«

»Jeg vil ikke have Folk til at løbe her i Snesevis og glo paa min lille Skat, — Folk, som slet ikke er værdige at faa hende at se.«

»Kommer der Folk i Snesevis i den Anledning?«

»I Hundrede-Snesevis!«

Det var ejendommeligt for denne Dame, som for mange andre før og efter hende, at saa snart hendes oprindelige Udtalelse blev draget i Tvivl, forstærkede hun den øjeblikkelig.

»Du gode Gud!« sagde Hr. Lorry som det sikreste, han kunde finde paa at sige.

»Jeg har levet sammen med min Kæledægge, — eller min Kæledægge har levet sammen med mig og betalt mig derfor, hvad De kan tage Gift paa, hun aldrig havde faaet Lov til, om jeg kunde have holdt Hus for hende uden Penge, — siden hun var ti Aar gammel. Og det er sandelig meget haardt!«

Uden nøjagtigt at se, hvad det var, der var saa meget haardt, rystede Hr. Lorry paa sit Hoved. Under den Bevægelse kunde der skjule sig hvilken Ytring, det skulde være.

»Her kommer alle Slags Folk rendende, som ikke paa nogen Maade er hende værdig. Da De gjorde Begyndelsen . . .«

»Gjorde jeg Begyndelsen . . .?«

»Vil De nægte det? Var det ikke Dem, som kom til os med hendes Far?«

»Ja, — hvis det var at gøre Begyndelse . . . .«

»De vil vel ikke sige, at det var at gøre en Ende paa det! Naa, — det var galt nok med, at De tog fat. Ikke saadan at forstaa, at jeg giver mig af med at finde Fejl hos Dr. Manette, men han er ikke en saadan Datter værd. Og det er ingen Bebrejdelse, ti det Menneske findes ikke, og vil aldrig blive fundet, som er hende værd. Men at der kommer Masser af Folk efter ham — ham maa jeg jo tilgive det — og tager min Skat fra mig, det er haardt, det er nederdrægtig haardt!«

Hr. Lorry vidste nok, at Pross var meget skinsyg, men han vidste tillige, hvad hun skjulte under sit sære, barske Væsen. At hun var en af disse uselviske Skabninger, — de findes kun mellem Kvinder, — som af ren og skær Hengivenhed og Beundring gør sig selv til Slaver for Ungdom, naar de er ude over deres egen, for Skønhed, som de aldrig har haft, for Talenter som de ikke har formaaet at udvikle hos sig selv, for straalende Haab, som aldrig har skinnet paa deres egen graa og ensformige Tilværelse. Han kendte nok af Verden til at vide, at der ikke findes noget, der kan lignes ved Hjertets Troskab,

ved uegennyttig, uselvisk Hengivenhed. Han havde en saa dyb Ærbødighed derfor, at han ved de smaa Præmieuddelinger, som han foretog i sit stille Sind, — vi uddeler alle saadanne Belønninger, mere eller mindre — anviste Jomfru Pross en Plads langt nærmere ved de lavere Engle, end mange af de fine og fornemme Damer, der havde Penge staaende hos Tellsons.

»Der er kun eet Mandfolk til paa Jorden, der er min Skat værdig, og det er min Broder Salomon, — hvis han ikke havde begaaet det lille Fejltrin.«

Ja her var det igen! Ved at undersøge Jomfru Pross's Livshistorie, havde Hr. Lorry gjort den Opdagelse, at hendes Broder Salomon var en hjerteløs Slyngel, der havde plukket hende for hver Smule, hun ejede og havde, og som endelig havde overladt hende til hende selv, uden Spor af Medfølelse. Jomfru Pross's Tro paa sin Broder, — det var kun meget lidt, hun trak fra i Anledning af hans lille Fejltrin — havde givet Hr. Lorry adskilligt at tænke paa og havde sin store Del i hans gode Tanker om hende.

»Da det træffer sig saaledes, at vi en lille Tid er alene, og da vi bægge er Forretningsmennesker,« sagde han, da de var kommet tilbage til Daglistuen og sad venskabeligt ved Siden af hinanden, »kunde jeg have Lyst til at gøre Dem et Spørgsmaal. Omtaler Dr. Manette nogen Sinde sin Skomagerperiode over for sin Datter?«

»Aldrig.«

»Og dog beholder han baade Bænken og Værktøjet her i sit Sengekammer!«

»Ja,« Pross rystede paa Hovedet. »I sit stille Sind giver han sig vist stadig af dermed.«

»Tror De, at han tænker ofte paa det?«

»Ja, jeg tror,« sagde Pross.

»Synes De . . .?«

»Jeg har ingen Syner. Syner og Indbildninger skal man vogte sig for.«

»Meget rigtigt; antager De da, — De gaar dog vel af og til saa vidt som til at antage et eller andet?«

»Det kan ske,« sagde Pross.

»Antager De da,« vedblev Hr. Lorry og saae venlig paa hende med Glimtet af et Smil i sine klare Øjne, »at Dr. Manette veed noget om, hvad der kan have været Anledning til hans lange Indespærring, eller hvem der kan have sat den i Værk?«

»Jeg antager intet ud over, hvad min Kæledægge siger mig.«

»Og hvad siger hun?«

»At hun tror, han veed noget.«

»Nu maa De ikke blive ked af, at jeg bliver ved at spørge, men er det ikke underligt, at Dr. Manette, som vi jo bægge veed umuligt kan have begaaet nogen Forbrydelse, aldrig, hvor uskyldig han end er, kommer ind paa det Spørgsmaal? Jeg vil ikke sige over for mig, skønt han har haft Forretningsforbindelse med mig for mange Aar tilbage og nu er min gode Ven, men over for hans smukke Datter, som han holder saa uendelig meget af? Tro mig, Jomfru Pross, naar jeg kommer ind paa dette Emne, er det ikke af Nysgerrighed men ene og alene af den varmeste og oprigtigste Deltagelse.«

»Ja vel, ja vel. Saa vidt jeg kan forstaa, — det siger nu ikke saa meget,« sagde Pros, »saa er der noget, han er bange for.«

»Noget han er bange for!«

»Jeg skulde mene, at der er nok for ham at være bange for! Det er en skrækkelig Erindring at gaa og bære paa. Han mistede Forstanden i den Tid, men da han hverken veed, naar han mistede den, eller hvordan han fik den igen, kan han ikke noget Øjeblik være sikker paa, at det ikke vil gentage sig. Og det maa ikke være hyggeligt!«

Der var mere Dybde i den Bemærkning, end Hr. Lorry havde gjort Regning paa. »Det er sandt,« sagde han »og det er skrækkeligt at tænke paa. Men jeg nærer i mit stille Sind en Tvivl om, hvorvidt det er godt for Dr. Manette at gaa og ruge alene

over disse Tanker. Det er i Virkeligheden denne Tvivl og den Uro, den afføder i mit Sind, som har bragt mig til at tale med Dem, som jeg har gjort.«

»Der er ikke noget at gøre ved det. Bare man rører det Emne, bliver han straks ilde til Pas. Det er bedre slet ikke at tale derom, hvad enten De og jeg nu synes om det eller ej. Somme Tider staar han op midt om Natten, — vi sover lige ovenover, saa vi kan høre det altsammen — og giver sig til at gaa op og ned ad Gulvet i sin Stue. Og saa veed min lille Skat, at han i Tankerne gaar op og ned, op og ned i sit Fængsel. Saa skynder hun sig ned til ham, og saa gaar de sammen op og ned ad Gulvet, indtil han er falden til Ro. Men han siger aldrig et Ord til hende om den virkelige Aarsag til sin Rastløshed, og hun anser det for rettest ikke at hentyde dertil.«

Det var, som omtalt, en vidunderlig Krog med Hensyn til Ekkoer, og netop nu hørtes saa tydeligt Genlyden af Fodtrin, der nærmede sig, at man skulde tro, at den blotte Omtale af Doktorens trætte Vandring op og ned ad Gulvet havde sat dem i Gang.

»Der er de!« udbrød Pross og afbrød Samtalen ved at rejse sig. »Og nu skal vi snart se en Masse Fyre troppe op!«

Det var et ganske mærkværdigt Sted i akustisk Henseende, denne Krog. Alle Lyde ude fra syntes at strømme ind i den som i et lyttende Øre, og det forekom Hr. Lorry, der stod ved det aabne Vindue og saae efter Fader og Datter, hvis Fjed han tydeligt hørte, at de ikke kom en Smule nærmere. Ikke blot døde Genlyden bort, som om Fodtrinene var forsvundet, men Lyden af andre Trin, der aldrig kom nærmere, lod sig høre i deres Sted, og holdt pludselig op i samme Øjeblik de syntes ganske nær. Naa, Fader og Datter viste sig til sidst, og Jomfru Pross skyndte sig ned i Gadedøren for at tage imod dem.

Det var et meget fornøjeligt Syn at se den ellers saa voldsomme, barske og røde Pross tage sin Kæledægges Hat af, da

de var kommet ovenpaa, børste den af og puste den af, lægge hendes Kaabe sammen og glatte hendes store Haar med lige saa megen Stolthed, som hun kunde have lagt for Dagen, om det havde været hendes eget og hun selv den skønneste og forfængeligste af alle Kvinder. Og det var et meget fornøjeligt Syn at se hendes Kæledægge omfavne hende og takke hende og protestere imod, at hun gjorde sig saa megen Ulejlighed for hendes Skyld, — det turde hun nu kun gøre Indvendinger imod for Spøg, for at ikke Jomfru Pross, saaret og bedrøvet i sin Sjæls Inderste, skulde sætte sig op paa sit Værelse og opløses i Graad. Og det var et meget fornøjeligt Syn at se Doktoren staa og se paa dem og fortælle Pross, at hun forkælede hans Datter, men i en Tone og med et Blik, der — om muligt — var langt mere forkælende end Pross's. Og endelig var det en hel Svir at se paa Hr. Lorry, der i sin morsomme lille Paryk straalede af Glæde og Tilfredshed og takkede sin gode Ungkarlestjerne, som paa hans gamle Dage havde ledet ham til et Hjem. Men der kom ingen Masser af Folk eller Fyre, hverken i Snesevis eller i Hundredevis for at se alt dette fornøjelige, og Hr. Lorry kiggede forgæves omkring for at se Jomfru Pross's Spaadom gaa i Opfyldelse.

Det blev Middag, men endnu kom der ingen Menneskemængder strømmende. Den lille Husholdning var indrettet saaledes, at Pross tog sig af de lavere Regioner og skilte sig udmærket ved alt, hvad hun tog sig paa. Hendes Middage, der aldrig var paa mange Retter Mad, var udmærket tillavede, nydeligt anrettede og fikse og tiltalende i deres halvt engelske og halvt franske Sammensætning. Praktisk som hun var og rede til at gøre alt for sin Kæledægge havde hun hjemsøgt Soho og nærmest tilgrænsende Nabokvarterer for om muligt at opspore forarmede Franskmænd, som lod sig bestikke med smaa og store Sølvpenge og aabenbarede hende deres hjemlige Køkkens Hemmeligheder og Mysterier. Fra disse vanslægtede Børn af det gamle Gallien havde hun erhvervet sig en saadan Indsigt i den høj-

. . . Men Haandlangeren sad med sammentrukne Bryn og anspændte Miner. Og saa fordybet var han i sit Arbejde, at han ikke lod Øjnene følge den Haand, han rakte ud efter sit Glas.

ædle Kogekunst, at de Koner og Piger, der dannede hendes Køkkenstat, betragtede hende som en Troldkone, eller som Askepots Gudmoder, som bare sendte Bud efter en Høne eller en Kanin, et Par Gulerødder eller lignende og forvandlede dem til, hvad det skulde være.

Det var en trykkende hed Dag, og efter Middagsbordet foreslog Lucie, at Vinen skulde bringes ud under Platanen, og at de skulde sidde dær i det fri. Hun havde for længe siden udnævnt sig selv til Hr. Lorry's Mundskænk og passede at holde hans Glas fyldt, medens de sad og snakkede, og medens de særeste og mærkeligste Gavle og Bagsider af Nabohusene kiggede paa dem og Platantræet hviskede ned til dem paa sin egen stille Maade.

Men de Hundreder af Mennesker viste sig ikke endnu. Derimod kom Hr. Darnay, men han kunde kun gælde for een.

Dr. Manette og Lucie modtog ham med stor Venlighed. Men Jomfru Pross blev paa en Gang overfaldet af de mærkeligste Trækninger i Ansigtet og i Kroppen og maatte gaa indenfor. Saadanne Anfald fik hun ikke saa sjældent; de kaldtes til daglig hendes »Smaakramper«.

Dr. Manette var rask og vel til Pas. Han saae mærkværdig ung ud, og hans Lighed med Lucie, som hun sad ved Siden af ham med sit Hoved paa hans Skulder, var paa en Gang slaaende og tiltalende. Han havde talt hele Tiden om mangt og meget med usædvanlig Livlighed og var til sidst kommen ind paa at tale om gamle Huse og Bygninger i London.

»Har De nogen Sinde set Tower rigtigt, Dr. Manette?« spurgte Hr. Darnay som en naturlig Fortsættelse af Samtalen.

»Lucie og jeg har været der engang, men kun ganske flygtigt. Dog har vi set nok til at vide, at det er et overordentlig interessant Sted, men det er ogsaa det hele.«

»Jeg har været der paa en anden Maade end som en Museumsbesøgende, som De veed,« sagde Darnay med et lidt bittert Smil, »og fik ikke Lejlighed til at se meget af, hvad den gamle

Fæstning indeholder. Men jeg hørte noget ganske mærkeligt, medens jeg var der.«

»Og hvad var det?« spurgte Lucie.

»Ved nogle Reparationsarbejder i en af Gaardene stødte Folkene paa en gammel Fængselskælder, der i umindelige Tider havde været muret til, og som ingen huskede det mindste om. Paa hver Sten i Væggene fandt man Indskrifter, som Fangerne i sin Tid havde kradset op, Datoer, Navne, Klageraab og Bønner. Paa en Sten inde i et Hjørne var der, som det syntes, i Hast og med rystende Haand kradset fire Bogstaver, som først blev tydet som G. K. A. V., men ved nærmere Undersøgelse viste det sig, at det andet Bogstav var et R. I Fæstningens Fangelister fandtes ingen, hvis Navn passede til disse Bogstaver, og efter at man længe havde gættet frem og tilbage, kom man paa den Tanke, at det slet ikke var Forbogstaver til et Navn, men at der stod Ordet: »Grav!« Gulvet underneden blev nu undersøgt med stor Omhu, og under en Sten eller en Stump Flise fandt man de forkullede Rester af en lille Læderpose med Asken af en Bog eller en Bunke Papirer . . .«

»Fader, Fader, — er Du syg?«

Lucie havde pludselig rejst sig ligesom hendes Fader, der med bægge Hænder havde grebet sig til sit Hoved. Hans Blik og hans Ophidselse forfærdede dem, men et Øjeblik efter havde han faaet Herredømme over sin Bevægelse.

»Nej mit Barn, — jeg fejler intet, men det regner alt, — det regner stærkt, og det er bedst at gaa ind.«

Regnen faldt ganske rigtigt i store, tunge Draaber. Doktoren hentydede ikke med et Ord til det, Hr. Darnay havde fortalt, men da de gik ind i Huset, opdagede Hr. Lorry, eller troede Hr. Lorry at opdage det samme sælsomme Udtryk i hans Blik, da han skottede til Hr. Darnay, som han alt havde lagt Mærke til uden for Retssalen.

Men han havde saa hurtigt genvundet sin Fatning, at Hr. Lorry maatte spørge sig selv, om han ikke havde taget fejl. Og

den forgyldte Kæmpearm over Gadedøren var ikke mere rolig end han, da han vendte sig under den og sagde, at han endnu ikke kunde taale pludselige Overraskelser, hvor ringe de end kunde være, og at det pludselige Udbrud af Regnen havde taget paa ham.

Det blev Tetid, og Pross der — efter et nyt Anfald af Smaakrampe — gav sig til at dække Aftensbordet, kunde endnu ikke tælle Besøgende i Hundredevis. Hr. Carton havde indfundet sig, men med ham blev det kun to.

Det var en saa lummerhed Aften, at det næsten ikke var til at udholde, uagtet de sad for aabne Vinduer og aabne Døre. Da de havde drukket Te, tog de alle Plads ved Dagligstuevinduet og saae ud i den mørke Luft. Lucie sad ved Siden af sin Fader, Darnay ved Siden af hende og Lorry og Carton lige over for hinanden ved Vinduet. Vinden, som stødvis hvirvlede rundt i Krogen udenfor, tog stundom fat i de lange, lette, hvide Gardiner og hævede og sænkede dem, som spøgelseagtige Vinger, op og ned.

»Det regner, — men endnu kun med enkelte, store Draaber,« sagde Dr. Manette. »Bygen kommer langsomt op.«

»Langsomt men sikkert!« sagde Hr. Carton.

De talte dæmpet, som Folk, der sidder spændt og venter, gerne gør, — som Folk, der sidder i Spænding i en mørk Stue og venter paa et Tordenvejr, altid gør.

Der herskede stor Travlhed paa Gaderne. Folk havde travlt med at komme hjem, inden Uvejret brød løs, og her i Hjørnet, der udmærkede sig ved sin mærkelige Resonnans, hørtes der Genlyd af mange Fodtrin, Folk der kom og gik, og dog var der ikke et Menneske at se.

»Det lyder, som var der store Menneskeskarer uden for Vinduet,« sagde Hr. Darnay, da de havde siddet lidt og lyttet, »og dog hersker her den dybeste Ensomhed.«

»Ja, — er det ikke til at blive bange for?« udbrød Lucie. »Jeg har somme Tider siddet her om Aftenen, indtil jeg har

bildt mig ind, — men i en saa mørk og højtidelig Aften som denne, bliver jeg næsten bange endog for Tanken om mine dumme Indbildninger.«

»Lad os da blive bange i Forening. Hvad var det for Indbildninger?«

»Det vil sandsynligvis slet ikke gøre Indtryk paa andre. Saadanne Indfald gør kun Indtryk paa den, de opstaar hos, de lader sig ikke gengive. Men jeg har stundom siddet her alene om Aftenen og lyttet til disse Fodtrin, indtil det har staaet for mig saa klart og tydeligt, at alle disse Lyde var Genlyden af Fodtrin, som før eller senere vil krydse min egen Vej i Livet.«

»Hvis saa er, vil der en skønne Dag komme grumme mange Mennesker ind i vor Tilværelse!« sagde Sydney Carton paa sin tungsindige Maade.

Fodtrinene lod sig ustandseligt høre, — de blev mere og mere ilfærdige. Snart lød det, som var de tæt under Vinduet ude i Hjørnet, snart som var de inde i selve Stuen. De kom og gik, standsede pludseligt, drejede af til Siden, stadig i fjerne Gader uden at noget Menneske var at se.

»Er det Meningen, at alle disse Fodtrin skal komme til os alle her, eller faar hver af os sine?«

»Det veed jeg ikke, Hr. Darnay. Det hele er en taabelig Idee af mig, — men det var Dem selv, der spurgte. Jeg har kun givet mig hen i den Tanke, naar jeg har været alene, og saa har det altid staaet for mig, som om det var Genlyden af de Fodtrin, der skal træde ind i mit og min Faders Liv.«

»Jeg maner dem ind i mit Liv,« udbrød Carton. »Jeg gør ingen Spørgsmaal og stiller ingen Betingelser. Der kommer en stor Skare Mennesker imod os, Frk. Manette,« et blændende Lyn fyldte Stuen, og de saae Carton lænet mod Vinduesstolpen og se ud, »og jeg synes at se dem i Flammerne af et Lyn!«

Tordenen drønede løs over Hovederne paa dem.

»Og jeg hører dem,» føjede han til, »nu kommer de, hurtigt, rasende og vildt!«

Det var Regnens Raslen og Plasken, han gav Skikkelse med sine Ord, men Larmen blev saa voldsom, at hans Stemme døde bort. Og med Skybruddet tog Stormen og Tordenen fat paa ny, og Lynene knitrede Slag i Slag, til Maanen lidt efter Midnat stod op, og Uvejret drev bort.

Den store Klokke paa St. Paul slog 1 højt oppe i den lette, rene Luft, da Hr. Lorry, fulgt af Jerry i Vandstøvler og med en Lygte i Haanden, brød op til sin Bolig i Clerkenwell.

»Det har været en skrækkelig Aften, Jerry,« sagde Hr. Lorry. »Det har været et Vejr til at kalde Døde op af Grave! — God Nat, Hr. Carton! God Nat, Hr. Darnay! Mon vi nogen Sinde igen skal opleve en saadan Aften sammen?«

Maaske. Og maaske vil de faa den store Skare Mennesker at se, — den store Skare Mennesker storme frem imod sig, med Hyl og Brøl, hurtigt, rasende og vildt.

---

7. KAPITEL: HR. MARKIEN I PARIS.

Hs. Højhed, en af de fornemste og mest indflydelsesrige Højheder ved Hove, tog imod i sit elegante Hotel i Paris. Hs. Højhed var i det inderste af sine Gemakker, i det Værelse, som for den underdanige Mængde ude i Forgemakket stod som det Allerhelligste af alt helligt. Hs. Højhed var i Færd med at sætte sin Chokolade til Livs. Hs. Højhed var i Stand til i stor Hurtighed at sætte grumme meget til Livs; der var dem, der sagde, at han fortærede Statens Indtægter med stor Lethed og Elegance, men han kunde umuligt faa sin Morgenchokolade ned uden Understøttelse af fire kraftige Mænd foruden Kokken.

Ja. Dertil maatte han have fire Mænd. Alle var de skrammererede, saa det var en Lyst, og den øverste af dem ude af Stand til at leve med mindre end to Guldure i Lommen — efter Hs.

Højheds ædle og skønne Eksempel. Fire Lakajer for at bringe den lyksalige Chokolade til Hs. Højheds Læber. En til at bringe den ind i hans ophøjede Nærværelse, en til at piske den op og bringe den til at skumme med en lille Flødepisker, som han bar i samme Anledning, en for at anbringe den fine Serviet og endelig en — ham med de to Guldure -- til at skænke den op. Det vilde have været en Plet paa Hs. Højheds Skjold, om han kun havde haft tre Lakajer til at betjene sig, — to havde været ham den visse Død.

Hs. Højhed havde været til et lidet Selskab Aftenen i Forvejen, ved hvilket Teatret og Operaen havde været repræsenteret paa det mest fortryllende. Hs. Højhed var næsten hver Aften i Selskab med henrivende Damer. Hs. Højhed var saa meget af en Verdensmand, at Teatret og Operaen havde langt større Indflydelse hos ham i de kedsommelige Stats- og Administrationssager, end hele Landets Vel, hvilket var saare heldigt for Frankrig, som det er heldigt for alle lige saa begunstigede Lande, som det stadig var for England, for at nævne et Eksempel, i de herlige Dage, da den lystige Stuart drev Handel med sit Land.

Hs. Højhed havde en virkelig ophøjet Administrationsgrundsætning i al Almindelighed, nemlig den at lade alting gaa, som det bedst kunde. Paa de specielle Omraader havde Hs. Højhed en anden ikke mindre ophøjet Grundsætning, at saa meget som muligt skulde gaa i hans Lomme og tjene hans Interesser. Endnu en ophøjet Anskuelse nærede Hs. Højhed, at Verden var til for hans Skyld, for hans Fornøjelser og Nydelser. Med en lille Forandring af Originalen, kun en Ombytning af et Stedord, lød hans Valgsprog »Jorden og dens Fylde tilhører mig, sagde Herren.

Og dog havde Hs. Højhed lidt efter lidt opdaget, at der var kommen en ganske gemen Uorden i hans Affærer, baade de offentlige og de private, og han havde for bægge Slags Sagers Skyld set sig nødsaget til at søge Kompagniskab med en General-

skatteforpagter. Hs. Højhed var ganske ude af Stand til at faa noget ud af Statens Finanser og maatte derfor overlade dem til en, som kunde, og af Hensyn til hans private Affærer var det nødvendigt at faa fat paa en Mand med Penge, thi Hs. Højhed var efter et Par Slægtleds Ødselhed ved at blive en fattig Mand. Altsaa havde Hs. Højhed skyndt sig at tage sin Søster ud af Klostret, inden hun endnu for bestandig havde taget Sløret — den billigste Maade at faa hende forsørget paa — og havde benaadet en Generalskatteforpagter, der var lige saa fattig paa Aner, som han var rig paa Gods og Guld, med hendes Haand. Og den samme Hr. Generalskatteforpagter, udstyret med passende guldknappet Stok, opholdt sig nu i de ydre Gemakker med det øvrige fine Selskab og saae sammen med det de almindelige Dødelige krumme Ryg for sig; men de ualmindelige Dødelige, Hs. Højheds Slægtninge og Paarørende, Hr. Generalskatteforpagterens egen Hustru med indbefattet, saae ned paa ham med den mest ophøjede Foragt.

Hvor pragtfulde end Hs. Højheds Sale var at skue paa en saadan Audiensdag, med hvor glimrende og udsøgt en Skare de end var fyldte, med hvor fin en Smag og hvor udsøgt en Kunst de end var udstyrede, var der, naar man skulde følge Sandheden, noget usundt over det hele, og for den, der havde Fugleskræmslerne i Laser og med Nathue paa i frisk Minde — de var ikke længere borte, end at Notre-DameKirkens to Vagttaarne kunde se baade herhen og derhen — vilde al denne Herlighed maaske have taget sig saare uhyggelig ud, om der i Hs. Højheds Nærhed kunde være Tale om Uhygge. Dog, det var en Trøst, at det hele fine Selskab var saa ganske overordentlig velklædt. Alle var klædt paa som til et Maskebal, der aldrig skulde faa Ende. Kunde man blot være sikker paa, at der paa Dommens Dag kun blev set paa Paaklædningen, ja saa vilde Alle blive taget for gode i al Evighed. En saadan Friseren og Pudren og Pomadisering, en saa kunstfærdig Sminken og Malen, en saadan Duft og Vellugt af de fineste Parfu-

mer og saa pragtfulde Gallakaarder at se paa. De fineste Herrer af det ædleste Blod bar smaa Hængesmykker, som ringede og og klingede, naar de yndefuldt bevægede sig, ligesom kostbare gyldne Bjælder, og denne Klingen af Guld og den stadige Raslen af Silke, Brocade og Kammerdug gav et Brus i Luften, som viftede St. Antoine og hans sultne Miner langt, langt bort.

Da Hs. Højhed havde befriet sine fire Tjenere for de Byrder, der paahvilede dem, og drukket sin Chocolade, blev Dørene til det Allerhelligste lukket op paa vid Gab, og ud treen Hs. Højhed. Hvilken Underdanighed gav det ikke Signalet til, hvil-Bukken og Kryben, hvilken Slaviskhed og foragtelig Ydmyghed! De bøjede sig saa dybt, baade aandeligt og legemligt, at de ikke kunde bøje sig dybere for Vor Herre i Himmelen, hvilket muligvis har været en af Grundene til, at Hs. Højheds Tilbedere aldrig fandt paa at bøje Knæ for ham.

Henkastende en Stump af et Løfte her, et Smil dær, en Hvisken til en lykkelig Slave paa den ene Side, en Hilsen med sin Haand til en paa den anden Side, skred Hs. Højhed nedladende gennem Salen til den modsatte Væg, vendte om, gik paa samme Maade tilbage, svævede paa ny ind i det Allerhelligste til Chocoladeaanderne og lod sig ikke se mere.

Audiensen var forbi. Den dæmpede Brusen i Luften blev til en lille Storm, og de kostbare smaa Bjælder ringlede ned ad Trapperne. Der blev kun een Kavaler tilbage af hele Sværmen; med sin Hat under Armen og sin Snustobaksdaase i den ene Haand gik han langsomt ud forbi Spejlene i Væggen.

Paa Dørtærsklen stod han stille et Øjeblik og vendte sig imod det Allerhelligste.

»Jeg tager mig den Frihed at ønske Dem Døden og Djævlen, Deres Højhed!« hviskede han. Hvorpaa han rystede en Smule Snus af sine Fingre, som om han rystede Støvet af sine Fødder, og gik rolig ned ad Trapperne.

Det var en Mand paa de Tres omtrent, elegant klædt, men med en hovmodig Fremtræden og et Ansigt som en smuk

Maske. Et Ansigt af en gennemsigtig Bleghed, med skarpt skaarne Træk og et stillestaaende Udtryk. Hans Næse vilde være fuldendt smuk, om ikke den var ligesom lidt knebet ind over hvert Næsebor. Og i de derved fremkomne to smaa Furer eller Fordybninger sporedes den eneste Skiften af Udtryk, som nogen Sinde var at se i dette Ansigt. Undertiden skiftede de Farve, undertiden udvidede de sig eller trak de sig sammen som en Pulseren, men i samme Nu fremkaldte de et Udtryk af List, Underfundighed og Grusomhed. Saae man nøjere til, opdagede man, at dette Udtryk blev forstærket ved Linierne omkring Munden og ved de altfor smalle og næsten ligelinede Øjenaabninger. Men det var stadig et smukt Ansigt og et Ansigt, man maatte lægge Mærke til.

Herren gik ned i Porten, steg til Vogns og kørte bort. Det var ikke ret mange, der havde talt med ham oppe i Audienssalen, han havde altid haft et tomt Rum omkring sig, og Hs. Højhed kunde have været varmere over for ham, end han havde været. Det var ham under de foreliggende Omstændigheder noget af en behagelig Tilfredsstillelse at se det jævne Folk i Gaderne splittes og næsten ikke kunne faa Tid til at fare til Siden for hans vælige Heste. Kusken lod Dyrene løbe, som gjaldt det det vildeste Væddeløb, men hans hensynsløse Kørsel gjorde ikke det mindste Indtryk paa hans Herre. Der var af og til bleven klaget, — selv i denne døve By og i hin tungnemme Tid, havde denne Klage dog skaffet sig Ørenlyd, — over Adelens vilde Kørsel gennem de snævre Gader, der ikke havde Fortov ved Siderne. Det var forbundet med Livsfare at gaa i Gaderne, Folk blev kørt over, kørt ihjel eller kørt til Krøblinger for Livstid. Men her som alle Vegne maatte Smaafolk se at klare sig paa egen Haand, og som de bedst kunde.

Med vild Raslen og Rumlen og uden at tage noget som helst Hensyn til levende Væsner lod Kusken sin Vogn jage gennem Gaderne og i rasende Fart svinge om Hjørnerne, medens Kvinderne med Skrig og Hvin foer af Vejen for den og Mændene rev

Børnene til Side. Og saa hændte det da, just som Vognen susede rundt om et Hjørne, ved en Brønd, at den gav et lille, bitte Hop, og i samme Øjeblik hørtes Raab af mange Stemmer, medens Hestene stejlede og slog ud.

Og det var det, der var Skyld i, at Vognen standsede. Det plejede man ellers ikke, naar der var kørt nogen over. Det var meget nemmere at køre videre og lade Staklen blive liggende. Men Lakajen, der sad ved Siden af Kusken, var bleven bange og var sprunget ned i Hast, og der var mindst tyve Hænder, der holdt fast ved Hestenes Hovedtøj.

»Hvad er der i Vejen?« spurgte Hr. Markien og kiggede rolig ud.

En høj Mand med Nathue paa Hovedet havde samlet en Byldt op under neden Vognen og lagt den paa Stenkanten omkring Brønden. Nu kastede han sig ned over Bylten i Gadens Pløre og Dynd og græd og hylede som et vildt Dyr.

»Om Forladelse, Hr. Marki,« sagde en laset, underkuet Mand, »det var et lille Barn!«

»Hvorfor gør den Fyr saadan et nederdrægtigt Spektakel?«

»Om Forladelse, Hr. Marki, — det er sørgeligt — meget sørgeligt!«

Der var et lille Stykke hen til Brønden, — Gaden videde sig ud, hvor den laa, til en lille Plads, en tredive—fyrretyve Fod i Kvadrat. Da den høje Mand pludselig sprang op fra sin Bylt og løb frem imod Vognen, førte Hr. Markien uvilkaarlig Haanden til sit Kaardefæste.

»Dræbt!« skreg Manden i vild Fortvivlelse og strakte bægge sine Arme op i Luften, medens han stirrede paa ham. »Død!«

Folk trængte sig tættere sammen og saae paa Hr. Markien. Der læstes intet i de mange Øjne, der var rettet imod ham, uden Agtpaagivenhed og Ivrighed; intet Tegn paa Vrede eller paa Trusler var at se. Og heller ikke sagde de noget. Efter det første Udbrud blev de stille og vedblev at være tavse. Den ydmyge Mand, som havde talt, havde talt med en Stemme, der

var fuldstændig udtryksløs i sin Underdanighed. Hr. Markien saae paa dem, som om det havde været en Flok Rotter, der var kommet ud af deres Huller.

Han tog sin Pung frem.

»Det er sært, at I ikke kan lære at passe paa jer selv og jeres Unger. Der er altid nogen af jer i Vejen. Jeg vil ikke haabe, I har gjort mine Heste Fortræd! — Se dær, giv ham den!«

Han kastede en Guldmønt ud, for at Lakajen kunde tage den op. Alle strakte Hals for at se, hvor Mønten faldt.

»Død!« raabte den høje Mand med spøgelseagtig Stemme.

Folk gav pludselig Plads for en Mand, der kom hurtigt til. Saa snart den høje Mand fik Øje paa ham, lagde han under Suk og Klage sit Hoved paa hans Skulder og pegede hen til Brønden, hvor nogle tavse Kvinder stod bøjet over den livløse Byldt.

»Jeg veed alt, jeg veed alt, Ven Caspard!« sagde den sidst tilkomne. »Tag dig sammen og tænk dig om: Er det ikke langt bedre for det lille Væsen at dø saaledes, dø paa Stedet uden Smerte, end at skulle leve det Liv, der ventede ham? Vilde han nogen Sinde have haft en lykkelig Time?«

»De er Filosof, kan jeg høre,« sagde Hr. Markien og smilede. »Hvad hedder De?«

»Mit Navn er Defarge.«

»Haandtering?«

»Vinhandler, Hr. Marki.«

»Tag den, De filosoferende Vinhandler,« sagde Markien og kastede en Guldmønt til ham, »og brug den, som De vil. Kør væk!«

Uden at værdige Forsamlingen et Blik, lænede Hr. Markien sig tilbage i sin Vogn og skulde lige til at køre bort som en Kavaler, der tilfældigvis var kommet til at slaa en eller anden billig Genstand itu, men som havde betalt, hvad den kostede,

da han pludselig blev revet ud af sin ophøjede Ro, ved at der fløj en Mønt ind til ham og faldt klirrende ned i Vognen.

»Holdt!« raabte Hr. Markien til sin Kusk. »Hvem kastede den Mønt?«

Han saae hen til det Sted, hvor Vinhandleren, Defarge, havde staaet et Øjeblik i Forvejen. Men dær laa den høje Mand med Nathuen paa Knæ og rodede paa Jorden, og ved Siden af ham stod der en mørk, kraftig Kvinde med sit Strikketøj.

»I Hunde!« sagde Hr. Markien rolig og med sit uforanderlige Ansigt — uforanderligt med Undtagelse af de to Fordybninger over Næseborene. »Jeg vil uden Betænkning køre jer over, alle som en. Vidste jeg, hvem den Slyngel var, der har kastet denne Mønt, skulde jeg knække Halsen paa ham under Hjulene paa min Vogn.«

Saa underkuede var de, saa bitre Erfaringer havde de om en saadan Mands Magt, med Loven eller mod Loven, at ingen løftede sit Blik, ingen hævede sin Haand, ingen sagde et Ord. Ingen af Mændene. Alene Konen med Strikketøjet saae fast og roligt op og saae Hr. Markien lige i Ansigtet. Men det laa under hans Værdighed at lægge Mærke til hende. Hans hovmodige Blik gled ud over hende og over alle de andre Rotter, og han lænede sig atter tilbage.

»Kør væk!«

---

8. KAPITEL: Hr. MARKIEN PAA SIT GODS.

Et herligt Landskab med gyldne Hvedemarker, — gyldne men ikke yppige. Store Pletter med sparsom Rug, hvor der skulde have vokset Hvede, med fattigt Ærtehalm, med Tisler og Ukrudt i Stedet for Hvede. Alt og alle, Markens Vækster som de Mænd og Kvinder, der dyrkede Jorden, saae ud, som de kun nødtvungent fandt sig i at være til, som om de

havde mistet Livslysten, havde opgivet det hele og visnede bort.

Hr. Markien kørte i sin tunge Karosse, den var forspændt med fire Heste, og der var baade Kusk og Tjener paa Bukken, langsomt op ad en stejl Bakke. Hr. Markien var rød i Hovedet, men det var ham ikke til Forringelse. Det var ikke paa Grund af Vrede eller Ophidselse. Det røde Skær, der var over ham, blev bevirket af noget, som han ikke kunde byde og befale over, nemlig af den nedgaaende Sol.

Den nedgaaende Sol straalede med en saadan Lysglans ind i Karossen, da denne endelig var naaet op paa Toppen af Bakken, at Hr. Markien saae ud, som om han var dyppet i Karmoisin.

»Det vil straks være forbi,« sagde Hr. Markien og saae ned paa sine Hænder.

Solen stod ganske rigtigt saa lavt, at den rørte Kimingen. Da den tunge Hæmsko var lagt paa Hjulet og Vognen med en Lugt som af brændt Træ og indhyllet i en Sky af Støv, rutsjede ned ad Bakken, forsvandt den røde Sol lidt efter lidt. Hr. Markien og Solen gik ned paa en Gang, og da Hæmskoen blev taget af, var der ingen Glød tilbage.

Men over det aabne, bølgede Land saae man endnu tydeligt langt bort. En lille Landsby laa ved Bakkens Fod med et Kirketaarn og en Vejrmølle. Dær laa Skoven med Vildtbanerne og paa Toppen af Klippen dær henne en gammel Borg, der brugtes som Fængsel. Hr. Markien saae paa alle disse Ting, efterhaanden som Dagen svandt og Mørket faldt paa, som en Mand der nærmer sig til sit Hjemsted.

En daarlig Vej løb gennem Landsbyen med dens fattige Bryggeri, fattige Garveri, fattige Kro, fattige Rejsestald, fattige Bybrønd og alt andet fattigt Tilbehør, fremfor alt: dens fattige Befolkning. Alle Mennesker var fattige her. Børn saae man kun faa af og ingen Hunde. Folk sad i Dørene til deres Hytter og pillede elendige Løg og lignende til deres Aftensmad eller var

henne ved Brønden og skyllede Græs og Blade og andre Jordens spiselige Frembringelser af. Og det manglede ikke paa udtryksfulde Vidnesbyrd om, hvad der gjorde de Folk fattige. Dær var en Plakat slaaet op om Skat til Staten, dær en anden om Skat til Kirken, dær en om Skat til Herremanden, dær en om Grundskat, dær en om Krigsskat, — der var saa mange Skatter og Afgifter at betale, at man kun kunde undres over, at der dog var noget af Landsbyen tilbage i det hele.

Hr. Markien kørte i sin Karosse op foran Posthuset. Hans Komme var alt bleven forkyndt af et ridende Bud og ved Smæld fra Kuskens Pisk, der hvirvlede slangeagtigt over Hovederne paa Kusk og Tjener i Aftenluften, som om Hr. Markien var ledsaget af Furier. Posthuset laa lige ved Brønden, og alle lod deres Arbejde hvile for at se paa ham.

Hr. Markien saae ud over alle disse forkuede Ansigter, som bøjede sig for ham, ligesom han selv havde bøjet sig for Hs. Højhed ved Audiensen, — dog med den Forskel, at disse Hoveder bøjede sig i Forkuethed og ikke i Smiger, — og saae en tilstøvet Mand, han saae ud som en Skærveslager, slutte sig til Hoben foran ham.

»Bring den Fyr herhen!« sagde Hr. Markien til sin Tjener.

Fyren blev ført frem med sin Hue i Haanden. Og alle de andre Fyre trængte sig nærmere sammen for at se og høre, — ganske som Folkene ved Brønden inde i St. Antoine.

»Jeg kørte forbi dig paa Vejen!«

»Ja, Deres Højvelbaarenhed, det er rigtigt nok, — jeg havde den Ære, at se Hr. Markien køre forbi mig!«

»Det var, da jeg kørte opad Bakken?«

»Ja, — det var dengang den højvelbaarne Hr. Marki behagede at køre op ad Bakken.«

»Hvad gloede Du saadan paa?«

»Paa Manden, Deres Højvelbaarenhed!«

»Hvilken Mand, Idiot!«

Skærveslageren bøjede sig lidt ned og med sin pjaltede, blaa

Hue i Haanden pegede han ind under Vognen. Og alle de andre bøjede sig ned og kiggede ind under Vognen.

»Han hang dær, Hr. Marki!«

»Hvem? Hvor?«

»Manden. Han holdt sig fast med Hænder og Fødder i Kæden til Hæmskoen, — og dær hang han.«

»Gid Fanden havde jer, I Dosmere! Hvem var den Mand? I kender jo alle hinanden!«

»Om Forladelse, Deres Højvelbaarenhed, han var ikke her fra Egnen, — jeg har aldrig set ham før.«

»Det er jo ikke muligt for noget Menneske at hænge dær under Kørslen, — han maatte jo blive kvalt af Støv!«

»Ja, højvelbaarne Marki, — det var ogsaa det underlige ved det, at han kunde blive hængende ved Kæden. Han hang saadan, — saadan hang han, med Hovedet bagover!«

Fyren gjorde en halv Vending bøjede sig bagover og dinglede med Hovedet. Saa rettede han sig op, trykkede sin Hue sammen i sin Haand og bukkede.

»Hvordan saae han ud?«

»Han var helt hvid af Støv, — hvidere end en Møllersvend, — et langt, hvidt Spøgelse lignede han.«

Skærveslagerens malende Ord fremkaldte stærk Bevægelse i den lille Kreds, men ingen saae paa hinanden. Alle stirrede de paa Hr. Markien, som for at udforske, om han mulig skulde have et eller andet Spøgelse paa Samvittigheden.

»Du er en fiffig Fyr!» sagde Hr. Markien i lykkelig Bevidsthed om at være for højt ophøjet til at kunne blive vred paa dette Kryb. »Du ser en eller anden Forbryder hænge bag paa eller under min Vogn, og Du finder ikke paa at lukke dit store Gab op og gøre opmærksom derpaa! Lad ham'gaa, Hr. Gabelle!«

Hr. Gabelle, der paa engang var Postholder og Underskatteopkræver, var tjenstivrig kommen ud og havde overværet Forhøret. Han havde grebet Skærveslageren ved Armen med en Mine, som om han havde været Politibetjent tillige.

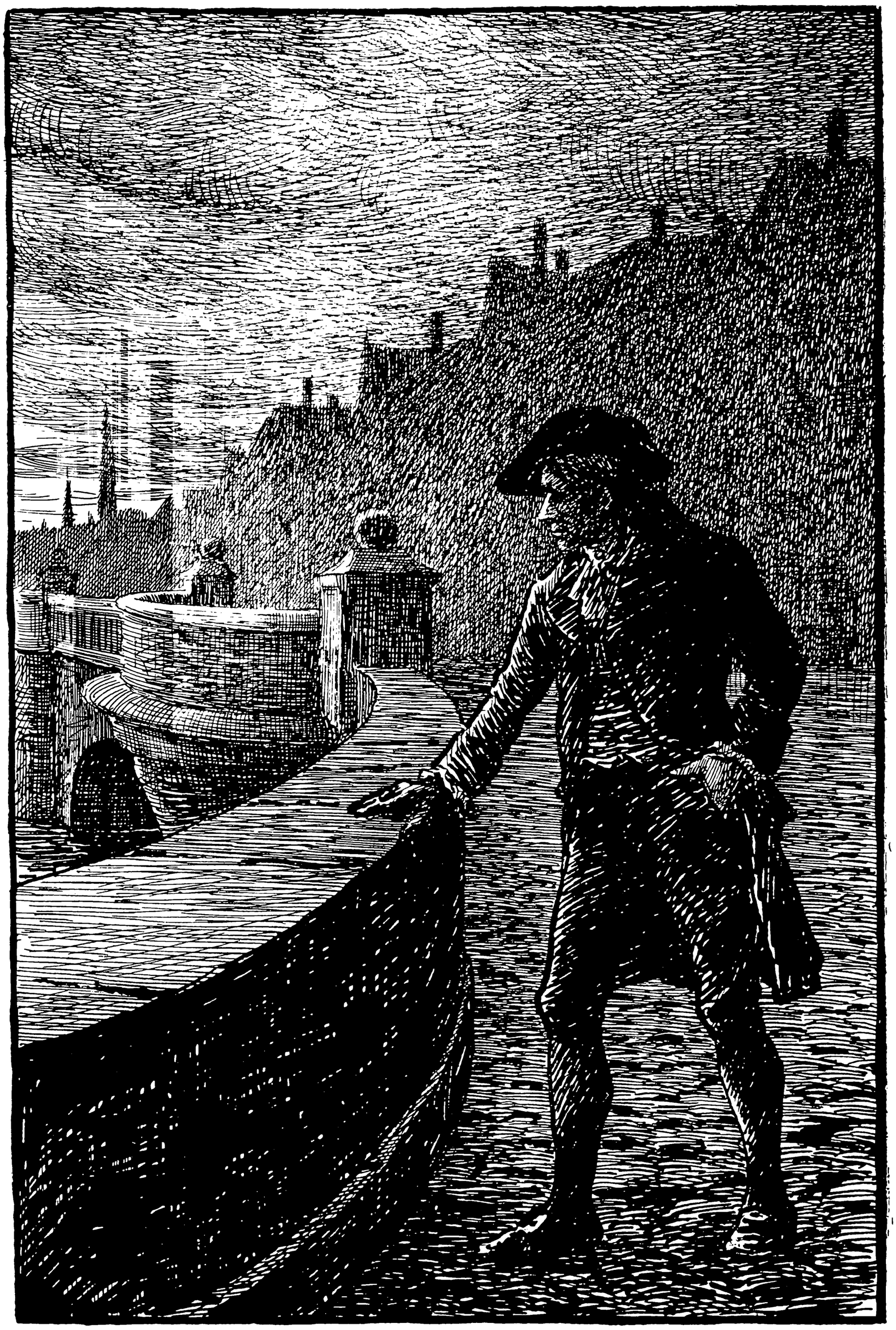

Himmelen var overtrukket, Floden laa mørk og skummel og Gaden foran ham lignede en livløs Ørken.

»Sørg for at faa den Vagabond sat fast, hvis han kommer her til, Gabelle, og undersøg, om han er her i lovligt Ærinde.«

»Det skal være mig en Ære, Hr. Marki, at udføre Deres Befalinger!«

»Løb han sin Vej? — Hvor er det Fæhoved henne?«

Fæhovedet krøb alt med en fem—seks Kammerater neden under Vognen og viste, hvordan Manden havde klynget sig til Kæden. En fem—seks andre styrtede geskæftig til, halede ham frem og førte ham atter frem for Hr. Markien.

»Løb Manden sin Vej, inden vi holdt for at lægge Hæmskoen paa?«

»Ja, Deres Højvelbaarenhed, — han satte i eet Spring ud over Vejen og ned paa den anden Side, — ligesom naar en springer i Vandet — Hovedet nedefter!«

»Pas vel paa ham, Gabelle, — kør væk!«

Vognen rullede rask af Sted, saa rask, at Folkene, der endnu laa under den som en Flok Faar, kun med Nød og Næppe fik bjærget sig fri af Hjulene. Men efterhaanden, som Bakken blev mere og mere stejl, mindskedes Farten. Lidt efter lidt gik Hestene over i Skridt, og langsomt rumlede Vognen op ad Bakken i Sommernattens lune, duftfyldte Luft. Tusinder af Myg kredsede i Stedet for Furierne om Kusk og Tjener paa Bukken, Forriderne gik ved Siden af Hestene, og langt forude hørte man Hovslagene af Rideknægtens Hest.

En lille Kirkegaard laa paa Toppen af Bakken med et nyt, stort Krucifiks. Kristusfiguren var skaaret i Træ, plumpt og raat, af en uøvet Bondekunstner. Men han havde øjensynlig skaaret Figuren efter Naturen —efter sig selv maaske — ti den var rædselsfuld mager og udtæret.

En Kvinde knælede ved Korsets Fod. Hun bøjede Hovedet, da Vognen kom op, rejste sig hurtigt og styrtede hen til Vogndøren.

»Naadige Herre, o naadige Herre!«

Hr. Markien saae ud med en utaalmodig Bevægelse men uden at fortrække en Mine.

»Hvad er der nu? — Altid dette Tiggeri!«

»For Himmelens Skyld, naadige Herre, — min Mand, Deres Naade, Skovfogeden . . .«

»Er det nu galt igen med Skovfogeden, — kan han ikke betale, hvad han skal?«

»Han har betalt alt, Deres Naade, — han er død!«

»Godt, — saa har han Ro. Kan jeg skaffe dig ham tilbage?«

»Ak, nej, ak nej, men han ligger dær nede under den lille Jordhøj.«

»Naa og saa?«

»Der er saa mange smaa Jordhøje, Deres Naade.«

Hun var ung endnu, men saae ud som en gammel Kone. I sin lidenskabelige Sorg knugede hun sine magre, knoglede Hænder sammen med vild Energi og lagde en Haand paa Vogndørens Karm, men blidt og kærtegnende, som om det havde været et menneskeligt Bryst, hun haabede at røre.

»Hør mig, naadige Herre, hør min Bøn! Min Husbond døde af Sult, — den ene efter den anden dør af Sult!«

»Kommer det mig ved? Skal jeg skaffe jer Føde?«

»Det maa den gode Gud vide, naadige Herre, men det beder jeg ikke om. Jeg vilde kun saa gerne, at der blev sat en lille Sten eller en lille Træplade med min Husbonds Navn paa hans Grav. Ellers kan de ikke finde Stedet, naar jeg ogsaa dør af Sult og Nød ...«

Tjeneren stødte hende bort fra Døren, og Vognen blev hurtigt sat i Gang. Kusken piskede paa Hestene, og Konen var snart langt bagude, medens Hr. Markien, atter fulgt af Hævngudinderne, ilsomt tilbagelagde den sidste Fjerdingvej, der skilte ham fra hans Herresæde.

Et stort Hus med højt, spidst Tag og mange Træer omkring dukkede lidt senere frem af Mørket foran Hr. Markien. En

Mand kom ud med en Fakkel, da Vogneu rullede frem foran Slottet, og den store Dør blev slaaet op paa vid Gab.

»Er Grev Charles endnu ikke kommet hjem fra England?«

»Nej, Hr. Marki, ikke endnu.«

---

9. KAPITEL. MEDUSAHOVEDET.

Det var en mægtig Bygningsmasse, dette Hr. Markiens Slot. Der var en stor brolagt Gaard foran, hvorfra to Stentrapper, en paa hver Side, i Bue førte op til en Stenterrasse foran Portalen. Det var Sten det hele, tunge Balustrader af Sten, Urner og Vaser af Sten, Blomster af Sten og Masker af Sten, Menneskehoveder og Løvehoveder, her og dær og alle Vegne, — som om et Medusahoved var dukket frem og havde stirret paa det, da det var bleven færdigt engang for to hundrede Aar siden.

Hr. Markien steg ud af sin Vogn og gik op ad den brede Trappes lave Trin. Faklen blev baaret foran ham og lyste for hans Fod, medens den bragte Forstyrrelse nok i Mørket til at faa en Ugle til at hyle et eller andet Sted paa Staldbygningens høje Tag henne under de høje Træer. Ellers var alt ganske stille. Faklen, der blev baaret op ad Trappen, og den anden Fakkel, som en Tjener holdt ved Portalen, brændte saa roligt, som om de var inde i en lukket Sal og ikke ude i den frie Natteluft. Foruden Uglens Skrig hørtes kun Vandets Plasken i Springvandets Stenkumme. Ti det var en af hine mørke Nætter, der synes timevis at holde sin Aande og kun en Gang imellem at aande ud i et langt, sagte Suk.

Den store Dør faldt i efter Hr. Markien med et Drøn, og Husets Herre gik gennem Forhallen. Den gjorde et barskt Indtryk med alle de gamle Vildsvinespyd og Fangstknive, der hang paa Væggene, — barskere endnu ved de tunge Ridepiske og Hundepiske, som mangen usselig Bonde — nu forlængst bort-

kaldt af sin Velgører Døden — havde faaet at smage, naar hans Herre havde været i daarligt Lune.

Hr. Markien gik forbi de store Værelser, som alt var lukket af for Natten, og gik — stadig med Fakkelbæreren foran sig, — op ad Trappen til en Dør i Gangen ovenpaa. Den førte ind til hans tre daglige Opholdsværelser, høje, hvælvede Rum med kolde, bare Gulve, store Brandbukke til Vinterbrug inde paa Ildstederne og al den Luksus i Bohave og Udstyrelse, som en fornem Adelsmand i en pragtelskende Tidsalder kunde gøre Krav paa. Stil og Smag var som i den næstsidste Kong Louis' Dage — den fjortende af dette Navn — men der var mange andre Ting, som hørte hjemme i tidligere Tider af Frankrigs Historie.

Der var dækket Aftensbord til to Personer i Spisestuen, et rundt Værelse i et af Slottets fire Hjørnetaarne, der alle havde sukkertopformede Spir. Et lille, men højt Rum. Vinduet var slaaet helt op og Træmmeskodderne var lukket for, saa man kun saae den mørke Nat udenfor gennem de smalle, vandrette Aabninger mellem Skoddets hvidmalede Træmmer.

»Der er dækket til min Brodersøn,« sagde Hr. Markien med et Blik paa det dækkede Bord. »Han er jo ikke kommet endnu.«

Nej, Grev Charles var ganske vist ikke kommet endnu. Men man havde ventet ham sammen med Hr. Markien.

»Det er ikke sandsynligt, at han kommer i Aften, men lad kun Kuverten staa. Jeg er færdig om et Kvarter.«

Et Kvarter senere var Hr. Markien færdig og tog Plads ved sit overdaadige, velbesatte Bord. Hans Stol stod lige over for Vinduet. Han havde lige spist Suppen og var i Færd med at føre Glasset med den røde Bordeauxvin til sine Læber. Men han satte det fra sig uden at drikke.

»Hvad er det?« spurgte han rolig og saae opmærksomt paa de skiftende mørke og hvidmalede Striber i Vinduesskoddet.

»Hvilket, Hr. Marki?«

»Uden for Skodderne. Luk op og se, hvad der er!«

Tjeneren lukkede op og saae ud ad det aabne Vindue.

»Nu?«

»Der er intet, Hr. Marki, intet uden Træerne og den mørke Nat.«

»Godt!« sagde hans Herre med uforstyrret Ro. »Luk til paa ny!«

Hr. Markien gav sig atter i Lag med sin Aftensmad. Han var kommen halvvejs igennem den, da han atter standsede med sit Glas i Haanden, — denne Gang ved at høre Lyden af Vognhjul. Den kom hurtigt nærmere, — nu rullede Vognen op foran Slottets Trappe.

»Faa at vide hvem det var, der kom!«

Det var Hr. Markiens Brodersøn. Han havde, tidligt paa Aftenen kun været nogle faa Mil bagefter Hr. Markien, men havde ikke kunnet indhente ham. Det var blevet ham meddelt, at Hr. Markien var ved sit Aftensmaaltid, og han skulde straks have den Ære at indfinde sig.

Et Øjeblik senere traadte han over Dørtærsklen. Det var den samme Mand, der i England gik under Navnet Charles Darnay.

Hr. Markien modtog ham med stor Høflighed, men de gav ikke hinanden Haanden.

»De kommer lige fra London?« spurgte Hr. Markien, da hans Gæst tog Plads.

»Ja, lige fra London.«

»De har været længe om at komme!« sagde Hr. Markien med et Smil.

»Tværtimod, jeg har rejst saa hurtigt, det lod sig gøre.«

»Om Forladelse, — jeg mente ikke, at De havde været længe under Vejs, men De har været længe om at beslutte Dem til Rejsen.«

»Jeg er bleven opholdt ved —,« den unge Mand holdt pludselig inde, »ved forskellige Forretninger.«

»Det forstaar jeg saa udmærket!« sagde hans artige Onkel.

Der blev ikke vekslet flere Ord, saa længe Tjeneren var til Stede. Men da Kaffen var bleven bragt ind og de befandt sig alene i Værelset, saae den unge Mand op og mødte Blikket fra Øjnene i sin Onkels fine Maskeansigt.

»Jeg er, som De alt formoder, kommen tilbage for at arbejde videre hen imod det Maal, for hvis Skyld jeg tog bort. Det har bragt mig i en stor og uformodet Fare. Men det er et helligt Maal, jeg har sat mig, og det vilde have holdt mig oppe, om det ogsaa havde bragt mig Døden.«

»Ikke Døden,« sagde Onklen. »Det er ikke nødvendigt at sige Døden.«

»Jeg tvivler om, Hr. Marki, at De vilde have rørt en Haand for at frelse mig, om det havde været Tilfældet.«

En Sammentrækning af de to Fordybninger over Næseborene og en Forlængelse af de fine, lige Linier i det grusomme Ansigt gav tilstrækkeligt Svar. Og en elegant benægtende Bevægelse med Haanden var saa øjensynligt kun en høflig Form, at den ikke kunde virke overbevisende.

»Efter hvad jeg har bragt i Erfaring,« vedblev den unge Mand, »er det vist ikke langt fra, at De har gjort, hvad De kunde, for at bestyrke Mistanken imod mig i den i Forvejen meget mistænkelige Stilling, hvori jeg befandt mig.«

»Tro dog ikke sligt!« sagde Onklen med et fornøjet Smil.

»Hvorledes dette nu end forholder sig,« gentog den unge Mand, idet han saae paa ham med dyb Mistro, »veed jeg, at De for enhver Pris vilde standse mig i Udførelsen af mit Forehavende, og jeg veed tillige, at De ikke vilde gyse tilbage for noget Middel.«

»Min Ven, det har jeg sagt Dem. Hvis De vil være saa elskværdig at tænke Dem om, vil De mulig erindre, at netop saaledes lød mine Ord til Dem i sin Tid.«

De to Fordybninger trak sig mere og mere sammen.

»Jeg har ikke glemt det!«

»Maa jeg bringe Dem min bedste Tak!«

Hr. Markiens Stemme lød med den venligste Klang. Den sitrede længe i Luften, næsten som Klangen af et musikalsk Instrument.

»Jeg føler mig i Virkeligheden overbevist om, at naar jeg ikke i dette Øjeblik befinder mig i Bastillen, er det kun, fordi De har været lige saa uheldig, som jeg har været heldig.«

»Jeg forstaar Dem vist ikke ganske,« sagde Hr. Markien, idet han nippede til sin Kaffe. »Turde jeg bede Dem forklare Dem lidt nærmere?«

»Hvis De ikke — paa Grund af hin mørke Historie, som De var Mester for i længst forsvundne Tider — var faldet i Unaade ved Hoffet, vilde De uden Tvivl nu have været i Stand til at faa mig sat fast ved et lettre de cachet.«

»Ikke umuligt,« sagde Hr. Markien koldblodigt. »Hensynet til vor Slægts Ære kunde muligvis have faaet mig til at gribe til et saadant Middel. Jeg haaber, at De ikke tager mig det ilde op.«

»Modtagelsen hos Hs. Højhed i Gaar har altsaa som sædvanlig været noget kølig — til alt Held for mig!«

»Om det er til Held for Dem, min Kære, er jeg ikke saa ganske sikker paa. De vilde have faaet god Lejlighed til at tænke nærmere over Tingene, og dette i Forbindelse med Ensomhedens gavnlige Indvirkninger kunde mulig have faaet en heldig Indflydelse paa Deres Skæbne. Det nytter nu ikke at tale derom, ti, — som de siger, — jeg formaar intet mere. Nu skal man have Protektion, nu skal man trænge paa for at opnaa disse smaa for en Families Ære og Interesse saa fortræffelige Korrektionsmidler. Der er saa mange i vore Dage, der vil have dem, og saa faa — forholdsvis saa overordentlig faa — der kan opnaa at faa dem. I gamle Dage var det anderledes, — men det gaar tilbage med Frankrig. Det er ikke saa længe siden, at Adelen havde Hals- og Haandsret over sine Bønder. Mange af de Hunde er vandret lige fra denne Stue til Galgen. Og inde i Stuen ved Siden af, i mit Sengekammer, fortælles der, blev en

Slyngel slaaet ned paa Stedet, fordi han kom med uforskammede Ophævelser over noget, der var hændet hans Datter heroppe — saadan en Karls Datter! Nej, vi har mistet mange Forrettigheder. En ny Filosofi er dukket op, man ser anderledes paa Tingene, og en Hævdelse af vor Stand for Tiden vilde mulig kunne afføde virkelige Ubehageligheder for os, — jeg siger ikke, at det vil ske, men umuligt er det ikke. Og det er sørgeligt, — meget sørgeligt!«

Hr. Markien tog med Anstand en Pris Tobak og rystede bekymret paa Hovedet.

»Vi har hævdet vor Stand paa en saadan Maade, i Fortid som i Nutid, at der — saa vidt jeg kan mærke, — ikke findes noget Navn i hele Frankrig, der er mere hadet end vort.«

»Det glæder mig i høj Grad at høre. Det lavere Folks Had mod de højere Stænder er en uvilkaarlig Hyldest, de viser os.«

»Hvor jeg kommer i dette Land og nævner mit Navn, ser Folk paa mig med mørke Miner, med Afsky og Frygt.«

»En Kompliment til vor Families Storhed og Betydning, — en Anerkendelse af, at vi altid har forstaaet at hævde vort Navn og vor Ære.«

Og Hr. Markien tog atter en anstandsfuld Pris og lagde sine Ben overkors. Men med et skarpt Sideblik, hvor der paa een Gang læstes Aarvaagenhed og Uvillie, og som kun daarligt stod i Samklang med hans tilsyneladende Ro, saae han hen paa den unge Mand, der havde støttet Albuen mod Bordet og mismodig holdt Haanden for Øjnene.

»Tvang er den eneste Filosofi, som duer, min Bedste. De skal have Pisken over Nakken og behandles som Slaver; saa kryber de og lystrer uden at knurre, og det vil de blive ved med, saa længe der er Sten paa Sten i dette Hus.«

Det var maaske ikke saa lang en Tid, som Hr. Markien troede. Hvis han i dette Øjeblik kunde have set, hvorledes hans prægtige Slot og mange, mange andre vilde komme til at se ud om

blot nogle faa Aar, havde han mulig ikke været i Stand til at kende det igen.

»Imidlertid vil jeg,« fortsatte Hr. Markien, »paatage mig at hævde vor Slægts Ære og Rettigheder, da De ikke vil. Men De maa være træt. Skal vi slutte vor Samtale for i Aften?«

»Et Øjeblik endnu, om De tillader!«

»En Time, — en Time, om De vil!«

»Hr. Marki,« sagde den unge Mand. »Vi har saaet Uret, og vi kommer til at høste Urettens Frugter.«

»Vi har saaet Uret?« gentog Hr. Markien med et spørgende Smil, idet han spøgefuldt pegede, først paa sin Brodersøn og dernæst paa sig selv.

»Vor Slægt, vor gamle Slægt, hvis Ære og gode Navn vi bægge, skønt paa saa forskellige Maader ønsker at hævde. Endnu i min Faders Tid dyngede vi Uret paa Uret og øvede Vold mod alt og alle, hvad og hvem det saa var, der stillede sig i Vejen for vore Nydelser og Fornøjelser. Og jeg har ikke nødig at tale om min Faders Tid, — ti var den ikke den samme som Deres Tid? Kan jeg skille min Faders Tvillingbroder, Medarving og Efterfølger som Slægtens Overhoved fra min Fader selv?«

»Det har Døden paataget sig,« sagde Hr. Markien.

»Og har ladet mig tilbage, fast knyttet til og ansvarlig for et System, som jeg kun kan tænke paa med Rædsel, som jeg staar fuldstændig magtesløs overfor, skønt det er mit inderligste Ønske at opfylde min stakkels Moders sidste Villie og at adlyde det sidste Blik i hendes Øjne, det sidste Blik, som bød mig have Medlidenhed med de Ulykkelige og komme dem til Hjælp. Men hidtil har jeg forgæves søgt om Bistand og raabt om Hjælp, — det er til at fortvivle over!«

»Vær overbevist om, min Brodersøn,« sagde Hr. Markien, idet han lagde Spidsen af sin Finger paa hans Bryst — de stod bægge op ved Kaminen — »at det altid vil være forgæves at søge mig om noget.«

Enhver af de fine, lige Linier i det marmorhvide Ansigt udtrykte Grusomhed, List og Fasthed, medens han stod dær, med Snustobaksdaasen i sin Haand og saae roligt paa sin Brodersøn. Og atter satte han Spidsen af sin Finger mod hans Bryst, som var det den fine Spids af en sleben Kaarde, som han med udsøgt Elegance vilde støde ham i Hjertet.

»Min Ven, jeg vil dø, som jeg har levet, under det samme System og med de samme Anskuelser.«

Han tog en afsluttende Pris og stak Tobaksdaasen i Lommen.

»De skulde prøve paa at komme til Fornuft,« føjede han til og ringede paa en lille Bordklokke, »og finde Dem i den Skæbne, Naturen har anvist Dem. Men jeg er bange, at jeg maa opgive Dem, Grev Charles. Med Dem er det forbi!«

»Med disse Godser og med Frankrig er det forbi for mig,« sagde den unge Mand bedrøvet. »Jeg giver Afkald baade paa Familiegodserne og paa Fædrelandet.«

»De kan næppe disponere over saa meget. Over Frankrig — maaske, — men Familiegodserne? Dog det er vist ikke værd at tale derom . . .«

»Det var ikke min Hensigt at opstille nogen Fordring paa dem nu. Hvis de skulde gaa fra Dem over til mig i Morgen f. Eks. . . .«

»Jeg tillader mig dog at haabe, at dette ikke vil ske!«

»Eller om en Snes Aar . . .«

»De er alt for elskværdig, men det vilde jeg unægtelig foretrække.«

». . . vilde jeg øjeblikkelig forlade dem og leve andetsteds og paa anden Maade. Det er ikke meget at opgive, — ti hvad er det andet end Forfald og Elendighed?«

»Nej virkelig!« udbrød Hr. Markien og lod sit Blik løbe rundt i det pragtfuldt udstyrede Værelse.

»Tilsyneladende tager det sig herligt ud paa Slottet, — men Godserne i deres virkelige Tilstand, ude under aaben Himmel og i fuldt Dagslys, bærer kun Vidnesbyd om Ødselhed, daarlig

Husholdning, Udsugelser, Gæld, Sult, Nøgenhed, Underkuelse og Lidelse.«

»Se — se!« sagde Hr. Markien veltilfreds.

»Bliver jeg nogen Sinde Herre her, vil jeg sætte Folk til at bestyre Godserne, saa de lidt efter lidt, — hvis det i det hele taget er muligt — kan blive befriede fra de Byrder, der hviler paa dem; saa den ulykkelige, stavnsbundne Bondebefolkning, som er udpint og udmarvet til det yderste, i kommende Slægtled maa kunne leve mere lykkeligt, — men det bliver efter min Tid.«

»Tilgiv mig min Nysgerrighed,« sagde Hr. Markien. »Hvorledes tænker De at opholde Livet under Deres nye Filosofi?«

»Ved, som saa mange Landsmænd, endog mange, der har frasagt sig deres Adelsskab, at arbejde.«

»I England, for Eksempel?«

»Ja, Familiens Ære vil ikke blive berørt deraf, — jeg lever under et andet Navn i England.«

Tjeneren havde, som en Følge af Klokkens Ringen, tændt Lys i Værelset ved Siden af. Det skinnede klart ind i Stuen gennem den aabentstaaende Dør. Hr. Markien saae dærhen imod og lyttede efter Tjenerens Skridt, som tabte sig mere og mere.

»England synes at have megen Tiltrækning for Dem, til Trods for at De ikke har haft særlig Held med Dem i dette Land!« tog han til Orde, idet han vendte sig mod sin Brodersøn med et Smil.

»Som jeg alt har bemærket, tror jeg væsentlig at kunne takke Dem for de Farer, jeg har været udsat for i England. I øvrigt er det mit Tilflugtssted.«

»Det er nok et Tilflugtssted for mange, efter hvad disse stortalende Englændere siger. Kender De en fransk Læge, som ogsaa har søgt Tilflugt dær?«

»Ja.«

»En fransk Læge med en Datter?«

»Ja.«

»Ja,« sagde Hr. Markien. »De er vist træt, — god Nat!«

Den unge Mand kunde ikke undgaa at lægge Mærke til det Smil og den sælsomme, hemmelighedsfulde Maade, hvorpaa Hr. Markien udtalte disse Ord, idet han med fuldendt Høflighed bøjede sit Hoved til en Hilsen. Øjeaabningens fine, næsten lige Linier, de smalle lige Læber og Sammentrækningerne paa Siderne af Næsen bar samtidig et Udtryk af Spot, der gjorde ham satanisk smuk.

»Ja,« gentog han. »En Læge med en Datter. Saaledes begynder den nye Filosofi! De er træt, god Nat!«

Man kunde lige saa gerne have forsøgt at udfritte et af Stenhovederne ude paa Slotsmuren udenfor, som hans fine Stenmaske.

»God Nat! Jeg glæder mig til at se Dem igen i Morgen tidlig, — sov godt! — Lys Grev Charles op paa hans Værelse!«

Men i sit stille Sind føjede han til: »Og stik Ild paa hans Seng og lad ham kvæles i Røgen!« Saa ringede han atter og gav Tjeneren Ordre til at gøre i Stand i Sengekammeret.

Tjeneren kom og gik igen. Hr. Markien gik op og ned ad Gulvet i sin løst hængende Slobrok og lavede sig til at gaa i Seng i den stille, varme Nat. Og som han gik dær, fremstillede Stumper af Dagens Begivenheder sig af sig selv for hans Blik. Den langsomme, tunge Kørsel op ad Bakken ved Solnedgang, den røde Aftensol, Turen ned ad Bakken, Vejrmøllen, Borgen paa Bjærgtoppen, Landsbyen nede i Dalen, Bønderne ved Brønden og Skærveslageren, der med sin blaa Hue i Haanden pegede ind under Vognen. Billedet af Brønden fremkaldte Billedet af den anden Brønd inde i Paris, den lille Bylt paa Stenkanten omkring den, Kvinderne, som stod bøjet over den og Manden, som strakte Hænderne op i Vejret og raabte: Død!

»Jeg kan vist gaa i Seng,« sagde Hr. Markien til sig selv, »jeg er nu afkølet nok.«

Han lod et Lys staa og brænde paa den store Kaminhylde

og lod de tynde Sengeomhæng falde for, idet han gik til Sengs. Men inden han havde lagt sig til rette for at sove, hørte han Natten bryde Stilheden med et langt, dybt Suk.

I tre lange Timer stirrede Stenansigterne paa Muren blindt ud i Nattens Mørke. I tre lange Timer rumsterede Hestene ved deres Krybber, medens Hunde gøede og Ugler fløj op med Skrig, der kun havde lidet til fælles med de Ugleskrig, som Digterne plejer at tillægge dem. I tre lange Timer flød Vandet, uset og uhørt, i Landsbyens Kilde og rislede i Slottets Springvand, smæltende bort som de Minutter, der faldt fra Tidens evige Væld. Saa begyndte Vandet baade her og dær at lyse graahvidt i Dagskæret, og Stenansigterne paa Slottet slog deres Øjne op.

Det blev lysere og lysere, til Solen endelig naaede Toppen af de stille Træer og gød sit Straalevæld over Højen. I Morgenrøden syntes Vandet i Slotsfontænen at blive til Blod, og Stenansigterne blev alle røde. Fuglenes Morgensang lød højere og højere, og paa den vejrbidte Solbænk i Hr. Markiens Sengekammervindue satte en lille Fugl sig og sang af fuldt Bryst sine dejligste Sange. Hvorover den nærmeste Stenmaske blev yderst forbavset og stirrede paa den, rædselslagen, med aaben Mund og hængende Underkæbe.

Men da Solen stod op, havde Medusahovedet atter viist sig og stirret paa Slotsbygningen, og endnu et Ansigt var blevet til Sten deroppe. Det laa paa Hr. Markiens Hovedpude og lignede en fin Maske, der pludselig var bleven vækket, bleven forbitret og i det samme bleven forstenet. Og i den kolde, ubevægelige Skikkelse, som hørte til Ansigtet, sad der midt i Brystet, dybt ned i Hjærtet, en Kniv. Rundt om Hjaltet var viklet en Strimmel Papir, og paa den var der kradset:

»Kør væk, lige til hans Grav!

Dette fra Jacques.«

X. KAPITEL. TO LØFTER.

Maaneder er gaaet, — hele tolv i Rad. Hr. Charles Darnay er bosat i London som Lærer i fransk Sprog og fransk Literatur. I vore Dage havde han været Professor, i hin Tid var han blot Sproglærer.

De Folk var dengang ikke saa almindelige som de senere blev. Forhenværende Prinser, — ja selv forhenværende Konger havde endnu ikke søgt at tjene det daglige Brød som Sproglærere, og endnu var ingen ødelagte Adelsmænd forsvundne fra Tellsons Hovedbøger for at dukke op andetsteds som Kokke eller Tømmersvende.

Unge Hr. Darnay blev snart kendt i vide Kredse. Hans særlige Evner gjorde Arbejdet let og behageligt for hans Elever; han var hjemme baade i det franske og i det engelske Sprog, og han ydede i sine Oversættelser noget andet og mere end ren og bar Ordbogslærdom. Han var udholdende og flittig og fik mere og mere at bestille. Han havde ikke ventet at komme til at vælte sig i Guldstrømme i London eller til at danse paa lutter Roser. Han havde ventet at maatte arbejde, han havde søgt Arbejde og gjorde det godt og grundigt, da han havde fundet det. Og dermed skabte han sig sin Fremtid.

En Del af sin Tid tilbragte han i Cambridge, hvor han som en Slags taalt Smugler underviste de Studerende, smuglede et levende Sprog ind paa dette klassiske Sted i Stedet for Latin og Græsk. Den øvrige Tid tilbragte han i London.

Fra hin længst forsvundne Tid, da en evig Sommer blomstrede i Paradisets Have, og til vore Dage, da det oftest er Vinter paa den faldne Slægts Breddegrader, har Menneskeslægten ufravigelig vandret samme Vej, — den Vej, som Charles Darnay nu ogsaa gik — Kærlighedens, Forelskelsens Vej.

Han havde elsket Lucie Manette lige fra det Øjeblik, han havde ventet at blive dømt til Døden. Han havde aldrig hørt saa liflig en Musik som den medfølende Klang af hendes Stemme. Han havde aldrig set noget Aasyn saa dejligt som hen-

des, da han pludselig saae hende staa lige over for sig paa Kanten af den Grav, der alt var gravet til ham. Men han havde ikke talt til hende om sine Følelser. Det natlige Mord paa Slottet, — Stenslottet dær langt borte, paa den anden Side de rullende Bølger og de lange støvede Veje — laa alt et Aar tilbage i Tiden, men endnu havde han ikke med et eneste Ord antydet, hvordan det stod til med hans Hjærte.

Han var sig vel bevidst, at han havde haft sine Grunde dertil. Men nu, en Dag i Eftersommeren, da han vidste, at Lucie og Jomfru Pross var ude, styrede han sin Gang mod den lille, stille Krog i Soho. Han var lige kommen hjem fra sin Beskæftigelse i Cambridge og havde sat sig for at søge en Lejlighed til at aabne sit Hjærte for Dr. Manette.

Han fandt ham læsende i en Bog i sin Lænestol ved Vinduet.

»Charles Darnay!« udbrød han, idet han lagde Bogen bort. »Det glæder mig, at De kommer. Vi har stadig ventet at se Dem de sidste tre-fire Dage. Hr. Stryver og Hr. Carton var her i Gaar og var enige om, at De skulde have været her tilbage for længe siden.«

»Jeg er de Herrer meget forbunden for deres Interesse for min Ringhed,« sagde han lidt køligt, idet han med stor Varme trykkede Doktorens Haand. »Frk. Manette . . . .«

»Befinder sig i bedste Velgaaende,« sagde Doktoren, da Darnay pludselig gik i Staa. »Hun vil ogsaa blive glad ved at se Dem. Hun er ude at besørge nogle Ærinder, men maa snart komme hjem.«

»Dr. Manette, jeg er ikke uvidende om, at hun ikke er hjemme. Og jeg benytter mig af hendes Fraværelse for at bede om at maatte tale med Dem.«

Der blev dyb Stilhed.

»Jeg er til Tjeneste,« sagde Doktoren lidt tvungent. »Tag Dem en Stol og sæt Dem her og sig frem.«

»Vil De nægte det? Var det ikke Dem, som kom til os med hendes Far?«

Darnay tog Stolen, men han fandt det ikke saa let at komme frem med, hvad han havde paa Hjærte.

»Jeg har haft den Lykke, Dr. Manette,« begyndte han til sidst, »at have været en næsten daglig Gæst her hos Dem i det sidste halvandet Aar, saa jeg haaber, at det jeg har at sige Dem, ikke vil . . . .«

Han tav, da Doktoren lagde sin Haand paa hans ligesom for at faa ham til at holde inde.

»Drejer det sig om Lucie?« spurgte Dr. Manette efter et Øjebliks Tøven, idet han trak sin Haand tilbage.

»Ja, det gør, Dr. Manette.«

»Det er altid vanskeligt for mig at tale om hende. Det berører mig i allerhøjeste Grad alvorligt at høre hende omtalt med et saadant Tonefald, som De bruger nu, Charles Darnay.«

»Jeg kan kun omtale hende med den dybeste Beundring, Højagtelse og Kærlighed, Dr. Manette.«

Der blev atter dyb Stilhed et Øjeblik.

»Det tvivler jeg ikke om, efter hvad jeg kender til Dem, — det tvivler jeg ikke om.«

Charles Darnay tøvede med at gaa videre. Dr. Manettes Forlegenhed var saa aabenbar, og ikke mindre aabenbar var hans Ulyst til at komme ind paa nogen Samtale i denne Retning.

»Tillader De mig at gaa videre?« spurgte Hr. Darnay.

Atter Tavshed.

»Vær saa god, — ja, vær saa god.«

»De aner, hvad jeg vil sige, men De kan ikke vide, hvor alvorligt jeg gerne vilde sige det, hvor alvorligt jeg føler det, uden at kende mit Hjærtes dybeste Forhaabninger, dets Frygt og dets Spænding. Jeg elsker Deres Datter, Dr. Manette, inderligt, uegennyttigt og ømt. Hvis nogen Sinde nogen Følelse har fortjent Navn af Kærlighed, saa er det den, jeg nærer for Deres Datter, — De har selv elsket en Gang, lad Deres Ungdoms Kærlighed tale min Sag!«

Doktoren sad og saae ned mod Gulvet med bortvendt Hoved.

Ved de sidste Ord strakte han hurtig sine Hænder ud og raabte:

»Tal ikke derom, — jeg besværger Dem, kald ikke dette Minde til Live!«

Der var en saadan Smerte i hans Udraab, en saa ægte, dyb Smerte, at Charles Darnay hørte Skriget længe efter, at det var forstummet. Og den Haand, han havde strakt imod ham, bevægede han som for at bede ham holde inde.

»Jeg beder Dem om Forladelse,« sagde Doktoren sagte efter nogle Øjebliks Forløb. »Jeg tvivler ingenlunde om, at De elsker Lucie. Det maa De være ganske overbevist om.«

Han vendte sig imod ham i Stolen, men saae ikke paa ham, — ja, løftede ikke sine Øjne fra Gulvet. Hans Hoved sank ned mod hans Haand, og det hvide Haar overskyggede hans Ansigt.

»Har De talt med Lucie?«

»Nej!«

»Skrevet maaske?«

»Ej heller!«

»Det vilde ikke sømme sig for mig at lade, som om jeg ikke vidste, at Deres Selvfornægtelse og Tilbageholdenhed kun skyldes Hensynsfuldhed over for hendes Fader. — Tak!«

Han rakte sin Haand frem, men han saae ikke op.

»Jeg veed,« sagde Charles Darnay ærbødigt, »og hvorledes skulde jeg, der er kommen her saa meget, vel kunne være uvidende om, Dr. Manette, at der mellem Dem og Deres Datter bestaar en Hengivenhed, saa ualmindelig, saa rørende, saa præget af de særlige Omstændigheder, under hvilke den er opstaaet og har udviklet sig, at den vanskelig skal kunne finde sin Lige, selv mellem Fader og Barn. Jeg veed, Dr. Manette, og hvor kan jeg undlade at vide det, at hos hende er Barnets Kærlighed og Tillidsfuldhed blandet med den voksne Datters Følelse af Pligt. I sine datterlige Kærtegn over for Dem er hun paa een Gang, Barnet, den unge Pige og den voksne Datter. Og jeg veed, at hun i sin Kærlighed til Dem snart ser og elsker sin

Moder levende og ung ved Deres Side, snart ser hende sygne hen med brudt Hjærte, snart ser Dem selv ung igen og elsker Dem selv lige saa højt, som hun elsker Dem i Deres tunge Trængselsaar og i Deres lykkelige Eftersommer. Intet af alt det har været skjult for mig et Øjeblik, siden jeg første Gang kom i Deres Hjem.«

Hendes Fader sad tavs. Han saae ned mod Gulvet. Hans Aandedræt var lidt hurtigere end sædvanlig, men han undertvang alle andre Tegn paa Sindsbevægelse.

»Kære Dr. Manette, i fuld Viden om det særlig inderlige Forhold, der bestaar mellem Dem og Deres Datter, der i mine Øjne kaster et ophøjet Skær baade over Dem og hende, har jeg tiet, saa længe det var mig muligt. Det har staaet for mig, og staar saaledes for mig endnu i dette Øjeblik, som om selv det at bringe mine Følelser, min Kærlighed, ind mellem Dem og hende, næsten var noget af en Vanhelligelse. Men jeg elsker hende, Himlen er mit Vidne, jeg elsker hende.«

»Jeg tror Dem,« svarede Dr. Manette sørgmodig. »Jeg har længe tænkt mig det!«

Hans Stemmes vemodige Tonefald virkede paa Darnay som en Bebrejdelse.

»Jeg beder Dem være overbevist om,« sagde han, »at jeg aldrig vilde have ladet et Ord komme over mine Læber, hvis min Livsbane havde ligget saaledes for mig, at jeg — om jeg skulde opleve den Lykke en Dag at kunne kalde hende min Hustru — havde maattet skille Dem og hende fra hinanden. Jeg veed, at det vilde være haabløst, jeg vilde føle det som en Lavhed, og jeg vilde aldrig kunne berøre denne Haand, som jeg højagter saa meget.«

Han lagde sin ene Haand paa Dr. Manettes, medens han talte.

»Nej, kære Dr. Manette, jeg er ligesom De landflygtig fra vort fælles Fædreland, ligesom De fordrevet af dets fortvivlede Forhold, dets Underkuelse og Elendighed. Ligesom De stræber jeg

at opholde Livet ved eget Arbejde og i Haab om bedre Tider. Og jeg ønsker intet højere end at faa Lov til at dele Deres Skæbne, dele Deres Glæder og Sorger, dele Deres Hjem med Dem og holde trofast sammen med Dem Livet igennem. Jeg ønsker ikke at berøve Lucie den ringeste af hendes Rettigheder som Barn, Kammerat og Ven, men jeg haaber at lægge noget til og at knytte hende endnu fastere til Dem, om det var tænkeligt.«

Hans Haand laa endnu paa Dr. Manettes Haand. Doktoren trykkede den hurtigt men ikke koldt, lagde bægge sine Hænder paa Armene af Stolen, og for første Gang i Samtalens Løb saae han op. Der foregik øjensynlig en Kamp i hans Indre, en Kamp for at holde det Udtryk borte, som Darnay havde set før i hans Øjne, af mørke, bange Anelser.

»Tak, Charles Darnay, tak. De taler saa mandigt og med saa megen Følelse, — jeg vil sige Dem alt, — eller dog næsten alt. Har De nogen Anledning til at tro, at Lucie besvarer Deres Følelser?

»Nej — endnu ikke.«

»Har De gjort mig denne fortrolige Meddelelse med det Maal for Øje, snart og med min Viden at tale til hende?«

»Ingenlunde! Maaske vil jeg ikke kunne faa Mod dertil i Uger, — maaske gaar det af sig selv — jå, det er jo muligt, jeg tager fejl — i Morgen eller i Overmorgen.«

»Forlanger De nogen Vejledning eller Hjælp af mig?«

»Jeg beder Dem ikke om noget, Dr. Manette, men jeg har tænkt mig Muligheden af, at De — om det tykkes Dem rigtigt — vilde være i Stand til at give mig et Raad.«

»Forlanger De noget Løfte af mig?«

»Ja, — om De giver mig Lov dertil.«

»Og det er?«

»Uden Deres Hjælp, har jeg intet Haab, — det ser jeg klart. Og jeg ser lige saa klart, at jeg, hvis virkelig Frk. Manette har givet mig Rum i sit uskyldige Hjærte, — jeg beder Dem tro,

at jeg ikke gaar saavidt at bilde mig noget ind i den Retning, — ikke vil kunne hævde denne Plads, om det gik imod hendes Kærlighed til hendes Fader.«

»De ser vel paa den anden Side nok, hvad Følgen vil kunne blive?«

»Jeg ser ganske klart, at et Ord fra hendes Fader til Gunst for en hvilken som helst Frier vil være afgørende for hende, hvilke end hendes egne Følelser var, og hvad saa hele Verden sagde. Og af den Grund, Dr. Manette,« sagde Charles Darnay beskeden, men fast, »vilde jeg ikke for nogen Pris anmode Dem om at sige noget som helst til Fordel for mig.«

»Det er jeg vis paa, De ikke vil. I den intimeste Forstaaelse, som hvor der er Mangel paa Forstaaelse, opstaar der Hemmeligheder, og de er i det første Tilfælde fine, og ikke lette at komme igennem, der maa i alt Fald Takt og Nøjsomhed dertil. Min Datter Lucie er i den Retning en Hemmelighed for mig, og jeg er ikke i Stand til at danne mig nogen Forestilling om, hvad der foregaar i hendes Hjærte.«

»Tør jeg spørge Dem, om De tror, der har . . . .?«

». . . . mældt sig nogen anden Bejler?« fortsætter Dr. Manette, da Charles Darnay gik i Staa.

»Ja, — det var det, jeg vilde spørge om.«

»De har selv set, hvem der kommer her. Der kan kun være Tale om Hr. Carton eller Hr. Stryver.«

»Eller om Dem bægge!«

»Det er jeg ikke tilbøjelig til at tro. — Men, Charles Darnay, skulde min Datter en Dag komme og sige mig, at hun ikke kan blive fuldt lykkelig uden Dem, saa skal det blive, som hun ønsker. Og skulde der ogsaa være . . . .«

Den unge Mand havde taknemmelig grebet hans Haand og holdt den i sin, medens de talte.

». . . skulde der ogsaa være noget, fra Fortid eller Nutid, der kunde tale imod den Mand, hun har valgt, Fordomme, Grunde til Frygt, Baand af nogen Slags, for hvilke der intet Ansvar

kunde lægges paa ham, — alt skal blive udslettet for hendes Skyld. Hun er alt for mig, mere end mine Lidelser, mere end Tanken om Uretten, mere end, — Naa, dette er løs Tale!«

Saa sælsomt var hans stive Blik, saa ufattelig den Tavshed han hensank i, at Darnay følte sin Haand blive kold i hans, som uvilkaarligt langsomt aabnede sig og lod den falde.

»De talte til mig?« sagde Dr. Manette og smilede: »Hvad var det, De sagde?«

Darnay vidste ikke straks, hvad han skulde svare. Endelig fandt han Traaden.

»De har viist mig saa megen Fortrolighed, at De kan fordre fuld Fortrolighed igen. Det Navn, jeg lever under, er ikke mit rette Navn, om end dannet af min Moders Navn med en ringe Ændring. Jeg ønsker at sige Dem mit Famlilienavn og Grunden til, at jeg opholder mig i England.«

»Ti!« sagde Doktoren fra Beauvais. »Jeg vil intet høre.«

»Men det er mig magtpaaliggende, og jeg ønsker ikke at have nogen Hemmelighed for Dem.«

»Ti, — ti!«

I det samme holdt Doktoren en Haand for hvert Øre og lagde derpaa bægge Hænder paa Darnays Mund.

»Ikke nu,« bad han, »ikke nu! Engang, naar jeg spørger Dem. Paa eders Bryllupsdag, om De har Lykken med Dem og vinder Lucies Hjærte. Lover De mig det?«

»Ja, naar De ønsker det.«

»Giv mig Deres Haand! — Lucie maa straks komme hjem, — jeg synes, det er bedst, hun ikke ser os sammen. Farvel — farvel og Gud være med Dem!«

Det var mørkt, da Charles Darnay forlod Doktorens Hus, og endnu mørkere, da Lucie en Time senere kom hjem. Pross gik ovenpaa med det samme, og Lucie gik alene ind i Doktorens Stue. Til sin Forbavselse fandt hun Lænestolen tom.

»Fader!« raabte hun. »Er Du dær inde?«

Hun hørte intet Svar fra hans Sengekammer, men en Lyd

som af smaa, svage Hammerslag. Hurtigt og feberagtigt løb hun over Gulvet, aabnede sagte Døren og kiggede ind.

Hendes Blod blev til Is i Aarerne. Men kun et Øjeblik var hun usikker. Saa trak hun sig tilbage, lukkede sagte Døren og bankede paa, idet hun kaldte højt paa ham.

Hammerslagene holdt op ved Lyden af hendes Stemme, og et Øjeblik senere kom han ud, lagde sin Arm om hendes Hals og gav sig til at gaa frem og tilbage med hende.

Op ad Natten stod hun op og listede sig ned for at se til ham. Han sov tungt og hans Skomagerværktøj og gamle, halvfærdige Arbejde laa paa sin Plads som sædvanlig.

---

11. KAPITEL. ET SIDESTYKKE.

»Sydney,« sagde Mester Stryver samme Nat til sin Haandlanger, »Lav os et Par Glas endnu, — jeg har noget at fortælle dig.«

Sydney havde arbejdet for to den Nat, og Natten i Forvejen og mange Nætter i Træk, og ryddet mægtigt op i Hr. Stryvers Papirer, før den lange Retsferie tog sin Begyndelse. Nu var alt det Forsømte indhentet og al Ting fra Haanden, indtil November atter tog fat med sine Taager — baade atmosfæriske og juridiske — og bragte nyt Korn til Møllen.

Den sidste Tids Anstrengelse havde hverken gjort Sydney Carton mere nøgtern eller mere munter. Han havde maattet anlægge et Par vaade Haandklæder mere end ellers for at komme igennem Natten og havde sat et Par ekstra stærke Toddyer til Livs mere end ellers i samme Anledning, og han saae noget medtaget ud, da han rev sin Turban af Hovedet og kastede den hen i Vandfadet, som han med regelmæssige Mellemrum havde dyppet den i de sidste seks Timer.

»Laver Du det Par Glas?« spurgte Stryver hin stormægtige og saae til Siden fra Sofaen, hvor han laa med Tommelfingrene i Ærmegabene.

»Jeg er i Færd med det!«

»Hør nu her. Jeg har noget at fortælle dig, som vil forbavse dig, — det er muligt, at Du vil finde, at jeg ikke bærer mig klogt ad, — kort og godt, jeg agter at gifte mig.«

»Er det dit Alvor?«

»Mit ramme Alvor. Og jeg gifter mig af Kærlighed, — hun har ingen Ting. Hvad siger Du nu?«

»Jeg er ikke oplagt til at sige synderlig meget. Hvem er hun?«

»Gæt engang!«

»Kender jeg hende?«

»Gæt bare!«

»Nej — veed Du nu hvad, Du maa ikke forlange af mig, at jeg skal lege Gætteleg Kl. 5 om Morgenen med en saadan Værken i mit Hoved efter Nattens Svir og Arbejde. Vil Du have mig til at gætte, maa Du gi' en Middag.«

»Nu skal jeg sige dig noget,« sagde Stryver og kom lidt efter lidt op i en siddende Stilling. »Jeg tror ikke, det vil lykkes mig at gøre mig forstaaelig for dig. — Du er blottet for Følelse, — Du er et Dyr.«

»Ja, og Du er saadan en følsom og poetisk Sjæl!« sagde Syd-ney, som havde travlt med at lave Toddyen til.

»Akkurat!« Stryver lo selvtilfreds. »Naa, jeg gør nu ingen Fordring paa at blive taget for en Romantiker, — jeg tænker, jeg er for forstandig til det, — men alligevel tror jeg dog nok, jeg har mere Følelse end Du.«

»Du er mere praktisk, hvis det er det, Du mener.«

»Gu' er det ej, — jeg mener, at jeg er mere — mere — . . .«

»Sig ridderlig, inden Du glemmer det,« indskød Carton.

»Godt, — jeg siger ridderlig. Jeg vil nok antage, at jeg er en Mand,« sagde Stryver og pustede sig op, »der lægger mere Vægt paa at være behagelig, som gør sig mere Umage for at være behagelig og har mere Evne til at gøre sig behagelig i Dame-selskab end Du, min gode Carton.«

»Bliv bare ved!«

»Ja, jeg skal nok blive ved,« sagde Stryver overlegent, »naar jeg har faaet snakket ud med dig. Du er kommet i Dr. Manettes Hus lige saa meget som jeg — eller mere maaske. Og jeg har skammet mig over din Maade at være paa. Du sidder altid tvær og tavs og hænger paa en Stol, — min Salighed, om jeg ikke har skammet mig over dig, Sydney.«

»Det kunde klæde dig — en Jurist, der fører Sager for alle og enhver — at skamme dig over noget som helst. Du skulde egentlig være mig meget taknemmelig.«

»Nej, saadan skal Du ikke slippe fra mig, Sydney. Det er min Pligt at sige dig det lige op i dit aabne Ansigt, — Du gør en forbandet daarlig Figur i Selskabslivet, Du virker ubehageligt!«

Carton tog en Slurk af den friskbryggede Toddy og lo højt.

»Se paa mig,« sagde Stryver og brystede sig. »Jeg har ikke nødig at gøre mig behagelig, jeg er min egen Mand, — Du maa gøre dig mere Umage, min gode Carton. Naa, hvorfor gør jeg mig i det hele behagelig?«

»Jeg har aldrig set dig i den Situation.«

»Jeg gør det af Politik, — jeg gør det af Beregning. Og jeg gør Fremskridt, — stadig Fremskridt.«

»Ikke med Beretningen om dine Ægteskabsplaner. Hold dig til dem og lad være med at præke for mig. Jeg synes, Du maa have forstaaet, at jeg er uforbederlig.«

Der var en Klang af bitter Vrede i hans Ord.

»Det er en meget stor Fejl af dig!«

»Maaske, — det er muligt en endnu større Fejl af mig, at jeg i det hele taget er til! — Naa hvem er hun saa?«

»Du skal ikke blive ked af det, naar jeg nu siger dig hendes Navn, Sydney. Jeg veed godt, Du siger saa meget, som Du ikke mener, men Du har engang talt om denne Dame i ret nedsættende Udlryk.«

»Har jeg?«

»Ja, her i denne Stue.«

Sydney Carton saae først ned i sit Toddyglas og derefter over

paa sin selvbehagelige Ven; tog sig en Slurk og saae atter paa sin selvbehagelige Ven.

»Du kaldte den unge Dame en guldlokket Dukke. Den unge Dame, jeg gifter mig med, er Frk. Manette. Havde Du været en Mand af Takt og Finfølelse, kunde jeg med Rette have tage dig denne Udtalelse ilde op, men det er Du ikke. Man kan, som Du veed, ikke forlange andet af en Stud end et Brøl!«

Sydney Carton drak med stor Iver, det ene Glas efter det andet og saae stadig paa sin Ven.

»Nu veed Du alt, Syd,« sagde Stryver. »Penge har hun ikke, men det kan være det samme, — hun er nydelig, og jeg vil nu een Gang være god imod mig selv, det kan jeg nok have Lov til. Hun faar i mig en Mand, der er godt i Vej, der hurtigt vil komme frem, — en Mand, man alt lægger Mærke til. Hun gør et godt Parti, men det fortjener hun. — Naa, er Du ikke som himmelfalden?«

»Af Forbavselse, mener Du vel?« sagde Carton, der stadig drak Toddy. »Hvorfor skulde jeg blive som himmelfalden?«

»Du synes ikke, det er Galskab?«

»Hvorfor skulde jeg synes, det er Galskab? — Lang mig Romflasken dær!«

»Godt,« sagde hans Ven Stryver. »Du tager det lettere, end jeg havde troet, Du vilde, og er mindre beregnende paa mine Vegne, end jeg havde tænkt. Du skulde nu heller ikke have faaet mig til at opgive den Plan, — det er godt for en Mand at have et Hjem, hvor han kan tage hen, om han vil, — har han ikke Lyst, kan han jo blive væk, — og jeg er vis paa, at Frk. Manette vil gøre sig, hvor hun saa kommer, og at jeg altid vil have Ære af mit Valg. — Veed Du hvad, gamle Dreng, Du skulde ogsaa tage og gifte dig. Du er inde paa en gal Vej, — Du har ikke Begreb om Penge, og Du byder dig selv for meget, — en skønne Dag ligger Du der, syg og fattig. Du skulde i Tide se at finde en, som kunde pleje dig. En respektabel Enke med lidt til fælles Bedste, en med et Pensionat eller en lille Forret-

ning, — det er godt at have noget i Ryggen! Tænk paa det Sydney, tænk paa det!«

»Jeg skal tænke paa det,« sagde Sydney Carton.

12. KAPITEL: MANDEN MED FINFØLELSE.

Da Hr. Stryver var bleven enig med sig selv om at ville lyksaliggøre Doktorens Datter med sin Haand og sit Hjærte, besluttede han at fortælle hende om den Lykke, der ventede hende, inden han tog bort fra Byen i Retsferien. Efter nogen Overvejelse kom han dernæst til den Slutning, at han lige saa godt straks kunde gøre de indledende Skridt for dernæst i Ro og Mag at overlægge, om han skulde tilbyde hende sin Haand en Uge eller to før Mikkelsdag eller i den lille Ferie mellem December Termin og Nytaar.

Hr. Stryver havde tænkt Sagen igennem med juridisk Klarhed og Nøgternhed. Der var ikke Tvivl om, at den stod godt, den var lige ud ad Landevejen, han maatte vinde den med Glans!

Hr. Stryver indviede altsaa den lange Retsferie med en højtidelig Indbydelse til Frk. Manette til at gaa med ham i Vauxhall Gardens og, da den blev afslaaet, til at tage med ham i Ranelagh. Da den, hvad der var ganske ubegribeligt, ogsaa blev afslaaet, behagede det Hr. Stryver selv at aflægge et Besøg i Soho og dær aabenbare sine ædle Hensigter.

Altsaa masede Hr. Stryver sig en skønne Dag i Begyndelsen af Ferien fra Temple ud ad Soho til. Enhver der saae ham som en blussende Pæon skride hen ad Fortovet og skubbe alle Smaafolk af Vejen, maatte faae Indtrykket af, hvor sikker og hvor stærk han var.

Da han kom forbi Tellsons — han havde ikke blot Forretninger med Tellsons, men vidste, at Hr. Lorry var en fortrolig Ven af Dr. Manette — faldt det ham ind, at han skulde gaa ned og aabenbare Hr. Lorry, hvilken Lykke, der ventede Familien

i Soho. Han aabnede derfor Døren med den svage Rallen i Halsen, stolprede ned ad de to Trin, kom forbi de to af Menneskehedens Ældste og kantede sig frem til det mørke Bagværelse, hvor Hr. Lorry sad med store Hovedbøger foran sig og med Jærnstænger for Vinduet, — de inddelte det med Streger og med Tværstreger ganske som Hovedbogen var inddelt, som om alt herinde var Tal og skulde skrives op som Tal.

»God Morgen, god Morgen,« sagde Hr. Stryver.

Det var noget af det mest ejendommelige ved Stryver, at han altid syntes for stor for det Rum, han befandt sig i. Han fyldte saa mægtigt nede hos Tellsons, at gamle Kontorfolk, der sad inde i de fjerneste Kroge, saae bebrejdende op, som om han masede dem op mod Væggen. Firmaet selv, der med stor Værdighed og Overlegenhed sad og læste sin Avis i det inderste Kontor, som saas i det fjerne, rynkede sine Bryn i Misbilligelse over at faa Hr. Stryver saa tæt paa Livet.

Den taktfulde Hr. Lorry besvarede hans Hilsen med en Stemme, som man godt kunde anbefale som Mønsterstemme under saadanne Forhold, og gav ham Haanden. Denne Maade at give Haanden paa, kunde man finde hos enhver af Tellsons Personale, naar det gjaldt en Forretningsforbindelse og naar Firmaet selv var tilstede. Det var et underligt, selvfornægtende Haandtryk, et Haandtryk per procura, saa at sige, paa Husets Vegne.

»Hvad kan vi tjene Dem med, Hr. Stryver?» spurgte han forretningsmæssigt.

»Tak, slet ikke med noget. Mit Besøg gælder Dem personlig, Hr. Lorry. Jeg vilde gerne tale fortroligt med Dem et Øjeblik.«

Hr. Lorry bøjede sit Hoved frem for at modtage Fortroligheden, medens hans Blik svævede ind til Firmaet i det allerinderste.

»Jeg staar i Begreb med,« sagde Hr. Stryver, idet han lagde bægge Armene paa Pulten og lænede sig over den, — skønt det var en dobbelt Kontorpult, var den dog altfor lille til ham,

— »jeg staar i Begreb med at tilbyde Deres kønne, lille Veninde, Frk. Manette, min Haand og mit Hjærte.«

»Du godeste Gud!« udbrød Hr. Lorry, gned sig paa Hagen og saae tvivlraadig paa Hr. Stryver.

»Du godeste Gud? Hvad mener De med det, min gode Hr. Lorry?« sagde han og rettede sig op.

»Hvad jeg mener?« svarede Kontormanden. »Jeg mener — og jeg ønsker Dem naturligvis Held og Lykke, — at Deres Valg gør Dem Ære, — den største Ære. — Men — i Sandhed, De maa selv kunne indse . . .« Hr. Lorry gik i Staa og rystede paa Hovedet paa den pudsigste Maade, som om han ikke kunde lade være at tilføje i sit stille Sind ». . . De maa selv kunne indse, at De er altfor — altfor grosmægtig.«

»Naa!« udbrød Hr. Stryver og slog med sin stridbare Haand paa Pulten, medens han spærrede Øjnene op paa vid Gab og trak Vejret dybt. »Jeg vil lade mig hænge, om jeg forstaar, hvad De mener!«

Hr. Lorry satte Parykken til Rette ved Ørene og gav sig til at tygge paa Fanen af sin Pennefjer.

»For Fanden!« Hr. Stryver stirrede paa ham. »Er jeg maaske ikke god nok?«

»Gud bevar's, jo det er De rigtignok! Siden de selv bruger det Udtryk, saa er De god nok.«

»Sidder jeg ikke i en god Forretning?«

»Det gør De sikkert, — det gør De uden Tvivl!«

»Og udvider jeg mig ikke stadig?«

»Ingen kan tvivle om, at De udvider Dem,« sagde Hr. Lorry, henrykt over at kunne gaa med til en Indrømmelse endnu.

»Hvad i Himmelens Navn mener De da, Hr. Lorry?« spurgte Hr. Stryver noget mere spagfærdig.

»Hm! Jeg mener, — er det Deres Mening at gaa ud til Dr. Manette nu?«

»Lige paa Stedet,« sagde Hr. Stryver med et nyt Slag i Pulten.

»Hvis jeg var i Deres Sted, tror jeg ikke, jeg vilde gaa.«

»Og hvorfor ikke det! Nu har jeg Dem i Klemmen,« Hr. Stryver holdt truende en Pegefinger i Vejret, som om han stod lige over for en Anklaget. »De er Forretningsmand, og De snakker ikke hen i Vejret. Op med det, — hvorfor vilde De ikke gaa, om De var i mit Sted.«

»Fordi jeg ikke vilde begive mig ud i et saadant Ærinde uden at have nogen Grund til at tro, at jeg vilde naae mit Maal.«

»For Fanden, — jeg har aldrig hørt noget lignende!«

Hr. Lorry saae paa Firmaet i det fjerne og paa den vrede Hr. Stryver.

»De er Forretningsmand, — De har mange Aars Erfaring, — De er Bankmand,« sagde Stryver, »De remser selv tre Hovedgrunde op i min Favør, og alligevel siger De, at jeg ikke har Grund til at tro, at jeg vil naae mit Maal, og det siger De med Hovedet paa Deres Hals!«

Hr. Stryver sagde dette paa en Maade, som om han havde fundet det langt mindre mærkeligt, om Hr. Lorry havde udtalt sig, som han gjorde, med afhugget Hoved.

»Hvad vil den unge Dame sige,« Hr. Lorry lagde sin Haand blidt paa Stryvers Arm. »Den unge Dame har dog ogsaa en Stemme i denne Sag, — og den mest afgørende Stemme.«

»Er det maaske Deres Hensigt at fortælle mig,« sagde Hr. Stryver og satte Armene i Siden, »at den unge Dame, her er Spørgsmaal om, er en Gaas, en dum Gaas?«

»Ikke ganske!« Hr. Lorry blev lidt rød i Hovedet, medens han talte. »Det er min Hensigt at sige Dem, Hr. Stryver, at jeg ikke taaler nogen Mangel paa Ærbødighed, naar der tales om denne unge Dame. Og hvis jeg hørte nogen Mand — hvad jeg ikke haaber at faa at høre — være saa udannet, saa uforskammet, at han kom med uærbødige Ytringer om hende her ved denne Pult, saa skulde end ikke Tellsons Firma hindre mig i at sige ham min Mening. Det er, hvad jeg ønsker at meddele Dem, Hr. Stryver, og jeg haaaber, De har forstaaaet mig.«

Hr. Stryver tyggede lidt paa Enden af en Lineal og gav sig dernæst til at tromme Takten til en Melodi paa sine Fortænder med den.

»Dette er mig noget ganske nyt, Hr. Lorry,« sagde han endelig. »De raader mig i fuldt Alvor til ikke at gaa ud til Soho og tilbyde hende min Haand, — Advokat Stryvers Haand fra Kings-Bench-Retten?«

»Spørger De mig om Raad?«

»Ja, jeg gør.«

»Jeg har givet Dem mit Raad, og De har lige nu gentaget det ordret.«

»Og alt, hvad jeg har at sige, det er,« Hr. Stryver lo med en Latter, som ikke kom fra Hjærtet,« at dette overgaar alt, hvad der har været, hvad der er og hvad der vil vorde.«

»De maa ikke misforstaa mig,« vedblev Hr. Lorry. »Jeg har som Forretningsmand ikke et Ord at sige i denne Sag, kender ikke det mindste til den. Men jeg har talt som en gammel Fyr, der har baaret Frk. Manette paa sine Arme, som hendes og hendes Faders fuldtro Ven, der holder meget af dem bægge. — Og er det Dem maaske ubehageligt at faa at vide, at De har taget fejl, vil det sikkert være i høj Grad ubehageligt for Dr. Manette og aller mest for hans Datter at skulle gøre Dem det indlysende. De veed, at jeg har den Ære og den Lykke at staa paa en fortrolig Fod med Familien, — var det ikke det bedste, om jeg — uden i mindste Maade at forpligte Dem eller at optræde paa Deres Vegne — tog mig paa direkte at undersøge om det Raad, jeg nylig gav Dem, var rigtigt eller ej? Skulde De ikke føle Dem tilfredsstillet derved, staar det Dem jo altid frit selv at prøve det. — Skulde De derimod kunne slaa Dem til Ro ved det Raad, jeg har givet Dem, kan De spare baade Dem selv og den anden Part for videre Ubehageligheder. Hvad mener De om det?«

»Hvor lang Tid vil den Undersøgelse holde mig tilbage her i Byen?«

Alene Konen med Strikketøjet saae fast og roligt op . . . .

»Aa, — der vil kun kunne blive Tale om nogle faa Timer. Jeg skal gaa ud til Soho i Aften og komme op paa Deres Kontor, naar jeg gaar derfra.«

»Godt, det kan jeg tage imod. Jeg gaar ikke derud nu, jeg er heller ikke saa opsat paa den Sag. Altsaa venter jeg, at De kigger op i Aften. Farvel!«

Og dermed gjorde Hr. Stryver omkring og brasede ud af Kontoret. Der blev saadan et Luftsus efter ham, at det var alt det, de to gamle Kontorister kunde holde sig paa Benene bag deres Diske, medens de bukkede for ham. Folk saae aldrig disse ærværdige Oldinge uden i Færd med at bukke, og det hed sig derfor ude i Byen, at naar de havde bukket for en udgaaende Kunde, blev de ved at staa og bukke i det tomme Kontor, indtil der kom en indgaaende.

Sagføreren var klog nok til at forstaa, at Hr. Lorry aldrig vilde have udtalt sig, som han havde gjort, om ikke han var fuldstændig sikker i sin Sag. Det var en drøj Pille for ham at sluge, saa ganske overraskende, som den kom, men han fik den ned. »Og nu vil jeg ud af dette her,« sagde han og løftede som en Forhørsdommer truende sin Pegefinger imod Temple, »og med det samme tage jer alle ved Næsen!«

I Overensstemmelse med denne gamle Prokuratortaktik anbragte Hr. Stryver sig om Aftenen henimod ti ved sit med Papirer og Dokumenter overlæssede Arbejdsbord. Og da Hr. Lorry lidt senere bankede paa og kom ind, syntes Hr. Stryver ikke at have den allermindste Tanke for det, der havde interesseret ham om Morgenen. Han blev yderst overrasket ved at se Hr. Lorry og var adspredt og optaget af Forretninger.

»Naa,« sagde den godmodige Hr. Lorry, efter at have gjort en Mængde Forsøg paa at faae ham ind paa Spørgsmaalet. »Jeg kommer lige fra Soho.«

»Fra Soho?« gentog Hr. Stryver. »Aa det er sandt! Hvor har jeg dog haft mine Tanker henne?«

»Jeg nærer ikke den ringeste Tvivl om, at det forholder sig,

som jeg sagde, da vi talte sammen i Formiddag, og jeg gentager det Raad, jeg gav Dem.«

»Det gør mig ganske overordenlig ondt for Deres Skyld og for hendes stakkels Faders Skyld. Det vil altid være et ømt Punkt for Familien, — lad os ikke tale mere om det.«

»Jeg forstaar Dem vist ikke,« sagde Hr. Lorry.

»Det kan jeg saa godt sætte mig ind i,« Hr. Stryver nikkede venligt og ligesom til Afslutning, »men det gør ikke noget.«

»Jo min Sandten gør det noget!« indvendte Hr. Lorry.

»Nej, det gør ikke, min Kære, ikke en Smule. Der er ingen Skade sket, — jeg har været saa elskværdig at antage, at der var sund Fornuft, ædel Ærgerrighed hos Vedkommende, — jeg har taget fejl, men min Fejltagelse vil ingen Følger have for mig. Mange Kvinder har begaaet lignende Taabeligheder før og har siden maatte begræde dem i Fattigdom og Ensomhed. Ganske uselvisk set, gør det mig ondt for hende, — hun gaar glip af et godt Parti. Rent selvisk set har jeg kun Aarsag til at være tilfreds, ti hvad Fordel kunde jeg have haft af denne Forbindelse? Nej, der er ingen Skade sket, — jeg har ikke erklæret mig for den unge Dame, og jeg er ikke langt fra at tro, at jeg, ved nærmere Overvejelse, slet ikke havde vovet mig saa langt. Og jeg er Dem meget taknemmelig, fordi De gav mig Lov til at se mig lidt nærmere for igennem Dem og for Deres gode Raad. De kendte den unge Dame bedre end jeg, og De har sikkert ganske Ret i at fraraade mig yderligere Skridt. Og saa taler vi ikke mere om det!«

Hr. Lorry var maalløs af Overraskelse og saae yderst uforstaaende ud, da Hr. Stryver kantede ham henimod Døren. »De skal ikke tage Dem det nær,« sagde han ædelmodig-overbærende til den ganske forvirrede Hr. Lorry, »det bedste er slet ikke at tænke paa det. God Nat og endnu engang Tak, fordi jeg fik Lov til at udfritte Dem.«

Hr. Lorry stod ude paa Gaden i den mørke Nat, før han

vidste af det. Men inde paa Sofaen laa Hr. Stryver paa Ryggen med Sejrssmil paa Læben.

13. KAPITEL: MANDEN UDEN FINFØLELSE.

Hvis Sydney Carton i det hele taget nogen Sinde havde heldige Øjeblikke, hvor han kunde tage sig ud, var det aldrig i Dr. Manettes Hus. Han var kommet der tidt og ofte i Aarets Løb og havde altid viist sig som den samme tungsindige, indesluttede Fyr. Naar han gad være over at aabne sin Mund, talte han godt og fængslende, men det var kun sjældent, at hans Aands Lysfunker trængte gennem det Ligegyldighedens Taageslør, der altfor ofte gjorde det mørkt omkring ham.

Han var nu ikke helt ligegyldig for Gader og Stræder i Dr. Manettes Nabolav. Mangen Nat, naar han forgæves havde søgt Glæde i Flasken, havde han strejfet omkring i dem i mørke Tanker. Mangt et bleggraat Morgengry havde set ham vandre om i disse Gader. Og dær kunde han dvæle, endnu naar Solen med sine første Straaler bragte Enkeltheder, som man ellers aldrig saae, paa Kirketaarne og andre høje Bygninger frem i stærkt Relief, — paa samme Maade som maaske en rolig, fredelig Stund kunde bringe Tanken om noget frit og skønt, maaske næsten glemt og alt for højt, til at det kunde naaes med Hænder, ind i hans Sind. Hans uredte Seng i Temple havde i den senere Tid set ham endnu sjældnere end før. Ofte naar han havde kastet sig paa den, havde han allerede rejst sig igen efter fem Minutters Forløb for paa ny at vanke om i Gaderne i Nærheden af Soho.

En Dag i August aabenbarede Hr. Stryver for sin Haandlanger, at han havde skiftet Sind med Hensyn til denne Giftermaalsplan, og var derpaa taget ned til Devonshire med samt sin Finfølelse. Sydney Carton gik endnu sine vante Veje, men da Blomsternes Farve og Duft inde i Citys Gader havde bragt en Anelse om Lys og Lykke, Sundhed og Friskhed til alle dem,

som led ilde, enten det nu var paa Legeme eller Sjæl, fik ogsaa hans rastløse, hensigtsløse Gang pludselig et Maal, og en skønne Dag vandrede han ud til Doktorens Hus.

Han blev viist ovenpaa og fandt Lucie ved hendes Arbejde og alene. Hun havde aldrig følt sig fuldstændig fri i hans Nærværelse og følte sig meget forlegen, da han kom ind i Stuen og tog Plads nær ved hendes Sybord. Men da hun under de første ligegyldige Bemærkninger kom til at se op i hans Ansigt, kunde hun ikke undgaa at lægge Mærke til, hvor forandret han var blevet.

»Jeg er bange, De ikke har det godt, Hr. Carton!« sagde hun.

»Nej, Frk. Manette. Det Liv, jeg lever, fører ikke til Helbred. En Svirebroder kan ikke vente sig noget, og man skal ikke vente sig noget af ham.«

»Er det ikke en Skam, — undskyld mig, at jeg rejser et saadant Spørgsmaal, men er det ikke skammeligt at leve paa den Maade?«

»Jo, det skal Himlen vide!«

»Hvorfor da ikke forandre sin Levemaade?«

Hun saae mildt paa ham og blev overrasket ved at se Taarer i hans Øjne.

»Det er for sent. Jeg er ikke i Stand til at forbedre mig. Tværtimod, jeg vil synke dybere og dybere.«

Han støttede sin Albue mod Bordet og skjulte sine Øjne i sin Haand. Og i den Pause, der fulgte, følte Lucie, at Bordet rystede.

Hun havde aldrig før set ham saaledes og følte sig saare ulykkelig. Han forstod hendes Tanker uden at se paa hende.

»Tilgiv mig, Frk. Manette, — jeg er ikke ganske i Stand til at beherske mig, naar jeg tænker paa det, jeg har at sige Dem. — Vil De høre paa mig?»

»Ja, Hr. Carton, det vil jeg gerne, — hvis det kan glæde og gavne Dem.«

»Gud velsigne Dem for Deres medfølende Hjærte, Frk. Manette.«

Han tog Haanden fra Øjnene efter en lille Stunds Forløb og talte roligt og behersket.

»Vær ikke bange for at høre paa mig og gys ikke tilbage for hvad jeg siger. Jeg er som en, der er død i sin Ungdom, — mit Liv har jeg levet.«

»Sig ikke det, Hr. Carton, jeg er vis paa, at den lykkeligste Del af Deres Liv staar tilbage, — jeg er vis paa, at De vil kunne blive Dem selv langt, langt mere værdig.«

»Blive Dem mere værdig, Frk. Manete, blive Dem mere værdig, — og om end jeg veed bedre, uagtet jeg i det inderste af mit usle Jeg veed bedre, skal jeg dog aldrig glemme Deres Ord!«

Hun var bleven meget bleg og rystede af Sindsbevægelse.

»Hvis det havde været muligt, Frk. Manette, at De havde kunnet besvare den Følelse, jeg nærer for Dem, elendig og fordrukken som jeg er, vilde jeg til Trods for en saadan Lykke, ikke et Øjeblik tabe af Syne, at jeg kun vilde bringe Dem Sorg og Skam, vanære Dem og trække Dem ned. Men jeg veed, at De ikke kan nære nogen Kærlighed for mig, — jeg beder heller ikke derom, jeg er vel endog taknemmelig over, at det er umuligt.«

»Kan jeg ikke gøre noget for Dem uden det, Hr. Carton? — kan jeg ikke — tilgiv mig atter — føre Dem ind paa en bedre Bane? Gives der ikke en Maade, hvorpaa jeg kan gengælde Deres Fortrolighed, — ti jeg veed, at hvad De har sagt til mig, siger De ikke til nogen anden. Kan jeg ikke paa nogen Vis vende den til gode for Dem selv?«

Han rystede paa Hovedet.

»Nej, Frk. Manette, der er intet at gøre. Hvis De vil høre mig til Ende, har De gjort alt for mig, hvad der kan gøres. — Jeg ønsker, at De skal vide, at De har været min Sjæls sidste lyse Drøm. I al min Fornedrelse har jeg dog ikke været saa langt

nede, at ikke Synet af Dem, Deres Fader og dette Hjem har kaldt Tanker og Følelser frem, som jeg troede udtørrede for længe siden. Fra det Øjeblik, jeg saae Dem, har jeg følt Samvittigheden nage mig, som jeg ikke havde tænkt mig det muligt, og gamle Røster har hvisket til mig og søgt at drage mig opefter, Røster, som jeg troede havde forstummet for længe siden. Jeg har haft uklare Tanker om at begynde paa et nyt Liv, tage Kampen op igen, ryste Sløvheden og Lasten af mig, — ak, det var kun Drømme, Drømme, der ikke førte til noget, de flygter og den Sovende bliver liggende, hvor han laa. Men jeg ønsker, De skal vide, at det var Dem, der kaldte disse Drømme frem.«

»Kan Drømmene ikke blive Virkelighed? O, Hr. Carton, De maa ikke opgivé Haabet!«

»Der er intet Haab for mig, Frk. Manette. Og ikke et Øjeblik har jeg glemt, hvor lidet jeg har gjort mig fortjent til den Følelse af Lykke, De har skænket mig. Men jeg har haft og har endnu den Svaghed at ønske, at De skulde vide, med hvilken Vælde De i et Nu har bragt de næsten udslukte Emmer i mit Hjærte til at flamme, — de sidste Rester af en Ild, der vel var uadskillelig fra min Natur, men som hverken varmede eller lyste, kun brændte til ingen Glæde og til ingen Nytte. — De græder, Frk. Manette, og jeg vil nødig gøre Dem bedrøvet, — jeg har lettet mit Hjærte og har kun nu til sidst en Bøn: Tør jeg tro, naar jeg engang tænker tilbage paa denne Dag, at mit Livs sidste Hemmelighed er lukket inde i Deres rene og uskyldige Hjærte, og at Ingen, hvem det saa er, faar noget Indblik i den?«

»Hvis det kan være Dem en Trøst at vide det, saa lover jeg, at ingen, hvem det saa er, skal dele denne Hemmelighed med mig.«

»Ikke engang den, som De kalder eller vil komme til at kalde ved de kæreste Navne, De veed?«

»Hr. Carton, det er Deres Hemmeligked og ikke min, — jeg lover Dem ubrødelig Tavshed.«

»Tak, Frk. Manette, og Gud velsigne Dem!«

Han rejste sig og førte hendes Haand til sine Læber.

»De maa ikke græde, Frk. Manette, jeg er ikke saadanne Taarer værd. Om en Time eller to har mine slette Tilbøjeligheder og daarlige Venner, Selskab som jeg foragter, men ikke kan løsrive mig fra, gjort mig endnu mere uværdig til Deres Taarer, end den foragteligste Skabning, som strejfer om i Londons Gader. Men i min Sjæls Inderste og over for Dem vil jeg altid være, som De ser mig nu. Min sidste Bøn til Dem er, at De vil tro dette om mig.«

»Ja, jeg vil tro det, Hr. Carton, jeg vil tro det.«

»Det er til ingen Nytte at sige det, — men jeg kan ikke lade være. Tro om mig, at jeg for Dem og de Mennesker, De holder af, kunde gøre, hvad det skulde være. Hvis jeg levede under andre og lykkeligere Livsforhold, saa der kunde være Tale om, at jeg paa en eller anden Maade kunde bringe et Offer for Dem eller for dem, De holder af, saa skulde det blive bragt, — gid De, naar De engang imellem skænker mig en Tanke, vil tro, at jeg paa dette ene Punkt altid er rede, altid er til at lide paa. Den Tid vil komme, og det inden længe, da De ved nye Baand, de stærkeste og de blideste af alle, vil blive knyttet til det Hjem, hvis Pryd og Smykke De er. O, Frk. Manette, naar et lille Barneansigt, et Spejlbillede af en lykkelig Faders Træk, ser op imod Dem, naar De ser Deres egen straalende Skønhed blomstre ved Deres Fod paa ny, tænk da en Gang imellem paa, at der er En, der vilde give sin sidste Blodsdraabe for at bevare et Liv, som er Dem dyrebart. — Gud velsigne Dem Farvel!«

14: KAPITEL. DEN ÆRLIGE HANDELSMAND.

Det var en stor Mængde forskellige Mennesker og Ting, der i Dagens Løb bevægede sig forbi Hr. Jeremias Cruncher, som han sad dær paa sin Stol i Fleet-Street med sin Søn ved Siden af sig. Hvem kunde vel sidde en travl Dag i denne Gade uden at blive bedøvet og forvirret af de to endeløse Processioner, der stadig bevægede sig gennem Gaden, den ene mod Vest i Retning af Solen, den anden mod Øst, bort fra Solen, men bægge stræbende mod Vidderne hinsides de rødgyldne Skybjerge, hvor Solen gaar ned.

Med sine Halmstraa i Munden sad Hr. Cruncher og gav Agt paa de to Strømme, — ligesom Manden, der ifølge den gamle Fortælling i adskillige Aarhundreder har staaet og passet paa een Strøm, blot med den Forskel, at Jerry Cruncher ikke kunde gøre sig nogen Forventning om, at hans Strømme nogen Sinde skulde løbe tør. Det vilde heller ikke have været behageligt for ham, eftersom han havde en lille Indtægt af disse Strømme. Han gav sig nemlig af med at lodse ældre og noget svære Damer igennem Strømmene, fra den Side, hvor Tellsons laa og over til den modsatte. Og hvor kort Tid han end var under Vejs med hver enkelt, fik han dog altid en saa levende Interesse for vedkommende, at han stadig maatte udtale Ønsket om at kunne komme til at drikke et Glas paa hendes Velgaaende. For at han kunde blive sat i Stand til at udføre denne venlige Tanke, maatte der jo altid gives ham en lille Gave, og ved Hjælp af disse Drikkepenge forbedrede Hr. Cruncher sine Finanser ganske betydeligt.

Der kom en Tid, da der var ualmindelig ringe Færdsel i Gaden og ualmindelig faa ældre Damer, der behøvede hans Tjeneste som Lods, da hans Sager i det hele taget havde taget en saadan Vending, at Hr. Cruncher fik en stærk og voksende Mistanke om, at hans Kone igen havde været paa Spil med at smide sig i Gulvet og bede om Uheld for ham. Men en Dag tiltrak en ualmindelig Sammenstimlen af Mennesker sig hans Opmærksomhed. De bevægede sig ud ad Fleetstreet, og det gik

snart op for Hr. Cruncher, at det var et Ligtog, og at Folk i Gaden ikke lod til at ville lade Ligtoget komme frem. Det saae næsten ud til at blive til Oprør.

»Lille Jerry,« sagde han og vendte sig imod sit Afkom. »Det er en Begravelse.«

»Hurra Fa'r!« raabte lille Jerry.

Dette glade Udraab lød i den unge Mands Mund med en hemmelighedsfuld Betydning. Og den Gamle tog ham det saa ilde op, at han saae sit Snit og langede ham en ordentlig en paa Øret.

»Hvad skal det sige? Hvad skriger Du Hurra for? Vil Du have mig i Fedtefadet? — Den Dreng bliver mig snart for rask med sine Hurraer. Lad mig høre dig vræle Hurra engang til, saa skal Du faae, — din Hvalp! Forstaar Du?«

»Jeg mente ikke noget ondt med det,« forsikrede lille Jerry og gned sin Kind.

»Saa hold Mund og kom ikke her med dit ikke-mene noget ondt med det. Sæt dig paa Stolen og pas paa!«

Drengen gjorde, som der blev sagt, og Menneskemængden kom nærmere og nærmere. Midt inde i den hylende og pibende Sværm saas en skummel Ligvogn fulgt af en gammel, forslidt Sørgekaret, i hvilken der i Stedet for andet Følge sad en eneste Mand, iført den ved en saadan Lejlighed uundgaaelige skumle og medtagne Sørgedragt. Han var ikke ret glad ved Situationen, ti den stadig voksende Hob omkring Kareten lo og grinede ad ham, vrængede Ansigter og brølede uafladelig »Spi-oner, hej-hop! — Spi-oner, hej-hop!« med en hel Mængde andre venlige Tilraab, som baade var alt for talrige og alt for kraftige til, at vi kan gentage dem.

Begravelser havde al Tid en ejendommelig Tiltrækning for Hr. Cruncher. Han blev altid livlig og aarvaagen, naar et Ligtog kom forbi Tellsons. Selvfølgelig maatte et Ligtog med et saa usædvanligt Følge interessere ham i allerhøjeste Grad, og

den første Mand af Skaren, der løb paa ham, blev da ogsaa modtaget med Spørgsmaal om, hvad det var for et Halløj.

»Veed ikke,« sagde Manden. »Spi-oner, hej-hop! Spi-oner, hej-hop!«

»Hvem er det, der bliver begravet?« spurgte han den næste.

»Veed ikke,« sagde Manden, men satte alligevel bægge sine Hænder for sin Mund som en Raaber og brølede ivrig og ihærdig: »Spi-oner, hej-hop! Spi-oner, hej-hop!«

Endelig løb der en, der vidste lidt bedre Besked, imod ham, og af ham fik han at vide, at det var en Mand, der hed Roger Cly, som skulde begraves.

»Var han Spion?« spurgte Jerry Cruncher.

»En Old Bailey-Spion!« svarede Manden. »Hej-halløj, Old-Bailey-Spi-oner!«

»Hvad for noget!« udbrød Cruncher, der lige med et kom til at tænke paa Forhøret i Retssalen. »Jeg har jo før set ham dær, — er han død?«

»Saa død som en Sild, — de Karle kan ikke være døde nok. Ned med Spionerne! Ned med Spionerne!«

Af Mangel paa andre Udraab slog dette øjeblikkelig ned i Mængden. Med utrættelig Iver brølede den »Ned med Spionerne! Ned med Spionerne!« og trængte sig saa tæt om de to Køretøjer, at de til sidst gik i Staa. Da Vogndøren blev revet op, sprang den eneste, der repræsenterede Følget, ud og var midt inde i Sværmen i samme Nu. Men han var saa hurtig i Vendingen, at han i næste Nu var ude af den, benende af Sted, det bedste han havde lært op ad en Sidegade og efterladende sin Sørgekappe, sin Hat og lange Sørgeslør, sit hvide Lommetørklæde og andre symbolske Taarer.

Under vild Jubel blev disse Ting revet i Stykker og spredt vidt og bredt af Menneskemængden, medens de Handlende i en Fart skyndte sig at faa sat Skodder for Vinduerne og lukket deres Butikker. Man kunde i hine Tider aldrig vide, hvad et Opløb kunde blive til, og enhver Sammenstimlen af Mennesker

blev frygtet som et vildt Dyr. Folk var allerede i Færd med at lukke op for Ligvognen og tage Kisten ud, da En fik det lyse Indfald, at alle under Fryd og Glæde skulde ledsage den til sit Bestemmelsessted. Praktiske Forslag er der altid Dyrtid paa, og dette blev da ogsaa modtaget med vældigt Bifald. En halv Snes sprang øjeblikkelig ind i Sørgekareten, medens en hel Snes anbragte sig udenpaa og lige saa mange kravlede op paa Ligvognens Overbygning, paa Bukken og alle Vegne, hvor der var Mulighed for at holde sig fast. Jerry Cruncher var mellem de første af de Frivillige, der klatrede ind i Vognen, hvor han beskedent skjulte sit strittende Hovedhaar i et Hjørne af Vognen, saa han ikke kunde ses fra Tellsons Vindue.

Ligvognskusken og Bedemanden forsøgte nogle Indvendinger mod disse Ændringer i Højtideligheden; men da Floden var i Nærheden, og da enkelte Stemmer lod sig høre om den heldbringende Virkning af et Par kolde Dukkerter, naar Folk ikke vilde makke ret, blev det ved svage Forsøg. Det omskabte Ligfølge drog altsaa videre med en Skorstensfejer paa Bukken af Ligvognen, og med en Bagersvend paa Bukken af Sørgekareten som Kuske. Da Optoget var kommet lidt hen i Strand, fik man fat paa en Bjørnetrækker, — en yndet Gadefigur i de Tider — til at pynte lidt op i Processionen med, og hans sorte, skabede Bjørn passede udmærket ind i det hele som en anden Bedemand eller Ligbærer.

Øldrikkende og tobaksrygende, syngende og brølende under alskens Gøren-Grin med den sørgelige Anledning til Optoget drog den vilde Skare videre, stadig optagende Tilløb fra alle Sidegader og stadig kaldende Folk ud fra deres Butikker og Boder for at sætte Skodder for Vinduerne og lukke Dørene i. Bestemmelsesstedet var den gamle St. Pancras Kirkegaard langt ude i Byens Udkant. Og dær naaede de da endelig ud, forlangte at komme ind paa Kirkegaarden og fik til syvende og sidst Hr. Roger Cly puttet i Jorden til deres egen store Morskab og Fornøjelse. Hvorpaa Skaren spredtes under allehaande Lystighed

og Glæde, Overfald paa fredelige Borgere, Ituslagning af Vinduesruder og Plyndring af Øl- og Brændevinsknejper med anden lignende uskyldig og fornøjelig Skæmt og Tidsfordriv.

Hr. Cruncher tog ingen Del i den afsluttende Festlighed. Han blev tilbage paa Kirkegaarden for at sørge sammen og passiare sammen med Bedemanden. Stedet virkede saa forunderlig beroligende paa ham. I en nærliggende Knejpe fik han en Pibe, som han stod og smøgede uden for Gitteret, medens han længe og vedholdende betragtede Stedet.

»Jerry,« — Cruncher holdt meget af at snakke med sig selv — »Du har selv med dine egne Øjne set denne hersens Cly den Dag, og Du saae selv med dine egne Øjne, at han var en ung Fyr og en velvoksen Fyr, — ak ja!«

De Ord blev Hr. Cruncher ved at tygge Drøv paa, til hans Pibe var røget ud. Om det nu var, at hans Betragtninger over Død og Tilintetgørelse havde virket uheldigt paa hans indre Organer, eller om han ønskede at vise en fremragende Mand en lille Opmærksomhed, — nok er det, han fandt Anledning til paa Hjemvejen at aflægge et kort Besøg hos sin Huslæge, — en berømt Kirurg — og skyndte sig saa hjem for at kunne være paa sin Post hos Tellsons inden Lukketid.

»Skal Du ud i Nat, Far?« spurgte hans haabefulde Søn ved Aftensbordet, hvor Hr. Cruncher som sædvanlig havde anmodet sin Kone om ikke at smide sig i Gulvet og ødelægge ham hans natlige Forretninger med sine Bønner.

»Ja, jeg skal,« lød det korte Svar.

»Maa jeg gaa med?«

»Nej, Du maa blive hjemme, maa Du. Jeg skal ud at fiske, din Moder veed, at jeg skal ud at fiske, — det er det, jeg skal, og Du kan ikke være med dær.«

»Dine Fiskekroge bliver vist meget rustne, — gør de ikke, Far?«

»Hvad rager det dig?«

»Har Du Fisk med hjem, Far?«

»Har jeg ingen Fisk med hjem, bliver det Smalhans for dig i Morgen! Jeg gaar først ud, naar Du har ligget en tre-fire Timer i din Seng. Og pas paa, Du Kælling, og lav mig ingen Ballader i Morgen! Hvis jeg som en ærlig Handelsmand kan faa Held til at skaffe et Par Skiver Kød paa Bordet, saa skal Du ikke skyde det fra dig og hugge tørt Brød i dig. Hvis jeg som en ærlig Handelsmand kan faa Held til at tuske mig en Pot Øl til eller to, saa drikker Du Øl, forstaar Du, og sidder ikke og slubrer Vand i dig. Jeg vil ikke vide af, at Du ikke spiser, hvad der bliver sat paa Bordet for dig! Det kan være skralt nok, det der bliver sat paa Bordet, saadan som Du bærer dig ad, med din Hjærteløshed og din Smiden dig i Gulvet. Se paa Drengen dær, — det er vel dit eget Kød og Blod, er det ikke? — Han er saa tynd som en Bønnestage! Du snakker om Moderfølelse og Moderkærlighed, og Du veed ikke, at det er en Moders første Pligt at faa sit Barn til at bovne.«

Det var at tage lille Jerry paa hans aller ømmeste Sted, og han besvor sin Moder, hvad hun ellers maatte gøre eller lade være med at gøre, fremfor alt at lægge Vægt paa Udøvelsen af den af hans egen kære Fader saa strengeligen paabudte Modergerning.

Aftenen gik. Lille Jerry gik i Seng, hans Moder blev anmodet om at skrubbe til Køjs, og Hr. Cruncher røg sin ensomme Pibe til Klokken var over tolv. Ved denne mørke Spøgelsetime rejste han sig op, tog en Nøgle op af sin Lomme og lukkede et stort Skab op, af hvilket han fremtog en Sæk, et stort Brækjærn, ogsaa kaldet et Koben, et Stykke Tov og et Stykke Kæde tillige med andre lignende Fiskeredskaber. Alle disse Ting fik han hurtigt og behændigt anbragt paa sin egen Person, slukkede Lyset, ønskede sin Kone Fanden i Vold og gik ud i Natten.

Lille Jerry var nok gaaet i Seng, men havde beholdt Klæderne paa og var i en Fart og lydløs som en Kat i Hælene paa sin Fader, ned ad Trappen og ud paa Gaden. Besjælet af en prisværdig Attraa efter at faa lidt Besked om, hvad det var hans

ærlige, men paa dette Omraade saa hemmelighedsfulde Ophav egentlig handlede med, sneg Drengen sig af Sted langs Huse og Plankeværker og uden et Øjeblik at tabe sin Fader af Syne. Den Gamle styrede Nord i, men var ikke kommet langt, før en anden Lærling af Isac Walton sluttede sig til ham. Nu gik det videre, og efter en halv Times Vandring var de ude paa en ensom Landevej, uden for de blinkende Gadelygters og mere end blinkende Natvægteres Rækkevidde. Der stødte en tredie Fiskermand til, og det saa pludseligt og saa lydløst, at lille Jerry kunde — om han havde været overtroisk — have bildt sig ind, at hans Faders første Følgesvend lige med et havde delt sig og var blevet til to.

De tre gik videre, og lille Jerry fulgte dem i Hælene. Under en brat Brink, der ludede frem over Vejen, gjorde de holdt. Paa Toppen af Brinken saae man en Mur, der var kronet med et Jærngitter. Her brød de tre af fra Vejen og steg ind paa en snæver Sti, der vanskeligt nok lod sig skelne i Mørket, op ad Brinken til Foden af Muren, der her var en otte-ti Fod høj. Et Øjeblik senere saae lille Jerry, der var krøbet sammen i en Krog og kiggede op til Muren, sin ærlige Fader siddende overskrævs paa Gitterporten. Hans Skikkelse tegnede sig tydeligt mod den let tilslørede Maane; lille Jerry saae ham springe ned inden for Gitteret og saae dernæst den anden Fisker, fulgt af den tredie, klatre op og springe ned som han. Et Øjeblik laa de stille paa Jorden, — de lyttede maaske, — og kravlede saa af Sted paa Hænder og Knæer.

Nu var det lille Jerrys Tur med bankende Hjærte at snige sig op til Gitterporten. Han gemte sig ind i en Krog og kiggede ind. Han saae ind paa en stor Kirkegaard, hvor Gravstenene lyste som hvide Spøgelser, medens Kirketaarnet tog sig ud som en mægtig Kæmpeaand. De tre Fiskermænd krøb af Sted gennem det frodige Græs, men standsede snart og rejste sig op. Og saa begyndte de at fiske.

Isac Walton, 1593- 1683, Forfatter af »Den fuldstændige Fisker.«

Først gav de sig til at fiske med en Spade. Lidt efter saae lille Jerry sin ærlige Fader arbejde med noget, der lignede en stor Proptrækker. Men hvad det nu var for Værktøj, de arbejdede med, saa hang de dygtig i, til lige paa en Gang Kirkeklokkens Slag indjog lille Jerry en saadan Rædsel, at han styrtede af Sted, med sit Haar lige saa ret-rag op paa Hovedet som hans Faders.

Men det længe nærede Ønske om at faa lidt at vide om hans ærlige Faders hemmelighedsfulde Forretning, fik ham ikke blot til at standse i sit Løb, men fik ham til at vende om og liste sig op til Kirkegaarden igen.

Da han paa ny kiggede ind gennem Gitterporten, var Fiskerne endnu i fuldt Arbejde, og nu syntes de pludselig at faa Bid. En skurende og pibende Lyd lod sig høre nede i Jorden, og Skikkelserne bøjede sig frem, som om de hævede en eller anden tung Vægt til Vejrs. Lidt efter lidt rullede Jorden ned ved Siderne, og den tunge Vægt kom op til Overfladen. Lille Jerry var ikke i mindste Tvivl om, hvad det var, der kom op, men da han saae sin ærlige Fader gaa i Gang med at bryde den op, blev han saa forfærdet, at han stak af igen i fuldt Løb og standsede ikke, før han var langt inde i Byen. Og havde det ikke været for at faa en Smule Vejr, var han slet ikke standset. Han havde en Følelse af, at Ligkisten var efter ham, — han troede at høre den hoppe af Sted bag efter sig, den kom naturligvis dansende paa Højkant, — var stadig lige ved at indhente ham, nu kom den op paa Siden af ham, — maaske den vilde have ham under Armen! — Af Sted, af Sted med Benene paa Nakken!

Og saa saa lunefuld, saa springsk den var! Snart forekom det ham, at den var bag ham med alle sine Rædsler, snart at den kom hoppende frem fra de mørke Sidegader, saa han maatte styrte ud paa Kørebanen for at undgaa at støde sammen med den. Snart skjulte den sig i Porte og Gadedøre, stod og gned sig op ad Dørkarmen med sine grufulde Skuldre, trak dem op

I tre lange Timer stirrede Stenansigterne paa Muren ud i Nattens Mørke . . .

til bægge sine Ører, som grinede den af Lyst; snart lagde den sig paa Ryggen, inde hvor Skyggerne var dybest, for at spænde Ben for ham. Og dog kom den stadig hoppende bag efter ham, — kom ham bestandig nærmere og nærmere, forkom det ham, saa det var intet Under, at Drengen var halvdød, da han endelig naaede hjem. Men selv dær vilde den ikke slippe ham. Den fulgte efter ham op ad Trappen, bumpede og humpede paa Trinene, ramlede ind i Stuen med ham, op i Sengen og kastede sig over ham, knugende og kvælende ham med sin Vægt, til han endelig faldt i Søvn.

Lille Jerry blev vækket af sin tunge Søvn ved en Støj ude i Stuen. Dagen var begyndt at gry, men Solen var endnu ikke staaet op. Støjen kom fra hans ærlige Fader, — der maatte være gaaet ham noget imod, det sluttede lille Jerry i alt Fald af den Omstændighed, at han holdt sin Kone ved Ørene og dunkede hendes Hoved mod Sengekanten.

»Jeg sagde dig det i Forvejen,« sagde Hr. Cruncher, »jeg sagde dig, jeg vilde dunke dig!«

Og saa dunkede han videre.

»Jerry, — Jerry!« bad hans Kone klagende.

»Du ødelægger mig min Forretning, Du bringer mig og mine Kammerater Tab paa Tab, mens Du skulde være mig hørig og lydig, — hva' Fa'en gaar der af dig?«

»Jeg gør alt, hvad jeg kan for at være dig til pas!« hulkede den stakkels Kone. »Men da vi blev gift, havde Du ikke begyndt paa den skrækkelige Forretning.«

»Pas Du bare dig selv! Du er gift med en ærlig Handelsmand, og Du skal ikke bryde din Fruentimmerhjerne med at regne ud, naar jeg slog ind paa den Forretning, og naar jeg slog ind paa den. En skikkelig og en god Kone blander sig ikke i det, der ikke rager hende. Og kan Du ikke faa det ind i dit tykke Hoved paa anden Maade, saa maa det dunkes ind!«

Hvorpaa den ærlige Handelsmand sparkede sine tilsølede Støvler af og lagde sig paa Gulvet, saa lang han var. Og efter at

hans Søn havde kigget frygtsomt paa ham, som han laa dær, med sine rustplettede Hænder under Baghovedet som en Pude, puttede han sig ned under Dynen igen og faldt i Søvn paa ny.

Der var ingen Fisk paa Frokostbordet og ikke synderligt af nogen Slags. Gamle Cruncher var gnaven og utilpas og havde et Grydelaag af Jærn liggende ved sin Side som et Kastevaaben, om hans Kone skulde vise mindste Tilbøjelighed til at ville bede Bordbøn. Til rette Tid var han imidlertid baade vadsket og børstet og gik med sin Søn til Dagens Arbejde.

Lille Jerry, som nu i den travle, solbeskinnede Gade vandrede af Sted ved Siden af sin Fader og med hans Stol under sin Arm, var en ganske anden end den lille Jerry, som Natten i Forvejen var styrtet hjem i vild Flugt for sin fæle Forfølger. Hans Fiffighed var staaet op med Solen, hans Uro og Skræk var forsvundet med Mørket, — og i den Retning gik det mange andre Drenge i Fleetstreet og i London i det hele, ligesom det gik ham paa denne smukke Morgen.

»Far!« sagde lille Jerry, medens de saaledes vandrede af Sted og han forsigtig holdt sig uden for den Gamles Rækkevidde og sørgede for at have Stolen mellem sig og sin Gamle, »Hvad er en Opstandelsesmand egentlig for noget?«

Det gav et Sæt i Crunchers Fader, han gik næsten i Staa, før han fik lukket Munden op. »Hvor skulde jeg vide det?«

»Jeg troede, Du vidste alt, Far!« sagde det uskyldige Barn.

»Hm, — ja, — ser Du,« vedblev Hr. Cruncher og lettede paa sin Hat for at give alle sine Pigge frit Spil. »Det er saadan en, — det er en Handelsmand.«

»Hvad Slags Varer handler han med?« spurgte den raske Dreng videre.

»Han handler nærmest med videnskabelige Varer,« sagde den Gamle efter nogen Tids Grunden.

»Døde Folks's Kroppe?« fløj det ud af Munden paa den opvakte Dreng.

»Det kan nok være, det er noget i den Retning,« svarede Hr. Cruncher.

»Aa, Far, — jeg vilde gerne være Opstandelsesmand, naar jeg bliver stor!«

Gamle Cruncher blev blød om Hjærtet, men rystede dog højtideligt paa Hovedet. »Det kommer an paa, hvordan Du udvikler dine medfødte Gaver, lille Jerry. Vær omhyggelig med din egen Udvikling, og pas paa aldrig at lade Munden løbe. Lær først at holde Tand for Tunge, saa kan vi siden se, hvad der kan blive af dig!«

Men da lille Jerry, saaledes opmuntret, løb lidt i Forvejen for at sætte Stolen paa Plads i Skyggen af Temple-Bar, stod gamle Jerry stille og saae efter ham.

»Jerry, Du ærlige Handelsmand,« sagde han. »Det kan kanske blive til, at den Dreng kan blive dig til Lykke og Velsignelse og til Erstatning for al den Fortræd, hans Moder volder dig!«

15. KAPITEL: DER STRIKKES.

Folk var begyndt at drikke tidligt i Monsieur Defarges Vinstue. Saa tidligt som Klokken seks om Morgenen kiggede blege Ansigter gennem de tilgitrede Vinduer og saae andre Ansigter indenfor, bøjede over deres Bæger Vin. Monsieur Defarges Vin var noget tynd i denne den allerbedste Tid af alle Tider, men netop i disse Dage syntes den at have været ualmindelig tynd. Og sur tillige, eller i alt Fald med Evne til at gøre sur og tvær. Ti de Folk, som drak den, blev mørke og skumle. Ingen Lunets og Glædens spillende Flamme blussede frem af Monsieur Defarges pressede Druer, men i dens Bundfald laa der Gløder og ulmede i Mørket.

Det var den tredie Morgen i Træk, at Folk var kommet tidligt om Morgenen til Monsieur Defarges Vinstue for at faa sig et Glas. Det var begyndt om Mandagen, og nu var det alt Ons-

dag. Der havde været nok saa megen Morgenmumlen som Morgendrikken. Ti der var — lige fra Skodderne var taget fra Vinduerne og Døren lukket op — kommet mange Mænd for at lytte og hviske og drive omkring, som ikke, om saa det havde gældt deres Liv, havde kunnet lægge et Pengestykke paa Disken. Men de var lige saa ivrige efter at komme, som om de havde haft Raad til at forlange et helt Oksehoved Vin lagt paa Bordet for sig, og de listede om i Stuen, fra Gæst til Gæst, og slugte Ord i Stedet for Vin — med graadige Øjne.

Til Trods for, at der var ualmindelig mange Kunder i Vinknejpen, var Værten ikke til at se. Men ingen savnede ham. Ikke en af alle de mange, der traadte over Dørtrinnet saae efter ham, ikke en af dem spurgte efter ham eller undredes over kun at se Madame Defarge. Hun sad paa sin sædvanlige Plads med en dyb Tallerken fuld af slidte Smaapenge foran sig, — lige saa slidte og lige saa medtagne paa Præg og Lødighed som de Smaakaarsfolk, fra hvis pjaltede og lasede Lommer de kom.

Politispionerne, der kiggede ind i Vinknejpen, som de kiggede ind alle Vegne i Borg som i Hytte, i Kongens Slot som i Fængslernes Celler, kunde mulig faa Færten af, at Folk ligesom gik og ventede paa noget, at de ligesom havde deres Tanker et andet Sted, end netop det Sted hvor de var i Øjeblikket. Kortspillerne sad og glemte at spille ud, eller at tage Stikkene hjem. Dominospillerne sad aandsfraværende og lagde Brikkerne i Stabel, oven paa hinanden, og de, der sad og drak, tegnede med Fingrene Figurer i Vinen, der var spildt paa Bordet. Selv Madame Defarge sad og brugte sine Tandstikker til at prikke sig i Ærmet med, medens hun saae og lyttede efter noget, som hun hverken kunde se eller høre, men som skete langt, langt borte.

Saaledes tog den vindrikkende St. Antoine sig ud hele Formiddagen. Og det var høj Middag, da to støvede Vandrere gik gennem dens Gader under de svingende Lamper. To Mænd, — den ene Monsieur Defarge, den anden en Skærveslager med en

blaa Hue paa sit Hoved. Støvede og tørstige traadte de ind i Forstaden. Men det var, som om de med det samme tændte en Ild i Hjærtet af St Antoine, en Ild, der tændte hurtigt over alt, hvor de kom frem, som blussede op og lyste i Ansigterne paa Folk i Døre og Vinduer. Ingen havde fulgt efter dem, ingen havde talt til dem, men da de viste sig i Døren til Vinknejpen, var alles Øjne vendt imod dem.

»God Dag, mine Herrer!« sagde Monsieur Defarge.

Det var som et Signal til at faa Tungerne paa Gang, og alle svarede i Kor: »God Dag!«

»Daarligt Vejr, mine Herrer!« sagde Defarge og rystede paa Hovedet. »Daarligt Vejr!«

Ingen svarede noget hertil. Men alle saae paa hinanden, og alle tog Øjnene til sig igen og blev siddende uden at sige noget undtagen en Mand, der rejste sig og gik udenfor.

»Kone,« sagde Defarge højt til sin Viv, »jeg har gaaet en lang Vej med min Ven her, Skærveslageren Jaques. [Det er en skikkelig Fyr] — jeg mødte ham tilfældigvis halvanden Dags Rejse her fra Paris [—], den samme Jaques, — lad ham faa lidt at drikke, Kone!«

. Atter var der en Mand, der rejste sig og gik udenfor. Madame Defarge satte et Bæger Vin foran Skærveslageren Jacques, der strøg sin blaa Hue af til Ære for Selskabet og tog en Slurk. Saa tog han et Stykke groft, sort Brød frem af Blusebrystet, tog en Bid og gumlede og drak. Og saaledes sad han lidt ved Madame Defarges Disk.

En tredie Mand rejste sig og gik udenfor.

Defarge drak ogsaa et Bæger Vin, men for ham var det daglig Kost, saa han drak ikke saa meget som den Fremmede, og blev staaende og ventede paa, at han skulde blive færdig med sit Maaltid. Han saae ikke paa nogen af de Tilstedeværende, og ingen saae paa ham — ikke engang Madame Defarge, som havde taget fat paa sin Strikkestrømpe og var i fuld Gang med sit Arbejde.

»Er De færdig med at spise, min Ven?« spurgte han.

»Ja, — og Tak for Skænken.«

»Kom saa! Det er bedst, jeg viser Dem det Værelse, jeg sagde, De kunde faa. De vil nok synes om det.«

Ud af Knejpen, ud paa Gaden, ind i en Gaard fra Gaden, op ad en Trappe fra Gaarden, ind paa et Tagkammer fra Trappen — et Tagkammer, hvor tidligere en hvidhaaret Mand havde siddet paa en lav Bænk, bøjet over sit Arbejde og ivrig syet Sko.

Nu sad der ingen hvidhaaret Mand, men derimod de samme tre Mænd, som nylig havde forladt Vinknejpen dernede, enkeltvis. Og mellem dem og den hvidhaarede Mand, der nu var langt borte, var der det ene lille Bindeled, at de engang havde staaet her udenfor og kigget ind til ham gennem Sprækkerne i Væggen.

Defarge lukkede Døren omhyggeligt.

»Jacques Nr. 1, Jacques Nr. 2, Jacques Nr. 3,« sagde han dæmpet, »her er Vidnet, som jeg, Jacques Nr. 4, havde sat Stævne. Han vil fortælle jer alt. Sig hvad Du veed, Jacques Nr. 5!«

Skærveslageren tørrede sig over den solbrændte Pande med den blaa Hue. »Hvor skal jeg begynde?« spurgte han.

»Begynd med Begyndelsen!« lød Defarges meget forstandige Svar.

»Ja, — jeg saae ham, — det var nu i Sommer for et Aar siden, under Markiens Vogn. Dær hang han og holdt sig fast i Kæden. Forstaar I, — jeg rejste mig op fra mit Arbejde ved Vejkanten, Solen var ved at gaa i Bjærge, Markiens Vogn kørte langsomt op ad Bakken, — og der hang han i Kæden, — saadan!«

Skærveslageren spillede paa ny den gamle Rolle. Nu var han hjemme i den, — i et helt Aar havde han gjort de samme Bevægelser atter og atter til Underholdning og Adspredelse for Landsbyen dærhjemme.

»Havde Du nogen Sinde set den Mand før?« spurgte Jacques Nr. 1 ham.

»Nej — aldrig!« svarede Skærveslageren og fik sig atter anbragt i oprejst Stilling.

»Hvordan kunde Du da kende ham bagefter?« spurgte Jacques Nr. 3.

»Paa Højden,« sagde Skærveslageren og lagde en Finger paa Næsen. »Da Hr. Markien samme Aften spurgte, hvordan han saae ud, saa sagde jeg, at det var et langt Spøgelse.«

»Du skulde have sagt, at det var en stumpet Dværg!« sagde Jacques Nr. 2.

»Hvor kunde jeg vide det! Gerningen var ikke gjort dengang, — naa, men den næste Dag fik vi det at vide, — men saa var det lange Spøgelse ikke til at finde. Der blev søgt efter ham alle Vegne, — hvor længe? Et halvt Aar, — tre Fjerdingaar — et helt Aar!«

»Det kan være lige meget,« sagde Defarge. »Han var godt skjult, men til sidst fandt de ham, ulykkeligvis. — Naa videre!«

»Jeg sidder saa igen og arbejder ved Vejkanten. Solen er ved at gaa ned, og jeg samler mit Værktøj sammen for at gaa hjem — og hvad ser jeg saa oppe paa Bakkekammen? Det er Soldater, der kommer, — seks Mand, og med en høj, lang Fyr, bagbunden, imellem sig, — saadan!«

Og ved Hjælp af sin uundværlige Hue laver han sig om til Manden, hvis Arme er snøret sammen paa Ryggen med et Reb.

»Jeg bliver staaende ved min Skærvebunke for at se Soldaterne gaa forbi med Fangen, — der er ikke saa meget at se paa paa den Vej — de var helt sorte at se paa op imod den røde Aftenhimmel, saa jeg kunde kun se, at det var seks Soldater med en lang, bagbunden Fange imellem sig, men da de kom helt hen til mig, saa kendte jeg den lange Mand, og han kendte ogsaa mig. Det var lige akkurat paa det samme Sted, hvor vi havde seet hinanden første Gang. Men nu var der ikke noget, der hed at springe væk fra Vejen og ned ad Skrænten,

hvor gerne han end havde villet. Soldaterne lægger ikke Mærke til, at vi ser paa hinanden. »Tag Benene med jer,« siger han, der kommanderer og peger op paa Fæstningen, »at vi snart kan faa ham sat i Hullet!« Og de gaar til, og jeg følger med. — Han halter, — hans store Træsko er tunge og klodsede, hans Arme er opsvulmede af at snæres med Rebene, — han synker sammen og kan næsten ikke gaa, men de støder til ham med Bøssekolberne, driver ham frem, — saadan!«

Skærveslageren illustrerer Bevægelserne. Han ser øjensynlig det hele levende for sig.

»Da de skal ned ad Bakken, sætter de i Løb, — de løber, som gjaldt det et Væddemaal, og Manden falder. De giver sig til at le og pisker ham op igen. Hans Pande bløder, og Ansigtet er fuldt af Blod og Støv, men han kan ikke faa Hænderne fri og stryge Blodet fra Øjnene, og det griner de af igen. Saa kommer de ned i Landsbyen, og alle Folk løber til for at se ham, — de gaar bag om Møllen med ham og op til Borgen, — vi kan alle sammen se Porten blive lukket op og sluge ham, — saadan!«

Han gabede op, saa højt han kunde, og lukkede pludselig Munden med et smækkende Snap.

»Gaa videre, Jacques!« sagde Defarge, da han saae, at Skærveslageren, sagtens for ikke at ødelægge Virkningen, tøvede med at lukke Munden op paa ny.

»Alle Folk i Landsbyen,« fortsatte Skærveslageren, »listede sig hen til Kilden, og dær stod de og stak Hovederne sammen og hviskede. Og saa gik de i Seng og laa alle sammen og drømte om den Stakkel, som nu sad bag Laas og Slaa i Fængselstaarnet oppe paa Klippen og kun vilde komme ud igen for at blive hængt. Og den næste Morgen, da jeg gik paa Arbejde med min Hakke paa Nakken og min Rugbrødsskorpe i Lommen som sædvanlig, ser jeg ham deroppe, højt oppe i et Jærnbur uden paa Taarnmuren. Han kigger ud gennem Jærnstængerne, blodig og støvet som han er. Men han er bundet, — han

kan ikke røre en Haand for at vinke ned til mig, og jeg tør ikke raabe God Morgen til ham. Han ser paa mig som en død Mand.«

Defarge og de tre andre saae mørkt paa hinanden. Mørke og triste stod de dær med indestængt Had i Hjærtet og lyttede til Mandens Beretning, og der var paa engang noget hemmelighedsfuldt og noget myndigt over dem, — som om de stod dær som hemmelige Dommere.

»Videre, Jacques!« sagde Defarge efter at have set fra den ene til den anden af sine Kammerater. De to sad paa den gamle Halmmadrats og støttede Hovedet mod den ene Haand; den tredie laa paa Knæ bag dem, følgende ligesom de Skærveslagerens Beretning med funklende Øjne, medens hans Fingre stadig gled frem og tilbage over hans Læber.

»I flere Dage hang han der oppe i Buret. Alle Folk i Landsbyen stjæler sig til at se derop, for de er bange. Men naar de er uden for Byen og kan se deres Snit, kigger de op til Borgen og Buret paa Toppen af Klippen. Og naar de efter endt Dagværk samles for at passiare ved Kilden, er alle Ansigter vendt dær op imod. Før saae de alle hen mod Posthuset, nu seer de alle dær op. Og Sladren gaar ved Kilden. Han er nok dødsdømt, siger de, men han bliver ikke hængt, for der er givet Bønskrifter ind inde i Paris. Han var ude af sig selv af Sorg og Raseri over, at hans Barn var bleven kørt ihjel, — ja, de siger, at der er sendt et Bønskrift ind til Kongen selv, — kan gerne være, det er sandt, men det kan ogsaa gerne være, at det er Løgn!«

»Nej Jacques,« sagde den ene af de mørke Mænd. »Det er ikke Løgn. Der blev indsendt et Bønskrift til Kongen og Dronningen. Alle vi her, paa nær Du selv, saae Kongen tage imod det. Han sad i sin Vogn ved Siden af Dronningen, og det var den Mand dær« — han pegede paa Defarge — »som med Fare for sit eget Liv sprang ind mellem Livvagtens Heste og rakte Kongen Bønskriftet.«

»Og saa Jacques,« sagde han, der laa paa Knæ, medens hans

Fingre stadig paa en underlig graadig Maade spillede omkring hans Mund, som om han hungrede efter et eller andet, — noget der hverken kunde spises eller drikkes. »De slog ham, Gardisterne, de slog ham med deres Klinger, — forstaar Du?«

»Jeg forstaar!« sagde Skærveslageren.

»Og de sladrer og hvisker igen ved Kilden. Eftersom og saasom han har slaaet Hr. Markien ihjel, og Hr. Markien var sine Bønder eller sine Slaver i Faders Sted, saa skal han dø som en Fadermorder. Og det skal være den næste Dag og paa Stedet, hvor de staar. Han skal have en Kniv i sin højre Haand, og saa skal Haanden hugges af, siger en gammel Mand, og han skal se paa, at den bliver brændt. Og saa skal han skæres i bægge Arme, i Brystet og i bægge Ben, og der skal kommes sydende Olie og Harpiks, smæltet Bly og Voks og Svovl i Saarene. Og til sidst skal der spændes fire stærke Heste for hans Lemmer, og de skal slides af ham. Saadan gjorde de ved en, der havde villet dræbe en Konge en Gang, sagde den gamle Mand, men det kan gerne være, at det er Løgn,«

»Det er ikke Løgn, Jacques,« sagde Manden med det graadige Udtryk. »Og den Mand, de gjorde saadan ved, hed Damiens. Og det skete midt paa Paris's Gader, og de fine Damer var lige som de var tossede efter at faa det at se. De stod dær, lige til det blev mørkt, da havde Hestene faaet slidt en Arm og et Ben af ham, men han levede endnu. Og det skete, — hvor gammel er Du?«

»Fem og tredive,« sagde Manden, der saae ud, som om han var tres.

»Saa kunde Du jo have været med, — Du var ti Aar gammel dengang.«

»Nok om det!« udbrød Defarge med barsk Utaalmodighed. »Lad det hele ryge ad Helvede til! Videre!«

»Ja, saa til sidst, en Søndag Nat kommer der en Afdeling Soldater ned ad Sik-sak-Stien oppe fra Borgen. Man kan høre deres Vaaben klirre mod Stenbroen, og man kan høre Folk

hamre og tømre og støje og synge. Og om Morgenen knejser der en Galge, fyrretyve Fod høj, lige dær ved Kilden og forgifter dens Vand.«

Skærveslageren syntes snarere at se gennem det lave Loft end at se paa det, som om han saae Galgen knejse højt op i Luften.

»Alt Arbejde er gaaet i Staa, og alle Folk er samlet omkring Kilden, -- Køer og Faar med, der er ingen til at drive dem ud i Marken. Ved Middagstid høres der Trommeslag, der kommer en Mængde Soldater ned fra Borgen, og han gaar midt imellem dem. Han er bagbundet som før og har en Knævl i Munden — det ser ud, som om han lo.«

Og Skærveslageren kroger en Finger fast i hver Mundvig og trækker Munden helt hen til Ørerne for at anskueliggøre, hvordan Manden saae ud.

»Oppe paa Toppen af Galgen er Kniven gjort fast, med Bladet op og Spidsen lige op mod Himmelen. Og dær blev han hængt, — fyrretyve Fod oppe i Luften og forgifter den og Vandet nedenunder.«

Han tørrede Ansigtet med sin blaa Hue, ti medens han fremkaldte Billedet paa ny i sit Indre, sprang Sveden frem paa hans Pande. Hans Tilhørere talte ikke, de saae kun paa hinanden.

»Er det nu ikke skammeligt? Hvordan kan Kvinderne og Børnene gaa til den Kilde og hente Vand? Hvem kan nogen Sinde staa dær mere og faa sig en Aftenpassiar, hvor Galgen har kastet sin Skygge? Og det var langt. Da jeg gik hjemmefra Mandag Aften ved Solnedgang og saae tilbage fra Bakken, kunde jeg se Galgens Skygge hen over Kirken, hen over Møllen, hen over Klippen med Borgen og Fængslet, — det saae ud, som kastede den sin Skygge hen over den hele Jord, lige dær til, hvor Himmel og Jord støder sammen.«

Den sultne Mand gnavede paa den ene af sine Fingre, medens han saae paa dè tre Mænd, og hans Haand rystede af Begær.

»Ja, — mere er der ikke at fortælle. Jeg gik hjemmefra ved Solnedgang, som jeg havde faaet Besked om, og jeg gik hele

Natten og hele den næste Formiddag, indtil jeg mødte denne her gode Ven, som jeg havde faaet Besked om, — ja — og nu er jeg her.«

»Det er godt,« sagde Defarge efter en mørk og trykkende Pavse. »Du har baaret dig meget fornuftigt ad og gjort, hvad der blev dig sagt. — Vil Du gaa uden for et Øjeblik?«

»Det kan jeg gerne,« svarede Skærveslageren og fulgte med Defarge ud paa Gangen og hen til Trappen. Dær satte han sig paa dens øverste Trin og saae Defarge gaa tilbage og ind i Tagkammeret.

»Hvad siger Du Jacques?« sagde den ene af de tre Mænd, som nu havde rejst sig og stod og hviskede med hinanden. »Skal de paa Listen?«

»Ja — som dømte til Undergang og Tilintetgørelse!« svarede Defarge.

»Storartet!« hvæsede Manden med det umættelige Blik.

»Slottet og hele Slægten?« spurgte den første.

»Reden og hele Ynglen, — Udryddelse!«

»Storartet!« gentog den graadige Mand i Henrykkelse og begyndte at gnave paa en ny Finger.

»Kan der ikke ske nogen Misforstaaelse ved den Maade vi fører vore Lister paa?« spurgte Jacques Nr. 2 Defarge. »De er jo sikre nok, ti ingen andre er i Stand til at udtyde dem, — men vil vi altid være i Stand til at huske Ciffernøglen, — eller rettere sagt, vil hun altid være i Stand til at huske den?«

»Jacques,« sagde Defarge og rettede sig. »Hvis Madame, min Kone paatog sig at føre Listen i sit Hoved alene, vilde der ikke gaa et Navn tabt, — ikke en Stavelse af et Navn. Nu strikker hun det ind i sine egne Masker og med de aftalte Tegn, og I kan stole paa, at den Dag vil aldrig komme, da hun ikke skulde være i Stand til at tyde den Skrift. Det vil være lettere for hvilken som helst af de Kæltringer at slette sig selv ud af de Levendes Tal end at faa sit Navn slettet af Madame Defarges strikkede Liste.«

Man hørte en mumlende Lyd af Bifald og Tilslutning.

»Skal den Bondeknold ikke snart sendes hjem?« spurgte den Graadige. »Er han ikke enfoldig og derfor farlig?«

»Han veed intet — i alt Fald ikke mere, end nok til at bringe sig selv i Galgen. Han bliver her foreløbig, indtil jeg faar sat ham paa Sporet. Han vil gerne se den fine Verden, — Kongen, Dronningen og Hoffet. Han skal faa dem at se paa Søndag, og saa kan han gaa.«

»Hvad?« den Graadige var ved at stirre sig Øjnene ud af Hovedet af Forbavselse. »Er det gode Tegn, at han vil se. . .?«

»Jacques!« afbrød Defarge ham. »Vil Du have en god Kat ud af en Killing, saa lad den i Tide se Musene danse. Saa bliver den des mere ivrig, naar Du slipper den løs!«

Der blev ikke talt mere. Skærveslageren, der var ved at falde i Søvn paa Trappen, blev anmodet om at komme ind og lægge sig paa Halmmadratsen. Det lod han sig ikke sige to Gange, og et Øjeblik efter laa han i dyb Søvn.

For en sølle Djævel ude fra Landet var Defarges Vinknejpe et herligt Kvarter, og han vilde have følt sig yderst vel ved sit nye Liv, om han ikke stadig havde været knuget af en hemmelighedsfuld Rædsel for Madame Defarge. Madame sad dær bag sin Disk Dagen lang, saa ganske øjensynligt uden at vide det mindste om ham og saa bestemt opsat paa at lade, som om hans Tilstedeværelse i Huset ikke stod i Forbindelse med noget som helst mellem Himmel og Jord, at han rystede i sine Træsko, hvergang hendes Blik strejfede ham. Han var fast overbevist om, at det var umuligt at forudse, hvad samme Dame kunde finde paa at forlange af ham i næste Øjeblik. Og han var ikke mindre overtydet om, at om den Tanke skulde opstaa i hendes pragtfuldt smykkede Hoved, at beskylde ham for at have slaaet sin Fader ihjel, vilde hun ikke hælme før hun havde faaet ham baade dømt og hængt.

Skærveslageren var derfor, da Søndagen kom, aldeles ikke henrykt — til Trods for at han paastod at være det — over at

se, at Madame gjorde klar til at følges med Monsieur og ham selv ud til Versailles. Det var ligeledes meget ubehageligt at have Madame med paa Omnibussen, hele Tiden med sit Strikketøj; det var ligeledes meget ubehageligt at have Madame med i Menneskemængden om Eftermiddagen, stadig strikkende, mens dens hun og de alle sammen stod og ventede paa at se Kongen og Dronningen og Hoffet køre forbi.

»De er nok ikke doven af Dem,« sagde en ved Siden af.

»Nej,« svarede Madame Defarge, »men jeg har ogsaa meget at gøre.«

»Hvad strikker De, Madame?«

»Jeg strikker paa saa mange Ting!«

»For Eksempel?«

»For Eksempel Ligtøj!« svarede Madame rolig.

Manden trak sig lidt tilbage, saa snart han var i Stand dertil, og Skærveslageren viftede sig i Ansigtet med sin blaa Hue, Luften forekom ham saa tung og trykkende. Men nu kom den tykho'dede Konge og den smuktho'dede Dronning kørende i Guldkaret med hele derés Hof i glimrende Følge, — en straalende Række af fine, leende Damer og Herrer i Silke og Fløjl og Guld og Diamanter. Der var Pragt og Glans, og de pudrede og malede Ansigter var smukke nok i deres Hovmod og Storagtighed, — Skærveslageren var lige ved at gaa ud af sit gode Skind ved at se paa al den Herlighed. Han raabte: Kongen længe leve! Dronningen længe leve! og de allesammen længe leve! og brølede Hurra, som om han aldrig i sine Dage havde hørt Navnet Jacques 1, Jacques 2 og Jacques-Gud-veed-hvormange. Og saa saae han de kongelige Haver og Slotsgaardene og Terrasserne og Springvand og Græsplæner og mer' Konge og Dronning og mer' Hof og mer' Finhed og Fornemhed og mer' Længe-leve! over det hele, og til sidst tudbrølede han af bare Henrykkelse og Rørelse. Og hele Tiden holdt Defarge ham fast i Armen, som for at holde ham fra at styrte løs paa Genstandene for hans kortvarige Tilbedelse og rive dem i Smaastykker.

»Bravo!« sagde Defarge og klappede ham beskyttende paa Skulderen, da det hele var forbi. »Bravo, Du er en flink Fyr!«

Skærveslageren kom lidt efter lidt til sig selv igen. Men nu blev han bange for, at han havde gjort Dumheder. — Dog nej!

»Du er netop af vore Folk,« hviskede Defarge ham i Øret. »Du faar de Taaber til at trø, at det vil vare i al Evighed. Saa bliver de saa meget mere overmodige, og des før faar vi en Ende paa det.«

»Ej!« raabte Skærveslageren eftertænksom. »Det kan der være noget i!«

»De Taaber aner intet. De veed ikke andet, end at Du og andre godt Folk raaber Hurra og længe leve, som Du raabte nu. Og de vil dog hellere stoppe Munden paa dig og paa hundrede af dine Lige, end paa een af deres Heste eller Hunde. Men lad dem bare høre jert Hurra og jert Længe leve en Tid endnu, — lul dem bare til Ro!«

Madame Defarge saae overlegent paa Skærveslageren og nikkede bekræftende.

»Han brøler og hyler nok for et godt Ord, saa snart han ser noget med Farver og Spektakel!« sagde hun.

»Det tror jeg nok, jeg gør, Madame, som nu i Dag f. Eks.«

»Hvis man viste ham en Mængde Dukker og gav ham Lov til at rive dem itu og flaa Tøjet af dem og selv beholde Kludene, saa tog han vel de fineste og dyreste først?«

»Det gjorde jeg vist, Madame!«

»Og hvis man viste ham en Flok Fugle, som ikke kunde flyve, og gav ham Lov til at plukke Fjedrene af og selv beholde dem, saa gik han vist først løs paa de Fugle, der havde de fineste Fjer?«

»Selvfølgelig, Madame!«

»I Dag har han set baade Dukkerne og Fuglene,« sagde Madame med et Hovedkast i den Retning, hvor Kongen og Dronningen med deres glimrende Følge sidst havde været at se. »Gaa nu hjem!«

Hendes Fader sad tavs. Han saae ned mod Gulvet . . . .

16. KAPITEL: DER STRIKKES VIDERE.

Madame Defarge og Monsieur hendes Ægtemage vendte endrægteligen tilbage til deres Hjem i St. Antoine, medens en blaahuet Plet langsomt bevægede sig frem ad Stien ved Siden af Landevejen, Mil efter Mil gennem Støvet og Mørket i Retning af Hr. Markiens Slot. Slottet og Hytten, Stenhovederne paa Muren og Fyren, som hang og dinglede i Galgen, den blodrøde Plet paa Stengulvet og det klare Vand i Kildevældet, — Tusinde Tønder Land, — en hel Provins af det franske Rige, — ja Frankrig selv laa under Nathimmelen, sammensluttet i en haarfin Stribe. Saaledes hviler den hele Jord med al dens Storhed og al dens Lidenhed i een funklende Stjerne. Og ligesom menneskelig Viden formaar at sønderlemme Lysstraalen og analysere den, bestemme de Stoffer, den er sammensat af, saaledes formaar en højere Intelligens i vor Jordklodes svage Genskær at læse hver Tanke og hver Handling, hver Dyd og hver Last i hver eneste Sjæl, der lever paa denne vor Jord.

I deres tunge Køretøj naaede Ægteparret Defarge ved Stjerneskin ind til Forstadens Port. De gjorde Holdt ved Vagten som sædvanlig, Lygter kom frem som sædvanlig og som sædvanlig blev der spurgt ud og eksamineret. Monsieur steg ned af Vognen; han kendte et Par af de vagthavende Soldater og en af Politibetjentene. Den sidste var hans gode Ven, og de omfavnede hinanden med stor Hjærtelighed.

»Hvad fortalte Jaques-Betjent dig?« spurgte Madame sin Husbond, da de inden for Porten var staaet af og gennem Gadens Mudder og Dynd vandrede hjemad til Fods.

»Denne Gang var det ikke meget, men hvad han vidste, fik jeg at vide. Der er tildelt vort Kvarter en ny Spion. Maaske faar vi flere paa Halsen, men han havde kun nys om denne ene.«

»Godt!« Madame trak sine Øjenbryn i Vejret med rolig Forretningsmine. »Han skal komme paa Listen. Hvad hedder han?«

»Det er en Englænder. Han hedder Barsad.«

Defarge udtalte Navnet paa Fransk, men saa tydeligt og klart, som om han havde faaet det bogstaveret.

»Englænder, saa meget desbedre! Fornavn?«

»John.«

»John Barsad,« sagde Madame og gentog Navnet endnu en Gang halvt for sig selv. »Veed man, hvordan han ser ud?«

»Omtrent fyrretyve Aar gammel. Maaler paa det nærmeste fem Fod og ni Tommer. Sort Haar, sortsmudset, ganske køn Fyr. Brune Øjne, langt, smalt Ansigt. Krum Næse, som er lidt skæv til venstre. Skummelt Blik.«

»Se, det kalder jeg et Portræt!« sagde Madame og lo. »Han skal komme paa Listen i Morgen den Dag.«

De kom først til deres Hjem, da Midnatsklokken havde slaaet og Vinstuen var lukket. Madame Defarge indtog øjeblikkelig sin gamle Plads bag Disken, talte de Penge, der var kommet ind under hendes Fraværelse, saae efter Flaskebeholdningen, løb Posterne i Regnskabsbogen igennem, førte selv et Par Poster ind, holdt skarpt Øje med Kyperen, medens han satte Stole og Bænke op paa Bordene og sendte ham sluttelig i Seng. Saa rystede hun for anden Gang Spølkummens Indhold af Smaapenge ud paa Disken og gav sig til at binde de enkelte Møntsorter hver for sig ind i en Kæde af Knuder paa sit Lommetørklæde for at gemme dem sikkert for Natten. Og alt imens vandrede Defarge op og ned med sin Pibe i Munden og med et beundrende Blik paa sin Ægtemage; men han blandede sig ikke et Øjeblik i, hvad hun tog sig for. Og omtrent paa samme Maade gik han — hvad Forretningerne og de huslige Forhold angik — op og ned hele Livet igennem.

Det var en lummer Nat, og Luften inde i Vinknejpen, tæt lukket som den var og midt i St. Antoines stinkende Gader, var ikke særlig god. Monsieur Defarge kunde ellers taale en Del i den Retning; men den Vin, han havde paa Lager, havde i Aften en langt stærkere Lugt, end man skulde tro muligt efter

dens noget vandede Smag, og det samme var Tilfældet med den gamle Rom og Cognakken og Anisbrændevinen. Han viftede den stærkt blandede Duft bort fra sin Næse, idet han lagde sin udrøgede Pibe bort.

»Du er træt i Aften, min Ven,« sagde Madame og saae op, medens hun stadig slog Knude paa Knude. »Her lugter ikke værre end ellers.«

»Jeg er lidt træt,« indrømmede hendes Husbond.

»Og lidt ked af det tillige,« vedblev Madame, der om hun saa havde aldrig saa meget at passe paa, altid havde et Blik eller to til overs for ham. »Aa, de Mænd, de Mænd!«

»Men min kære . . .« tog Defarge fat.

»Ja vel, min kære!« afbrød Madame ham med et bestemt Nik, »Du er i daarligt Humør i Aften, min kære.«

»Jå, jeg er,« svarede Defarge, som om Ordene blev vredet ud af ham. »Det er længe at vente!«

»Naar falder Ventetiden ikke lang?« spurgte hans Hustru. »Hævn og Gengældelse er altid længe under Vejs, men de kommer!«

»Et Lyn kommer hurtigt nok og dræber sin Mand.«

»Men hvor lang Tid tager det at fremstille Lynet? — Svar mig paa det.«

Defarge gav et Kast med Hovedet, som om han vilde sige, at det kunde der være noget i.

»Det tager ikke lang Tid for et Jordskælv at sluge en By, — godt, men hvor lang Tid tager det at forberede Jordskælvet?«

»Kanske længe nok,« indrømmede Defarge.

»Men naar det er rede, kommer det i et Nu og knuser alt, hvad der er paa dets Vej. Indtil da er det under Forberedelse, uophørligt under Forberedelse, usynligt og uhørligt under Forberedelse. Det maa være dig en Trøst.«

Med et Glimt i sit Øje, som om hun snørede Halsen sammen paa en Fjende, trak hun en Knude sammen paa Lommetørklædet.

»Jeg siger dig,« sagde Madame og strakte overbevisende sin højre Haand ud, »at det er paa Vejen, det kommer stadig nærmere, om end det gaar langsomt. Se dig om og tænk paa, hvordan Folket, Folket som vi kender det, lever, tænk paa, hvorledes Raseriet og Trodsen vokser i det, for hver Time der gaar. — Kan det blive ved at gaa saadan? — Du er næsten morsom!«

»Du er en storartet Kvinde.« Defarge stod foran hende med bøjet Hoved og Hænderne paa Ryggen som en lærvillig og opmærksom Skoledreng foran sin Lærer. »Alt det tvivler jeg ikke om, — men det har varet længe, — og det er muligt, det er Du heller ikke blind for, det er muligt, at det slet ikke kommer i vor Levetid.«

»Naa, — og hvad saa?« Madame trak atter en Knude til, som om hun kvalte en Fjende.

»Ja, — saa oplever vi ikke Sejren,« svarede Defarge med en Skuldertrækning, som kunde tages baade for en Beklagelse og en Beden-om-Forladelse.

»Vi oplever den maaske ikke, men vi har vor Del i den saa godt som nogen,« sagde Madame og strakte energisk Haanden ud. »Intet af hvad vi gør, er gjort forgæves, og jeg er sikker paa, at vi skal opleve Sejrens Dag. Men selv om jeg vidste, at det ikke skulde ske, selv om jeg vidste det med Sikkerhed — vis mig blot en Aristokrats Hals, og jeg skulde. . .«

Her holdt Madame ind og trak med sammenbidte Tænder en tredie Knude til, — en frygtelig Knude.

»Stop!« udbrød Defarge, der blev rød i Hovedet, som om han var bleven beskyldt for Feighed. »Jeg er heller ikke bange af mig!«

»Nej, — men det er din Svaghed, at Du somme Tider har Trang til at have noget at tage og føle paa for at holde Energien oppe. Naar Tiden kommer, saa slip Vilddyrene løs, — men vent til Øjeblikket er der, hold dem godt lænkede til da, uden at nogen ser dem, uden at nogen aner, at de er der, blot parat til at slippe dem løs.«

Madame afsluttede sine gode Raad ved at slaa i Disken med sin Pengekæde, som om hun vilde slaa Hjærnen ind paa den. Saa stak hun den, — vægtig som den var — under Armen med ophøjet Ro og lod falde et Ord om, at nu var det nok Sengetid.

Den næste Middag sad den fortræffelige Dame atter paa sin Plads i Drikkestuen, flittig med sit Strikketøj som sædvanlig. Der laa en Rose foran hende paa Disken; hendes Blik strejfede den af og til, men hendes Tanker var som sædvanlig andetsteds henne. Der var ikke mange Gæster i Stuen; det var en hed, lummer Dag, og Fluerne, som nysgerrige og eventyrlystne gik paa Opdagelsesrejser og udforskede alle de klæbrige Glas i Madames Nærhed, faldt i Mængde døde ned paa Bunden. Hvilket dog ikke i mindste Maade lod til at anfægte de andre Fluer, der var ude at røre sig lidt, og som meget koldblodigt saae paa de Døde og Døende, som om de selv havde været Elefanter eller Skabninger af en ganske anden Slags, indtil det gik dem selv paa samme Maade. Fluer kan være saa mærkværdig letsindige, — maaske de fine Herrer og Damer ved Hoffet ikke var en Smule bedre end Fluerne paa denne solvarme Dag.

Der kom en ind ad Døren. Skyggen af ham faldt hen over Madame, og hun kunde mærke paa sig selv, at det var en Fremmed. Hun lagde Strikketøjet fra sig og stak Rosen fast i sit Haar, før hun tog den nye Mand i Øjesyn.

Det var underligt. I samme Øjeblik Madame tog Rosen, holdt alle Gæsterne op at snakke, rejste sig lidt efter lidt og gik deres Vej.

»God Dag, Madame,« sagde den nye Mand.

»God Dag, Monsieur.« sagde Madame højt, men i sit stille Sind føjede hun til: God Dag min Ven paa fyrre omtrent, fem Fod og ni Tommer høj, min sorthaarede, sortsmudsede, sortøjede Ven med det lange, smalle Ansigt og den krumme Næse skæv til venstre, — ja, Du ser skummel ud. God Dag min Ven hel og holden.

»Jeg vilde gerne have et lille Glas Kognac, — gammel Kognac, — og et Glas koldt Vand.«

Madame skænkede, høflig og opmærksom, op for ham.

»Storartet Kognac, — ah!«

Madame havde aldrig før hørt saadanne Lovord over sin Kognac og kendte dens Historie for godt til at tage dem for gode Varer. Hun erklærede sig imidlertid for højlig smigret paa sin Kognacs Vegne og tog atter fat paa sit Strikketøj. Den fremmede fulgte et Øjeblik med Opmærksomhed hendes Fingre og saae sig rundt i Stuen.

»De har nok megen Øvelse i at strikke, Madame,« sagde han.

»Aa ja, — nogen Øvelse har jeg.«

»Det er et nydeligt Mønster.«

»Finder De?« spurgte Madame med et Smil.

»Et udmærket smukt Mønster; hvad er det De strikker?«

»Det er Tidsfordriv,« sagde Madame og saae paa ham stadig smilende og med stadig flittige Fingre.

»Men det kan dog vel bruges?«

»Maaske og maaske ikke. En skønne Dag kan jeg maaske faa Brug for det, — og hvis det sker,« Madame trak Vejret dybt og nikkede koket, — et underlig alvorligt Koketteri var det, »hvis det sker, vil jeg gøre den Brug af det, jeg formaar.«

St. Antoine havde aabenbart ikke nogen Sans for Roser den Dag, — i alt Fald ikke for Roser paa Madame Defarges Hoved. Alle, som kom ind for at faa sig et Glas eller to, gav sig til at kigge rundt i Stuen, naar de saae den Rose, som om de søgte nogen i Stedet for at bestille sig et Glas, og gik igen. De Gæster, som havde siddet der, da den Fremmede kom ind, var alle gaaet. Spionen havde haft sine Øjne med sig hele Tiden, men havde ikke kunnet opdage noget Tegn. De forsvandt alle saa naturligt, saa kuede af Fattigdommens Tryk, daskende og drivende af.

»John Engelskmand,« tænkte Madame, der strikkede den ene Omgang efter den anden uden et Øjeblik at gaa i Staa »Bliv

staaende dær et Øjeblik endnu, og jeg skal strikke »Barsad« ind paa min Liste, før Du gaar herfra.«

»De er gift, Madame?«

»Det er jeg.«

»Børn?«

»Nej!«

»Og det gaar nok smaat med Forretningen?«

»Meget smaat, Folk er saa fattige her.«

»Aa — det stakkels ulykkelige Folk, — saa forpint, som De siger. . . .«

»Om Forladelse — som De siger, min Herre,« gentog Madame og rettede ham, idet hun med stor Fingerfærdighed strikkede noget ind i hans Navn, der ikke varslede ham noget godt.

»Aa, De maa undskylde mig, men jeg tror virkelig ogsaa, at det var mig, der sagde det, — men De tænker det naturligvis.«

»Jeg tænker det, siger De?« Madame talte højt og bestemt. »Nej, min Mand og jeg har saa meget at gøre med at holde Forretningen gaaende, at vi ikke har Tid til saadan noget som at tænke. Alt, hvad vi har at tænke paa, er, hvordan vi skal tjene til det daglige Brød. Det giver os Hovedbrud nok fra Morgen til Aften, og vi giver os ikke af med at tænke for andre.«

Spionen, som var kommet for at finde et eller andet Spor eller et eller andet, han kunde lave et Spor af, tog sig vel i Agt for at forraade med sine Ansigtstræk, hvor lidet Udbytte han havde faaet. Han blev staaende og lænede sig med en Slags fortrolig Opmærksomhed til Madames Disk og nippede af og til af sit Glas.

»Det var en sørgelig Historie, den med Gaspards Henrettelse, — grumme sørgelig, — den sølle Djævel!« og han rystede med stor Medlidenhed paa sit Hoved.

»Nej veed De!« sagde Madame rolig henkastende, »Folk der bruger Kniv paa den Maade, kommer altid selv til at bøde for det. Han vidste, hvad den Fornøjelse kostede, — og nu har han betalt.«

»Jeg tror, der er megen Forbitrelse her ude i Anledning af den Historie, stor Vrede og Harme, — mellem os, forstaar De?«

Spionen havde sænket Stemmen. Den lød saa indsmigrende, den ligefrem opfordrede til Fortrolighed, og i hans onde Ansigt var der et saadant Udtryk af revolutionær Modtagelighed.

»Er der det?« svarede Madame ligegyldig.

»Ja — er der ikke?«

»Der er min Mand!« sagde Madame.

Da Vinstuens Herre og Ejermand traadte ind, lettede Spionen paa sin Hat og sagde med sit mest vindende Smil:

»God Dag, Jacques!«

Defarge standsede øjeblikkelig sin Gang og saae vist paa ham.

»God Dag, Jacques!« gentog Spionen. Men hans Mine var ikke saa sikker og hans Smil ikke saa straalende som før.

»De maa tage fejl af mig og en anden, Monsieur,« sagde Værten. »Jeg hedder ikke Jacques, — mit Navn er Defarge, Ernst Defarge.«

»Det kommer vel ud paa et,« sagde Spionen med paatagen Flothed. »God Dag!«

»God Dag igen!« sagde Defarge tørt.

»Jeg stod netop og talte med Deres Kone om den stakkels Gaspard. Folk her er nok meget forbitrede over, at han ikke blev benaadet, — og det er jo ganske naturligt, — hvem kan vel undgaa at føle Medlidenhed med den Stakkel?«

»Det kender jeg ikke noget til,« sagde Defarge og rystede paa Hovedet. »Der er ingen, der har talt til mig om Forbitrelse eller Medlidenhed.«

Og dermed gik han ind og stillede sig ved Siden af sin Kone, medens han saae ud over Disken som over en Barrikade paa deres fælles Modstander, hvem de bægge heller end gerne havde skudt ned paa Stedet.

Spionen kendte sin Haandtering. Han blev staaende og lod som ingen Ting, drak sin Kognac ud, tog en Slurk koldt Vand dertil og bad om et nyt Glas Kognac. Madame skænkede op, tog fat paa Strikketøjet igen og nynnede lidt af en Melodi.

»De synes at være godt kendt herude i St. Antoine,« sagde Defarge, »bedre end jeg, skulde jeg næsten tro.«

»Ingenlunde, — ingenlunde, men jeg haaber, at blive godt kendt her ude. Jeg har — tør jeg sige, — en ganske overordentlig Interesse for den stakkels, ulykkelige Befolkning her ude.«

»Har De det?« mumlede Defarge.

»Medens jeg stod og talte med Deres Kone, kom jeg til at tænke paa, at jeg kan glæde mig over, at vi har fælles Bekendte, Monsieur Defarge.«

»Saa?« svarede Defarge ligegyldig.

»Det har vi rigtignok. Da Dr. Manette blev løsladt, var det Dem, hans gamle Tjener, der tog sig af ham. Han blev udleveret til Dem, — De kan se, jeg veed god Besked.«

»Det lader til det!« svarede Defarge, hvem hans stadig strikkende Kone ved et lille tilfældigt Puf med Albuen havde raadet til at svare bekræftende, men i al Korthed.

»Og det var ogsaa til Dem, hans Datter henvendte sig, da hun kom herover for at hente ham, i Selskab med en lille, sirlig Herre i brunt, — hvad er det nu han hedder, — han er hos Tellsons & Co. — Lorry hedder han, Hr. Lorry.«

»Det er rigtigt nok!« sagde Defarge.

»Er det nu ikke morsomt at tænke paa! Jeg kender Dr. Manette og hans Datter i England.«

»Saa?«

»Men De maa vel høre fra dem af og til?«

»Nej,« svarede Defarge.

»Nej,« sagde Madame og holdt paa en Gang op med at strikke og med at nynne. »Vi hører aldrig fra dem mere.

Vi fik Brev, at de var kommet godt og lykkeligt derover; derefter fik vi et eller maaske et Par Breve endnu, og saa er vi hver gaaet sine Veje og har nu slet ingen Forbindelse med hinanden.«

»Ja, saadan gaar det jo gerne her i Verden. Den unge Dame skal for Resten snart giftes.«

»Skal snart giftes?« udbrød Madame. »Hun var køn nok til at være bleven gift for længe siden. I er meget kolde af jer, I Englændere.«

»Saa De veed, at jeg er Englænder?«

»De taler med engelsk Tunge,« svarede Madame. »Og er Tungen engelsk, tænker jeg ogsaa, Manden er det.«

Det skulde aabenbart ikke være en Behagelighed. Han lod imidlertid, som det var, og lo imødekommende, nippede til sit Glas og fortsatte:

»Ja, Frk. Manette skal snart have Bryllup, ikke med en Englænder, men med en Landsmand af sig. Vi snakkede før om den stakkels Gaspard, — ja det var nu en skrækkelig Historie, — men er det nu ikke underligt, hun skal netop giftes med en Brodersøn af Hr. Markien, for hvis Skyld den stakkels Gaspard kom saa højt til Vejrs, — med andre Ord med den nuværende Marki. Men i England er han ikke Marki, dær lever han under et paataget Navn som Hr. Charles Darnay. Hans Moders Familienavn var d'Aulnais.«

Madame Defarge strikkede rolig videre. Men paa hendes Mand gjorde Nyheden øjensynligt Indtryk. Selv om han gav sig til at slaa Ild for at tænde sin Pibe, kunde han dog ikke skjule sin Uro, og hans Hænder rystede. Spionen havde ikke været den Mand, han var, om han ikke havde bidt Mærke i det.

Og derpaa betalte Hr. Barsad sin Fortæring. Han havde i alt Fald faaet een Træffer, — hvad Værdi den havde, maatte Tiden vise — men der kom ingen nye Gæster ind, der mulig kunde have hjulpet ham til en til. Saa bød han Farvel, haa-

bede at have den Fornøjelse at se Monsieur og Madame en anden Gang og gik.

»Er det muligt!« sagde Defarge sagte, medens han stod ved Siden af sin Kone og smøgede sin Pibe. »Kan det være sandt?«

»Da det var ham, der sagde det, er det rimeligvis ikke sandt, men umuligt er det jo ikke.«

»Hvis det er . . .« Defarge gik pludselig i Staa.

»Hvis det er?« gentog hans Kone.

». . . og hvis det bryder løs, i vor Levetid, og vi kan haabe at opleve Hævnens Dag, vil jeg for hendes Skyld haabe, at Skæbnen vil holde hendes Mand borte fra Frankrigs Jord.«

»Hendes Mands Skæbne,« sagde Madame med sin sædvanlige Ro, »vil føre ham derhen, hvor han skal føres hen og til den Død, som han skal dø, der er ikke noget at gøre ved det.«

»Men er det dog ikke et mærkeligt Træf,« Defarge vilde gerne have sin Kone til at indrømme det, »at med al vor Hengivenhed for hendes Fader og hende, maa Du dog føre hendes Mands Navn ind paa din Liste over de Dømte i samme Øjeblik som og lige ved Siden af den Slyngels, som nys gik bort!«

»Der vil ske mærkeligere Ting end det, naar Tiden kommer. Men jeg har dem bægge nu,« Madames Fingre gik et Øjeblik med større Energi end ellers, »de er bægge kommet paa min Liste for deres Gerninger. Og det er nok for mig.«

Hun rullede sit Strikketøj sammen og tog Rosen ud af sit Hovedklæde. Og hvad enten nu St. Antoine havde en umiddelbar Fornemmelse af, at den anstødelige Prydelse var borte, eller St. Antoine havde ventet paa, at den skulde forsvinde, — nok er det, St. Antoine tog lidt efter lidt Mod til sig og begyndte atter at se indenfor, og snart havde Vinknejpen paa ny sit sædvanlige Udseende.

Om Aftenen, den Tid fremfor alle paa hvilken St. Antoine

plejede at lufte sig og komme frem og sidde paa Dørtærskler, paa Trappestenene, i Vindueskarmene og paa Hjørnerne af de skidne Gader, kom Madame som sædvanlig ogsaa ud med sit Strikketøj. Og som sædvanlig gik hun fra den ene Klynge Mennesker til den anden, fra det ene Hus til det andet. Hun gik, som havde hun en Mission at udrette, og mange andre Kvinder gik som hun, — Verden maa ønske aldrig mere at udklække saadanne Missionærer, — og alle strikkede de. Det mekaniske Arbejde var en Slags mekanisk Erstatning for Mad og Drikke. Hænderne bevægede sig paa Kæbernes og Synkeredskabernes Vegne, — havde de ikke kunnet røre de knoklede Fingre, vilde Sulten have grebet dem skarpere endnu.

Men med de rappe Fingre løb Øjnene rundt og Tankerne vankede vide. Og rappere blev Fingrene og mere spillende blev Øjnene og videre fløj Tankerne hos de smaa Grupper af strikkende Kvinder, efterhaanden som Madame Defarge var gaaet dem forbi og havde sagt et Par Ord i det samme.

»En storslaaet Kvinde,« mumlede hendes Husbond, medens han smøgende sin Pibe stod i Døren til Vinknejpen, »en stærk Kvinde og en storslaaet Kvinde, — en frygtelig Kvinde!«

Mørket sænkede sig rundt omkring, medens Kvinderne sad i deres Døre, stadig strikkende, uophørligt strikkende. Aftenklokkerne begyndte at ringe; i det fjerne hørte man Trommerne gaa, — det var Retraiten fra Livgardens Kaserne. Natten kastede sit Mørke over dem. Og lige saa uafvendeligt begyndte en anden Nat at bryde frem; da alle de Kirkeklokker, som nu ringede saa fredelig i Kirketaarnene over al Frankrigs Land, skulde blive støbt om til drønende Kanoner; da Trommerne skulde blive rørt for at overdøve en svag Stemme, som endnu i dette Øjeblik kunde byde med Magt og Vælde over Menneskers Frihed, over Menneskers Liv; da alt skulde vakle og styrte sammen og begrave alt, — ogsaa St. Antoines Kvinder, som sad dær og strikkede og strikkede. Men

op paa Ruinerne af det, der havde været, skulde der rejse sig en ny Bygning, en Bygning hvis Lige aldrig før var set. Og omkring den skulde man finde St. Antoines Kvinder igen, strikkende, stadig strikkende, medens de holdt Tal paa de Menneskehoveder, der faldt og faldt og faldt.

---

17. KAPITEL. EN AFTEN.

Solen var aldrig gaaet ned med saa vidunderlig en Pragt, som hin Aften, da Doktoren og hans Datter sad under Platantræet i Gaarden til det stille Hjørne. Og aldrig havde Maanen hævet sig over det store London med saa mild en Straaleglans som denne samme Aften, da den fandt dem, stadig siddende under Platanen, og skinnede ned paa dem gennem Træets Løv.

Dagen efter skulde Lucie have Bryllup, og denne sidste Aften havde hun besluttet at tilbringe alene sammen med sin Fader under Platanen.

»Der er ikke noget, Du er ked af, Fader?«

»Nej, mit Barn, intet, — jeg er glad og tilfreds.«

De havde siddet lang Tid uden at tale synderligt. Hun havde, medens det var lyst nok dertil, hverken beskæftiget sig med sit Haandarbejde eller læst højt for ham, som hun ellers havde gjort saa mangen Aften; men i Aften var alt anderledes end ellers.

»Jeg har aldrig følt mig saa lykkelig som i Aften, — men kunde jeg ikke vedblive at leve sammen med dig, skulde mit Bryllup medføre en Skilsmisse mellem os, blot fjerne os saa meget fra hinanden som Bredden af denne Gade, vilde jeg føle mig som den ulykkeligste, som den mest brødefulde af alle Skabninger. Selv under disse Omstændigheder . . .«

Selv under disse Omstændigheder formaaede hun ikke at beherske sin Stemme. Hun slyngede sine Arme om hans

Hals i det tungsindige Maaneskin og lagde sit Hoved paa hans Skulder.

»Om jeg kun kunde være vis paa, at Du veed, Du kære, kære Fader, at hverken min Kærlighed til Charles eller mine nye Pligter og nye Forhold kan bringe den mindste Forandring ind imellem dig og mig. Jeg veed det er umuligt, men veed Du det?«

»Jeg veed det, mit Barn, jeg er overbevist derom.« Dr. Manettes Stemme lød med en Fasthed, den næppe kunde have haft, om ej han havde talt ud af sit Hjærtes Overbevisning. Han kyssede hende ømt og vedblev: »Og dit Brylup gør Fremtiden lysere for mig, end den ellers vilde kunne være blevet, lysere end Fortiden nogen Sinde har været!«

»Om jeg blot turde haabe det! Hvis jeg aldrig havde seet Charles Darnay, vilde min Lykke her hos dig alene have været fuldkommen.«

Dr. Manette smilede ved denne Tilstaaelse. »Nu mit Barn, Du saae ham og det var Charles, og havde det ikke været ham, var det blevet en anden. Og var det ikke blevet en anden, vilde jeg have været Skyld deri, og saa vilde den mørke Fortid have kastet sin Skygge ikke blot paa mig, men ogsaa paa dig.«

Det var første Gang efter Scenen i Retssalen, hun hørte ham hentyde til hans Lidelsesaar. Det gjorde straks et stærkt Indtryk paa hende, og hun erindrede det længe efter.

»Se,« sagde Doktoren fra Beauvais og pegede op mod Maanen. »Jeg har set paa den fra mit Fængselsvindue, uagtet jeg ikke kunde taale dens Lys. Jeg har set paa den, uagtet det var mig en saadan Lidelse at tænke paa, at den skinnede ned til dem, jeg havde mistet, at jeg til sidst i min Fortvivlelse løb Panden imod Muren. Og jeg har set paa den i en saadan Tilstand af Sløvhed og Følesløshed, at jeg kun har tænkt paa at regne ud, hvor mange vandrette Linier, af Bredde som Jærnstængerne i mit Vindue, jeg kunde trække over Fuld-

maanen og hvor mange lodrette.« Og underlig indadvendt og grublende føjede han til: »Der gik tyve paa hver Led, erindrer jeg, men den tyvende kneb det med at faa ind.«

Den selvsamme Gysen, der greb hende ved at høre ham i Tankerne vende tilbage til Fortiden, blev stærkere, jo længere han dvælede i Erindringen. Men der var intet i hans Væsen, som egentlig ængstede hende. Han syntes kun at sammenligne sin nuværende lykkelige Tilværelse med Trængler, som var overstaaet.

»Tusinde Gange har jeg set paa den, medens mine Tanker har drejet sig om det ufødte Barn, som jeg var bleven reven bort fra. Var det kommet levende til Verden, eller havde dets stakkels Moders Sorg og Angst dræbt det i Moders Liv? Var det en Søn, som maaske en Gang vilde hævne sin Fader? — der var en Tid, hvor Tanken om Hævn næsten ikke var til at holde ud — eller var det en lille Pige, som engang vilde vokse op og modnes til Kvinde?«

Hun trykkede sig fastere ind til ham og kyssede hans Haand.

»Lucie, naar jeg i Aften genkalder mig disse Tanker fra Fortiden, er det kun, fordi jeg i Aften føler, hvor meget jeg holder af dig, — det er mere, end jeg kan sige med Ord. Men jeg takker Gud for min Lykke, — for min store, store Lykke.«

Han omfavnede hende og bad en stille Bøn over hendes Hoved. Saaledes stod de lidt og gik saa indenfor.

Der var ikke bedt andre med til Bryllupet end Hr. Lorry, ja ikke en Gang en Brudepige! Den Rolle maatte den mandhaftige Jomfru Pross tage sig paa. Bryllupet kom ikke til at gøre den mindste Forandring i deres Arrangement. De havde blot selv taget Værelserne ovenpaa i Brug, — de Værelser den usynlige, skjulte Logerende havde haft, og dermed var alle tilfredse.

Dr. Manette var livlig og oprømt ved Bordet. De var kun

Nu var det lille Jerrys Tur med bankende Hjærte at snige sig op til Gitterporten. (Se Side 183.)

tre til Bords, og Pross var den tredie. Doktoren var ked af, at gammel Skik forbød Charles Darnay at være med, og drak hans Skaal af fuldt Hjærte.

Og saa kom da Øjeblikket, da han skulde sige Lucie Godnat og de skulde gaa hver til sit. Men ud paa Natten, i en af dens sidste, stille Timer, listede Lucie sig neden under og stjal sig ind i hans Stue, — paa Forhaand ikke fri for Frygt og bange Anelser.

Men alt var roligt. Skomagerbænken stod i sin Krog; hendes Fader laa og sov med sit hvide Haar bølgende ud over Puden og med sine Hænder fredeligt paa Tæppet. Hun satte Lyset fra sig, gik sagte hen til hans Seng og trykkede et Kys paa hans Læber. Og bøjet frem over ham, betragtede hun ham længe.

Fængselstidens haarde Strøm havde skaaret dybe Furer i hans smukke Ansigt, men han jævnede dem med en saa stærk Energi, at han, selv i sin Søvn, var Herre over sit Ansigtsudtryk. Et mærkeligere Hoved end dette, i dets stille, aarvaagne og villiestærke Kamp mod en usynlig Fjende, lod sig ikke finde denne Nat i Søvnens vidtstrakte Rige.

Hun lagde forsigtig sin Haand paa hans Bryst og opsendte en stille Bøn om, at hun altid maatte være ham en saa trofast Støtte, som hun ønskede i sit Hjærte, og som han trængte til, naar Mørket kom over ham. Saa trak hun sin Haand tilbage, kyssede ham let endnu en Gang og gik op.

Lidt efter stod Solen op og kastede Skyggerne af Platantræets Løv ind over ham. Og de bevægede sig paa hans Ansigt lige saa sagte som hendes Læber havde bevæget sig i Bøn.

---

14. KAPITEL. NI DAGE.

Bryllupsdagen oprandt klar og straalende, og de stod fuldt færdige foran den lukkede Dør til Doktorens Værelse, hvor

han talte i Enrum med Charles Darnay. De var parat til at tage hen i Kirken, den smukke Brud, Hr. Lorry og Jomfru Pross. For den sidste vilde den store Begivenhed, som hun lidt efter lidt havde forsonet sig med som uundgaaelig, have været den højeste Lykke og Velsignelse, om hun ikke endnu i sit inderste Hjærte havde bevaret lidt af Forestillingen om, at det egentlig var hendes Broder Salomon, der skulde have været Brudgommen.

»Det var altsaa,« sagde Hr. Lorry, der havde vandret rundt og rundt om Bruden for at se hende i hendes smukke, simple Dragt fra alle Sider og ikke kunde beundre hende tilstrækkeligt, »det var altsaa derfor, jeg førte dig med over Kanalen, min kære Lucie, — det lille Pus Du var! Du gode Gud, hvor lidt tænkte jeg den Gang paa, hvad jeg gjorde! Hvor lidet anede jeg den Gang, hvilken Tjeneste jeg gjorde min Ven Charles Darnay.«

»Det var jo slet ikke Deres Hensigt, at gøre ham nogen Tjeneste,« sagde Pross, »hvordan skulde De saa kunne ane det? — Vaas!«

»Er det noget Vaas? — Naa, derfor behøver De jo ikke at give Dem til at græde.«

»Jeg græder ikke,« sagde Pross. »Det er Dem selv, der græder.«

»Gør jeg, min allerkæreste Pross?« Hr. Lorry var nemlig nu kommet saa vidt, at han turde tillade sig en lille spøgefuld Bemærkning over for hende.

»Ja, — De gjorde, De græd lige nu. Jeg saae Dem staa og græde, og det undrer mig slet ikke. Saadan en Bunke Sølvtøj, De har givet hende! Skulde det ikke kunne drive Vandet i Øjnene paa hver den, der ser det! Der er ikke en Gaffel eller en Ske i Kisten, uden at jeg sad og tudede over den i Aftes, da det kom, til jeg ikke længer kunde se ud af Øjnene.«

»Det er meget smigrende for mig, skønt jeg havde min

Sandten ikke tænkt mig, at min stakkels, beskedne Gave skulde haft den Virkning, at De blev blind. Naa, men ved en saadan Lejlighed kommer man rigtignok til at tænke paa alt, hvad man har mistet! Du gode Gud, at tænke sig, at der i de sidste halvthundrede Aar kunde have eksisteret en Fru Lorry!«

»Nej, saa Mænd om der kunde!« udbrød Pross.

»De er maaske af den Mening, at jeg slet ikke kunde have faaet mig en Kone?«

»Pyt!« svarede Pross. »De var Pebersvend, allerede da de laa i Vuggen!«

»Jeg er nærved at tro det,« sagde Hr. Lorry med et stort Smil og satte sin Paryk til rette.

»Og De var lavet til at være Pebersvend, før De nogen Sinde blev lagt i en Vugge, — De er kommen til Verden som Pebersvend!«

»Saa kan jeg ikke sige andet, end at man har handlet ilde med mig, — jeg burde jo aabenbart have haft en Stemme med ved Valget af mine Forældre. Men nok om det, — og nu, min kære Lucie,« Hr. Lorry lagde sin Arm omkring den unge Piges Liv, »jeg hører, at de er ved at være færdige derinde. Og Jomfru Pross og jeg er, som praktiske Folk, bange for, at Lejligheden til at sige noget til dig, som Du gerne vil høre, skal gaa tabt. Du veed, mit kære Barn, at Du efterlader din Fader i gode Hænder. Vi skal passe paa ham og sørge for ham paa alle mulige Maader, og i de første fjorten Dage, medens I rejser rundt og nyder Hvedebrødsdagene, skal Tellsons faa Lov til at passe sig selv, om det bliver nødvendigt for hans Skyld. Og naar han saa efter de første fjorten Dages Forløb støder til jer i Wales og følger med jer paa den anden Halvdel af jer Bryllupsrejse, saa skal Du faa Lov til at indrømme, at vi har passet ham godt. Nu hører jeg hans Skridt ved Døren, — lad mig kysse dig, min søde Pige,

og tag en gammeldags Pebersvends Velsignelse med det samme, før han kommer og tager dig helt for sig selv.«

Han holdt hendes Hoved lidt tilbage for rigtigt at kunne se paa hende og paa det ejendommelige Udtryk paa Panden, som han kendte saa godt. Og saa lagde han det guldlokkede Hoved ind til sin brune Paryk med en saadan Ømhed og Kærlighed, som, — hvis saadan noget i det hele taget er gammeldags — maatte være lige fra Adams og Evas Dage.

Døren til Doktorens Værelse gik op. Han var under Samtalen blevet bleg som en Dødning, men i sin Optræden og i sit Væsen var han uforandret. Men med sit skarpe Øje kunde Hr. Lorry ikke undgaa at lægge Mærke til, at der var ligesom noget sløret over hans Træk, som om et Drag af den gamle Tomhed og Rædsel ligesom en kold Taage havde svævet hen over dem.

Han bød sin Datter Armen og førte hende ud til Vognen, som Hr. Lorry havde hyret i Dagens Anledning. De andre fulgte efter i en anden Vogn og faa Minutter senere blev Charles Darnay og Lucie Manette viede i en nærliggende Kirke, hvor de var ene og uden nysgerrige Tilskuere.

Et Par Diamanter blev udløst af deres mørke Fængsel i Hr. Lorrys Lomme og blev i deres Ringindfatning stukket paa Brudens Finger, hvor de funklede om kap med hendes straalende Taarer, der lyste op i det lille Selskab. De tog hjem og spiste Frokost; alt gik, som det skulde, og da Afskedstimen slog, flød de gyldne Lokker, — Hr. Lorry havde set det før oppe i det snevre Tagkammer i Paris — sammen med Dr. Manettes hvide Haar, da de omfavnede hinanden til Farvel.

Det var haardt at skilles, skønt Skilsmissen kun var saa kort. Doktoren kyssede og klappede hende og trak sig forsigtigt ud af hendes Favn.

»Tag hende, Charles, — nu hører hun dig til! — Farvel, Farvel!«

Hun vinkede med sin Haand ud af Karetvinduet, — og borte var hun.

Dr. Manettes Hjørne laa saa afsides og ensomt, og der havde været saa faa Forberedelser, at ingen Nysgerrige og Skuelystne havde kunnet samles i Gaden, og Doktoren, Hr. Lorry og Pross var de eneste, der saae Vognen køre bort. Da de kom ind i den gamle Forstues svale Skygge, lagde Hr. Lorry Mærke til, at Doktoren pludselig var bleven ganske forandret, — saa forandret, at man skulde tro, at den gyldne Haand over Døren havde stukket ham med en giftig Kniv.

Det var kun, hvad man kunde vente, at der vilde komme en Reaktion efter den stærke Selvbeherskelse, han havde formaaet at udøve. Men hvad der gjorde Hr. Lorry bange, var det sky, tomme Blik, og den aandsfraværende Maade, hvorpaa han greb sig med bægge Hænder om sit Hoved og træt og sløv gik ind i sit Værelse. Hr. Lorry kom til at tænke paa Defarge, Vinknejpeværten i Paris, og Kørslen i den stjerneklare Nat.

»Jeg tror ikke,« hviskede Hr. Lorry efter nogen Tids bange Tøven, »vi skal tale til ham eller forstyrre ham nu. Jeg maa gøre et lille Løb hen i Banken, men jeg kommer straks tilbage. Saa tager vi en Vogn og kører en Tur ud paa Landet og spiser til Middag ude, og saa vil det forhaabentlig gaa over.«

Det var imidlertid lettere for Hr. Lorry at gøre et Løb ind i Banken end at gøre et Løb ud igen. Han blev opholdt der næsten i to Timer. Da han kom tilbage, vinkede han blot Goddag til Stuepigen og vilde gaa lige op for at komme ind i Doktorens Værelse, da han pludselig blev standset af en tydelig Hamren et eller andet Sted.

»Du gode Gud,« udbrød han og og foer sammen. »Hvad er det?«

Men i det samme var Pross ved Siden af ham.

»Aa Gud, aa Gud, nu er alt forbi!« græd hun og vred sine Hænder. »Hvad skal vi sige til min Kæledægge? — Han kender mig ikke, — han sidder og syer Sko!«

Hr. Lorry søgte at berolige hende og gik saa ind i Doktorens Stue. Bænken var draget frem i Lyset, som den havde staaet, da han første Gang saae Skomageren, som sad og syede ivrigt med bøjet Hoved.

»Dr. Manette, — min kære Ven!«

Doktoren kastede et hurtigt Blik paa ham, — halvt spørgende, og som om han var misfornøjet med at høre sig tiltalt — og bøjede sig over sit Arbejde paa ny.

Han havde taget sin Frakke og sin Vest af og løst sin Skjorte op i Halsen, saaledes som han før havde plejet at gøre, naar han sad ved sit Arbejde. Endog de tidligere indfaldne Kinder og den visne Ansigtsfarve havde han faaet igen. Han arbejdede rastløst, — utaalmodigt, som om han havde noget at indhente.

Hr. Lorry saae paa hans Arbejde. Det var en Sko som den tidligere, af samme Størrelse og samme Façon. Han tog den anden Sko op og spurgte, hvad det var.

»En ung Dames Sko,« mumlede han uden at se op. »Den skulde have været færdig for længe siden. Lad den ligge!«

»Men Dr. Manette, — se paa mig!«

Han adlød paa den gamle mekaniske Maade, men uden at standse med sit Arbejde.

»Kender De mig ikke, min kære Ven? — Tænk Dem om! Det er jo ikke Deres sædvanlige Beskæftigelse, — er det vel?«

Det var ikke muligt at faa ham til at tale igen. Naar Hr. Lorry bad ham se paa sig, løftede han hurtig Blikket imod ham, men ingen Overtalelse formaaede at faa ham til at sige noget. I Tavshed syede og syede og syede han paa sin Sko,

og Ordene lød imod ham, som blev de talt ud i den tomme Luft. Den eneste Straale af Haab, Hr. Lorry var i Stand til at opdage, var, at han til Tider stjal sig til at se op paa ham, uden at han havde bedet ham derom. Det syntes at være Tegn paa en svag Nysgerrighed eller Forundring, som om han søgte i sit stille Sind at klare et andet Spørgsmaal.

Hr. Lorry havde øjeblikkelig Forstaaelsen af, at her fremfor alt var to Ting at sørge for. For det første, at dette maatte holdes hemmeligt for Lucie, for det andet, at det maatte holdes hemmeligt for alle, som kendte Dr. Manette. I Forening med Jomfru Pross tog han øjeblikkelig Forholdsregler med Hensyn til Doktorens Venner og Patienter og meddelte dem, at Doktoren ikke var vel og maatte holde sig nogle Dage i Ro. Og for at kunne fuldbyrde det fromme Bedrag overfor Lucie, paatog Pross sig at skrive til hende, at hendes Fader var bleven kaldet pludselig ud paa Landet i Praksis og først vilde komme tilbage i Løbet af nogle Dage.

Foreløbig besluttede Hr. Lorry sig til at vaage hos ham, men paa en saadan Maade, at Doktoren ikke maatte faa nogen Mistanke om, at der blev passet paa ham. Han tog derfor — for første Gang i sit Liv — Ferie fra Tellsons og satte sig i Stolen ved Vinduet i Doktorens Værelse. Han opdagede snart, at det ikke nyttede det mindste at tale til ham, men fandt det rettest at blive paa sin Post som en tavs Protest mod det Hjærnespind, i hvilket hans stakkels Ven var hildet.

Dr. Manette spiste og drak, hvad der blev sat frem for ham og arbejdede saa videre hin første Dag, saa længe han kunde se, — ja, mere end en halv Time efter, at Hr. Lorry havde maattet holde op at læse. Da han lagde sit Værktøj til Side for at kunne tage fat igen næste Morgen, rejste Hr. Lorry sig ogsaa.

»Har De ikke Lyst til at gaa en Tur?«

Han saae ned paa Gulvet, først til den ene, saa til den anden Side, saa op igen ligesom i gamle Dage og sagde sagte:

»Gaa en Tur?«

»Ja, — gaa en Tur sammen med mig. Hvorfor ikke?«

Han gjorde sig ikke nogen Anstrengelse for at klare dette Spørgsmaal og sagde ikke et eneste Ord mere. Men Hr. Lorry lagde Mærke til, at han, som han sad dær i Tusmørket, bøjet over sin Skomagerbænk med Albuerne paa sine Knæ og Hovedet støttet i sine Hænder, paa en taaget, uklar Maade spurgte sig selv: Hvorfor ikke? Hvorfor ikke? Med Forretningsmandens klare Blik saae han et godt Varsel heri og besluttede sig til ikke at lade det slippe sig af Hænde.

Han og Jomfru Pross delte Natten i to Vagter og iagttog ham med bestemte Mellemrum fra Værelset ved Siden af. Længe gik han op og ned ad Gulvet; men da han endelig gik til Ro, faldt han hurtig i Søvn. Om Morgenen var han tidligt paa Færde og gik straks i Gang med sin Skomagergerning.

Paa denne anden Dag hilste Hr. Lorry ham fornøjeligt ved Navn og gav sig til at snakke om Ting, som de nylig havde drøftet med hinanden. Han gav intet Svar, men det var tydeligt, at han hørte, hvad der blev sagt, og at han tænkte over det, om end paa en uklar, forvirret Maade. Det gav Hr. Lorry nyt Mod; han fik Pross til at sætte sig ind i Stuen med sit Haandarbejde og gav sig til at tale med hende om Lucie og om hendes Fader, som om der ikke var sket noget som helst. De blev gjort ganske naturligt og ligefrem, og Pross's Nærværelse og de indbyrdes Samtaler, var ikke lange nok, til at at han kunde blive træt af dem. Og det lettede Hr. Lorry's venlige Hjærte at se, at han hyppigere og hyppigere saae op, og at han blev opmærksom paa, at der var en Uoverensstemmelse imellem hans Omgivelser og hans Forestillinger.

Da det atter blev Aften, spurgte Hr. Lorry paa ny, om ikke de skulde gaa lidt ud. Og paa ny gentog Doktoren sit »Ud?«

»Ja, — ud at gaa en Tur, — hvorfor ikke?«

Denne Gang lod Hr. Lorry, som om han gik, da han ikke kunde faa noget Svar af ham. Efter en Times Forløb kom han tilbage igen og saae, at Doktoren havde sat sig hen i Stolen ved Vinduet, hvor han sad og saae ud paa Platantræet. Men da Hr. Lorry traadte ind i Stuen, gled han hen paa sin Bænk.

Tiden sneg sig langsomt af Sted. Hr. Lorrys Forhaabninger blev mørkere og mørkere og hans Hjærte tungere og tungere for hver Dag, der gik. Den tredie Dag oprandt og svandt, den fjerde, femte og sjette. Og der gik syv Dage og otte Dage og ni Dage. Hemmeligheden blev ganske vist vel bevaret, og Lucie anede intet og var glad og fornøjet. Men Hr. Lorry kunde ikke lade være at lægge Mærke til, at Skomagerens Hænder, der i Begyndelsen havde taget lidt kejtet paa Arbejdet, efterhaanden havde opnaaet en frygtelig Færdighed, og at han aldrig havde været saa optaget af sit Arbejde, eller hans Fingre saa flittige og adrætte som i Tusmørket paa den niende Dag.

---

19. KAPITEL. LÆGEN RAADSPØRGES.

Udmattet af Træthed faldt Hr. Lorry i Søvn paa sin Vagt. Og paa den tiende Dags Morgen vaagnede han ved, at Solen skinnede ind i Stuen til ham.

Han rejste sig op fra Doktorens Sofa og gned sine Øjne, — gik et Par Skridt frem i Stuen og gned atter sine Øjne. Sov han, eller var han vaagen? Dær i Doktorens Sengekammer saae han Skomagerbænken og Værktøjet stillet hen i Krogen som før, medens Doktoren selv sad i Stolen ved Vinduet og læste i en Bog. Han var iført sin sædvanlige Morgendragt, og hans Ansigt, — Hr. Lorry stod saaledes, at han tydeligt kunde se ham — var, om end meget blegt, roligt og opmærksomt.

Da Hr. Lorry endelig var bleven enig med sig selv om, at han nu var lysvaagen, svimlede det nogle Øjeblikke for ham. Han maatte jo have drømt alt det om Dr. Manettes Skomageri! Dær sad jo hans Ven i sin sædvanlige Dragt og læste som ellers, og der var ikke mindste Spor af den Genoptagelse af hans gamle Beskæftigelse, som havde gjort et saa stærkt Indtryk paa ham. — Men hvis det var en Drøm, hvorfor havde han, Jarvis Lorry, da ligget og sovet paa Sofaen i Dr. Manettes Konsultationsværelse? — og hvorfor stod han her uden for Døren til hans Sengekammer i denne tidlige Morgenstund?

Et Øjeblik senere stod Jomfru Pross ved hans Side, og havde han endnu haft nogen som helst Tvivl, maatte den forsvinde ved hendes Ord. Men nu var han klar nok. De blev hurtigt enige om ikke at forstyrre Doktoren nu. Ved Frokosttid skulde Hr. Lorry komme, som om han havde faaet Lyst til at besøge ham, og lade som intet. Hvis Doktoren da var i sin sædvanlige Stemning, vilde Hr. Lorry forsigtig søge at spørge ham selv til Raads om, hvad der var at gøre.

Pross underkastede sig villig hans Beslutning. Der var rigelig Tid for ham til at gaa hjem og gøre Toilette, og lige til Frokosttid indfandt Hr. Lorry sig med sit sædvanlige fine Lintøj og sirlige Paaklædning. Der blev kaldt paa Doktoren, og Herrerne mødtes i Spisestuen.

Saa vidt Hr. Lorry var i Stand til at gøre sig det klart uden at komme med direkte Spørgsmaal, hvad han nok skulde vogte sig for, syntes Doktoren lige straks at være i den Formening, at hans Datters Bryllup havde fundet Sted den foregaaende Dag. En, ligesom i Forbigaaende fremsat Hentydning til Dagens Dato bragte ham til at overveje og tælle efter, og han blev øjensynlig urolig. Men i alle andre Retninger var han saa fuldstændig behersket, at Hr. Lorry besluttede at søge Raad hos ham selv.

»Kære Dr. Manette,« sagde han derfor, da de, efter at der

var taget af Bordet, sad sammen, »jeg længes meget efter at høre Deres Opfattelse af et meget ejendommeligt Sygdomstilfælde hos en af mine Bekendte. Mig interesserer det i højeste Grad, og for mig som Lægmand ser det meget mærkeligt ud, — for Dem som Videnskabsmand er det maaske ikke saa mærkeligt.«

Doktoren saae paa sine Hænder, der bar tydelige Spor af hans Skomageri, — han havde alt flere Gange listet sig til at se paa dem — og saae urolig ud, men lyttede opmærksomt.

»Det er for Resten ikke en Bekendt af mig, men en Ven, en meget kær Ven, som lider af denne mærkelige Sygdom. Maa jeg fortælle Dem dens Historie, og vil De give mig et Raad, — ikke blot for hans Skyld, men fremfor alt for hans Datters Skyld, — for hans Datters Skyld, kære Dr. Manette?«

»Et stærkt aandeligt Stød, kan jeg tænke?« sagde Doktoren sagte.

»Netop!«

»Beret mig hans Anfald udførligt, — glem ingen Enkeltheder.«

»Kære Ven,« vedblev Hr. Lorry, som saae, at de forstod hinanden, »det drejer sig om en gammel, langvarig og meget alvorlig aandelig Rystelse, — en Forvirring af — ja, en Sindsforvirring. Min Ven har lidt frygteligt i lang Tid, — hvor længe er det ikke muligt at sige, ti han er selv ude af Stand til blot tilnærmelsesvis at anslaa Sygdommens Varighed, og der er ingen andre Midler til at komme efter den. Han kom sig af denne Sindslidelse, hvordan det gik til, har han ikke mindste Forestilling om, hvad jeg en Gang har hørt ham meget klart meddele offentligt, og han kom sig saa fuldstændigt, at han — der er en overordentlig begavet Mand — genvandt alle sine Aandsevner. Han tænker skarpt og logisk, han forøger sin i Forvejen store Kundskabsmasse ved ihærdige Studier

og øver daglig sit Legeme, — men til al Ulykke har han haft et, — — ja, et lille Tilbagefald.«

Hr. Lorry standsede og trak Vejret dybt.

»Hvor længe har det sidste Anfald varet?« spurgte Doktoren endnu mere sagte end før.

»Ni Døgn.«

»Hvorledes ytrede det sig? Har jeg Ret,« han kastede atter et hurtigt Blik paa sine Hænder, »naar jeg antager, at det ytrede sig i Genoptagelsen af en gammel Beskæftigelse, der stod i Forbindelse med det første Anfald?«

»Fuldstændig rigtigt!«

»Har De nogen Sinde,« Doktoren talte meget tydeligt og fattet, men stadig med den samme sagte Røst, »har De nogen Sinde set ham optaget af denne Beskæftigelse under det første Anfald?«

»Een Gang har jeg set ham.«

»Og da det sidste Anfald kom, var han da ligesom under det tidligere?«

»I alle Retninger ligesom tidligere.«

»De talte om hans Datter, — veed hun noget om dette Tilbagefald?«

»Nej, — det er blevet skjult for hende, og vil med Guds Hjælp aldrig komme til hendes Kundskab. Foruden mig er der kun een paalidelig Person til, der er vidende derom.«

Doktoren greb hans Haand og mumlede: »Det var kærligt, — det var forstandig handlet.« Og Hr. Lorry trykkede hans Haand til Gengæld, og ingen af dem sagde noget for en lille Tid.

»Naa, min kære Dr. Manette,« sagde Hr. Lorry endelig med venlig Betænksomhed, »jeg er kun Forretningsmand og er grumme lidt i Stand til at have noget at gøre med saa indviklede og vanskelige Sager. Jeg har hverken de nødvendige Kundskaber eller den nødvendige Indsigt, — jeg trænger til

Vejledning, og jeg kender ikke noget Menneske, hos hvem jeg er i Stand til at faa bedre Vejledning end hos Dem. Sig mig, hvad var Anledningen til dette Tilbagefald? Er der Grund til at frygte for noget nyt? Kan en Gentagelse forhindres og paa hvilken Maade? Hvad kan jeg gøre for min Ven? Ingen kan være mere rede til at hjælpe ham, end jeg, naar jeg blot vidste hvordan. Men jeg aner ikke, hvad jeg skal gøre i Tilfælde af et nyt Anfald. Hvis De med Deres Kundskaber, Skarpsindighed og Erfaring kunde raade og vejlede mig, vilde jeg maaske kunne blive i Stand til at gøre noget for denne min kære Ven, — uden Vejledning og Oplysning kan jeg desværre ikke.«

Dr. Manette sad tavs og overvejede alvorligt, hvad der var blevet sagt, og Hr. Lorry trængte ikke ind paa ham.

»Jeg antager det for sandsynligt,« sagde Doktoren til sidst, han maatte tvinge sig til at tale, »at det Tilbagefald, De taler om, ikke er kommet ganske uventet over Deres Ven.«

»Tror De, han havde frygtet, det skulde komme?«

»Han har været meget bange for det,« svarede han og kom uvilkaarlig til at skælve. »De aner ikke, hvorledes en saadan Ængstelse kan tynge paa en Mands Sind, — ikke mindst, fordi det er saa yderst vanskeligt for ham, næsten umuligt, at omtale de Lidelser, han føler, til noget Menneske.«

»Vilde det da være ham en Lettelse, om han kunde tvinge sig til at aabne sit Hjærte for en Ven, naar denne rugende Angst kommer over ham?«

»Det er jeg overbevist om, — men det er, som jeg sagde Dem, næsten umuligt, ja i visse Tilfælde absolut umuligt.«

De sad bægge lidt i Tavshed. Saa lagde Hr. Lorry sagte sin Haand paa Doktorens Arm. »Hvad tror De har været Aarsagen til dette Anfald?«

»Jeg antager, at de Tanker og Minder, som oprindelig stod i Forbindelse med det første Udbrud af Sygdommen, paa en eller anden Maade pludselig er bleven vakt til Live, — Er-

indringer, uudslettelige Erindringer om den dybeste Sorg og Fortvivlelse er med et og med voldsom Kraft paa ny blevet levende i hans Sjæl. Der har sandsynligvis længe luret en Frygt hos ham for, at disse Erindringer under visse Omstændigheder, maaske ved en bestemt Begivenhed, skulde blive genvakt. Han har forgæves søgt at ruste sig til at tage imod Anfaldet, — maaske har netop Anstrengelsen med at gøre Front derimod gjort ham mindre modstandsdygtig.«

»Mon han er i Stand til at huske, hvad der er foregaaet under Tilbagefaldet?« spurgte Hr. Lorry med nogen Tøven.

Doktoren saae sig hjælpeløs om i Stuen, rystede paa Hovedet og sagde med sagte Stemme: »Nej, ikke i mindste Maade!«

»Og nu med Hensyn til Fremtiden?«

»Med Hensyn til Fremtiden,« sagde Doktoren og rettede sig, »er der al Anledning til at nære de bedste Forhaabninger. Da Deres Ven ved Himmelens Bistand er kommet saa hurtigt over sit Anfald, tør han, efter min Opfattelse, haabe paa, at det værste er overstaaet.«

»Det var gode Ord, — det var gode Ord. Gud ske Lov og Tak!«

»Gud ske Lov og Tak!« gentog Dr. Manette med stille Ærefrygt og bøjede sit Hoved.

»Der er endnu et Par Punkter, som jeg gerne vilde vide lidt Besked om, — maa jeg gaa videre?«

»De kan ikke gøre Deres Ven nogen større Tjeneste,« sagde Doktoren og rakte ham sin Haand.

»Altsaa, for det første. Min Ven er Videnskabsmand, ivrig Videnskabsmand, og ualmindelig energisk, — han læser meget, han gransker, — han eksperimenterer, — kan han taale det?«

»Da det sandsynligvis er en Nødvendighed for ham altid at være aandeligt beskæftiget, skader det ham sikkert ikke. Tværtimod, var han mindre sysselsat med sundt, aandeligt

Arbejde, vilde der være mere Fare for, at han skulde falde hen i ørkesløs Grublen. Han har uden Tvivl selv gjort den Erfaring.«

»Undskyld mig, kære Ven, men De veed, at jeg er en nøgtern Forretningsmand, — vil Overanstrengelse, fremkaldt ved aandeligt Arbejde, kunne bidrage til at fremkalde et nyt Anfald af Sygdommen?«

»Det tror jeg ikke! Jeg er viss paa, at der kun er een Række Tankeforbindelser, der vil kunne fremkalde et saadant. Kun naar der bliver slaaet med Voldsomhed paa denne Streng, vil et nyt Anfald være at befrygte. Og hvad skulde der, efter de sidste Begivenheder, kunne ske i Fremtiden, som skulde kunne faa denne Streng til at dirre? Jeg kan ikke tænke mig noget. Det, der alene kan gøre det, hører nu Fortiden til, — det er i alt Fald min Tro og mit Haab.«

Han talte med en vis Forsigtighed, som en Mand, der veed, hvor lidet der i Virkeligheden skal til for bringe en Menneskehjærne i Uorden, men tillige med en vis Overbevisning, som en Mand, der langsomt og gennem personlige Sorger og Lidelser er kommen til Klarhed over sig selv. Hans Ven skulde vel vogte sig for at rokke ved denne Overbevisning. Han gav sig Mine af at være mere beroliget og tryg, end han egentlig var, og rykkede lidt efter lidt frem med det andet og ulige vanskeligere Punkt.

»Medens min stakkels Ven led af dette Tilbagefald, som vi nu haaber aldrig mere maa komme igen, tog han fat paa sin gamle Beskæftigelse, — han troede, han var,« — Hr. Lorry maatte rømme sig et Par Gange, — »han troede, han var Smed, — Klejnsmed! Han havde i sin Trængselstid lært dette Haandværk, og nu tog han det op igen, — sig mig, kære Dr. Manette, er det ikke uforstandigt af ham at beholde sit Smedeværktøj hos sig?«

Doktoren skyggede over Øjnene med sin ene Haand og slog urolig i Gulvet med sin ene Fod.

Og for lukkede Døre skred han til, hemmelighedsfuldt og i Nattens Mørke, at slaa Doktorens Skomagerbænk i Stykker.

(Se Side 235.)

»Han har stadig beholdt sin Esse, Ambolt, Hammer o. s. v. hos sig,« sagde Hr. Lorry og saae med ængstelig Spørgen paa sin Ven. »Var det ikke bedre, om han skilte sig derved?«

Doktoren sad stadig med Haanden over Øjnene og trommede i Gulvet med sin Fod.

»De finder det nok vanskeligt at give mig et Raad,« vedblev Hr. Lorry, »og dog er Spørgsmaalet saa simpelt som muligt. Men maaske . . .« Hr. Lorry vidste ikke, hvad han skulde sige mere og indskrænkede sig derfor til at ryste paa sit Hoved.

»Jeg behøver næppe at sige Dem,« sagde Dr. Manette og vendte sig imod ham efter en uhyggelig Tavshed, »at det er meget vanskeligt for mig at forklare Dem, hvad der foregaar dybt inde i denne ulykkelige Mands Indre. Der var en Tid, da han længtes frygteligt efter denne Beskæftigelse, — han var ude af sig selv af Glæde, da han fik Lov til at lægge sig efter dette Haandværk. Uden Tvivl har det i høj Grad bidraget til at lette ham hans Sorger og Lidelser, — i Stedet for at sidde og gruble over, hvad han havde mistet, blev han nu tvungen til at tænke paa sit Arbejde og øve sine Hænder og sine Fingre, — derfor har han aldrig senere kunnet udholde Tanken om ikke at have sit Værktøj i sin umiddelbare Nærhed. Selv nu, da han, som jeg tror, ser mere lyst paa Tingene end nogen Sinde før og kan tale med Tillid om Fremtiden, kan han føle sig som lammet af Rædsel ved Tanken om, at han en Dag skulde faa sit gamle Værktøj behov og ikke have det ved Haanden. Jeg kan tænke mig, at et Barn, der pludselig opdager, at det er faret vild i en stor Skov, maa have en lignende Følelse.«

Han lignede det Billede, han brugte, da han saae op paa Hr. Lorry.

»Men, — ja glem nu ikke, at jeg, som kun er Forretningsmand og kun giver mig af med saa materielle Ting som Penge og Veksler og Obligationer, spørger for at blive bedre oplyst,

— rummer det ikke netop en Fare for ham at beholde dette Værktøj hos sig? Bringer det ham ikke netop hans Lidelser og dermed Frygten for et Tilbagefald i Erindring? Vilde ikke Frygten forsvinde, om Værktøjet var borte? — Er det ikke en Eftergivenhed lige over for Frygten at beholde dette Værktøj?«

»De forstaar jo nok,« sagde Doktoren skælvende efter at have siddet lidt i Tavshed, »De forstaar jo nok, — det er saadan, — saadan gamle Venner.«

»Jeg vil raade ham fra at beholde det,« sagde Hr. Lorry og rystede bestemt paa sit Hoved. »Jeg vil anbefale ham, at skille sig af med det. Jeg ønsker kun, at De skal give mig Lov til at fjerne det, — jeg er viss paa, at det nu kun skader min Ven. Sig ja, kære Ven! Lad mig have Lov til at tage det Værktøj bort, — for hans Datters Skyld, Dr. Manette, for hans Datters Skyld!«

Han kæmpede med sig selv, — en sælsom Kamp var det.

»Godt, — tag det da bort, for hendes Skyld! Men lad ham ikke se paa, at det bliver fjernet, lad ham intet vide derom. Han maa helst være borte fra Hjemmet, naar det sker, saa vil han savne det mindre ved sin Hjemkomst.«

Hr. Lorry lovede at gøre, som der blev ham paalagt, og Samtalen var forbi. De tog ud i det Fri og blev ude hele Dagen. Doktoren var fuldstændig sig selv igen og havde det godt i de tre følgende Dage, saa godt, at han ikke betænkte sig paa at rejse den fjortende Dag efter Lucies Bryllup for at støde til hende og hendes Mand.

Samme Aften indfandt Hr. Lorry sig i hans Værelse med en Køkkenøkse, en Sav, en Hammer og en Mejsel. Pross fulgte efter med et Lys. Og for lukkede Døre skred han til, hemmelighedsfuldt og i Nattens Mørke, at slaa Doktorens Skomagerbænk i Stykker. Pross holdt Lyset, — rød og barsk, som hun var, saae hun ud, som om hun hjalp til ved et Mord. Da Bænken var hugget i Stykker, blev Stumperne

kastet paa Ilden ude i Køkkenet, medens Sko, Værktøj og Læder blev gravet ned ude i Haven.

Men saa uhyggeligt virker Ødelæggelse og Hemmelighedsfuldhed paa ærlige Sjæle, at Hr. Lorry og Jomfru Pross under Udøvelsen af deres Gerning og Udslettelsen af deres Spor, havde en Følelse af, at de var medskyldige i en grufuld Forbrydelse.

---

20. KAPITEL. EN BØN.

Det første Menneske, der kom for at lykønske de Nygifte efter deres Hjemkomst, var Sydney Carton. De havde ikke været mange Timer hjemme, før han indfandt sig, ganske som sædvanlig i Dragt, Væsen og Tale. Men der var noget hos ham. som Charles Darnay ikke havde lagt Mærke til tidligere, en egen, usleben Trofasthed.

»Hr. Darnay,« sagde Carton, da det var lykkedes ham et Øjeblik at faa den nygifte Mand hen i en Vinduesfordybning, hvor de kunde tale uforstyrret med hinanden. »Jeg vilde ønske, vi to kunde blive Venner.«

»Vi er vel Venner, skulde jeg mene.«

»Det er meget venligt af Dem at tale saaledes, men det er jo dog nærmest en Talemaade, og det vilde jeg nødig, det skulde være. For Resten, — naar jeg ønsker, vi to maatte blive Venner, er det heller ikke det, jeg mener.«

Charles Darnay bad ham venlig og godmodig sige, hvad han da egentlig mente.

»Det er min Salighed lettere sagt end gjort!« sagde Carton med et Smil. »Men lad mig gøre et Forsøg. Husker De en mindeværdig Aften, hvor jeg var ualmindelig drukken?«

»Jeg husker en mindeværdig Aften, hvor De tvang mig til at erklære Dem for fuld.«

»Jeg husker den ogsaa. Mindet om saadanne Aftner hviler

tungt paa mig, — jeg glemmer dem aldrig. Jeg vil haabe, det maa blive holdt mig til gode, naar mit Regnskab skal gøres op, — bliv bare ikke forskrækket, det er ikke min Hensigt, at holde en Præken for Dem.«

»Jeg tænker ikke paa at blive forskrækket, — det er en ganske anden Sindsstemning, jeg kommer i, naar jeg ser, at De taler i Alvor.«

»Saa!« sagde Carton med en skødesløs Haandbevægelse, som om han viftede noget bort. »Ved den omtalte Lejlighed — een af de mange Gange, jeg har været fuld — var jeg noget paatrængende over for Dem med det Spørgsmaal, om jeg kunde lide Dem, eller om jeg ikke kunde lide Dem. Jeg vilde ønske, De kunde glemme det!«

»Det har jeg glemt for længe siden.«

»Talemaader igen! Men ser De, Hr. Darnay, jeg glemmer ikke saa let, som De tror, De selv gør det. Jeg har ikke glemt det, og et let henkastet Svar fra Deres Mund hjælper mig ikke til at glemme det.«

»Hvis det var et let henkastet Svar, maa jeg bede Dem om Undskyldning. Jeg siger Dem paa Ære, at Erindringen om Deres Ord hin Aften er ganske blegnet for Erindringen om den store Tjeneste, De gjorde mig hin Dag.«

»Hvad den angaar, maa jeg tilstaa, at det nærmest var et fagmæssigt Fif. Da jeg fik den Tanke, tror jeg nok, jeg var ganske lige glad, hvad der blev af Dem, — vel at mærke: da jeg fik den Tanke.«

»De lader, som det hele var ingen Ting!« sagde Darnay. »Men jeg vil ikke skændes med Dem om Deres lette, spøgende Svar.«

»Tro mig, Hr. Darnay, jeg taler Sandhed. Men vi kommer bort fra det, jeg vilde tale med Dem om, at vi skulde være Venner. Nu kender De mig, — De veed, at jeg ikke er i Stand til at sætte mig noget som helst højt eller ædelt Maal. Tvivler De, saa spørg blot Stryver, han veed det.«

»Jeg vil foretrække selv at danne mig min Opfattelse, uden at spørge ham til Raads.«

»Godt! I alt Fald kender De mig som en Solderist, som en udsvævende Karl, der aldrig har gjort Gavn og aldrig vil komme til at udrette noget godt.«

»Jeg veed ikke noget om, at De aldrig vil udrette noget godt.«

»Men det veed jeg, og De kan stole paa mit Ord. Naa, — hvis De kan finde Dem i, at en saadan Person kommer og gaar i Deres Hus, saa vilde jeg gerne for min Person udbede mig et saadant Privilegium. Jeg tror, jeg kan love Dem, at jeg ikke skal misbruge det, — det bliver ikke mere end nogle faa Gange i Aarets Løb, at jeg kommer. Men det vil være mig en stor Glæde at vide, at jeg maa komme, naar jeg vil.«

»De kan jo gøre et Forsøg!«

»Det er det samme som en Indrømmelse. — Tak, Darnay, maa jeg lade være at sige Hr?«

»Det maa De, Carton, — nu kender vi jo hinanden.«

De gav hinanden Haanden, og Sydney gik. Et Par Minutter senere var han saa ligegyldig og skødesløs i sin Optræden, som om han aldrig havde haft en alvorlig Tanke.

I Aftenens Løb faldt Talen ude hos Dr. Manette paa Sydney Carton, og Charles Darnay lod falde nogle Ord om hans Ligegyldighed og Mangel paa Selvstændighed. Han talte hverken bittert eller haardt om ham, men som enhver vilde tale om Manden, der havde haft Lejlighed til at se ham, som han altid viste sig.

Charles Darnay havde ingen Anelse om, at hans søde, unge Kone lagde Mærke til hans Ord og ikke kunde glemme dem. Da han senere hen paa Aftenen kom over i sin egen Lejlighed, sad hun og ventede paa ham med sin gamle og smukke, eftertænksomme Panderynken.

»Vi er nok tankefuld i Aften,« sagde han og lagde Armen om hendes Liv.

»Ja,« sagde hun og saae opmærksom og fast op paa ham, idet hun lagde sit Hoved mod hans Bryst. »Vi er tankefuld i Aften, fordi vi har noget paa Hjærte.«

»Og hvad er det, min Ven?«

»Vil Du love mig ikke at spørge, naar jeg beder dig derom?«

»Hvad skulde jeg ikke ville love dig, min Elskede!«

Ja, hvad skulde han ikke ville love, som han stod dær og strøg det gyldne Haar til Side med den ene Haand og med den anden mod det Hjærte, som slog for ham!

»Jeg tror, Charley, at stakkels Carton fortjener lidt mere Hensyn, end Du lod ham blive til Del i Aften.«

»Det kan være, Du har Ret, min kæreste Pige, men sig mig blot hvorfor?«

»Ja, — det er det, Du ikke maa spørge mig om. Men jeg tror, — nej jeg veed, at jeg har Ret.«

»Naar Du veed det, er det nok for mig! — Hvad vil Du, at jeg skal gøre, min Skat?«

»Jeg vil bede dig være god og rar imod ham og særlig være meget overbærende i dine Ord om ham, naar han ikke er til Stede. Jeg vil bede dig tro, at han er et Menneske med dybe og varme Følelser. Han aabenbarer dem kun sjældent, men jeg har set dem, og jeg har set, hvor ulykkelig han er.«

»Det er mig virkelig en pinlig Følelse,« sagde Darnay ganske forbavset, »at jeg skulde have gjort ham Uret i nogen Maade, — men jeg har aldrig tænkt mig noget sligt om ham.«

»Min Kære, det forholder sig, som jeg siger. Jeg er bange for, at der ikke er nogen Forandring mulig hos ham, hans Karakter og hans Forhold staar næppe til at ændre. Men jeg veed, at han er i Stand til at udføre ædle og højmodige, — ja store Handlinger.«

Hun var saa skøn i sin rene Tro paa dette faldne Menneske, at hendes Mand kunde have staaet og se paa hende i Timevis.

»Og Du kæreste Kære!« sagde hun, idet hun atter lagde sit Hoved paa hans Skulder og saae ham op i Øjet, »husk, hvor stærke vi er i vor Lykke, og hvor svag han er i sin Elendighed!«

Charles Darnay var rørt i sit inderste Hjærte. »Jeg skal huske det, min Elskede, jeg skal huske det, saa længe jeg lever!«

---

21. KAPITEL. GENLYD AF FODTRIN.

Et vidunderligt Sted med Hensyn til Ekko, som det alt forhen er sagt, den Krog, hvor Dr. Manette boede! Og i den rolige, genlydende Krog sad Lucie og vandt den gyldne Traad, der bandt hendes Mand og hendes Fader, hendes gamle Pige og hende selv sammen i et roligt, lykkeligt Liv, medens hun lyttede til Tidens Fjed, efterhaanden som Aarene svandt.

Først kom der Tider, da det kunde hænde, — hvor fuldt ud tryg hun end var i sin unge Lykke, — at hendes Arbejde gled ud af hendes Hænder og hendes Øjne duggedes af Taarer. Ti hun hørte noget komme i Trinenes Genlyd, noget der lød langt borte, ganske svagt, næppe hørligt, men som greb hende dybt. Haab og Tvivl, der flagrede om hinanden, — Haab om en Kærlighed, som endnu var hende ny og ukendt, Tvivl om hun skulde faa Lov til at leve, faa Lov til at gaa op i denne nye, henrykkende Følelse. Og mellem de genlydende Fodtrin hørte hun da Skridt ved sin egen, tidlige Grav, og Tanken om ham, der vilde blive alene tilbage med sit dybe Savn, vældede op i hende og bragte hendes Taarer til at strømme.

Skærveslageren hentes til Paris. (Se Side 196—197.)

De Tider svandt, og hendes lille Lucie laa ved hendes Bryst. Og mellem de genlydende Fodtrin hørte hun snart Lyden af hendes spæde Fod og Klangen af hendes pludrende Barnestemme. De store Trin kunde drøne saa meget de vilde, — de smaa Barnefjed kunde Moderen ved Vuggen dog altid høre. De kom, og Huset i den skyggefulde Krog blev med Barnelatteren som fyldt med Solskin. Og den store Barneven, i hvis Varetægt hun i sin Vaande havde betroet sin lille Skat, syntes hende at tage hendes Barn i sine Arme, som han havde taget Børnene i sine Arme, da han vandrede paa Jorden, og gjorde hende det lille Barn til en dyb og hellig Glæde.

Stadig travlt beskæftiget med at vinde den gyldne Traad, der bandt dem alle til hinanden og vævende sin egen lykkelige Indflydelse ind i deres Tilværelse hørte Lucie i Ekkoet af de svindende Aar kun Lyden af Glæde og Lykke. Hendes Mands Trin lød med Fasthed og Fremgang, hendes Faders med Ro og Ligevægt. Og dær kom Pross og bragte Ekkoet til at drøne som en urolig Ganger, der havde faaet af Pisken, og som prustede og stampede i Jorden under Platantræet ude i Gaarden.

Selv naar der kom Genlyd af Sorg og Savn vakte de dog hverken Bitterhed eller Fortvivlelse. End ikke, da hun saae en lille Drengs blege, udtærede Ansigt ligge paa Puden indrammet af gyldent Haar som hendes eget. De Taarer, som vædede den unge Moders Kinder, da den Barnesjæl, der var hende betroet, fløj hjem igen, var ikke udelukkende Smertens og Fortvivlelsens, og et Sus som af Englevinger naaede undertiden hendes Øren mellem alle de mange Genlyd, som hun sad og lyttede til. Det sagte, hviskende Suk af Aftenbrisen, der strøg hen over hendes Barns Grav, blandede sig med imellem dem, — det lød som Bølgernes Hvisken mod Strand i en stille Sommernat — sammen med hendes lille Lucies pudsige Barnesprog, naar ogsaa hun i sin Leg lod sin Stemme

lyde med ind imellem de to Byers Røster, der lod sig høre gennem hele hendes Moders Liv.

Sydney Cartons Trin fremkaldte kun sjældent Genlyd i Dr. Manettes Krog. En fem—seks Gange i Aarets Løb kunde han gøre Brug af sit Privilegium og komme af sig selv og sidde hos dem en Aften, som han havde gjort saa ofte før. Aldrig fandt Ekkoet Anledning til at tale om, at han var under Paavirkning af stærke Drikke, naar han kom, — nej, det havde ganske andre Ting at berette om ham, Ting, som alle rigtige Ekkoer har vidst Besked med fra Slægtled til Slægtled. Og det var, at en Mand, der virkelig har elsket en Kvinde, mistet hende og, uden at begære hende, med usvækkede Følelser ser hende som Hustru og Moder, altid bliver Genstand for hendes Børns særlige Hengivenhed, — de føler instinktmæssigt, dybt og fint med ham. Intet Ekko kan give nogen Forklaring paa denne fine, bly Følsomhed hos saadanne Børn, men den findes og den var til Stede her. Carton var den første Fremmede, som den lille Lucie strakte sine buttede Arme frem imod, og han beholdt sin Plads i hendes Hjærte, alt som Aarene gik. Og han var den sidste, som den lille Dreng havde talt om, inden han døde.

Hr. Stryver arbejdede sig frem gennem Juraen, som en mægtig Damper gennem et mudret Farvand og med sin nyttige Ven i Kølvandet som en Baad paa Slæbetov. Saadan en Baad maa tage mangen Tørn, — den er lige saa ofte under Vandet som over Vandet, og Sydney Carton førte en noget fugtig Tilværelse. Men kappe los fra Damperen, der slæbte ham, formaaede han ikke. Stryver var en rig Mand nu; han havde giftet sig med en blomstrende Enke med mange Penge og tre Drenge, der ikke havde noget som helst andet fremragende hos sig end deres lange Næser.

Med den ham ejendommelige Evne til at optræde som Beskytter paa en uforskammet Maade havde Hr. Stryver drevet de tre unge Mandfolk foran sig som tre Faar ud til

det rolige Hjørne i Soho. Og dær havde han fremstillet dem for Lucies Mand, for at han skulde lære dem Fransk. »Det kan altid blive til Sul til Brødet, Darnay!« sagde han paa sin taktfulde Maade, og han var bleven yderst fornærmet, da Charles Darnay høflig bad sig fritaget for Hr. Stryvers Sul. Senere førte han sig det til Nytte ved de tre unge Herrers Opdragelse og advarede dem mod den Fattigmands-Storagtighed, som de havde gjort Bekendtskab med hos den sølle Sproglærer. Og naar han efter Bordet sad med sin fyldige Portvin og underholdt sig med Fru Stryver, holdt han meget af at komme ind paa Fru Darnays Snedighed og hvilke Kunster hun havde anvendt for at faa ham til at bide paa Krogen, en Snedighed, som kun var bleven overgaaet af hans egen storartede, ja rent ud F-F-Fiffighed, der havde ladet ham opdage Faren i Tide.

Saadanne og mange andre Ekkoer sad Lucie og lyttede til, snart med Skæmt og Latter, snart tankefuld og alvorlig, i det lydhøre Hjørne, indtil hendes lille Pige var seks Aar gammel. Og det er unødvendigt at tale om, at Genlyden af hendes Barns smaa Trip, af hendes Faders faste og rolige og hendes Husbonds virksomme Trin altid lød som Musik i hendes Øren. Men der kom stadig andre Ekkoer ude fra det fjerne, der lød med truende Klang. Og netop nu, i Tiden omkring den lille Lucies seks-Aars Fødselsdag, begyndte de at faa en frygtelig Klang. De kom over Havet, fra Frankrig, med Storm og Uvejr i Følge.

En sen Aftenstund, midt i Juli Maaned sytten hundrede og ni og firs kom Hr. Lorry ud til Darnays. Det var en lummer, uhyggelig Aften, og da de sad sammen ved Vinduet i den mørke Stue, kom de alle til at tænke paa hin Søndag Aften for længe siden, da de havde siddet og set paa Tordenvejret.

»Jeg var nær ved at tro,« sagde Hr. Lorry og skød sin lille, brune Paryk tilbage, »at jeg slet ikke var sluppet bort fra Tellsons i Aften. Vi har haft saa meget at gøre, at vi

hverken har vidst ud eller ind. Forholdene i Paris er meget urolige, Folk ligefrem stormer os med deres Tillid. Vore Agenter derovre kan ikke hurtigt nok faa anbragt deres Klienters Formuer hos os. Der er ligefrem en Mani hos Folk i Frankrig for at sende deres Værdier til England.«

»Det ser meget betænkeligt ud!« sagde Darnay.

»Jeg er ganske enig med Dem, kære Ven, men jeg forstaar ikke, hvad Grunden kan være. Folk er saa urimelige! Vi er snart alle sammen nogle gamle Knarke inde hos Tellsons, og vi kan virkelig ikke finde os i at komme ud af vort daglige Tommerum, uden at der er noget alvorligt paa Færde.«

»Men Forholdene i Frankrig er sandelig ogsaa yderst alvorlige!«

»Ja vist, ja vist! Men jeg vil nu have Lov til at være gnaven efter alt det Mas og Vrøvl, vi har haft i Dag. Hvor er Dr. Manette?«

»Han er her!« svarede Doktoren, der kom ind ad Døren i det samme.

»Jeg er virkelig glad over at vide Dem hjemme i god Behold. Al den Travlhed og alle de Rygter, der løber om, har gjort mig urolig. — Jeg haaber ikke, at De skal ud mere i Aften?«

»Nej, jeg kunde derimod nok lide at faa et Spil Skak med Dem.«

»Hvis jeg maa være saa ærlig at sige det, vil jeg helst være fri, — jeg vilde ikke kunde staa mig mod Dem i Aften. Har Du en Kop Te til mig, kære Lucie?«

»Vi har naturligvis ikke drukket, før Du kom.«

»Tak — tak, min søde Pige! Og min lille Kæledægge?«

»Er i Seng og sover roligt.«

»Gud ske Lov, saa er alt jo vel inden Borde. Jeg veed ikke, hvorfor det ikke skulde være saaledes, men jeg er virkelig noget medtaget i Dag, jeg er jo ikke nogen ung Mand længer. — Det er en udmærket Kop Te, — udmærket. —

Tak, en lille halv Kop endnu. Naa, sæt dig nu ned og lad os lytte til dine Ekkoer. Jeg glemmer ikke din Teori om Ekkoerne herude.«

»Det var ingen Teori, det var nærmest en Fantasi.«

»En Fantasi da, min søde Lucie!« sagde Hr. Lorry og klappede Lucie paa Haanden. »Men hvor de lyder tydeligt i Aften, og hvor mange de er, — nej hør blot!«

Vilde, rasende, farlige Fodtrin, om de krydser et Menneskes Vej, — Spor, som ikke let lade sig vadske rene igen, om de bliver farvede med Blod. — Langt borte, i St. Antoine i Paris, raser Fodtrinene, medens den lille Klynge Venner sidder ved det mørke Vindue i London.

St. Antoine havde om Morgenen været en mægtig, skummel Sværm af Fugleskræmsler, der havde slaaet sig ned, snart her snart dær. Og oven over de bølgende Hoveder havde det glimtet som Lyn, naar Leblade og Bajonetter havde skinnet i Solen. Der lød af og til et vældigt Brøl fra St. Antoines Strube, og en Skov af bare Arme rystedes truende op i Vejret som nøgne Grene i Skoven ved Vintertid. Og alle Fingre havde som i Krampe snappet om ethvert Vaaben eller enhver Genstand, der kunde bruges som Vaaben, og som blev langet op fra dybe Kældre eller Huler et eller andet Sted, Gud veed hvor. Ingen var i Stand til at sige, hvem der langede dem op, hvorfra de kom, eller hvem der kastede dem ud, blinkende og lynende over Menneskesværmens Hoveder, men der var Bøsser med fyldte Krudthorn og Kuglepunge, der var Brækjærn og Knive og Økser og Høleer og Spyd, der var jærnbeslaaede Knipler, der var alle de Vaaben, som Raseri og Opfindsomhed kan hitte paa og sætte sammen. Folk, der ikke kunde faa Fingre i andet, gav sig til med blødende Hænder at bryde Sten ud af Murene. St. Antoines Puls bankede i Feber, St. Antoines Kinder og Øjne glødede i Feber. Hver levende Skabning dær ude agtede ikke sit

Liv saa meget som en sur Sild og var som besat af Raseri efter at sætte det paa Spil.

Ligesom en Hvirvel af kogende Vand har et Midtpunkt, saaledes drejede St. Antoine sig i sit vilde Raseri omkring Defarges Vinstue, og hver eneste Menneskedraabe i den store boblende Kedel havde en Tilbøjelighed til at søge ind til Midten af Hvirvlen, hvor Defarge, sort af Krudtslam og Sved, stod og uddelte Ordrer og Vaaben, trængte en tilbage, trak en anden frem, afvæbnede en for at væbne en anden, roste og dadlede og sled i det midt i det vildeste Oprør.

»Bliv her hos mig, Jacques Nr. 3!« raabte han. »Du, Jacques Nr. 2 samler saa mange Patrioter, som Du kan, — Du ligesaa, Jacques Nr. 1, — hvor er min Kone?«

»Du kan vel se mig!« svarede Madame. Hun var lige saa rolig som ellers, men hun strikkede ikke i Dag. I Stedet for sit Strikketøj havde hun en Økse i Haanden og i Bæltet stak en Pistol og en lang skarp Kniv.

»Hvor gaar Du hen, Kone?«

»Foreløbig med dig, — om lidt skal Du faa mig at se i Spidsen for Konerne.«

»Slut sammen!« raabte Defarge med gjallende Røst. »Slut sammen, Kammerater, og følg mig til Bastillen!«

»Til Bastillen!«

De lød som et Brøl, disse to Ord, som et Brøl fra hele Frankrigs Strube. Og Menneskehavet rejste sig, Bølge rullede frem efter Bølge og skyllede frem mod dette Punkt. Stormklokkerne ringede, Trommerne gik, Søerne brød sig med Drøn og Torden mod Bastillens Fod, — Angrebet begyndte.

Dær laa den med sine dybe og brede Grave, med sine to Vindebroer, vældig tykke Mure og otte svære Hjørnetaarne, med sine Kanoner og Bøsser, i Ild og Røg. Og midt i Ilden og Røgen stod Defarge fra Vinstuen ved sin Kanon — ti Søen havde kastet ham op mod en Kanon, og øjeblikkelig

var han blevet Artillerist — og ladede og skød og ladede og skød i to stive Klokketimer.

Dær faldt den ene Vindebro!

»Hæng i Kammerater, hæng i! Hæng i Jacques Nr. 1 og Jacques Nr. 2 og Jacques Nr. 1000 og Jacques Nr. 25,000! Hæng i for Helvede eller hæng i for Himmelen, hvad I vil, bare hæng i!«

Det er Defarge fra Vinknejpen, der taler saaledes, Defarge ved sin Kanon, der er brændende varm af de mange Skud.

»Her til mig!« raaber Madame, hans Kone, til Kvinderne. »Her til mig! Naar Fæstningen er taget, kommer vor Tur. Vi kan vel stikke med Knive og slaa ihjel saa godt som nogen Mand!«

Og med skarpe, tørstige Skrig skares Kvinderne om hende. De er alle i Vaaben, højst ulige Vaaben, men alle væbnede med Hunger og Hævn.

Kanonerne drøner, Bøsserne knalder og Ilden glimter i den tætte Røg. Men Bastillen ligger der endnu med sine dybe Grave, sin ene Vindebro, sine vældige tykke Mure og otte svære runde Hjørnetaarne. Søerne i det oprørte Hav aabner sig og lukkes over Faldne og Saarede. Vaabnene blinker og Fakler blusser og ryger. Store dampende Vognlæs af fugtigt Halm køres frem, rundt om paa alle Barrikader ses Mænd i fuldt Arbejde, og man hører Hyl og Skud, Forbandelser og Hævnraab, Kanontorden og Bøsseknitren og det levende Havs rasende Brølen. Men trods al Tapperhed og Uforsagthed ligger Bastillen der endnu som før, og Defarge fra Vinknejpen betjener endnu sin Kanon, der er mere hed end nogen Sinde før efter fire Timers haard Kamp.

Et hvidt Flag bliver stukket ud fra Fæstningen, — der underhandles. Man ser det utydeligt gennem Stormens Rasen, der overdøver al Lyd. Pludselig rejser Søerne i Menneskehavet sig, de bliver højere og højere, og Defarge fra Vinknejpen skylles over den sænkede Vindebro, ind gennem Por-

»Men hvor de lyder tydeligt i Aften, og hvor mange de er — nej hør blot!«

(Se Side 246.)

ten i de vældig tykke Mure og midt ind imellem Mure og Taarne, — Bastillen har overgivet sig.

Saa umuligt var det at modstaa det Hav, der havde baaret ham frem, at han hverken kunde trække sit Vejr eller dreje sit Hoved, før han blev skyllet op i Bastillens indre Fæstningsgaard. Der fik han Hold i en Murkant, og med Besvær fik han vendt sig om. Jacques Nr. 3 var tæt ved Siden af ham, Madame Defarge, stadig i Spidsen for en Skare Kvinder, foran ham, længere inde i Gaarden med sin Økse i Haanden. Og over alt og alle Vegne Skrigen og Raaben, sindsforstyrrende Forvirring, et øredøvende Spektakel og dog paa samme Tid et rasende stumt Spil.

»Fangerne!«

»Arkivet!«

»De hemmelige Celler!«

»Pinebænken!«

»Fangerne! Fangerne!«

Det var dette sidste Skrig, der vandt Overhaand over alle de andre, taget op og baaret frem af hver ny Sø, der skyllede ind, som var der ingen Ende paa Menneskehavet og ingen Ende paa Tid og Rum. Da den forreste Bølge rullede forbi og førte Fæstningens Officerer og Sluttere med sig, — det blev lovet dem alle, at de skulde dø paa Stedet, om ikke de lukkede op over alt — fik Defarge fat paa en graaskægget Gamling med en tændt Fakkel i Haanden. Han holdt fast i ham, trak ham frem og fik ham anbragt mellem Muren og sig selv.

»Vis mig Nord-Taarnet,« sagde Defarge, »men lad det gaa rask!«

»Jeg skal vise Dem til Nord-Taarnet, om De vil følge mig. Men dær sidder ingen Fanger nu.«

»Hvad betyder: Nord-Taarnet Nummer et Hundrede og fem? — naa, hurtig!«

»Hvad det betyder?«

»Ja vel, — betyder det en Fange eller en Fangecelle? — Skal jeg maaske slaa Skallen itu paa dig for at faa det at vide?«

»Slaa ham ned!« hvæsede Jacques Nr. 3, der var kommen til.

»Det — det er en Celle, Celle Nummer et Hundrede og fem.«

»Vis mig den!«

»Følg saa med denne Vej!«

Jacques Nr. 3 med det graadige Udtryk var aabenbart skuffet over, at Samtalen tog en Vending, der ikke syntes at føre lige til Blodsudgydelse. Han tog med den ene Haand fat i Defarges Arm og med den anden i Slutterens. De havde maattet stikke Hovederne tæt sammen for i det hele at blive i Stand til at høre, hvad de selv sagde. Ti Larmen af det rasende Menneskehav, som strømmede ind i Fæstningsgaarden og oversvømmede alle Trapper og Gange, var stadig alt overdøvende.

Gennem skumle Hvælvinger gik de, hvor Dagens Lys aldrig havde skinnet, forbi hæslige Døre, der førte ned ad hulelagtige Trappegange og op ad stejle og snævre Stentrapper, der mere lignede udtørrede Vandfald end noget som helst andet. De gik, Haand i Haand, saa hurtigt de kunde komme frem. I Begyndelsen stødte de af og til paa Folkestrømmen, men da de havde gaaet lidt længere, først ned og saa op, og steg højere og højere og højere opad Vindeltrappen i et af Taarnene, var de snart overladt til sig selv. Dær inde, bag de tykke Mure, lod Stormen uden for sig kun høre som en fjern, dæmpet Brusen, som om Larmen, de nylig havde forladt, havde berøvet dem deres Evne til at høre.

Slutteren standsede ved en lav Dør, stak Nøglen ind i den klirrende Laas, aabnede Døren langsomt, og sagde, idet de alle bøjede sig sammen for at gaa ind:

»Et Hundrede og fem, Nord-Taarnet.«

Højt oppe i Muren sad et lille Vindue uden Glas, men med et svært Gitter for. En Stenkarm var anbragt foran det, saa man kun kunde se Himlen ved at bukke sig ned og kigge op. En lille Skorsten med svære Jærnstænger tværs over Aabningen saas paa Sidevæggen; en Skammel, et Bord og en Halmmadrats udgjorde det hele Bohave. Paa Skorstenen laa en Bunke gammel, hvidgraa Træaske, og i den ene af de fire sorte Vægge var der anbragt en rusten Jærnring.

»Før Faklen langsomt op og ned ad Væggene, saa jeg kan undersøge dem,« sagde Defarge.

Manden gjorde, som der blev sagt, og Defarge lod sit Blik glide op og ned ad Væggen.

»Stop lidt, — se her Jacques!«

»A. M.!« hvæsede Jacques Tre graadigt.

»Alexander Manette!« hviskede Defarge ham i Øret, idet han med sin krudtsværtede Finger fulgte Bogstavernes Form. »Se — her har han skrevet underneden: En ulykkelig Læge, — og det er sagtens ham, der har indridset en Almanak paa Stenen her. Hvad har du dær, — et Brækjærn? — lang mig det!«

Han havde endnu Ladestokken til Kanonen i sin Haand. Med en pludselig Bevægelse byttede han Redskab med Jacques tre, vendte sig og slog det ormædte Bord og Skamlen itu med et Par Slag.

»Hold den Fakkel til Vejrs!« sagde han barsk til Slutteren. »Se godt efter mellem de Stumper, Jacques, spræt Madratsen op og rod den igennem ogsaa; her er min Kniv! — Naa, hold den Fakkel til Vejrs for Pokker.«

Med et truende Blik paa Slutteren sprang han ind paa Ildstedet, undersøgte Skorstenen og bearbejdede dens Sider og Jærngittret foran den med sit Brækjærn. Kalk og Støv raslede ned over ham, og han maatte vende sit Ansigt bort for ikke at faa det i Øjnene. Han rodede forsigtig i den nedfaldne Kalk, undersøgte Asken og følte ind i en Hulning i

Skorstenen, som han havde lukket op for ved at slaa Hul paa Muren med sit Brækjærn.

»Intet i Stumperne af Bordet, Jacques?«

»Nej, og intet i Halmmadratsen.«

»Godt! Slæb det Bras sammen midt paa Gulvet, — saa, stik saa Ild derpaa med Faklen.«

Slutteren stak Ild i den lille Dynge, der øjeblikkelig blussede højt til Vejrs. Saa skyndte de sig ud og fandt deres Vej tilbage til Gaarden. Lidt efter lidt syntes deres Hørelse at komme igen, og snart stod de atter ude i den vildsomme Flod.

De fandt den skummende og brølende, brølende paa Defarge selv. St. Antoine vilde med Skrig og Raab have sin Vinstuevært sat i Spidsen for Vagten over Bastillens Kommandant, der havde søgt at holde Fæstningen og skudt paa Folket. Uden ham vilde Kommandanten ikke blive ført til Raadhuset for at modtage sin Dom, uden ham vilde Fyren undslippe, og Folket vilde have Hævn for sit udgydte Blod. Ti Folkets Blod, som i mange Aar ikke havde haft den mindste Værdi, var nu pludselig steget i Pris.

I det hylende Hav af Lidenskab og Raseri, der syntes at lukke sig over den barske, gamle Officer, som han stod dær i sin graa Kappe med røde Distinktioner, saas kun eet roligt, eet ganske roligt Ansigt, og det var en Kvindes. »Se — dær er min Mand!« raabte hun pludselig og pegede paa ham. »Dær kommer Defarge!«

Hun stod ubevægelig lige bag den barske, gamle Officer og holdt sig uforandret tæt op til ham. Holdt sig ubevægelig og tæt op til ham, da Defarge og de andre førte ham gennem Gaderne, holdt sig ubevægelig og tæt op til ham, da han kom hen imod Raadhuset, og Folk begyndte at støde eller slaa til ham bagfra; holdt sig ubevægelig og tæt op ad ham, da Slagene faldt tungere og tungere, og var saa tæt ved ham, da han segnede død om under Slagene, at hun — pludselig

løst af sin Ubevægelighed — satte sin Fod paa hans Hals, svingede sin lange, skarpe Kniv, — hun havde længe haft den rede — og skar hans Hoved af med eet Snit.

Tiden var kommen, da St. Antoine skred til at udføre sin rædselsfulde Opfindelse, at hejse Folk til Vejrs i Stedet for Gadelygterne, og vise Verden, hvad han kunde gøre. St. Antoines Blod var kommet i Kog, og Tyranniets og det strenge Herskabs Blod havde flydt, — flydt ned ad Raadhustrappen, hvor Kommandantens Lig laa, flydt ned under Saalen af Madame Defarges Sko, da hun havde sat sin Fod paa Liget for at det ikke skulde bevæge sig, medens hun skar Hovedet af. »Fir Lampen ned, dær henne,« raabte St. Antoine efter at have set sig om efter nye Dødsmaader, »en af hans Soldater skal op paa Vagt!« Og den dinglende Soldat blev anbragt paa sin Post, og Menneskehavet bølgede videre.

Menneskehavet med dets mørke og truende Vande, med dødbringende Braadsøer, hvis Styrke endnu ingen havde maalt, og hvis Dybde endnu ingen havde loddet. Et ubarmhjærtigt Hav med Søer i vild, fraadende Dans, med Brøl om Hævn og Gengældelse, pisket op saa længe af onde og haarde Storme, at ingen blidere Følelse mere var i Stand til at gøre Indtryk derpaa.

Men i dette Hav af Ansigter, paa hvilke alle vilde og hadefulde Lidenskaber gav sig det mest levende Udtryk, var der to Klynger, — hver talte syv Hoveder -- der dannede en skærende Modsætning til de andre. Søerne ude i det rullende Hav havde aldrig nogen Sinde baaret mere sælsomme Vrag paa deres stejle Kamme. Syv Fanger, der pludselig var bleven revet bort af den Storm, der havde sprængt deres Grav, blev baaret højt oppe paa Skuldre, synlige for alle, skræmmede fra Vid og Sans og ude af Stand til at fatte, hvad der var gaaet for sig. De troede, at den brølende og hylende Skare omkring dem var de evig fortabte Aander.

Men højere endnu blev der baaret syv andre Hoveder, døde

Mænds Hoveder, der med brustne Blik ventede paa Dommens Dag. Stive og ubevægelige Ansigter, med et underligt Udtryk, som end ikke Døden havde formaaet at udslette, et Udtryk, som om de befandt sig i en rædselsfuld Pavse, og hvad Øjeblik det skulde være, kunde ventes at bryde den, løfte de sænkede Øjenlaag og med blodløse Læber hviske deres Vidnesbyrd: »Dig var det, dig og ingen anden, der øvede den blodige Daad!«

Syv løsslupne Fanger, syv bloddryppende Hoveder paa Stage, Nøglerne til det forhadte Fængsel med sine otte runde Taarne, nogle forefundne Breve og andre Erindringer om Fanger, der var døde derinde for længe siden, døde af brudte Hjærter, — saaledes og ikke anderledes saae det Optog ud, som med højt genlydende Fodtrin marcherede gennem Paris's Gader midt i Juli Maaned sytten Hundrede ni og firs. Himlen se i Naade til Lucie Darnay med hendes Fantasier eller Teorier, hvad man nu vil kalde det, og holde disse Fodtrin fra at krydse hendes Livs Veje. Ti de er rasende, vilde og farlige. Og skønt der er gaaet saa lang Tid, siden Vinfadet gik itu uden for Døren til Defarges Vinstue, vil det falde haardt at faa dem vadsket rene, hvis de engang er blevet farvet røde.

---

22. KAPITEL. MAGNETKLIPPEN DRAGER TIL SIG.

Det rasende Hav styrtede stadig ind over Frankrigs Land og bragte den faste Jord til at ryste, — det rasende Hav, som endnu ikke kendte til Ebbe, som steg højere og højere, medens alle Tilskuere rundt om i Verden saae til i rædselsslagen Undren. I tre Aar havde Uvejret raset og tre Fødselsdage var med den gyldne Traad vævet ind i den lille Lucies lykkelige Hjemliv.

Mangen en Nat og mangen en Dag havde Familien i Soho

siddet i den rolige Krog og lyttet til Genlyden af Fodtrinene, lyttet med Hjærter, der var nær ved at briste, naar de hørte den vilde Trampen. I deres Øren lød det, som om det hele Folk under det røde Oprørsflag og med Raabet: »Fædrelandet er i Fare!« ved en frygtelig og langvarig Trolddom var blevet forvandlet til vilde Dyr.

Den franske Adel havde endelig faaet Øjnene op for den i og for sig ubegribelige Kendsgerning, at der ikke blev sat Pris paa den mere, at Frankrig havde saa lidt Brug for den, at den risikerede at miste Livet, om ikke den i Tide saae at komme væk. I August sytten Hundrede og to og halvfems var den franske Adel da ogsaa spredt til alle Verdens fire Hjørner.

I London havde den sit Hovedkvarter og Mønstringsplads i Tellsons Bank. Gengangere skal jo have for Vane at spøge paa de Steder, hvor de oftest færdedes i levende Live, og de franske Adelsmænd, som nu ikke ejede andet, end hvad de gik og stod i, hjemsøgte gerne det Sted, hvor deres Formue havde været opbevaret, da de havde nogen. Tellsons Bank var tillige det Sted, hvor man fik de nyeste og sikreste Efterretninger fra Frankrig. Tellsons var desuden et fint Hus og meget rundhaandet over for gamle Kunder, som det var gaaet tilbage for. Og endelig kunde de nødlidende Flygtninge altid gennem Tellsons faa opspurgt deres mere forudseende Slægtninge, der i Tide havde set den kommende Storm og sendt deres Formue og Værdisager i Sikkerhed, før det var for sent. Hver ny Flygtning, som kom til London, mældte sig derfor ogsaa straks hos Tellsons, der med Hensyn til Frankrig var som en Slags Børs. De Spørgsmaal, der indløb til Banken, var da ogsaa saa talrige, at Personalet stundom skrev de sidste Nyheder op paa en Seddel og hængte den op i Vinduet, saa alle, der løb gennem Temple-Bar, kunde staa stille og faa det sidste Nyt der ovre fra.

Det var en taaget, sludfuld Eftermiddag. Charles Darnay

stod lænet over Pulten, hvor Hr. Lorry sad, og talte dæmpet med ham. Straffecellen, hvor Husets Chefer plejede at tage imod, var nu Nyhedsbørs og stuvende fuld af Mennesker. Det var en halv Time eller saa før Lukketid.

»Men selv om De var det yngste Menneske under Solen,« sagde Charles Darnay med nogen Tøven, »maa jeg dog fastholde . . .«

»Ja vel, ja vel, at jeg er for gammel!« svarede Hr. Lorry.

»Uroligt Vejr, en lang Rejse, usikker Forbindelse, et Land i Oprør og med en Hovedstad, hvor De maaske ikke engang er sikker! — Jeg vilde næsten ønske, jeg kunde rejse i Stedet for Dem.«

Darnay talte nervøst og ligesom en, der tænker højt.

»Ja, De var sandelig ogsaa den rette!« udbrød Hr. Lorry. »De, — en indfødt Franskmand!«

»Kære, gamle Ven, det er netop, fordi jeg er indfødt Franskmand, at den Tanke, — som det slet ikke var min Hensigt at fremsætte her — undertiden falder mig ind. Naar man har haft nogen Følelse for det ulykkelige Folk og har ofret noget for det, var det jo dog muligt, at man kunde tale det til rette. Endnu i Aftes, da De var gaaet og jeg sad og talte med Lucie . . . .«

»Da De sad og talte med Lucie, — skammer De Dem ikke ved at bruge Lucies Navn, naar De staar og ønsker, De kunde tage til Paris under disse Forhold!«

»Ja, men jeg rejser jo ikke,« sagde Darnay med et Smil. »Det er nok saa rigtigt at sige, at det er Dem, der rejser.«

»Ja vist — ja vist! — De begriber aldeles ikke, kære Charles,« Hr. Lorry dæmpede sin Stemme endnu mere end før og kastede et Blik paa Firmaet i det fjerne, »hvor umaadelig vanskelige Forhold vi arbejder under i Paris for Tiden, og hvilke Farer, der truer vore Bøger og Papirer derovre. Hvis der blev lagt Beslag blot paa ganske enkelte af dem, vilde det kunne have de alvorligste Følger for en Mængde

af vore Kunder, og det kan ske, hvad Øjeblik det skal være. Man kan jo hvert Øjeblik vente en almindelig Plyndring. Et skønsomt Udvalg af disse Papirer og Tilintetgørelse af Resten, foretaget saa hurtigt som muligt, er i aller højeste Grad ønskeligt, men der er ingen andre, der kan gøre det, end jeg, og det kan blive vanskeligt nok endda. Vilde det nu være anstændigt, om jeg undslog mig for at udføre et saadant Arbejde, naar Tellsons ønsker det udført? Skulde jeg bede mig fritaget, fordi jeg er en lille Smule stiv i Benene? Husk paa, jeg har været i Tellsons Tjeneste i tresindstyve Aar omtrent. Og her er Folk, der har været her meget længere end jeg, — jeg er en ren Dreng mod de gamle Knarke herinde!«

»Jeg beundrer Dem, kære Hr. Lorry! De er saa frisk i Sindet, saa modig som en ung Mand!«

»Snik-Snak! — Og De maa ikke glemme, at det er saa noget nær umuligt at faa noget bragt ud af Paris, hvad det saa end er. Der er i Dag kommet os Dokumenter og Værdipapirer i Hænde der ovre fra ved de mærkeligste Individer, — og hver enkelts Liv har hængt i en Traad, da de blev visiteret i Portene.«

»Og De rejser virkelig i Aften?«

»Ja, — Sagen taaler ingen Opsættelse. Jeg rejser i Aften.«

»Og De tager af Sted alene?«

»Jeg tager Jerry med, tænker jeg. Han har været min Liv-Drabant hver eneste Søndag Aften i mange Aar, og ham er jeg vant til. Han vil ingen Steder kunne vække Mistanke, — han vil kun blive taget for en engelsk Bull-dog, der er klar til at ryge i Hovedet paa enhver, der antaster hans Herre.«

»Jeg kan kun gentage, at jeg beundrer Deres ungdommelige Friskhed og Mod!«

»Og jeg kan kun gentage, hvad jeg sagde før, Snik-Snak! — Naar jeg har gjort dette lille Stykke Arbejde, vil jeg maaske ikke være utilbøjelig til at træde ud af aktiv Tjeneste og

lade mig pensionere. Men endnu er det for tidligt at tænke paa at blive gammel.«

Medens denne Samtale fandt Sted ved Hr. Lorry's Pult, hørte man de hjemløse Emigranter pludre sammen rundt omkring. Saadan som de skulde hævne sig paa »Folket« derhjemme, det Rakkerpak, naar denne Byge var ovre! De var lidt for tilbøjelige til den Slags Fantasterier, de gode Fransk-mænd, i deres Landflygtighed. Englænderne havde det paa en anden Maade. De kunde med deres medfødte Stivhed ikke begribe, hvordan denne Revolution var kommet, — som om der ikke var begaaet al den Uret, alle de Misgreb, som det paa nogen Maade havde været muligt at begaa, som om Mænd, der havde sat sig ind i Folkets Lidelser, set hvorledes det blev vanrøgtet og undertrykket, ikke havde set Revolutionen nærme sig Skridt for Skridt, — uundgaaeligt nærme sig — og tydeligt udtalt det. Det var haardt nok for en Mand, der kendte Forholdene og vidste Besked, at høre rolig paa disse Emigranters Pralerier, deres vilde Planer om at genoprette en Samfundstilstand, der hvilede paa den mest himmelraabende Uretfærdighed og nu uigenkaldelig var dødsdømt. Det summede om Ørene paa Charles Darnay med slige Talemaader, der bragte hans Blod i Kog og gjorde ham nervøs og urolig, medens han stod lænet over Hr. Lorry's Pult.

Darnay kendte Stryvers Stemme blandt de andre. Han var en af de mest højrøstede. Hvorfor gjorde Emigranterne ikke saadan, og hvorfor gjorde de ikke saadan? Fulgte de bare hans Raad, skulde det snart være forbi med Folket, — bare skyde det ned, man kunde vel klare sig uden det!

Stryvers vise Raad var nærmest i Slægt med Børnenes Anvisning paa at fange Fugle ved at strø Salt paa deres Haler. Men hvor taabelige hans Ord end var, virkede de altid med en Følelse af dyb Uvillie paa Darnay. Et Øjeblik stod han ubeslutsom, om han skulde lade Fyren snakke og gaa sin Vej, eller blive og stoppe Munden paa ham, og i dette Øjeblik

hændte der noget, noget, som skulde hænde, som ikke kunde undgaas.

Firmaets Chef kom hen til Hr. Lorry, lagde et smudsigt Brev foran ham paa hans Pult og spurgte, om han endnu ikke havde fundet noget Spor af Adressaten. Brevet blev lagt saaledes, at Darnay ikke kunde undgaa at se det og læse Adressen. Det tog ikke lang Tid, der stod et Navn, som kun to Mennesker i England kendte, han selv og hans Hustrus Fader, hvem han han havde aabenbaret det paa sin Bryllupsdag, — hans eget Navn.

»Nej, jeg har endnu ikke det mindste Spor,« svarede Hr. Lorry, »jeg har spurgt mig for over alt, men ingen kender denne Herre.« Og imens stod Charles Darnay og læste:

Haster meget!

Til

den forhenværende franske Hr. Markis de St. Evrémonde.

Adrss. Tellson & Co., London.

England.

Urets Viser pegede paa Timen, da Banken skulde lukkes, og Strømmen af Folk, der skulde ud, gled forbi Hr. Lorry's Pult. Hr. Lorry holdt spørgende Brevet frem, og den hele Skare af pralende og harmfnysende Emigranter saae paa Udskriften, idet de gik forbi. Og alle havde de en Bemærkning om den franske Markis, der ikke var til at opspore.

»En Brodersøn, tænker jeg, af den elegante Markis, som blev snigmyrdet, — vanslægtet naturligvis, eftersom han ikke vedkender sig sit Navn. Glæder mig, at jeg ikke kender den Karl!«

»En Slyngel, som for flere Aar siden har forladt sin Post og er stukket af . . .«

»Smittet af de nye Ideer, i alt Fald! Han satte sig op mod den gamle Markis, opgav sin Arveret til Familiegodserne og

overlod dem til den tøjlesløse Hob. Jeg haaber, at den vil lønne ham efter Fortjeneste!«

»Se — se!« prustede Stryver. »Er han af den Slags? Hvad er det han hedder, den infame Karl?«

Darnay kunde ikke holde sig længer. Han bankede Stryver paa Skulderen.

»Jeg kender denne Karl, som De behager at udtrykke Dem!«

»Gør De det? — Det gør mig forbandet ondt for Dem!«

»Hvorfor?«

»Hvorfor, Hr. Darnay, hvorfor? Har De hørt det, mine Herrer, han spørger hvorfor! — Jeg skal svare Dem paa Deres Hvorfor! Det gør mig ondt for en Mand, der lever af at undervise Ungdommen, at han er kendt med en saa nederdrægtig Slyngel. Det kunde maaske smitte, det Bekendtskab!«

Darnay kom i Hu, at han havde lovet Lucies Fader at fortie sit virkelige Navn for alle andre og holdt med nogen Møje sin Vrede nede. »De er uden Tvivl aldeles ikke i Stand til at forstaa den Mands Optræden,« sagde han.

»Nej, Hr. Darnay, — hvis denne Mand skal gaa og gælde for en pæn Mand og en brav Mand, saa forstaar jeg ham ikke, — en Karl, der stikker af fra sine Forpligtelser, — fy for Pokker!«

Hr. Stryver slog Knips med Fingrene for at sætte Punktum paa en afgørende Maade og kantede sig ud af Banken under Bifaldsraab fra sine Tilhørere.

»Veed De, hvor den Markis opholder sig,« sagde Hr. Lorry, »saa vær saa god at besørge Brevet for os; det har allerede ligget her i flere Dage.«

»Jeg skal besørge det. Men jeg siger ikke Farvel nu, jeg kommer hen til Diligencen, naar De rejser.«

Darnay var meget misfornøjet med sig selv, med sig selv

og Stryver i Særdeleshed og med Menneskeheden i al Almindelighed. Han skyndte sig hen i et roligt Hjørne af Temple og aabnede og læste Brevet. — Det lød, som følger:

Fængslet i Abbediet, Paris 21. Juni 1792.

Højvelbaarne forhenværende Hr. Markis!

Efter længe at have svævet i den største Livsfare blandt Bønderne ude paa Godset er jeg endelig bleven fængslet og har under mange Lidelser og Pinsler maattet gaa den lange Vej ind til Paris. Mit Hus er blevet plyndret og revet ned, — jævnet med Jorden.

Den Forbrydelse, jeg beskyldes for, og for hvilken jeg uden Deres naadige Bistand, højvelbaarne forhenværende Hr. Markis, skal lade mit Liv, kaldes Højforrædderi mod Folkets Majestæt, jeg har nemlig arbejdet for en Emigrant. Forgæves har jeg henvist til, at jeg ifølge de mig af Dem givne Ordrer har handlet i Bøndernes Interesse og aldrig imod deres Interesse. Forgæves har jeg henvist til, at jeg altid har eftergivet de Afgifter, som de ikke betalte mere, at jeg ikke har opkrævet Skatter og ikke stævnet nogen for Retten. Det eneste Svar, jeg faar, er at jeg har været i Tjeneste hos en Emigrant.

Ak, højvelbaarne forhenværende Hr. Markis, hvor i Verden skal jeg finde denne Emigrant? Jeg raaber til Himlen, hvor skal jeg finde ham? Men ingen svarer mig. Mit eneste Haab er, at dette Brev, som jeg med mine varmeste Bønner sender over Havet, maa komme Dem i Hænde gennem det store, i Paris saa velkendte Bankierhus Tellson & Co.

For Himmelens Skyld, højvelbaarne forhenværende Hr. Markis, svigt mig ikke! Jeg bønfalder Dem ved alt, hvad der er Dem helligt, ved Deres Navn og Ære som Adelsmand, — kom mig til Hjælp og fri mig ud af dette Fæng-

sel! Min Brøde er, at jeg har været Dem tro, højvelbaarne Hr. Markis, — De vil ikke lade mig i Stikken!

Jeg er, højvelbaarne Hr. Markis,

Deres til Døden

trofaste og dybt

nedbøjede Tjener,

V. F. Gabelle.

Den ulmende Uro i Darnays Sind slog pludselig ud i Flamme ved Læsningen af dette Brev. Den gode, gamle Tjeners Ulykke, — der ene og alene skyldtes Troskab mod Darnay selv og hans Slægt — stirrede ham saa bebrejdende i Ansigtet, medens han gik frem og tilbage i Temple og overvejede, hvad han skulde gøre, at han næsten ikke kunde møde Folks Blik, naar de saae paa ham, idet de gik forbi.

Han vidste udmærket godt, at han ikke havde brudt fuldstændigt med Fortiden i sin Rædsel over den Skændselsdaad, der havde sat Kronen paa alle de Nederdrægtigheder, som hans Slægt havde gjort sig skyldig i, i sin Mistanke mod hans Farbroder og i sin Afsky for den faldefærdige Samfundsbygning, som man havde ventet, at han vilde støtte. Han vidste udmærket godt, at han, optaget som han var af sin Lykke i Hjemmet ved Lucies Side, og af Arbejdet for det daglige Brød, ikke havde gjort Skridtet fuldt ud og formeligt og officielt frasagt sig sin sociale Stilling i Frankrig. Han havde ofte tænkt paa, at den Sag skulde bringes i Orden, men det var aldrig sket. Og nu var det for sent. Den franske Adel søgte bort fra Hjemlandet i store Skarer; alle Veje var fulde af dem; deres Godser blev konfiskerede, og deres Vaabenskjolde og Navne blev udslettet og tilintetgjort.

Men han havde jo ikke været nogen haard Husbond og Herre. Han havde ikke trykket sine Bønder ned, eller ladet dem sætte i Fængsel, naar de ikke kunde betale. Tværtimod. Han havde givet Gabelle skriftlig Instruks om, hvor-

ledes han af yderste Evne skulde skaane Bønderne, dele ud imellem dem af Brændsel og Korn, hvad de paatrængende Kreditorer maatte levne, medens han selv ikke havde den mindste Indtægt af sine Godser, men tjente sit Brød i fremmed Land ved eget Arbejde. Og disse skriftlige Instrukser maatte kunne skaffes til Veje og vidne til hans Fordel.

Saaledes modnedes lidt efter lidt den fortvivlede Plan i hans Hoved, — han vilde tage til Paris. Det gik ham, som det gik Sømanden i det gamle Eventyr. Strøm og Vind havde dreven ham ind i Nærheden af Magnetklippen, — nu drog den ham til sig, og han maatte lade sig drage. Alt, hvad der dukkede op i hans Tanke, gav ham større og større Fart ind mod den skæbnesvangre Klippe. Hans modige, gamle Ven Lorry's stærke Følelse af sin Pligt, hans Landsmænds og Standsfællers haanende Bemærkninger om ham, Stryvers Uforskammetheder og endelig Gabelles Brev, — dette Nødraab fra en uskyldig Mand, denne direkte Henvendelse til hans Æresfølelse! Hans Beslutning var fattet, han maatte rejse til Paris.

Magnetklippen drog ham! Han kunde ikke andet, han maatte sætte Kursen lige imod den og lade staa til, lige til han stødte paa Grund. Men han saae ikke nogen Klippe, han anede næppe nok, at der var Fare for Haanden. Lykkelige Syner, Luftspejlinger, der viser sig for saa mange gode og ædle Mænd, tegnede sig for ham. Han saae sig selv modtaget med aabne Arme i sit Fædreland, han saae sig blive anerkendt, vinde Indflydelse og lidt efter lidt faa Magt og Myndighed til at dæmme op for Revolutionens vilde Bølger, der snart truede med at strømme over alle Bredder og omstyrte alt.

Han vedblev at gaa, frem og tilbage, optaget af sine Tanker og Planer. Hverken Lucie eller hendes Fader maatte faa noget at vide, før han var rejst. Det var bedst at skaane Lucie for Afskedens Smerte, og med Hensyn til Dr. Manette, hvis Tanker benyttede enhver Lejlighed til at slippe hjem til

»Her til mig!« raabte Madame Defarge til Kvinderne, »her til mig!«

(Se Side 248.)

de farlige Steder, som de kun alt for gerne kredsede om, ansaa Darnay det for rettest, at han kom til at staa over for Pariserrejsen som over for noget, der var sket.

Han vedblev at vandre om, indtil det blev Tid at gaa hen og tage Afsked med Hr. Lorry. Der kunde ikke være Tale om nu at meddele ham, hvad han havde i Sinde, men saa snart han var kommet til Paris, vilde han straks opsøge ham.

Vognen holdt forspændt uden for Tellsons, og i Døren stod Hr. Lorry i Rejsestøvler og det hele.

»Jeg har afgivet Brevet efter Adressen,« sagde Darnay, »men jeg syntes ikke, det var værd at belemre Dem med noget Svar.«

»Saa kan jeg jo bringe en Hilsen,« sagde Hr. Lorry.

»Ja, — men det er rigtig nok til en Mand, som sidder i Fængsel i Abbediet.«

»Naa, hvad saa! — Hvad hedder han?« Og Hr. Lorry trak sin Lommebog frem med det samme.

»Han hedder Gabelle.«

»Og hvad skal jeg saa sige til den stakkels Gabelle i Abbedi-Fængslet?«

»Ikke andet, end at Brevet er modtaget, og at Manden kommer.«

»Naar kommer han, og veed Gabelle, hvem det er, der kommer?«

»Manden rejser herfra i Morgen den 15. August paa denne Tid, og Gabelle veed, hvem det er.«

Han pakkede Hr. Lorry ind, som om han skulde til Sibirien, og hjalp ham op i Vognen.

»Hils Lucie, baade den store og den lille, og min Ven Manette,« sagde Hr. Lorry ud ad Vinduet, »og pas godt paa dem, min kære Darnay. Naa, — kør saa i Guds Navn!«

Charles Darnay smilede tankefuld, da Vognen rullede bort.

3. BOG

ORKAN

1. KAPITEL. ENSOMT FÆNGSEL.

De, der i Eftersommeren sytten hundrede to og halvfems rejste fra England til Paris, kom kun langsomt af Sted. Vejene var lige saa elendige, Postvognene lige saa umulige og Hestene lige saa usle, som da Kongen af Frankrig endnu sad paa sin Trone i al sin Herlighed og Magt og Vælde. Men nu, da han var styrtet og al Ting var vendt op og ned, var der Hindringer for de Vejfarende af en ganske anden Slags. I hver Byport og ved hver Accisebod stod der Vagt af væbnede Patrioter med patriotiske Muskedonnere, der gik af ved den mindste Anledning. Og disse ivrige Patrioter standsede alle de Rejsende, holdt Krydsforhør over dem, inspicerede, visiterede og kontrolerede dem, viste dem tilbage, lod dem rejse videre eller puttede dem i Hullet, — alt efter som de i deres patriotiske Vilkaarlighed fandt det nyttigt og gavnligt for den unge Republik, den ene og udelelige, De veed, den med Frihed, Lighed og Broderskab, eller af med Knappen, min Kære.

Charles Darnay havde ikke rejst mange franske Mil, inden det begyndte at gaa op for ham, at han ikke vilde faa Lov at rejse den samme Vej tilbage, før han i Paris havde faaet Attest for at være en god Borger. Hver Byport, der faldt i, hver Toldbodbom, der gik ned bag ham, vilde være, forstod han, en ny Hindring paa hans Tilbagevej. Han kunde ikke i højere Grad have følt sig berøvet sin Frihed, om han var

bleven ført til sin Rejses Maal i et Net eller i et Bur med tætte Træmmer.

Der var endnu et langt Stykke Vej til Paris, da han en Aftenstund, træt og mødig lagde sig til Hvile i en eller anden lille By. Intet andet i Verden end den fortvivlede Gabelles Nødraab, vilde have været i Stand til at bringe ham saa langt, og nu var det et Spørgsmaal, om han i det hele taget kom længere. Han havde haft saa mange Vanskeligheder ved at komme ind ad Byporten her, at det ingenlunde overraskede ham at blive vækket midt om Natten. Det var en frygtsom stedlig Politimand og tre væbnede Mænd med røde Huer paa Hovedet og Piber i Munden, der kaldte paa ham og uden videre satte sig paa Kanten af hans Seng.

»Borger Emigrant!« sagde Politimanden, »jeg har faaet Ordre til at sende Dem til Paris under Ledsagelse af Vagt.«

»Jeg ønsker intet hellere end at blive sendt til Paris, men jeg behøver ingen Vagt.«

»Hold Mund!« brummede en af Huemændene. »Hold Mund, Aristokrat!«

»Det forholder sig, som denne gode Borger siger,« tog Politimanden til Orde. »De er Aristokrat og maa have Ledsagelse af Vagt, — som De selv maa betale.«

»Jeg maa vel finde mig deri!« svarede Darnay.

»Finde Dem deri!« brølede den skumle Mand med Huen. »Finde Dem deri, — vil De hellere finde Dem i at blive hængt paa en Lygtepæl?«

»Borgeren har Ret,« sagde Politimanden. »Staa op og klæd Dem paa!«

Darnay gjorde, som der blev sagt ham, og blev ført tilbage til Byvagten, hvor en Mængde andre Mænd med røde Huer sad og røg og drak eller blundede ved Ilden. Her maatte han betale sin Eskorte i dyre Domme, og lidt efter begyndte han i den regnfulde Morgendæmring den sidste Del af sin Rejse paa de opblødte Veje.

Eskorten bestod af to beredne Patrioter med røde Huer med den trefarvede Kokarde paa Hovedet, Bøsse over Nakken og Sabel ved Siden. Hullede og lasede var de, med Klude og Pjalter om Benene og Halm paa Bryst og Skuldre for at holde Varmen inde og Regnen ude. De red en paa hver Side af Darnay, der selv holdt Tøjlen paa sin Hest, som imidlertid blev ført i Line af den ene Mand af Eskorten. Saaledes drog de af Sted, i skarpt Trav, ned ad Gaden med dens toppede, ujævne Brolægning og ud paa de bundløse Veje. Og med Vind og Regn lige i Ansigtet, uden anden Forandring end den fra Trav til Skridt og fra Skridt til Trav og stundom fra en Hesteryg til en anden, tilbagelagde de lidt efter lidt alle de mange Mile af Dynd og Ælte, som laa mellem dem og Hovedstaden. De laa stille om Dagen, men brød op med Mørkets Frembrud og red hele Natten.

Charles Darnay var ved godt Mod, til Trods for at det ingenlunde var behageligt at komme af Sted paa denne Maade, og til Trods for den Fare han hele Tiden var udsat for, idet den ene Mand af Eskorten led af kronisk Fuldskab og haandterede sin Bøsse med stor Uforsigtighed. Han vilde ikke tilstaa for sig selv, at der var nogen alvorlig Grund til Frygt. Han havde en god Samvittighed og trøstede sig med, at Fangen i Abbediet vilde kunne bevidne hans Uskyldighed.

Men da de kom til Beauvais, — det var Aften, og Gaderne var fulde af Folk — kunde han ikke skjule for sig selv, at det begyndte at se alvorligt ud. Folk med underlig truende Miner trængte sig sammen for at se ham staa af Hesten ved Posthuset, og han hørte paa en Gang mange raabe: »Ned med den Forræder! Ned med Emigranten!«

Han var ved at svinge sig af Hesten, men holdt inde og satte sig til rette i Sadlen, som det sikreste Sted i Øjeblikket.

»I tager fejl, gode Venner!« sagde han. »Jeg er ingen Emi-

grant, — jeg kommer her tilbage til Frankrig af egen fri Villie!«

»Du er en forbandet Emigrant,« brølede Smeden og trængte sig med Voldsomhed frem imod ham med sin Forhammer i Haanden. »En Emigrant og en fordømt Aristokrat!«

Postmesteren stillede sig foran den vrede Smed, der aabenbart vilde Darnay til Livs, og sagde beroligende: »Lad ham være, lad ham være, — han skal jo til Paris og dømmes.«

»Ja vel skal han dømmes,« skreg Smeden og svingede sin Hammer, »og halshugges og radbrækkes som en Forrædder!«

»I tager fejl,« gentog Darnay uden at agte paa Postmesteren, der vilde have ham og hans Hest ind i Gaarden. »Jeg er ingen Forrædder!«

»Han lyver! Han lyver!« brølede den rasende Smed. »Han er Forræder ifølge Dekretet, — han skylder Folket sit Liv!«

Darnay saae et Glimt i Øjnene paa alle de Folk dær foran ham, og forstod, at de i det næste Øjeblik vilde styrte sig over ham. — Men i samme Nu havde Postmesteren grebet hans Hest ved Tøjlen og jaget den ind i Gaarden. Hans Ledsagere red tæt op paa Siden af ham, og Postmesteren smækkede den skrøbelige Port i og skød Slaaen for. Man hørte Smeden udenfor slaa med sin Hammer mod Porten, og man hørte Folk hyle og brøle, men ellers skete der intet.

»Hvad var det for et Dekret, Smeden talte om?« spurgte Darnay Postmesteren, da de stod inde i Gaarden og han havde takket ham for Hjælpen.

»Jeg tænker, det er et Dekret, ifølge hvilket alle Godser, der tilhører Emigranter, er konfiskerede og sælges til Fordel for Folket.«

»Naar er det udstedt?«

»Den 14. ds.«

»Den Dag jeg forlod England altsaa!«

»Ja, og det er kun det første. Der kommer mange flere,

hedder det sig, — om de ikke alt er udstedt, — om Landsforvisning af alle Emigranter og Dødsstraf for dem, der prøver paa at vende tilbage til Frankrig. Det var dette sidste, Smeden tænkte paa, da han sagde, at De skylder Folket Deres Liv.«

»Men disse Dekreter er ikke offentliggjorte endnu!«

»Maaske og maaske ikke!« sagde Postmesteren og trak paa Skuldre. »Hvad ved jeg? — Det bliver vist for Resten et og det samme.«

Darnay fik en Smule Hvile med sine Ledsagere oppe paa et Høstænge; men ved Midnat brød de op paa ny og drog videre, medens alle Folk i Byen sov. Han havde paa denne underlige Rejse, der foregik som i Drømme, lagt Mærke til mange mærkelige Forandringer i det daglige Livs Vaner, og det var ikke det mindst mærkelige, at Folk næsten ikke sov mere. Kom de om Natten efter et langvarigt Ridt ad ensomme Veje til en fattig Landsby, fandt de Lys tændt i alle Vinduer og saae Folk paa en sælsom, spøgelseagtig Maade danse rundt om et tørt og vissent Frihedstræ eller staa og synge Frihedssange. Lykkeligvis havde Søvnen faaet Overtaget i den lille By Beauvais, saa de slap ud lykkelig og vel, og da Dagen brød frem, fandt den dem foran Byporten i Paris. Bommen var nede, da de red frem, og stærkt bevogtet.

»Fangens Papirer?« spurgte en Mand med et rask og kraftigt Ansigt. Han var bleven kaldt til af Vagten og havde aabenbart Kommandoen her.

Det korte Spørgsmaal gjorde, som naturligt var, en ubehagelig Virkning paa Charles Darnay. Han gjorde Manden opmærksom paa, at han var en fri Mand og fransk Borger, at han var rejst til Paris af egen Drift, og naar han kom under Ledsagelse, — som han for Resten selv havde betalt — skyldtes det kun den almindelige Uro og Forstyrrelse i alle Forhold.

»Hvor er Fangens Papirer?« gentog Manden paa ny uden i mindste Maade at agte paa hans Ord.

Den drukne Patriot havde Papirerne i sin Hue og fik dem halet frem. Da Manden med det raske Ansigt løb Gabelles Brev igennem, blev han øjensynlig et Øjeblik overrasket. Han studsede og saae vist paa Darnay, drejede sig, uden at sige et Ord, rundt paa Hælen og gik ind i Vagtstuen.

Darnay holdt imidlertid med sine Ledsagere til Hest uden for Bommen og ventede. Han lagde Mærke til, at Porten blev bevogtet af en blandet Vagt af Soldater og Patrioter, d. v. s. Mænd af Folket i Vaaben, og at de sidste var langt de talrigste. Og medens der ikke blev lagt nogen Hindring i Vejen for Bønderne og andre, der bragte Varer ind i Byen paa Vogne og Karrer, syntes det derimod meget vanskeligt at komme ud af Byen, selv for de skikkeligste Mennesker. Inden for Porten ventede en broget Skare af Mænd og Kvinder, Dyr og Vogne, paa at slippe ud. Men Visitationen i Porten gik for sig med en saadan Grundighed, at Strømmen kun langsomt sivede ud. Mange af de ventende vidste god Besked med, at det vilde vare længe, inden Turen kom til dem og lagde sig ned paa Jorden for at sove eller ryge, medens andre sad og sludrede eller drev omkring i Nærheden. Og alle Vegne saae man den røde Hue og den trefarvede Kokarde, der blev baaret baade af Mænd og af Kvinder.

Efter en god halv Times Forløb saae Charles Darnay atter Vagtkommandøren for sig og hørte ham give Ordre til at lukke Gitterporten op. Samtidig gav han Eskorten Kvittering for Modtagelsen af Darnay og bød ham sidde af Hesten. Han gjorde, som der blev sagt, og hans to Ledsagere gjorde omkring og red tilbage med hans Hest imellem sig til det Sted, hvorfra de kom.

Darnay gik efter sin Fører ind i Vagtstuen. En Lugt af simpel Vin og daarlig Tobak slog ham i Møde. En Skare Soldater og væbnede Borgere stod, sad eller laa rundt om-

kring. Nogle sov, andre var paa Benene, nogle var fulde, andre ædru og atter andre midt imellem Drukkenskab og Nøgternhed, midt imellem sovende og vaagen Tilstand. Den usikre Belysning i Rummet gjorde Indtryk af, at det var midt imellem Dag og Nat; fra de skumle Vinduer kom det sparsomme graa Dagslys ind og blandede sig med Skæret fra et Par døsige Olielamper. Paa et Bord laa et Par opslaaede Protokoller og en Officer med et groft, mørkt Ydre sad foran dem.

»Borger Defarge,« sagde han til Darnays Fører, »er det Emigranten Evrémonde?«

»Det er ham!«

»Hvor gammel er De, Evrémonde?«

»Syv og tredive Aar.«

»Er De gift, Evrémonde?«

»Ja.«

»Hvor har De indgaaet Ægteskab?«

»I England.«

»I England, — naturligvis! Hvor opholder Deres Hustru sig?«

»I England.«

»I England, — naturligvis! Før denne Mand til Fængslet la Force.«

»Til Fængslet!« udbrød Darnay oprørt. »Med hvilken Ret fængsler De mig og for hvilket Retsbrud?«

Officeren saae op fra den Lap Papir, han holdt i Haanden.

»Vi har anden Lov og Ret i Frankrig, end da De var her sidst, Evrémonde!« Manden smilede, — et haardt Smil var det — og gav sig til at skrive igen.

»Jeg beder Dem lægge Mærke til, at jeg er kommen hertil af min egen fri Villie, som en Følge af det Brev, der ligger dær foran Dem, og for at vidne til Fordel for den Mand, der har skrevet dette Brev. Jeg ønsker at komme til at aflægge

dette Vidnesbyrd saa snart som muligt. Og det maa jeg vel have Ret til!«

»Emigranter har ingen Ret, Evrémonde,« svarede Officeren ligegyldig og blev ved at skrive. Saa læste han, hvad han havde skrevet, og rakte Defarge Sedlen med de Ord: »Ensomt Fængsel!«

Defarge vinkede med Papiret til Darnay, at han skulde følge ham. Han adlød, og to væbnede Borgere sluttede op bag ved ham.

De gik ned ad Gaden, der førte ind i Byen.

»Er det Dem, der er gift med en Datter af Dr. Manette,« — Defarge talte ganske sagte, — »der en Gang sad fangen i Bastillen, som nu er revet ned?«

»Det er mig,« sagde Darnay overrasket.

»De har maaske hørt Tale om mig. Jeg hedder Defarge og har en Vinstue ude i St. Antoine.«

»Det var til Dem, min Hustru kom og fandt sin Fader, — ja, ja, nu husker jeg det.«

Ordet »Hustru« syntes at fremkalde et mørkt Billede i Defarges Sjæl. »For Helvede!« udbrød han utaalmodig, »hvorfor er De kommen til Frankrig? — Hvad vil De her?«

»De har jo lige hørt hvorfor, — tror De ikke, jeg har talt Sandhed?«

»En forbandet uheldig Sandhed for Dem!« Defarge rynkede sine Bryn og saae lige ud.

»Jeg forstaar nok, at det ser sort ud for mig. Alt er anderledes, end jeg havde ventet det, saa fuldstændig forandret, saa uretfærdigt, — Ulykken træffer mig saa ganske uforberedt. Tør jeg vente, at De vil yde mig en ringe Hjælp?«

»Nej!« Borger Defarge saae stadig lige ud.

»Vil De da blot besvare et Spørgsmaal?«

»Maaske, — det kommer an paa, hvorʼdan det lyder.«

»Min Fængsling er en himmelraabende Uretfærdighed, — sig

mig blot: vil jeg blive afskaaret fra al Forbindelse med Yderverdenen?«

»Det vil Tiden vise!«

»Skal jeg begraves levende, — berøves ethvert Middel til at retfærdiggøre mig?«

»Det vil Tiden vise! Men om saa er, vil De ikke være den første, der er bleven levende begravet i dette Land!«

»Aldrig ved min Hjælp, Borger Defarge!«

Borger Defarge gav intet Svar, men saae mørkt paa ham og fortsatte i Tavshed sin Gang.

»Det er mig af yderste Vigtighed, — ja, det veed De sagtens bedre end jeg — at Hr. Lorry fra Tellsons Bank, som opholder sig her i Paris for Tiden, faar Underretning om, at jeg sidder fængslet i la Force. Vil De lade ham det vide?«

»Jeg vil intet gøre for Dem, intet. Jeg har svoret at tjene mit Land og mit Folk mod alle Fjender. Jeg vil ikke hjælpe Dem.«

Charles Darnay indsaa, at det var haabløst at tale mere til sin Ledsager og følte sig ogsaa for stolt dertil. De gik videre i Tavshed, og han havde Tid og Ro til at se sig om. Folk i Gaderne var aabenbart vant til at se Arrestanter blive ført til Fængslerne; nogle enkelte vendte sig, truede ad ham og raabte »Aristokrat!«, men de fleste gik ligegyldig forbi. I en smal, skummel og skiden Gade saae Darnay en Mand staae paa en Stol og holde en glødende Tale om Kongens og Dronningens Forbrydelser mod Folket, og først gennem denne Mands Ord fik Darnay at vide, at Kongen var fængslet, og at alle de fremmede Gesandter havde forladt Paris.

Charles Darnay fik med det samme en Følelse af, at han var stedet i langt alvorligere Farer, end han hidtil havde anet. Hvor alvorlige kunde han, og ingen i det hele taget, dog endnu have nogen Forestilling om, ti den haardhjærtede Dame, Fru Guillotine, var saa godt som ukendt, og de Rædsler, der snart

skulde finde Sted, var endnu ikke dukket op i nogen Hjærne. Det var lang Skilsmisse fra de Kære i Hjemmet, Frihedsberøvelse og andre Lidelser, der begyndte at dæmre for Charles Darnay som Tilskikkelser, han maatte regne med, men derudover saae han ingen Grund til Frygt. Og det var en Lykke, ti han havde tunge Tanker nok at bære paa, da de standsede udenfor Fængslet la Force.

En Mand med et opdunstet Fjæs lukkede en lille Dør op i den svære Port.

»Emigranten Evrémonde!« sagde Defarge.

»For Fanden, — er der fler' endnu?« raabte Slutteren.

Uden at besvare hans Spørgsmaal tog Defarge den Kvittering, han rakte ham, og gik sin Vej tillige med sine to Ledsagere, medens Fængselsdøren faldt til efter Charles Darnay.

Det var et mørkt, skummelt og smudsigt Sted, dette Fængsel, og med en græsselig Lugt som af usund Søvn. En ækel Stank, denne Stank af Fængselssøvn!

»Ensomt Fængsel!« brummede Slutteren, idet han saae paa den Lap Papir, Defarge havde rakt ham. »Som om ikke alle Enkeltcellerne var fulde i Forvejen!«

Gnaven stak han Sedlen paa en Naal, hvor der alt sad en Mængde lignende og gav sig dernæst til at se paa Charles Darnay. Først gik han frem og tilbage foran ham, saa bag ham og saa ved Siderne. Og endelig satte han sig paa en Stenbænk i det hvælvede Kammer og tog ham i Øjesyn endnu en Gang. Og da han var færdig, kom der en Underslutter og et Par af dennes Hjælpere og begyndte forfra.

»Følg med, Emigrant,« sagde Slutteren, da Fængselspersonalet endelig i tilstrækkelig Grad havde indpræget sig den nys ankomne Fanges Træk.

Han tog et Knippe Nøgler ned fra et Søm paa Væggen og gik foran. Darnay fulgte ham gennem en lang Række skumle Gange, Trappe op og Trappe ned; den ene Dør efter den anden faldt raslende i bag ham og blev lukket i Laas, og

pludselig stod han i et stort, lavt hvælvet Rum, der var fuldt af Fanger, Herrer og Damer imellem hinanden. De sidste sad ved et langt Bord, læste eller skrev, strikkede eller syede; Herrerne stod op eller spadserede rundt i Værelset.

Darnay havde uvilkaarlig haft Følelsen af, at han her i Fængslet vilde komme sammen med Folk, der var bleven dømt for Forbrydelser og vanærende Handlinger, og det gøs næsten i ham, da han traadte frem imellem dem. Men hvor mærkeligt! Lige fra det Øjeblik, han i Beauvais havde sat sig paa Hesten for at fortsætte sit tvungne Ridt, havde alt staaet for ham i et vidunderligt Uvirkelighedens Skær, en Uvirkelighed, der nu naaede sit Højdepunkt, da alle disse Fanger rejste sig for at byde ham Velkommen, rejste sig med al den Høflighed, Anstand og Ynde, som det franske Selskabsliv kunde udfolde i hine Tider, og ønskede ham Velkommen i deres Midte.

Saa sælsomt tog denne Salonartighed sig ud inden for Fængslets skumle og skimlede Mure, saa spøgelseagtig uvirkeligt, at Charles Darnay fik Indtrykket af, at han stod i et Selskab af Dødninger. Det var Gengangere, Spøgelser, alle til Hobe, — Statelighedens Spøgelse her, Elegancens Spøgelse dær, Letsindighedens hist, Spottens her, Vittighedens, Slibrighedens, Hovmodets, Skønhedens, Aandrighedens, Ungdommens og Yndens Spøgelser, alle ventede de paa at blive hentet bort fra dette gyselige Sted, og alle saae de paa ham med Øjne, der var mærkede af Døden, den Død de døde, da de traadte ind i dette Rum.

Han blev staaende som naglet til Pletten. Han saae de grove, plumpe Fangevogtere bevæge sig omkring mellem disse fine og elegante Skikkelser, hvis fornemme Anstand og Elegance ved Sammenligningen faldt endnu mere i Øjnene. Han saae Damerne, sørgende Mødre, unge Døtre i deres blomstrende Vaar, den fineste, yndefuldeste Fornemhed ved Siden af disse raa, grove Karle, — aldrig havde han set noget saa

ubegribeligt, noget saa ufatteligt, — der var kun een Forklaring: det var Skygger, Aander; han var bleven syg paa Rejsen, han saae Syner. Dette var Højdepunktet af den Uvirkelighedsfølelse, han havde haft, lige fra han stod til Hest hin Nat i Beauvais.

»Jeg har den Ære i alle mine Lidelsefællers Navn at byde Dem Velkommen til la Force!« sagde en Herre, der kom frem imod ham og bukkede med stor Artighed. »Det smærter os alle paa det dybeste, at De har haft den Ulykke at maatte slutte Dem til vort Selskab. Gid det ikke maa vare længe, inden De bliver fri igen! Under disse Forhold vil De sikkert ikke betragte det som paatrængende, at jeg spørger Dem om Deres meget ærede Navn?«

Charles Darnay foer sammen. Han takkede for Modtagelsen, saa godt han formaaede, og sagde, hvem han var.

»Jeg haaber da ikke, at De skal sidde i ensomt Fængsel!« sagde den høflige Herre og saae efter Slutteren, der gik tværs over Gulvet.

»Jeg er bange for det, — jeg har i alt Fald hørt noget derom.«

»O, hvor beklageligt! Det gør os alle inderligt ondt. Dog, — De maa ikke tabe Modet, — flere Herrer af Selskabet her sad først i ensomt Fængsel, men det varede ikke længe. Jeg maa desværre meddele Dem, mine Damer og Herrer,« han løftede Stemmen og henvendte sig til de Tilstedeværende, »vor nye Ven kan desværre ikke blive hos os længer, — ensomt Fængsel!«

Der lød en medfølende Summen og Mumlen efter Charles Darnay, da han gik gennem Værelset over til en jærnbeslaaet Dør, hvor Slutteren stod og ventede. Og mange Stemmer, blide, varme Kvinderøster hørte han imellem dem, udtalte gode Ønsker for ham og bad ham holde Modet oppe. Ved den jærnbeslaaede Dør vendte han sig om for at bringe dem sin

Tak, men Slutteren lod den falde i med det samme, og hele det underlige Syn forsvandt for hans Blik.

Han fulgte sin Fører op ad en smal Stentrappe og standsede, da de havde naaet fyrretyve Trin op, — skønt han ikke havde været i Fængsel mere end en halv Time, var han dog allerede i Gang med at tælle disse Trin. Slutteren aabnede en lav, sort Dør og lod Darnay gaa ind i en tom Celle. En kold og klam Luft slog ham i Møde, men der var ikke mørkt.

»Værs'go'!« sagde Slutteren.

»Hvorfor skal jeg sidde i ensomt Fængsel?« spurgte Darnay.

»Det kender jeg ikke noget til.«

»Kan jeg faa Pen, Blæk og Papir til Købs?«

»Det staar der ikke noget om i min Instruks. Naar De bliver visiteret, kan De spørge. Foreløbig har De kun Lov til at købe Dem noget Mad.«

Der var et Bord, en Stol og en Halmmadrats i Fangecellen. Charles Darnay stod lænet op mod Væggen og saae Slutteren undersøgende betragte hver enkelt af disse Genstande. Han var saa opdunstet eller rettere opsvulmet af Ansigt og Krop, at Fangen pludselig fik den forvirrede Tanke, at Manden maatte være død ved Drukning og fuld af Vand. Saa hørte han Døren lukke sig efter ham, og uklar og forvirret sagde han ved sig selv: »Nu er jeg levende begravet — levende — begra . . . .«

Han gik i Staa, bøjede sig ned for at se paa Halmmadratsen og vendte sig bort i Væmmelse.

»Orme og Kryb, — mit Legemes Lod efter Døden!«

»Fem Skridt paa den ene Led og fire et halvt paa den anden, — fem Skridt paa den ene Led og fire et halvt paa den anden, — fem Skridt paa den ene Led og fire et halvt paa den anden . . .«

Frem og tilbage, stadig frem og tilbage, gik Fangen i sin Celle og maalte dens Bredde og dens Længde. Og Larmen ude fra den store By naaede til hans Øren som Lyden af dæmpede Trommer, gennem hvilken han stundom hørte vilde Hyl.

»Det var Sko, han syede, — det var Sko, han syede, — det var Sko . . .«

Og atter gav han sig til at gaa hurtigt frem og tilbage, ja næsten løbe som for at slippe bort fra denne sidste Tanke, der forfulgte ham . . .

»Det var et Aandesyn før, — det forsvandt, da den jærnbeslaaede Dør faldt i. Der var en iblandt dem, en Dame i sort, — hun stod henne ved Vinduet — og Lyset faldt ind og dannede en straalende Bue over hendes gyldne Haar, — hun lignede, — hun lignede — Rid til, rid til for Himmelens Skyld, rid til, gennem de oplyste Landsbyer, hvor ingen tænker paa at sove, — rid til. — Det var Sko, han syede, det var Sko! Fem Skridt paa den ene Led og fire et halvt paa den anden.«

Forvirrede, uklare Tanker og Forestillinger brødes i hans Hjærne, medens han med voksende Hast maalte Gulvet i sin Celle, stadig tællende sine Skridt. Og Larmen ude fra Byen vedblev at lyde som dæmpede Trommer, — men de lød tillige i hans Øren nu med klagende Lyd, og i deres Brusen troede han at høre Klangen af Stemmer, som han kendte.

---

2. KAPITEL. SLIBESTENEN.

Ude i St. Germain-Kvarteret laa et stort Hus med en Gaardsplads ud mod Gaden og skilt fra denne ved en høj Mur med en stærk Port paa Midten. I den ene Fløj af dette Hus boede Tellsons Bank til Leje. Ejeren, en meget fornem Herre, — netop den samme Højhed, som ikke kunde nøjes med min-

De red, en paa hver Side . . . (Se Side 270.)

dre end tre Tjenere og en Kok for at hjælpe sig en Kop Chocolade til Livs — havde boet her, lige til han ikke turde blive boende her længer og var flygtet ud af Byen og Landet i sin egen Koks Klæder.

Da Hs. Højhed var væk, — hans Tjenerskab havde i øvrigt været yderst villigt til at slagte ham paa den unge Republiks Alter, maaske som et Sonoffer for deres Forbrydelse at have tjent en Aristokrat for Kost og Løn — var Hs. Højheds Hus først blevet sekvestreret og dernæst konfiskeret. Der var Gang i Tingene, og det ene Dekret fulgte efter det andet med en saadan Fart, at paa denne Aften, den tredie i Høst- eller Septembermaaned, havde patriotiske Politibetjente taget Hs. Højheds Hus i Besiddelse, hejst Trikoloren paa dets Flagstang og indrettet sig det behageligt med Kognac og ram Tobak i dets prægtige Saloner.

I London vilde en Forretning som Tellsons Bank i Paris snart have spillet Fallit. Ti hvad vilde Britisk Stivhed og Astadighed og Bedsteborgerlighed have sagt til en Bank med fikse Orangetræer i kokette Ballier ved Indgangen? — ja, hvad vilde Britisk Sædelighed og Anstændighed have sagt til en Amorfigur i Loftet over Disken? Tellsons havde ganske vist givet samme Amor en Omgang med Hvidtekosten, men han kunde ses alligevel deroppe gennem Kalken, stadig sigtende fra Morgen til Aften med sin Pil paa Guld, som den Gud Amor jo ofte gør i det hele taget. I London vilde denne Krabat snart have ruineret den hele Forretning, og Ruin og Ødelæggelse vilde ligeledes snart være bleven Resultatet af en Himmelseng med Gardiner om bag samme vilde Knægt og af et Spejl — et Spejl i en Bank! — paa Væggen og af Skrivere og Kasserere og Fuldmægtige, der ikke engang var graahaarede, og som gav sig til at danse ved den mindste Anledning. Franske Tellsoner klarede sig imidlertid udmærket trods alt dette, og saa længe det hele i al Almindelighed var til at

holde ud, blev ingen forarget eller tænkte paa at tage sine Penge ud af Banken i den Anledning.

Men hvor mange Penge, der i de kommende Dage vilde blive taget ud af Tellsons Bank, hvor mange der vilde faa Lov til at blive liggende i den gemt og glemt, og hvor meget deponeret Sølvtøj, Smykker og Ædelstene, der vilde ligge her og skimle og løbe an, medens Ejermændene sad og skimlede i Fængslerne eller efterhaanden lagde Hovederne paa Blokken, hvor mange Veksler der som ubetalte eller protesterede maatte føres over i den anden Tilværelses Hovedbog, kunde intet Menneske have udtalt sig om hin Aften, end ikke Hr. Jarvis Lorry, som grundede og grundede over disse Spørgsmaal fra Morgen til Aften og det meste af Natten med. Han havde lige faaet tændt op paa Kaminen, — det var blevet tidlig koldt i dette Misvækstens Aar — og over hans ærlige Ansigt hvilede der en dyb Skygge, — dybere end de Skygger, nogen Genstand i Stuen kunde kaste ved Lampens Lys, — en Skygge af Rædsel.

I sin Troskab for det Hus han tjente, og som han havde vokset sig fast ved med dybe Rødder som en sej, gammel Vedbend, havde han opslaaet sin Bolig i selve Banken. Som en Følge af den patriotiske Besættelse af Huset kunde Banken glæde sig ved at være mere sikret, end Forretninger i Almindelighed. At denne Sikkerhed ogsaa strakte sig til hans egen Person havde den brave, gamle Herre, ikke skænket en Tanke. Lige over for Kontoret under en Søjlerække langs Muren paa den anden Side Gaardspladsen laa det store Vognskur, og her stod endnu adskillige af Hs. Højheds Vogne. Paa to af Søjlerne var der fastgjort to store, flammende Fakler, og i deres Skær saas underneden, ude i Gaarden, en stor, klodset Tingest, der syntes hentet i Hast fra en Smedie eller et Værksted i Nærheden. Naar Hr. Jarvis Lorry rejste sig op og saae ud paa disse ganske dagligdags Ting, kom han

til at ryste og skyndte sig tilbage til sin Plads ved Ilden. Han maatte imidlertid tilbage og lukke, ikke blot Vinduet, der havde staaet aabent hele Dagen, men Skodderne tillige. Nu kunde han ikke se ud i Gaarden længer, men alligevel rystede han over hele sin Krop.

Fra Gaden hinsides den høje Mur lød Larmen ind til ham fra Byens Aftenliv. Nu og da kom der en sælsom Brusen og Susen ind deri, noget uhyggeligt, umenneskeligt, Toner der aldrig var hørte før, med Klang af Rædsel og Gru.

»Gud ske Lov og Tak!« sagde Hr. Lorry og foldede sine Hænder, »at ingen af dem, der staar mit Hjærte nær, er her i denne forfærdelige By i Aften. Vor Herre se til alle dem, der er i Nød og Fare!«

Et Øjeblik senere hørte han Portklokkens Klirren.

»Nu kommer de igen!« tænkte han og sad lidt stille og lyttede. Men ingen vild og voldsom Larm af indtrængende Skarer lod sig høre, Porten smækkede i paa ny, og alt blev stille.

Hr. Lorry havde aldrig før følt sit Ansvar med Hensyn til Banken og dens Værdier tynge sig saa haardt som denne Aften. Den var godt bevogtet men han følte det dog som sin Pligt at gaa en Runde mellem Vagterne. Netop som han vilde rejse sig, blev Døren pludselig revet op, og Hr. Lorry sank tilbage i stum Forbavselse, idet to Skikkelser styrtede ind i Stuen — Lucie og hendes Fader!

Bleg, med stirrende Øjne og med den velkendte, energiske Panderynken — aldrig før havde Hr. Lorry set den saa stærkt fremtrædende, kastede Lucie sig i hans Arme.

»Min Mand, — hvor er min Mand?«

»Men i Himmelens Navn, Lucie, hvad mener Du? Søger Du Darnay her?«

»Ja — her — i Paris. — Han har været her en tre—fire Dage — jeg veed ikke bestemt, — jeg kan hverken sandse eller samle, — der var en, der skrev til ham, — en, der trængte til hans Hjælp, — det var af Højmodighed han rejste, —

uden at sige noget til os — og da han kom hertil, blev han kastet i Fængsel.«

»I Fængsel!« udbrød Hr. Lørry, — det lød som et Skrig. Og i samme Øjeblik gav Portklokken sig til at kime, og Lyden af mange Menneskers høje og vilde Raab og af larmende Fodtrin lød ind til dem fra Gaden og Gaarden.

»Hvad er der paa Færde?« udbrød Doktoren og vendte sig mod det tillukte Vindue.

»For Himmelens Skyld,« raabte Hr. Lorry, »tag ikke Skoddet fra og se ikke ud, — for Gud i Himmelens Skyld, se ikke ud!«

Doktoren vendte sig med den ene Haand paa Skoddens Hvirvel.

»Kære Ven,« sagde han med et roligt Smil. »Jeg er en hellig Mand i denne By, jeg har siddet fængslet i Bastillen. Der findes ikke en Patriot i Paris, — nej, ikke i hele Frankrig, som vil lægge Haand paa mig, uden for at omfavne mig og bære mig paa Hænder. Mine Lidelser i Bastillen har forlenet mig med en Magt, der har ført os uhindret til Paris og har bragt os Underretning om Charles og hans Fængsling. Det vidste jeg paa Forhaand, — derfor har jeg fulgt Lucie herover, og om føje Tid vil Charles Darnay være fri Mand igen. — Men hvad er det dog for en rædselsfuld Alarm?« Og Dr. Manette vendte sig atter om mod Vinduet.

»Se ikke ud, — se ikke ud!« Hr. Lorry skreg som en Vanvittig. — »Nej, Lucie, heller ikke Du!« Og med sin Arm om hendes Liv tvang han hende tilbage fra Vinduet. »Vær rolig, mit Barn, — jeg sværger Dig til, at jeg ikke anede noget om, at Charles var her, og at jeg ikke har hørt noget som helst om, at der skulde være tilstødt ham en Ulykke. I hvilket Fængsel sidder han?«

»I la Force!«

»Nu, kære Lucie, — jeg veed, Du kan beherske Dig, og i dette Øjeblik er det mere nødvendigt, end nogen Sinde, at Du

er rolig og fattet. Der er intet at gøre for Dig i Aften. Du maa blive her, — ganske rolig blive her i Stuen bag Kontoret. Og Du maa gaa derind straks og lade Din Fader og mig tale sammen i et Par Minutter, — gaa derind straks, Lucie, det gælder mere, end Du aner, — det gælder Liv eller Død.«

Lucie saa ham fast i Øjet; han kyssede hende paa Panden og drejede Nøglen om i Laasen efter at have lukket Døren i bag hende. Ilfærdig skyndte han sig hen til Vinduet, nikkede ad Doktoren og drejede Skodderne til Side. Og Side ved Side stod de to Venner ved Vinduet og saae ud.

Saae ud over en Skare Mænd og Kvinder, en halvhundrede i alt, og langt fra nok til at fylde den rummelige Gaardsplads. De holdt sig ovre i det ene Hjørne, ovre ved Slibestenen, den var aabenbart anbragt dær for deres Skyld, i denne uforstyrrede, afsides Krog.

Der var et Haandsving paa hver Side af Slibestenen, og ved hvert af disse Sving stod en Mand og drejede, som han var gal. Op og ned gik deres Hoveder, idet Kroppene fulgte Svingets Bevægelser, og naar Hovederne kom op, omgivet af langt, daskende Haar, saae man et Par Ansigter, mere vilde og mere blodtørstige end nogen Kannibals. Blodige, svedige, fortrukne af vilde Hyl, med stirrende Øjne, der snart lyste i dyrisk Ophidselse og snart syntes at træde ud af deres Hulninger af Mangel paa Søvn. Haaret fulgte Hovedernes Bevægelse, daskede dem snart ned over Panden og fløj snart bagud som en Manke, Kvinderne holdt Skaaler med Vin op for Munden af dem, at de kunde læske sig under Arbejdet, Vinen løb ud ved Mundvigene og strømmede dem ned ad de blodige Ansigter, Skæg og Hals, og Slibestenen sprudede Gnister, medens den hvirvledes rundt, — Ild og Blod.

Folk trængte sig sammen for at komme hen til Slibestenen. Mænd, nøgne til Bæltet og med røde Pletter over alt paa Kroppen, Mænd i Laser og Klude og med røde Pletter paa

Laserne og Kludene, Mænd i fint, men sønderrevet Damelinned, med Kniplinger og Blonder men med røde Blodpletter over alt. Og alt, hvad der blev bragt til Slibestenen for at hvæsses, Økser, Knive, Sværd og Bajonetter, havde de samme røde Pletter. Naar de rasende Mænd rev Vaabnene løs fra den ildsprudende Sten og atter med Hyl styrtede ud i Gaderne, lyste der en rød Glans i deres vilde Øjne, — en Mand med Hjærtet paa det rette Sted vilde have givet tyve Aar af sit Liv for at kunne slukke den brændende Glød i alle hine Øjne med en Regn af Kardætsker fra et Batteri Kanoner.

De to Venner saae alt dette i eet Nu, saaledes som en Mand, der er ved at drukne, i eet Nu ser sit hele Liv gaa sig forbi. De gik bort fra Vinduet, og Doktoren saae ind i sin gamle Vens askegraa Ansigt. Hvad var det dog, der gik for sig derude?

»De er i Færd,« Hr. Lorry saae sig ængstelig rundt i den tomme Stue og dæmpede sin Stemme, »de er i Færd med at myrde Fangerne i Fængslerne. Har De virkelig den Magt, som De tror at have, og som jeg tror, De har, — saa gaa ud til disse Vilddyr, sig hvem De er, og forlang at blive ført til la Force, — om det blot ikke allerede er for sent!«

Dr. Manette trykkede hans Haand, løb uden Hat paa Hovedet ud i Gangen og var ude i Gaarden, inden Hr. Lorry var kommet hen til Vinduet igen.

Alle veg til Side for Dr. Manette med det flagrende, hvide Haar og det ejendommelige Ydre. Han skred frem med en Sikkerhed og Tillidsfuldhed, som intet formaaede at standse, og skilte de væbnede Mænds Skare foran sig, som et Skib kløver Vandet for Boven. I et Øjeblik var han naaet helt hen til Slibestenen, — Larmen stilnede, — saa blev der en pludselig Bevægelse i Mængden. Hr. Lorry kunde kun svagt høre, at han talte; straks efter blev hans Stemme helt overdøvet af en stigende Mumlen, og pludselig saae Hr. Lorry ham i Midten af Skaren, der ordnede sig Mand ved Mand, Skulder

ved Skulder under Raabene: »Hurra for Fangen fra Bastillen! Til Hjælp for hans Ven i la Force! Plads for Fangen fra Bastillen! Frem mod la Force! Evrémonde skal slippes løs! Hurra for Evrémonde!«

Og inden Hr. Lorry ret vidste, hvad der var gaaet for sig, drog hele Skaren med Dr. Manette i Midten under Larm og Raab ud ad Porten og svingede ud paa Gaden.

Med bankende Hjærte, lukkede han Vinduet, drejede Skodderne for og trak Gardinet sammen. Saa skyndte han sig ind til Lucie og fortalte hende, hvad der var hændet. Det forekom ham slet ikke mærkeligt, at se Lucie sidde dær med sin lille Pige og den trofaste Pross. Først bagefter, i Nattens Løb, fik han engang imellem Tid til at undres.

To Gange i Løbet af Natten, medens han sad med Lucies Haand i sin, — hun laa paa Gulvet foran ham, halv bevidstløs, og Pross sad bøjet over hans Seng, hvor den Lille sov sødeligt — hørtes Portklokkens Klirren. Nye Skarer trængte ind, og Slibestenen drejedes rundt paa ny og sprudede Gnister.

»Hvad er det dog for en Larm?« spurgte Lucie forfærdet.

»Det er intet, mit Barn, det er intet. Soldaterne sliber deres Sabler og Bajonetter her, — Huset er jo nu Folkets Ejendom og bruges som en Slags Tøjhus.«

Natten led, men der kom ingen Dr. Manette, og der kom intet Bud. Da Dagen begyndte at gry, trak Hr. Lorry forsigtig sin Haand ud af Lucies, rejste sig og kiggede ud i Gaarden. En Mand, tilsølet med Blod og Snavs, rejste sig op fra Jorden ved Siden af Slibestenen, hvor han havde ligget og sovet, og saae sig søvnig om. Hans Blik faldt paa Hs. Højheds Stadskaret under Søjlerækken, han dinglede hen til den, lukkede Vogndøren op, kravlede op i Vognen og smed sig paa dens fine Silkepuder for at hvile ud efter Nattens blodige Anstrengelser.

Jorden, den store Slibesten, havde fuldendt sin Omdrejning, da Hr. Lorry saae ud igen, og Solen skinnede rødt ned

i Hs. Højheds Gaard. Den lille Slibesten stod ene og forladt nu, i den friske, rolige Morgen; ogsaa den var rød, men det var ikke Solens Skin, der farvede den, og den røde Farve, den havde faaet, vilde selv Solens Skin aldrig kunne blege.

---

3. KAPITEL. EN SKYGGE.

Den første Tanke, der dukkede frem i Hr. Lorrys forretningsmæssige Hjærne, da det atter blev ham muligt at tænke paa Forretninger, var, at han ikke havde Lov til at udsætte Banken for Fare ved at huse en Emigrants Hustru under dens Tag. Sit eget Gods og sit eget Liv vilde han uden et Øjebliks Tøven sætte paa Spil af Hensyn til Lucie og hendes Barn, men her var han Tellsons Mand og ikke sin egen, og i Forretningsanliggender var han Forretningsmand og intet andet.

Han kom straks til tænke paa Defarge. Det maatte være den rette Mand at henvende sig til for at faa Anvisning paa det sikreste Sted for Lucie at bo paa under disse forvirrede Forhold. Men han opgav Tanken med det samme. Defarge boede jo i St. Antoine, i det allervildeste og uroligste Hjørne af Byen og havde sikkert stor Indflydelse, ja var vel endog en af Hovedlederne dær ude.

Da det blev over Middag, og Dr. Manette endnu ikke var kommet tilbage, og da hvert Minut, Lucie opholdt sig i Banken, udsatte den for Fare, mente han det raadeligst at snakke med hende om en anden Bolig. Hun fortalte ham, at det havde været hendes Faders Hensigt at se at finde en Lejlighed for en kort Tid i Nærheden af Tellsons og deres gamle Ven. Det kunde der fra et Forretnings-Standpunkt ikke være noget at indvende imod, og da Hr. Lorry forudsaa, at Charles Darnay alligevel ikke lige straks vilde kunne forlade Paris, selv om det var saa vel, at han slap fri af Fængslet, gik han

ud for at søge en passende Lejlighed. Oppe, højt til Vejrs, i en rolig Sidegade, hvor Nabo- og Genbohuse alle stod og saae modfaldne med deres tillukkede Skodder, — et Tegn paa, at de var forladt af deres Beboere — fandt han, hvad han søgte. Og dær hen bragte han med det samme Lucie og hendes Barn og Pross og gjorde det saa hyggeligt for dem, som det var ham muligt. Saa overlod han dem Jerry som Bevogter til at holde ubudne Gæster fra Livet, han var ikke saa nem at faa Bugt med. Og derpaa gik Hr. Lorry hjem til sig selv og sine egne Forretninger og Bekymringer, og de var hverken faa eller smaa.

Dagen sneg sig langsomt af Sted, men den gled, og Aftenen kom, og træt og mødig lukkede Hr. Lorry sin Bank. Han sad atter, som den foregaaende Aften, alene i sin Stue og tænkte paa, hvad der nu var at gøre, da han hørte nogen ude paa Trappen. Et Øjeblik efter stod der en mørk, tæt krøllet Mand inde i Værelset; han saae opmærksomt paa ham og spurgte, om det ikke var Hr. Lorry.

»Det er mig, — kender De mig?«

»Kender De ikke mig?« spurgte den fremmede som Svar i ganske den samme Tone.

»Jeg tror nok, jeg har set Dem før, men hvor, erindrer jeg ikke.«

»Maaske i min Vinstue!«

»De kommer fra Dr. Manette!« sagde Hr. Lorry og sprang op.

»Ja, — jeg kommer fra Dr. Manette.«

»Og har De intet Bud med til mig, eller intet Brev?«

Defarge rakte ham en aaben Lap Papir, som han greb med rystende Haand. Der stod skrevet med Doktorens Haand:

»Charles er i Sikkerhed, men jeg tør endnu ikke forlade dette Sted. Han har faaet Lov til at lade Overbringeren af dette tage et Brev med til Lucie. Han skal selv give hende det.«

»Vær saa god at følge mig,« sagde Hr. Lorry oplivet ved sin Vens Hilsen. »Den unge Dame bor tæt herved.«

»Jeg skal nok følge med!« svarede Defarge.

Hr. Lorry lagde knap Mærke til Defarges underlige, afmaalte og mekaniske Svar, men tog sin Hat paa og skyndte sig ned i Gaarden. Dær stod to Kvinder og ventede, den ene af dem med sit Strikketøj.

»Det maa da sikkert være Madame Defarge!« udbrød Hr. Lorry; hun stod og strikkede, ganske som da han for omtrent sytten Aar siden havde taget Afsked med hende.

»Det er min Hustru, Madame Defarge!« sagde Manden.

»Skal hun følge med os?« spurgte Hr. Lorry, der saae, at hun sluttede sig til.

»Ja, hun skal med for at mærke sig Emigrantens Kone og Datter, saa hun kan kende dem igen. Af Hensyn til deres Sikkerhed.«

Denne Gang kunde Hr. Lorry ikke undgaa at føle sig slaaet af Mandens Maade at tale paa. Han saae mistroisk paa ham, idet de gik ud ad Gaarden. Bægge Kvinderne fulgte med. Hr. Lorry hørte den ene blive kaldt »Hævnens Engel« af Folk paa Gaden.

Saa hurtigt de kunde, skyndte de sig hen til Huset og op i Lejligheden, hvor Jerry tog imod dem og førte dem ind til Lucie. Hun sad og græd, da de traadte ind, men kom i den syvende Himmel ved de gode Nyheder og ved den Seddel, som Defarge bragte hende. Taknemmelig kyssede hun den Haand, der rakte hende det kære Budskab, lidet anende, hvilke Gerninger denne Haand havde øvet Natten forud og hvilken Gerning, den kun ved et rent Tilfælde var bleven holdt tilbage fra at udøve.

»Min Elskede,« stod der i Brevet, »vær ved godt Mod. Jeg er i Sikkerhed, og Din Fader har stor Indflydelse hos mine Omgivelser. Du kan ikke besvare dette. Giv Barnet et Kys fra mig.«

Det var alt, kun lidet i Ord, men uendelig meget for den, der modtog det, saa meget at hun vendte sig fra Defarge til hans Hustru, greb den ene af hendes strikkende Hænder og kyssede den, varmt, inderligt, taknemmeligt og kvindeligt. Men den Haand, hun kyssede, gav intet Svar igen; den laa kold, tung og følelsesløs i hendes og tog straks fat paa Strikketøjet igen.

Der var noget i Berøringen af denne Haand, der vakte Uro hos Lucie. Hun havde hægtet sin Kjole op i Halsen for at gemme Brevet paa sit Bryst, men holdt pludselig inde, standsede i sin Bevægelse og saae angst paa Madame Defarge. Madame mødte hendes Blik med et Par kolde, ligegyldige Øjne.

»Kære Lucie,« sagde Hr. Lorry for at give en Slags Forklaring. »Du maa vide, at Opløb og Uroligheder i Gaderne hører til Dagens Orden, og skønt Du sandsynligvis ikke vil kunne komme i nogen Fortræd derved, har Madame Defarge dog ønsket at se Dig og Barnet og Pross, som hun har Magt til at beskytte, for at kunne kende jer igen, for at — for at — ja, for at være viss paa, at det er jer. Er det ikke rigtigt, Borger Defarge?«

Hr. Lorrys Talegaver svigtede ham under Indtrykket af disse tre Fremmedes Stenkulde. Defarge saae mørkt paa sin Hustru og gav med et Grynt et Slags bekræftende Svar.

»Det er vist det bedste, Lucie,« sagde Hr. Lorry i sin Iver for at faa saa meget mildt og forsonende frem som muligt, »at Du henter vor lille Skat og vor kære Pross herind, — vor kære Pross, Defarge, taler kun Engelsk, — hun kan ikke gøre sig forstaaelig paa Fransk.«

Den omtalte Dame, der var født med den Overbevisning, at hun kunde putte enhver Franskmand i Lommen — en Overbevisning, som ingen Frygt og ingen Fare kunde rokke hende fra — kom til Syne i Døren med korslagte Arme. Hendes Blik faldt først paa Hævnens Engel.

»God Dag, min Ven,« sagde hun paa Engelsk. »Du er vist morderlig rask!«

Derpaa hostede hun kort i Retning af Madame Defarge, der lige saa lidt som Hævnens Engel tog synderlig Notits af hende.

»Er det Barnet?« spurgte Madame Defarge og lod for første Gang sit Arbejde hvile, medens hun — som en anden Skæbnegudinde — med den ene Strikkepind pegede paa den lille Lucie.

»Det er vor kære Vens søde, lille Skat,« svarede Hr. Lorry, »hans egen lille Pige og eneste Barn.«

Der faldt pludselig ligesom en Skygge, truende og mørk, fra Madame Defarge og hendes Ledsagerske hen over Barnet. Moderen kastede sig instinktmæssig paa Knæ, slyngede bægge sine Arme om sin lille Pige og drog hende tæt ind til sig. Og som hun laa dær, faldt Skyggen fra Madame Defarge og hendes Ledsager, truende og mørk, baade over Moder og Barn.

»Det er godt, Defarge,« sagde Madame. »Jeg har set dem, vi kan gaa.«

Der var atter for Kærlighedens skarpe, lydhøre Øre og Blik i denne hendes Maade at tale paa, at føre sig paa, noget saa truende, at Lucies Uro voksede. Hun lagde sin Haand bønfaldende paa Madame Defarges Arm:

»De vil være god imod min stakkels Mand, De vil ikke gøre ham nogen Fortræd, men hjælpe ham, saa han snart kan komme hjem igen?«

»Deres Mand kommer ikke mig ved.« Madame Defarge saae rolig ned paa hende, medens hun talte. »Det er for Deres Faders Skyld, jeg er kommen herhen.«

»Vær da barmhjærtig imod min Mand for min Faders Skyld, — for mit Barns Skyld! Jeg vil lære hende at bede til Gud for Dem, hver Aften, saa længe hun lever. — Jeg er mere bange for Dem, end for noget andet Menneske, jeg har truffet her i Paris.«

Madame Defarge smilede anerkendende og saae over paa sin Mand, der stod og bed i Neglen paa sin ene Finger, som Folk undertiden gør, naar de er urolige og forlegne. Hans Hustrus Blik bragte ham til at lægge sit Ansigt i strengere Folder.

»Hvad er det, Deres Mand skriver i den lille Seddel dær?« spurgte Madame, hvis Smil nu havde faaet noget katteagtigt, lurende. »Han skriver noget om Indflydelse, gør han ikke?«

»Han siger, at min Fader har stor Indflydelse hos hans Omgivelser,« sagde Lucie og skyndte sig at drage Sedlen frem igen fra sin Barm. Hun saae dog ikke paa Papiret med sine taarefyldte Øjne, men holdt dem stadig fæstet paa Madame Defarge.

»Deres Faders Indflydelse vil nok skaffe Fangen fri,« svarede denne. »Det maa være rart at have Indflydelse!«

»Som Hustru og Moder bønfalder jeg Dem om at hjælpe os og ikke benytte Deres Magt og Indflydelse til at gøre min Mand Skade.«

»Har Taarer og Bønner nogen Sinde hjulpet de Hustruer og Mødre, vi har kendt, fra vi kom til Verden?« sagde Madame Defarge koldt. »Er deres Mænd og deres Fædre ikke bleven lagt i Lænker og bleven slæbt bort fra dem? Har ikke Hustruer og Mødre af vor Slags maattet taale alt, selv lide Fattigdom, Nød og Savn af alle Slags, og se deres Børn dø af Sult og Elendighed?«

»Vi har aldrig set andet!« sagde Hævnens Engel.

»Vi har aldrig set andet, saa længe vi har levet. Det er ikke sandsynligt, at en Hustrus og Moders Taarer og Bønner vil gøre synderligt Indtryk paa os.«

Hun tog atter fat paa sit Strikketøj, saae endnu en Gang paa Lucie og hendes Barn, vendte sig og gik. Hævnens Engel fulgte hende, Defarge gik sidst og lukkede Døren efter sig.

»Mod, min kære Lucie, Mod!« sagde Hr. Lorry og rejste hende op. »Det gaar jo ikke saa galt, — det gaar i Virke-

ligheden langt, langt bedre, end vi har turdet vente. Og Gud ske Lov og Tak for det!«

»Ja, Gud ske Lov og Tak, — men den skrækkelige Kvinde synes mig at have kastet en kold, mørk Skygge over alle mine Forhaabninger.«

»Nej, hvad er nu det for noget?« udbrød Hr. Lorry. »Nu maa Du ikke blive forsagt, — en Skygge! En Skygge, det er ogsaa noget at være bange for, — en Skygge kan da ikke gøre Fortræd, min kære Lucie!«

Den gode Hr. Lorry var ikke saa rolig, som han lod. Han havde selv mærket, at Skyggen var der, og at den var kommen ind til dem med Madame Defarge og hendes Veninde, og i sit Hjærte var han fuld af Ængstelse og Uro.

---

4. KAPITEL. SAVSKÆREREN.

Først den fjerde Dag, lidt efter Middag kom Dr. Manette hjem. Hvad der var gaaet for sig i Paris i de fire Dage, han havde været borte, den rædselsfulde Nedslagtning af Masser af Ulykkelige i Fængslerne, fik Lucie først mange Aar efter fuld Besked om. Det blev fremstillet for hende, som at alle de politiske Fanger havde svævet i overhængende Fare i disse Dage, og at enkelte af dem var bleven dræbt i Fængslerne.

Men Hr. Lorry fik af sin Ven Doktoren den fulde Beretning om det vilde Optog, der hin Aften havde bragt ham til la Force; om den selvbeskikkede Domstol, som han havde forefundet dær, for hvilken Fangerne var bleven fremstillet, dømt i en Hast — i Reglen til en hurtig og grufuld Død uden for Fængslets Dør, — sjældent sat i Frihed og endnu sjældnere ført tilbage til deres Fangehul; om den Storm af Jubel, der havde rejst sig, da han var bleven ført frem som et af de uskyldige Ofre for den forhadte Bastille, — en af

Dommerne havde rejst sig, nemlig Borger Defarge, og bevidnet, at det var sandt — om hans Henstilling og Bøn til Dommerne om at undersøge hans Svigersøns, Charles Evrémonde, kaldet Darnay's Sag, og om Forhøret. Og Doktoren fortalte videre, hvorledes Darnay var lige ved at blive frifunden, da der pludselig, uden at han var i Stand til at forklare sig Grunden, var sket et Omslag, saa Dommerne havde dømt ham til foreløbig at holdes i sikker Forvaring. Ved sine indtrængende Forestillinger havde han opnaaet at faa Lov til at blive hos Darnay i hans Celle, for at være sikker paa, at kunne beskytte ham mod enhver forsætlig eller uforsætlig Fejltagelse, og saaledes var han bleven Vidne til det rædselsfulde Blodbad, der var foregaaet umiddelbart uden for deres Dør.

Medens Doktoren fortalte, saae Hr. Lorry opmærksomt paa sin gamle, nu to og tresindstyveaarige Ven, og en Angst begyndte at røre sig hos ham. Vilde disse skrækkelige Begivenheder ikke vække den gamle Fare paa ny? Men han maatte indrømme, at han aldrig før havde set Dr. Manette saaledes, ja, at han slet ikke havde kendt ham, som han var nu. Ti for første Gang saae han ham med Bevidstheden om, at hans Lidelser og Trængsler ikke havde været forgæves, tværtimod at de nu skaffede ham Styrke og Magt. Og for første Gang følte Dr. Manette selv, at i hine lange og trange Aar var — langsomt og stille — det Jærn blevet smeddet, hvormed han nu kunde bryde sin Dattermands Lænker og give hende ham tilbage.

Og hvorfor skulde det ikke lykkes? Han brugte sin Indflydelse med saa stor Klogskab, at han snart saae sig installeret som tilsynsførende Læge med tre af Paris's Fængsler og deriblandt la Force. Saaledes kunde han flere Gange om Ugen besøge Darnay og bringe Lucie hans Hilsen og Bud. Hun modtog ogsaa Breve fra Darnay, af og til, dog aldrig gennem sin Fader, men det blev hende ikke tilladt at skrive til ham, paa Grund af den stadige Frygt man nærede for, at Fangerne fra

Slibestenen. (Se Side 286.)

Fængslerne skulde sætte en Modrevolution i Værk eller sætte sig i Forbindelse med fremmede Magter.

Men at arbejde paa at faa Darnay frigivet eller i det mindste bragt for en Domstol, hvad Dr. Manette anstrengte sig for af yderste Evne, hver Dag der gik, var som at svømme imod Strømmen. Og Strømmen løb med en rasende Fart, saa han næppe nok formaaede at stemme imod. Kongen blev anklaget, forhørt, dømt og halshugget. Republikken blev erklæret og erklærede straks den hele Verden Krig. Nat og Dag vajede det sorte Flag fra Notre-Dame Kirkens Taarn. Og fra Frankrigs Jord, i Nord som i Syd, i Øst som i Vest, rejste væbnede Mænd sig for at kæmpe mod Tyrannerne. Det, var som om en Sæd af Dragetænder var faldet over alt paa denne Jord, paa Bjærg og i Dal, paa Eng og paa Hede, paa Vej og paa Pløjeland, og havde baaret Frugt i Tusindfold. Hvad formaaede en enkelt Mands Villie mod hele denne Syndflod i Republikkens Aar I, denne Syndflod, der ikke kom oven fra, men vældede frem fra neden, medens Himlens Porte og Døre syntes stængede og lukkede med Laas og Bom.

Der var ingen Hold paa Tiden, saa længe denne vilde Folkefeber stod paa. Een Dag brød Mestermanden den trykkende Tavshed i Paris ved at holde Kongens afhuggede Hoved højt i Vejret, og næsten i samme Nu saae man den smukke Dronnings Hoved i hans Haand, — næsten i samme Nu, og dog var hendes Haar bleven graat i otte Maaneders Enkestand bag Fængslets Mure.

Det raske Kvindfolk, Fru Guillotine, som hun hed, fik travlt. Man saae det over alt, og det blev snart en gammel Kending og som saadan Genstand for Vittighed og Spøg. Der var intet saa godt for Hovedpine, det var det bedste Middel, om ens Haar faldt af, den gav den dejligste Teint, det var den mest udmærkede Ragekniv. Man »kyssede Guillotinen«, eller man »saae ud af det lille Vindue« eller »nyste rødt« o. s. v., o. s. v. Guillotinen var en Genfødelse for Menneskeslægten, den traadte

i Korsets Sted, den blev baaret i Kæde om Halsen, den blev Genstand for Bøn og Tilbedelse, og Folk, der ikke længer troede paa Korset, troede fuldt og fast paa Guillotinen.

Guillotinen led af Tørst, af en rasende, uudslukkelig Tørst. Fra Morgen til Aften skumplede de tunge Karrer hen over Gadernes toppede Brolægning med Dødsdømte. Der var unge, halvvoksne Piger, der var modne Matroner; der var kraftige, fuldvoksne Mænd, og der var rystende Oldinge; der var højbaarne, fornemme Herrer, og der var simple Almuesmænd. Hver Dag rumlede Karrerne ud og bragte deres Last frem i Lyset fra de mørke Fangeceller for med Blod at lædske Uhyrets Tørst. Og hver eneste Aften i femten lange Maaneder kunde Lucie vente at faa at høre, at hendes Mand havde været blandt dem, hvis Blod Guillotinen den Dag havde drukket.

Hvis det pludselige Sammenbrud af den huslige Lykke, hvis Begivenhedernes Malstrøm havde lammet Doktorens Datter, saa hun kun havde formaaet at lægge Hænderne i Skødet og se til i ørkesløs Fortvivlelse, vilde det kun være gaaet hende som saa mange. Men fra det Øjeblik hun i Tagkammeret i St. Antoine havde trykket sin Faders hvide Hoved mod sin unge Barm, havde hun hver Dag og hver Time gjort sin Pligt. Men aldrig i saa højt, i saa fuldkomment Maal som nu i Prøvelsens Stund. Og saaledes gaar det med alle, der har Hjærtet paa rette Sted.

Saa snart de var kommet til Ro i deres nye Bolig, og hendes Fader var kommen i Gang med sin Gerning, indrettede hun deres lille Husholdning, ganske som om hendes Mand havde været imellem dem. Alt fik sin Plads og alt fik sin bestemte Tid, og lille Lucies Undervisning gik saa regelmæssigt, som om de havde siddet i deres rolige Hjørne ovre i London. De smaa Kunstgreb, ved hvilke hun søgte at faa sig selv til at lægge sin Tro paa sin Mands snarlige Hjemkomst for Dagen, — hans Stol, der altid blev sat frem til ham ved

Bordet, hans Yndlingsbøger, der blev lagt frem hver Morgen — og Nattens Suk og højtidelige Bøn, særlig for en blandt de mange ulykkelige Fanger, var de eneste Udbrud, hvorved hun lettede sit sorgbetyngede Hjærte.

Hun forandrede sig ikke synderligt i sit Ydre. De simple sorte Dragter, ikke ulig Sørgedragter, som baade hun og hendes lille Pige bar, var lige saa nette og smagfulde, som deres lysere Klædning i lykkeligere Dage. Hun blev bleg, og det gamle, spændte Udtryk paa hendes Pande kom og gik ikke som før, det var der, og det blev der. Men ellers var hun lige saa fin og nydelig som før. Undertiden kunde der komme Øjeblikke, særlig naar hun kyssede sin Fader til Godnat, hvor hun ikke længer var i Stand til at beherske sig. Hun kunde da briste i Graad og bønfalde ham om hjælpe sig. Hun havde jo intet andet Menneske at lide paa end ham. Og hver Gang lød hans Svar med sikker og fast Overbevisning:

»Intet kan tilstøde ham, uden at jeg faar det at vide, — en Dag, før eller senere, fører jeg ham hjem til Dig, min kære Lucie.«

De havde ikke opholdt sig i lang Tid i deres nye Bolig, da Dr. Manette en Aften kom hjem og sagde:

»Der er højt oppe paa Muren af la Force et lille Vindue, som Charles har opdaget, at han kan klatre op i; han kommer somme Tider dær forbi ved Tretiden. Om det sker i Fremtiden, og naar det sker, er det umuligt at sige, men der er en Mulighed for ham til at faa dig og Barnet at se, naar I daglig vil indfinde jer til den Tid paa et bestemt Sted, som jeg skal vise Dig. Men Du vil ikke være i Stand til at se ham, mit stakkels Barn, og selv om Du kunde se ham, maa Du dog ikke gøre noget som helst Genkendelsestegn til ham. Det kunde blive til Din egen Ulykke.«

Fra dette Øjeblik kunde man daglig se Lucie paa det anviste Sted, hvordan end Vejret var. Hun mødte paa Slaget to og

blev paa sin Post til den slog fire. Hun svigtede aldrig, men var Vejret for raat eller for vaadt, lod hun Barnet blive hjemme.

Det var i et Hjørne af en smal, krum og skiden Gade. Af Huse var der kun en Savskærers Skur, ellers Plankeværk og Mur. Da hun kom den tredie Dag, saae Savskæreren hende.

»God Dag, Borgerinde!«

»God Dag, Borger!«

»Naa, — er De dær igen?«

»Ja, — som De ser.«

Savskæreren, en lille Mand — han havde været Skærveslager før i Tiden — med livligt Minespil, saae op i Retning af Fængslet, pegede derop, spilede sine ti Fingre vidt ud fra hinanden og holdt dem op foran Øjnene, ligesom et Gitterværk, han kiggede igennem.

»Naa, — det rager ikke mig!« sagde han og gik i Gang med at hugge Brænde.

Han stod og passede paa hende, da hun kom igen den næste Dag.«

»Hvad, — er De her igen, Borgerinde?«

»Ja, Borger.«

»Og et Barn har De med? — Du er nok ude at spadsere med Din Mor, Du Lille?«

»Skal jeg sige ja, Mamma?« spurgte lille Lucie hviskende.

»Ja, min søde Pige.«

»Ja, jeg er ude at spadsere med Mor, Borger.«

»Se se, — naa, det rager ikke mig, jeg har mit Arbejde at passe. Sikken dejlig ny Sav jeg har faaet! Det er nu min Guillotine, — tju, tju! — sikken den kan! Nu faldt hans Hoved!»

Brændestykket faldt ned paa Jorden. Han samlede det op og kastede det hen i en Kurv.

»Jeg kalder mig den lille Samson, Samson med Sav-

Guillotinen! Se nu igen — tju, — tju, — tju, — dær dumper hendes Hoved! Og saa kommer Barnet, — ritjs — ratjs, — dær falder Ungens. Det var hele Familien!«

Det gyste i Lucie; men da det vilde være hende umuligt at undgaa Savskæreren paa dette Sted, søgte hun at vinde ham ved at snakke med ham og give ham Drikkepenge. Og dem sagde han ikke Nej til. Men han tog ikke sine Øjne til sig af den Grund. Somme Tider, naar hun stod og stirrede op mod Fængslets Mure og Gitre og havde glemt alt og alle for ham derinde, kunde en lille Lyd bringe hende til sig selv, og hun saae da Savskæreren staa og kigge paa sig med sin ene Haand paa Savbukken og den anden paa sin Sav.

»Naa, — det rager jo ikke mig!« plejede han saa gerne at mumle, idet han satte sin Sav i Gang paa ny.

Hvordan saa Vejret var, mødte Lucie paa Klokkeslet. I Vinterens Sne og Is, i Foraarets skarpe Luft, i Sommerens brændende Sol og Efteraarets Rusk og Regn. Hendes Mand saae hende ikke hver Dag, — een Gang af fem eller seks, fik hun at vide gennem sin Fader, stundom hver anden — tredie Gang, stundom ikke i en hel Uge, ja længer. Det var hende nok, at han en Gang imellem kunde faa Held til at se hende, og hun havde gerne staaet paa sin Post hele Dagen igennem, om det havde kunnet give ham Lejlighed til at se hende oftere.

December Maaned kom. Alt var endnu ved det gamle, men ingen Rædsler havde formaaet at rokke Dr. Manettes Haab om, at det skulde faa en god Ende. En Dag, da der var faldet et let Lag Sne, mødte Lucie som sædvanlig paa sin gamle Plads. Der var Folkefest i Byen, en larmende og vild Lystighed, og alle de Huse, hun var kommen forbi, havde været pyntede med smaa Spyd med smaa røde Huer paa den yderste Ende, samt med trefarvede Baand eller med Ordene: »Frihed, Lighed, Broderlighed eller Død!«

Savskærerens Rønne var ikke bred nok til at rumme disse

Ord. Han havde faaet en eller anden til at kradse Ordene op for sig, men det havde knebet med at faae Ordet Død med, — det gik ellers glat nok med den i hine Tider. Over Døren prangede Spydet med den røde Hue, og i Vinduet hang hans Sav med Paaskriften: »Min lille St. Guillotine!«, ti den store, hvasse Dame blev ligefrem kanoniseret i de Dage. Hytten var lukket og Savskæreren ude paa Farten, og det var en stor Lindring for den stakkels Lucie, at hun endelig en Gang var fri for hans Nærværelse.

Men han var ikke langt borte. Pludselig hørte Lucie en Larmen og en Raaben, der fyldte hende med Skræk. Et Øjeblik senere saae hun en Mængde Mennesker dreje om Hjørnet og komme ned langs Fængselsmuren, ført af Savskæreren, der kom dansende med »Hævnens Engel« i Haanden. Der var vel en fem Hundrede i alt, men de støjede og sprang og larmede som fem Tusind Djævle. De havde ingen anden Musik end den populære Revolutionssang, som de sang og dansede med saa hurtig Takt, at det lød, som om de alle skar Tænder efter Trommeslag. De dansede sammen, Mænd med Kvinder, Kvinder med Kvinder og Mænd med Mænd, som de tilfældigvis mødtes. Straks var det, i Lucies Øjne, kun et rasende Hav af røde Huer og røde Klude, som hvirvledes rundt, men da de havde fyldt Pladsen og standsede for at danse foran Savskærerens Skur, antog Dansen Form og Skikkelse af en Kontradans, af en afsindig, rasende og vild Kontradans. De dansede frem, og de dansede tilbage, klaskede hinanden i Hænderne, greb hinanden om Hovedet og snurrede rundt, slap hinanden og snurrede rundt alene, greb hinanden igen og snurrede rundt, til mange af dem faldt om paa Stedet. Resten greb hinanden i Hænderne og dansede rundt i Kreds, slap hinanden, snurrede rundt Parvis eller i Mølle, indtil de med et gik i Staa, men kun for i næste Øjeblik at begynde igen med at klaske hinanden i Hænderne, gribe hinanden om Hovedet og snurre rundt som før, blot den mod-

satte Vej. Saa holdt de pludselig op, Takten skiftede, og i Rækker paa Gadens Bredde, jog de hylende af Sted, med Kroppen bøjet forover, Hovedet saa dybt ned og Hænderne saa højt op som muligt.

Ingen Kamp kunde være saa frygtelig at se paa som denne Dans, — en saa karrikeret Lystighed, noget, der skulde være en uskyldig Fornøjelse, og som der var gaaet Djævelskab i, en sund Legemsøvelse, der var blevet et Middel til at hidse Blodet, forvirre Hovedet og forhærde Hjærtet. Og hvad der var i den af Ynde og Smidighed, gjorde den endnu mere frastødende, — viste i det grelleste Lys hvor fordærvet, hvor modbydeligt alting kunde blive, hvor godt og naturligt det end kunde være fra Naturens Haand. Man kunde ikke finde mere rammende Udtryk for, at Tiden var ude af Led, end denne jomfruelige Barm, der blottedes under denne Dans, end dette smukke, unge, næsten barnlige Hoved, der blev til et Vrængbillede under den, end denne fine Fod, der med lette, graciøse Trin dansede af Sted gennem dette Ælte af Blod og Smuds.

Det var Carmagnolen. Da den var draget forbi Savskærerens Hus og forbi den rystende og skælvende Lucie, begyndte Sneen at falde paa ny, fjerlet, tyst og stille, og dækkede alt med sit hvide Lagen, som om Carmagnolen og det, der hørte sammen med den, aldrig havde været til.

Lucie havde uvilkaarlig skjult sit Hoved i sine Hænder. Da hun tog dem bort, stod hendes Fader foran hende.

»Hvilket hæsligt, hvilket skrækkeligt Syn!« udbrød hun.

»Ja, mit Barn, men bliv blot ikke bange. Ingen af alle de Mennesker dær vilde krumme et Haar paa Dit Hoved.«

»Jeg er ikke bange af Hensyn til mig selv. Men naar jeg tænker paa min Mand og den Barmhjærtighed, han kan vente sig af saadanne Vilddyr . . .«

»Han vil snart kunne undvære deres Barmhjærtighed, min kære Lucie. Jeg kommer lige fra ham; han var da i Færd

med at klatre op til Vinduet. Skynd Dig — der er ingen at se i Øjeblikket — send ham et Fingerkys, — min stakkels Pige, Du kan ikke se ham!«

»Nej, — nej, jeg kan ikke se ham — jeg kan ikke se ham!«

Lucie kyssede grædende paa Haanden op mod Fængselsvinduet, men tog sig pludselig i det og søgte at bekæmpe sin Bevægelse. Der hørtes Fodtrin i Sneen. Madame Defarge gled dem forbi som en Skygge over den hvide Sne.

»God Dag, Borgerinde!«

»God Dag, Borger!«

Der blev ikke vekslet flere Ord mellem de to. Madame Defarge var borte.

»Lad os gaa hjem,« sagde Dr. Manette. »Du er en tapper Pige, men nu skal jeg ogsaa fortælle Dig noget til Belønning. Charles' Sag skal for i Morgen!«

»Du gode Gud, i Morgen!«

»Der er ingen Tid at spilde. Alt er i Orden paa nær nogle enkelte Forsigtighedsforanstaltninger, som jeg ikke har været i Stand til at foretage, før han er bleven stævnet. Han har næppe modtaget nogen Meddelelse derom endnu, men jeg veed, at han faar Stævningen endnu i Dag, og straks derefter vil han blive overført til Conciergeriet. — Du maa ikke tabe Modet nu, Lucie!«

Hun var næppe i Stand til at faae de Ord frem: »Jeg stoler paa Dig!«

»I Morgen ved denne Tid har Du ham igen, mit Barn, — men jeg maa hen og tale med Lorry.«

Han holdt inde. En tung, rumlende Lyd naaede deres Øren. De kendte den kun alt for godt. En — to — tre — fire Karrer med deres sørgelige Fragt . . . .

»Jeg maa hen og tale med Lorry,« gentog Dr. Manette og drejede af for at undgaa at møde dem.

Den overtrukne, gullig-røde Luft og Taagerne, der svævede op fra Seinen, forkyndte, at Mørket snart vilde bryde frem.

Det var næsten mørkt, da de kom hen til Banken. Hs. Højheds statelige Palads laa ganske øde og forladt.

Hvem mon det kunde være, som' var inde hos Hr. Lorry, og som ikke maatte ses? Hans Rejsekappe laa over Ryggen paa en Stol ude i Gangen, men han selv blev inde i Stuen, da Hr. Lorry kom ud for at omfavne Lucie.

»Han bliver bragt til Conciergeriet i Aften og skal føres for Domstolen i Morgen!«

Det var Hr. Lorry, der højt og vendt mod den halvt aabne Dør, han nylig var kommen ud fra, gentog de Ord, han lige havde hørt af Dr. Manette. Aabenbart til Underretning for den Fremmede derinde. — Hvem kunde det dog være?

---

5. KAPITEL. ENDELIG.

Den frygtede Domstol, der bestod af fem Dommere, den offentlige Anklager og de meget beslutsomme Jury-Mænd, blev sat hver Dag. Hver Aften sendte den sin Liste ned til Slutterne ved de forskellige Fængsler, som samme Aften læste Listerne højt for deres Fanger. »Kom ud, I dær inde, og hør, hvad nyt der er i Aftenavisen!« lød deres Sluttervittighed i Reglen.

Og saa lød det da endelig engang som det første Navn i Aftenavisen: »Charles Evrémonde, kaldet Darnay!«

Naar en af Fangerne hørte sit Navn blive raabt op af denne skæbnesvangre Liste, maatte han træde frem og gaa ind i et lille, afgitret Rum, der var indrettet for dem, der skulde møde for Domstolen. Charles Darnay vidste god Besked, da han hørte sit Navn, — han havde set Hundreder og atter Hundreder træde derind og forsvinde.

Den opdunsede Slutter standsede i Oplæsningen og saae ud over sine Briller for at overtyde sig om, at Manden havde indfundet sig, og saa gik han videre i sin Liste. Tre og tyve

Navne raabte han med en lille Pavse efter hvert, men der blev kun svaret til tyve. En var død i Fængslet og glemt, og to var alt blevet ført til Guillotinen og glemt. Navneopraabet foregik i det samme, lavthvælvede Rum, hvor Charles Darnay ved sin Ankomst til la Force havde fundet Selskabet forsamlet. Alle de, han havde set hin første Aften, var omkomne i Blodbadet, og alle de, han siden efter havde sluttet sig til i Fængslet, og som han havde maattet sige Farvel til, var døde under Guillotinen.

Der lød hurtige Afskedsord, — Ord, som var Udtryk for venlige og kærlige Følelser, men Afskedens Stund var ikke lang. Den gentog sig jo hver Dag, og Selskabet i la Force var optaget af at lege Panteleg og af Forberedelserne til en lille musikalsk Aftenunderholdning. Man strømmede hen til Gitteret, trykkede de bortdragendes Hænder og fældede et Par Taarer, — men nu skulde der findes andre Medlemmer til at agere for de tyve, der havde faaet Forfald, og det gjaldt at bruge Tiden inden Lukning, da alle Samlingsstuer og mellemløbende Gange blev overladt til de store Hunde, der holdt Vagt Natten igennem. Det var ingenlunde Følelsesløshed eller Mangel paa Hjærte, der bragte Fangerne til at bære sig saaledes ad, — det var Forholdenes Magt. Det var heller ikke Praleri eller Lyst til at være »rask«, der bragte Folk til at trodse Guillotinen og uden Nødvendighed søge Døden under den, det var snarere en Slags Feber, der faldt paa dem, — Tiden havde Feber, høj Feber, og denne Feber var smitsom. Under store Farsoter føler Mennesker undertiden en sær Lyst ved Sygdommen, der af og til kan give sig Udslag i, at de ønsker at blive smittede, ønsker at dø af Soten. I vort Sjælelivs skjulteste Dybder bærer vi alle paa saadanne underlige Tilbøjeligheder, der kun venter paa den rette Anledning for at bryde frem.

Vejen til Conciergeriet var kort og mørk, Natten, som blev tilbragt i de hæslige, af Utøj overfyldte Celler, var lang og

kold. Den følgende Dag blev femten Fanger ført frem for Domstolen, før Charles Darnay hørte sit Navn blive raabt op. Alle femten blev dømt til Døden, — det hele stod paa i knap halvanden Time.

Endelig blev Charles Evrémonde, kaldet Darnay, ført frem for sine Dommere. De sad paa en ophøjet Bænk og havde fjersmykkede Hatte paa Hovedet. Ellers saae man kun røde Huer, hvor man vendte sig hen. Darnay fik, ved at kaste et Blik paa Dommerne, Nævningerne og hele den støjende Forsamling, Indtrykket af, at der var vendt op og ned paa al Ting, og at det var Kæltringer og Forbrydere, der sad her for at dømme ærlige Mænd. Storstadens laveste, grusomste og tøjlesløseste Pak, — der er altid et saadant Bundfald i en stor By — førte an herinde, gav uophørligt med Larm og Spektakel sin Mening til Kende, sit Bifald eller sit Mishag, og fremskyndede eller forhalede Sagen ved sin stadige Indblanding. Alle var væbnede, Mændene med Bøsser eller Spyd, Kvinderne med Knive eller Dolke; mange indtog deres Maaltid i Retssalen, medens de saae til, men de fleste af Kvinderne havde deres Strikketøj med og sad og strikkede. Darnay lagde Mærke til en, som sad paa den forreste Bænk; hun havde ogsaa sit Strikketøj med og hviskede, alt imens hun lod Fingrene løbe, til en Mand ved Siden af, en Mand, som Darnay ikke havde set siden den Dag, han kom til Paris, men i hvem han øjeblikkelig genkendte Defarge. Og det slog ham som noget ejendommeligt, at disse to Mennesker, der sad dær, umiddelbart foran ham, ikke et eneste Øjeblik saae paa ham. De syntes med trodsig Stædighed at vente paa noget, men de saae kun paa Dommerne, ufravendt.

Lige neden for Præsidenten sad Dr. Manette i sin sædvanlige simple Dragt og ved Siden af ham Hr. Lorry. Saa vidt Fangen kunde se, var det de to eneste Mænd i Retssalen, der bar deres sædvanlige Dragt, uden noget sans-culottisk Snit.

Charles Evrémonde, ogsaa kaldet Darnay, blev af den offentlige Anklager sat under Anklage som Aristokrat og Emigrant. Han var skyldig til Døden, ti havde ikke Republikken udstedt en Lov, der under Dødsstraf forviste alle Emigranter fra Landet? Fangen vilde gøre gældende, vidste han, at denne Lov først var traadt i Kraft, efter at han var kommen tilbage til Frankrig. Men det havde intet at sige. Han var sat fast efter Lovens Bud, fængslet paa Frankrigs Jord, og han burde miste sit Liv.

»Hans Hoved! Hans Hoved!« raabte Tilhørerne, »en Fjende af Republikken!«

Præsidenten ringede med sin Klokke for at faa Stilhed og spurgte dernæst Fangen, om det var sandt, at han havde boet mange Aar i England.

Ja, det havde han.

Om han da ikke var Emigrant? Eller havde han mulig en anden Betegnelse for sig selv?

Han kunde, efter Lovens Aand og Bogstav, ikke kaldes Emigrant.

Præsidenten vilde gerne have at vide hvorfor ikke.

Fordi han af egen fri Villie havde opgivet sin adelige Rang og Stilling, der var ham i højeste Grad imod, og fordi han, — længe før Ordet Emigrant havde faaet den Betydning, som Retten nu tillagde det — havde forladt sit Fædreland for hellere at tjene sit Brød ved eget Arbejde i England end lade sig ernære af det overbebyrdede Folk i Frankrig.

Kunde han bevise, at dette var Sandhed?

Ja, ved Udsagn fra to Vidner: I. F. Gabelle og Alexander Manette.

Men han havde jo indgaaet Ægteskab i England, indskød Præsidenten.

Ja, men ikke med en engelsk Kvinde.

Maaske med en fransk?

Netop, med en fransk Kvinde.

Hendes Navn og Herkomst, om Præsidenten maatte spørge.

»Lucie Manette, eneste Barn af den brave Dr. Manette, som sidder dær.«

Det var et Svar, der gjorde sig. Salen genlød af begejstrede Leveraab for den velkendte og afholdte Læge. Saa lunefuldt var dette Folk i sine Følelser, at Taarerne strømmede de samme Mennesker ud af Øjnene, som for et Par Minutter siden havde stirret glubsk og rasende paa ham for at trække ham ud paa Gaden og rive ham i Stykker.

Charles Darnay havde handlet og svaret nøjagtigt, som Dr. Manette havde raadet ham, og han holdt sig hans Anvisninger efterrettelig under hele Forhøret. Da han paa Spørgsmaalet, hvorfor han var kommet tilbage til Frankrig, gav det Svar, at han var vendt tilbage til sit Fædreland for at frelse en gammel Tjeners Liv, og da denne, Borger Gabelle — der var bleven draget frem fra Fængslet i Abbediet, hvor man ganske havde glemt hans Tilværelse — kom frem og bevidnede, at det forholdt sig, som Charles Evrémonde, ogsaa kaldet Darnay, sagde, begyndte de vilde Begejstringshyl paa ny. Præsidenten ringede af alle Kræfter med sin Klokke, men det hjalp intet. Folk hylede til Ære for den modige, for den trofaste, for den opofrende Borger Evrémonde ogsaa kaldet Darnay, saa længe til Vejret gik af dem, og der blev stille igen.

Dog kun, indtil Dr. Manette fik Ordet og fortalte, hvorledes denne Mand, der stod her, havde hjulpet ham og staaet bam bi som en trofast Ven, fra det Øjeblik, han var sluppen fri efter sit lange, lange Fangenskab. Hvorledes han i England var bleven anklaget af de Konservative for Højforrædderi mod den engelske Konge og Forstaaelse med de Forenede Fristater i Amerika, — saa brød Bifaldsstormen løs igen. Efter hver Votering, — Nævningerne voterede højt og hver for sig — fulgte der et nyt Udbrud, og da alle Stemmerne lød paa: uskyldig, og Præsidenten som Følge deraf havde er-

klæret, at Darnay var frikendt og kunde gaa, hvorhen han vilde, voksede det til et Uvejr af Henrykkelse og Begejstring. Taarerne flød lige saa rigeligt som Blodet ellers, og Darnay var nær ved at blive kvalt under Mængdens vilde Omfavnelser og Kærtegn. Underligt nok, han kendte allerede disse Folks Ansigter, — han savnede i alt Fald to. Kun to blev ikke og tog Del i den fælles Glæde, — de to, han havde set foran sig, da Forhøret begyndte.

Der kom nogle slæbende med en Stol et eller andet Steds fra. Et rødt Flag var kastet over den, et Spyd med en rød Hue paa var bundet fast til Rygstødet. Charles Darnay blev anbragt i Stolen — ingen spurgte, om han vilde, — den blev løftet op paa stærke Mænds Skuldre, og vugget over et Hav af røde Huer bares han hjemefter. Stundom kom der Ansigter til Syne mellem Huerne, Vrag af Ansigter, der saae op imod ham, saa han stundom havde Følelsen af, at hans Hjærne var uklar, og at han sad i Karren og var paa Vej til Guillotinen.

I vildt, fantastisk Optog gik det videre. Alle Folk, Sværmen mødte, maatte staa stille og omfavne og lade sig omfavne. Charles Darnay hørte dem raabe hans Navn, saae dem pege paa sig og vise sig frem, medens han med Slingren og Duven blev baaret til sit Hjem gennem de tilsneede Gader, hvor det trefarvede Flag vajede alle Vegne. Dr. Manette var gaaet i Forvejen for at forberede sin Datter, og da Charles Darnay endelig stod paa Trappen til sin Bolig, faldt hun besvimet om i hans Arme.

Han gav sig kun Tid til at gribe Doktorens Haand, — han stod lykkelig og stolt ved hans Side — og trykke den, til at gribe den forpustede Hr. Lorry, som aandeløs arbejdede sig ud af Carmagnolens Malstrøm, og trykke hans Haand og til at kysse sin lille Datter. Saa løftede han sin Hustru op paa sine Arme, bar hende op i Lejligheden, lagde hende paa Sofaen og kastede sig paa Knæ ved hendes Side.

»Tag Dig sammen, mit Barn,« sagde Dr. Manette. »Skælv ikke saa, — jeg har holdt mit Løfte, jeg har frelst ham.»

---

6. KAPITEL. GALGENFRIST.

»Jeg har frelst ham!« det var ingen Drøm, det var intet af de Hjærnespind, som han fra Tid til anden var bleven hildet i, mørke Tanker fra fordums Dage. Dr. Manette havde bragt Charles hjem til sin Datter. Og dog kunde hun ikke frigøre sig for en knugende, ubestemt Frygt, der af og til kunde bringe hende til at skælve.

Det saae endnu yderst mørkt og alvorligt ud. Det lunefulde Folk var saa voldsomt, saa ustyrligt i Tilfredsstillelsen af sin Hævnlyst, og daglig blev fuldstændig uskyldige Mennesker dømt til Døden paa den løseste Mistanke eller paa ondskabsfuld Angivelse. Det var Lucie umuligt at skjule for sig selv, at mangen Mand, der var lige saa skyldfri som hendes Husbond og lige saa dyrebar for sine Kære, maatte lide den Skæbne, som han i sidste Øjeblik var bleven frelst fra. Hun kunde ikke føle sig saa let og fri, som hun syntes, hun burde og skulde. De rædselsfulde Karrer skumplede hver Dag i den mørke Vinter som ved Sommertide gennem Gaderne, hun havde fulgt dem i Tankerne, søgt efter ham mellem de Dødsdømte, — nu trykkede hun sig fastere end nogen Sinde før til hans Arm i Følelsen af, at han var ved hendes Side, og kom dog i samme Øjeblik til at ryste af Skræk.

Men hendes Fader holdt hende stadig oppe. Dr. Manette udfoldede en Kraft og en Styrke, som de aldrig havde kendt hos ham før. Tagkammeret hos Defarge, Skomagerbænk, Læst og Risp, Fangen Nr. 105 og Nordtaarnet laa langt, langt tilbage, kom næsten ikke frem i hans Tanker. Han havde naaet sit Maal, indfriet sit Løfte og reddet sin Datters Mand fra Døden, — han var uden Frygt for, hvad der kunde komme, de skulde blot alle forlade sig paa ham.

Charles Darnay blev anbragt i Stolen — ingen spurgte, om han vilde — den blev løftet op paa stærke Mænds Skuldre, og vugget over et Hav af røde Huer bares han hjemefter. (Se Side 311.)

Familien levede saa tarveligt og beskedent som muligt. Det var ikke blot det sikreste at undgaa at vække Mistanke ved at slaa stort paa, men det bød sig af sig selv, ti de havde ikke meget at leve af. Charles havde under hele sin Fængsling i dyre Domme maattet betale baade for sin Bevogtning og for den elendige Kost han havde faaet, og tilmed havde han maattet yde sit Bidrag til fattige Fangers Underhold. Dels af denne Grund og dels for at undgaa et Tyendes spejdende Øje holdt de ingen Pige. Borger Portner og hans Kone gik dem af og til lidt til Haande; Jerry, som Hr. Lorry næsten ganske havde overladt dem, hørte med til den lille Husstand og havde sit Ophold hos dem ogsaa om Natten.

Af Forsigtighedshensyn og for at give saa lidt som muligt Anledning til Snak og Misundelse, lod Dr. Manette, som saa mange andre i disse Mistroens og Frygtens mørke Dage, alle Indkøb til Huset foretage Aftenen forud og hos forskellige Smaahandlende. Pross og Cruncher havde allerede i nogle Maaneder besørget alt sligt, den første med Pengene i Lommen, den sidste med en Kurv paa Armen. Jomfru Pross havde været saa længe hos sit franske Herskab, at hun — om det havde ligget for hende — lettelig kunde have talt Fransk med samme Lethed som Engelsk. Men det havde nu ikke i mindste Maade ligget for hende, og hun havde ikke mere Begreb om »det Sludder«, som hun behagede at kalde det, end Cruncher. Naar hun skulde købslaa om noget, stak hun gerne Urtekræmmeren, eller hvem det nu kunde være, et eller andet Hovedord ud, uden nogen som helst nærmere Forklaring. Traf det sig saa uheldigt, at det ikke passede paa det, hun vilde have, saae hun sig om i Boden efter den ønskede Genstand, greb den og holdt fast ved den, indtil Handelen var sluttet. Hun klarede sig altid storartet ved at underbyde Sælgeren med een Finger. Hvor mange han saa end holdt til Vejrs for at antyde Prisen, svarede hun altid med een færre.

»Lad os saa komme af Sted, Cruncher,« sagde Pross hin Aften; hun var helt rødøjet af at græde af Glæde over, at Charles Darnay's Stol ikke længer skulde staa tom.

Cruncher erklærede sig klar til at følge med. Han havde for længe siden slidt al den røde Rust af sig, men hans Stemme var lige saa hæs og hans Haar lige saa strittende som altid.

»Vi skal have købt en Masse Ting i Aften, — maa jeg gøre Dem et Spørgsmaal, før jeg gaar, Dr. Manette?«

»Den Frihed tør De nok tage Dem, gode Pross,« sagde Doktoren smilende.

»For Guds Skyld, tal ikke om Frihed!« udbrød Pross. »Frihed, synes jeg, vi har haft mere end nok af.«

»Tys, — tys, Pross!« sagde Lucie.

»Ja vist, ja vist, min søde Pige!« Pross nikkede energisk med sit Hoved. »Men jeg vil lade alle disse Fyre vide, at jeg er Hs. Majestæt Kong Georg III.s Undersaat,« Jomfru Pross kniksede ærbødigst, »og som saadan siger jeg bare: Leve vor Konge god, udøs hans Fjenders Blod, stands deres Rænkers Flod, — Gud bevare ham!«

Cruncher gentog — i et Anfald af loyale Følelser — mumlende hendes Ord, ligesom Præstens i Kirken.

»Det glæder mig at høre, at der dog er saa meget af en Engelskmand i Dem, — skønt jeg vilde ønske, De ikke havde forkølet Dem og var bleven saa hæs. Men sig mig, Dr. Manette,« det var den skikkelige Pross's gamle Maner, saadan tilfældigvis og uden at lade sig mærke med Sagens Alvor og Betydning, at bringe det Spørgsmaal paa Bane, som tyngede paa alles Sind, — »sig mig, Dr. Manette, er der ikke snart Udsigt til, at vi kan komme væk herfra?«

»Foreløbig ikke, — det vilde muligt kunne blive farligt for Charles at tænke paa det lige straks.«

»Hm — hm!« sagde Pross og undertrykte med smilende Ansigt et Suk, medens hun kastede et Blik paa hendes Yndlings Haar, som lyste gyldent i Kaminildens Skær. »Saa maa

vi have Taalmodighed endnu en Stund og vente, der er ikke andet for, — nej, bliv Du bare siddende, min Skat!«

Hun og Cruncher gik, og Lucie med Mand, Fader og Barn blev siddende ved Kaminilden. Om lidt kunde de vente Hr. Lorry. Pross havde tændt Lampen, men sat den hen i et Hjørne, for at de uforstyrret kunde glæde sig over Mørkningstimen. Lille Lucie sad med Hovedet mod sin Bedstefaders Skulder, og han begyndte ganske sagte, næsten hviskende, at fortælle hende en Historie om en mægtig Fe, der havde sprængt Fængselsdøren og sat en Mand i Frihed, som engang havde gjort Feen en Tjeneste. Alt var tyst og stille, og Lucie var roligere tilmode, end hun længe havde været.

»Hvad var det!« udbrød hun pludselig med et Skrig.

»Du maa se at beherske dig, min kære Lucie,« sagde Dr. Manette, idet han stoppede op i sin Fortælling og beroligende lagde sin Haand paa hendes.

»Det kom mig for, — det kom mig for, — at jeg hørte Trin, — underlige Trin, — uhyggelige Trin paa Trappen.«

»Der er jo saa stille paa Trappen som i en Grav!«

Dr. Manette havde næppe udtalt, før der lød et haardt Slag paa Døren.

»Charles maa skjules, — Charles maa frelses! O Gud, o Gud, hvad er dog dette!«

»Charles behøver ikke at frelses, — han er frelst, og jeg har frelst ham!«

Dr. Manette havde grebet Lampen, gik ud i Forstuen og lukkede Gangdøren op. Haarde Fodtrin lød over Gulvet, og fire Mænd med røde Huer og væbnede med Sabler og Pistoler traadte ind.

»Borger Evrémonde, kaldet Darnay!« sagde den første.

»Hvem søger mig?« spurgte Charles og traadte frem.

»Jeg og vi alle. Jeg kender Dem, Borger, jeg saae Dem i Retssalen i Dag. I Republikkens Navn, De er min Fange!«

De fire Mænd stod rundt om ham og hans Hustru og Barn, der havde slynget deres Arme omkring ham.

»De kan dog vel sige mig, hvorfor jeg bliver fængslet paa ny?«

»Det skal De nok faa Svar paa i Conciergeriet i Morgen. De skal i Forhør i Morgen nemlig.«

Dr. Manette stod som forstenet med Lampen i sin Haand. Ved de sidste Ord kom han saa meget til sig selv, at han kunde sætte Lampen fra sig og tage Manden, der havde talt, i Ærmet.

»De kender ham, — kender De ogsaa mig?«

»Jeg kender Dem, Borger Doktor!«

»Dem kender vi alle, Borger Doktor!« lød det fra de tre andre.

Han saae aandsfraværende fra den ene til den anden. Der blev en kort Pavse, saa spurgte han sagte:

»Vil De blot sige mig: hvorledes gaar dette til?«

»Borger Doktor,« det kom tøvende fra den første af de fire Mænd. »Han er bleven angivet fra St. Antoine. Den Borger dær er fra St. Antoine.«

Manden nikkede. »Det er rigtigt nok. Han er anklaget af St. Antoine.«

»For hvad?«

»Borger Doktor,« den første af Mændene talte stadig med nogen Tøven, »kom ikke med flere Spørgsmaal. Hvis Republikken forlanger et Offer af Dem, saa vil De uden Tvivl, som en god Patriot, være glad og stolt over at kunne bringe dette Offer. Republikken gaar frem for alt. Folkets Villie er Lov, — vi har ikke Tid at vente, Evrémonde.«

»Et Ord endnu!« bad Dr. Manette. »Hvem har angivet ham?«

»Jeg har ikke Lov til at besvare det Spørgsmaal, men spørg St. Antoine-Borgeren dær.«

Dr. Manette vendte sig med et spørgende Blik imod ham. Han bevægede Fødderne uroligt, strøg sig et Par Gange over Skægget og sagde til sidst:

»Det er ulovligt, — ja, — naa lad gaa. Det er Borger Defarge og Borgerinde Defarge, der anklager ham, — og saa en til.«

»Hvem er det?«

»Spørger De om det, Borger Doktor?«

»Ja, jeg spørger derom!«

»Godt!« sagde Manden fra St. Antoine med et sælsomt Blik. »De skal faae Svar paa Deres Spørgsmaal i Morgen.«

---

7. KAPITEL. ET SLAG KORT.

I lykkelig Uvidenhed om Rædselsbudskabet derhjemme travede Pross af Sted gennem de snævre Gader og over *Pont-neuf*. Hun havde nok at gøre med at huske alle de mange Sager, der skulle købes, og med at kigge ind i alle de Udsalg og de Butikker, de kom forbi. Men baade hun og Cruncher, der holdt sig paa Siden af hende, glemte dog ikke at give Agt paa alt, hvad der foregik paa Gaden, og i Tide søge uden om alle Sammenstimlinger og Opløb.

Det var en tung og fugtig Luft hin Aften. Der laa et Taageslør over Floden, gennem hvilket man skimtede en Mængde Lys og hørte en Mængde raa og hæse Lyde. Hist og her dukkede de store Pramme frem, der var bleven lavet om til Smedier og Kanonstøberier, og hvor der blev lavet Vaaben til Republikkens Hær. Ve den Mand, der gjorde Løjer med denne Hær, eller skaffede sig Avancement uden at have gjort sig fortjent dertil! Det var bedre for ham, om han aldrig havde faaet Skæg paa Hagen, ti den nationale Ragekniv kom i Gang øjeblikkelig, og den var skarp.

Pross blev snart færdig med at købe ind hos Slagter og

Urtekræmmer, og nu skulde hun have lidt god Vin. Det ene Udsalg passede hende ikke, og det andet passede hende ikke, men under et Skilt med »Brutus, den gode Republikaner«, ikke langt fra *Palais national*, — tidligere kaldet Tuilerierne — gjorde hun holdt. Den saae ikke ilde ud, den Vinstue, mere rolig og stilfærdig end de fleste andre af den Slags, og, om end fuld af Rødhuer, dog ikke saa glorød som de andre. Hun spurgte Cruncher, om hans Mening, og da den faldt sammen med hendes egen, traadte hun, ledsaget af sin Følgesvend, ind i den gode Republikaner.

Hun saae sig flygtigt om i Stuen med dens osende Lys og med dens tobaksmøgende, kort- eller domino-spillende Gæster. Dær sad en barbrystet og bararmet, sværtet og sodet Arbejdsmand og læste højt i en Avis for en Skare lyttende Tilhørere, dær laa et Par Fyre med Armene paa Bordet og sov — de lignede et Par store Hunde eller Bjørne med deres højskuldrede sorte, lodne Trøjer — og alle Vegne laa der Vaaben inden for Rækkevidde, saa de hurtigt kunde gribes.

Medens Pross og hendes Ledsager stod ved Disken og ventede paa at faa den bestilte Vin maalt ud, rejste en Mand sig henne i Hjørnet og sagde Farvel til en anden, der blev siddende. Han maatte tæt forbi Disken og Pross for at komme ud, og idet han gik forbi, vendte han sig halvt og saae paa hende. Og næppe havde han vendt sig og set paa hende, før Jomfru Pross gav et Hvin fra sig og slog sine Hænder sammen i Forbavselse.

I et nu var alle paa Benene. Var det et Mord, eller et almindeligt Slagsmaal? Nej, — det var kun en Mand og en Kvinde, som stod og stirrede paa hinanden, han efter sit Ydre at dømme en god Franskmand og en god Republikaner, hun aldeles afgjort et engelsk Kvindemenneske.

Alle de mange flydende og støjende Ord, der blev brugt af Tilskuerne, vilde have taget sig ud som Hebraisk eller Mesopotamisk i Pross's og Crunchers Øren, om de havde tænkt

paa at høre efter. Men det gjorde de ikke. De var bægge som lammede af Forbavselse, ikke blot Pross, men i lige saa høj Grad Jerry Cruncher, den sidste dog af ganske særlige Grunde, som ingen andre end han kunde kende.

»Hvad er der i Vejen?« sagde Manden, der havde faaet Pross til at skrige; han talte med en vred, stødende, men dæmpet Stemme og paa Engelsk.

»Salomon, kæreste Salomon,« hulkede Pross og slog atter Hænderne sammen. »Jeg har ikke set Dig i saa mange Aar, — og nu skal jeg finde Dig her!«

»For Pokker, kald mig ikke Salomon, — vil Du have mig under Guillotinen?« spurgte Manden sagte og forskrækket.

»Aa, min kæreste Broder,« tudbrølede Pross. »Har jeg fortjent et saadant Spørgsmaal, — har jeg?«

»Pas paa dit Sludretøj,« sagde Salomon, »og følg med udenfor, om Du vil tale med mig. Betal, hvad Du har faaet. Hvem er den Mand?«

»Det er Cruncher,« sagde Pross og rystede bedrøvet paa Hovedet.

»Han kan følge med. Hvorfor ser han saadan paa mig? Tror han, jeg er en Genganger?«

Det var øjensynligt ikke langt fra, at Cruncher troede saadant noget. Han sagde imidlertid ikke et Ord, og Pross, der med sine taarefyldte Øjne havde haft meget Besvær med at udforske Dybderne af sin Strikketøjspose og finde sin Pengepung, betalte for Vinen. Imens vendte Salomon sig til Gæsterne i den gode Republikaner Brutus og sagde dem paa Fransk et Par Ord til Forklaring, hvilket straks bragte alle til paa ny at indtage deres Pladser og hengive sig til deres tidligere Beskæftigelser.

»Naa,« sagde Salomon og stod stille paa et mørkt Gadehjørne, »hvad vil Du mig saa?«

»Synes Du ikke, det er grusomt ukærligt mod en Søster, der aldrig har holdt op med at elske Dig,« Pross Taarer flød

i stride Strømme, »at modtage mig paa den Maade? Har Du ikke et eneste Kærtegn, ikke et venligt Ord til mig?«

»Kys mig da for Fanden!« sagde Salomon og stødte sine Læber mod sin Søsters. »Er der saa mer', Du vil mig?«

Pross rystede paa Hovedet og græd i Tavshed.

»Hvis Du tror, jeg blev overrasket, saa tager Du fejl. Jeg vidste godt, Du var her. Der kommer ikke nogen til Paris, uden at jeg faar det at vide. Men hvis Du ikke vil udsætte mig for de største Farer, hvad jeg næsten tror, Du vil, saa gaa Din Vej og lad mig gaa min. Jeg har meget at gøre, — jeg er fransk Embedsmand.«

»Min engelske Broder Salomon, der havde Stof i sig til at blive en af de største og bedste Mænd i sit Fædreland, — min Broder Salomon Embedsmand i et fremmed Land! — og i et saadant Land!« Pross saae op med taarefyldte Øjne. »Jeg havde heller set ham som lille Dreng ligge i sin Grav . . .«

»Var det ikke det, jeg sagde!« afbrød Salomon hende. »Du vil bringe mig i Ulykke, — min egen Søster angiver mig, — netop som jeg er i Færd med at blive til noget!«

»Nej, — nej, det forbyde Gud! Saa vil jeg meget hellere gaa min Vej og aldrig se Dig mere, kære Salomon, hvor højt jeg end elsker Dig. Sig mig kun eet kærligt Ord til Farvel.«

Salomon skulde lige til at sige det kærlige Ord, da en bankede ham paa Skuldren. Det var Cruncher, der med sin hæseste Stemme kom med det løjerlige Spørgsmaal:

»Mig Forlov, hvad hedder De egentlig, John Salomon eller Salomon John?«

Den franske Embedsmand vendte sig mistroisk. Ham havde han helt glemt.

»Naa — op med det! Hun kalder Dem Salomon, og hun maa jo vide det, siden hun er Søster til Dem. Og jeg veed, De hedder John, veed De nok. Men hvad er Fornavn, og hvad er Efternavn? Og hvad er der saa med Pross? Det hed De ikke paa den anden Side Vandet.«

»Hvad mener De med alt det?«

»Jeg veed ikke, hvad jeg mener, men jeg kan ikke huske, hvad De kaldte Dem paa den anden Side Vandet.«

»Kan De ikke det?« snærrede Salomon.

»Nej, men jeg vil bande paa, at det ene var et Navn med to Stavelser.«

»Saa, var det det?«

»Ja — og det andet Navn havde kun een Stavelse. De kan se, jeg kender Dem. De var Spion i Old-Bailey var De, og De er en Himmelhund. Men hvad Fa'n var det for et Navn, De havde dengang?«

»Barsad!« lød det pludselig ind imellem dem med en fremmed Stemme.

»Barsad, — det er Navnet, eller jeg vil lade mig hænge!« udbrød Jerry Cruncher, idet han stirrede forbavset paa den Mand, der havde nævnet det. Men det var jo Sydney Carton! Sydney Carton i sin gamle Stilling, med Hænderne paa Ryggen, op under Skøderne paa sin Kavaj, lige saa ligegyldig, som om han havde staaet hjemme i Old-Bailey.

»Bliv ikke bange, kære Jomfru Pross, det er bare mig. Jeg kom i Aftes og overraskede Hr. Lorry, og vi blev enige om, at jeg ikke vilde lade mig se hos mine gode Venner, før alt var i Orden, eller før jeg kunde gøre Nytte paa en eller anden Maade. Nu maa jeg imidlertid præsentere mig selv for at faae en lille Samtale med deres Broder, Jomfru Pross. Det gør mig ondt, at Deres Broder ikke har noget bedre at tage sig for, end at være Fængselslam.«

»Fængselslam« var det folkelige Udtryk for Spionerne mellem Slutterne og Fængselsbetjentene. Fyren, der var bleg nok i Forvejen, blev blegere endnu.

»Hvor vover De . . .?«

»Det skal jeg saamænd sige Dem. Jeg fik Øje paa Dem for en Times Tid siden, da De kom ud fra Conciergerie-Fængslet, som jeg stod og kiggede paa. Jeg husker Ansigter

ret godt, — særlig Ansigter som Deres. Jeg blev nysgerrig ved at se Dem dær, — De veed jo nok, jeg har Anledning til at sætte Dem i Forbindelse med en god Vens Ulykker, baade gamle og ny, — og fulgte efter Dem ind i Vinstuen her, fik en Stol lige i Nærheden af Dem, saa jeg ikke kunde undgaa at høre det meste af, hvad De talte om med den Fyr, De traf dærinde. Lidt havde jeg i Forvejen hørt om Dem, og jeg blev snart klar over Deres Bestilling. Og hvad jeg havde begyndt paa Maa og Faa, dannede sig lidt efter lidt til en fast Beslutning, Hr. Barsad.«

»Hvad besluttede De da?«

»Det er det for besværligt og maaske for farligt at drøfte nærmere her paa Gaden. Vilde De være saa elskværdig at skænke mig Deres behagelige Selskab et Kvarters Tid eller saa, f. Eks. henne i Tellsons Bank?«

»Vil De true mig til at følge Dem?«

»Har jeg sagt et Ord om Trusler?«

»Saa veed jeg ikke, hvorfor jeg skulde gaa med Dem?«

»Ja, det kan jeg virkelig ikke sige Dem, naar De ikke kan sige Dem det selv.«

»Maaske De ikke vil sige mig det?« spurgte Spionen usikkert.

»Ganske rigtigt, Hr. Barsad, De har en fortræffelig Opfatelse, — jeg vil ikke sige Dem det.«

Med sit øvede Øje saae Carton straks, at hans ligegyldige, formløse Maade at være paa, ikke mindre end hans Hurtighed og Slagfærdighed havde givet ham Overtaget over den Fyr, han havde at gøre med. Han besluttede at drage saa megen Fordel deraf som muligt.

»Jeg har sagt Dig det!« Spionen vendte sig vredt imod sin Søster, »kommer jeg i Fedtefadet ved dette her, saa er det din Skyld.«

»Sikke noget Sludder, Hr. Barsad,« udbrød Sydney, »vær nu ikke utaknemmelig. Havde jeg ikke haft saa megen Ær-

bødighed for Deres Søster, havde jeg næppe valgt en saa fornøjelig Form for det lille Forslag, jeg har at gøre Dem, — som jeg haaber til fælles Glæde og Tilfredshed. Gaar De saa med til Banken?«

»Ja, — jeg vil nok høre, hvad det er, De har at sige mig.«

»Jeg foreslaar, at vi først følger Deres Søster hen til Hjørnet af hendes egen Gade. Tag mig under Armen, Jomfru Pross, — det er ikke en By at være alene ude i for Dem, i disse Tider, og da Deres Ledsager ogsaa kender Hr. Barsad, vil jeg bede ham gaa med hen til Hr. Lorry.«

Ikke længe efter kom Pross til at huske paa, — og hun glemte det ikke, saa længe hun levede, — at da hun tog Sydney Cartons Arm og søgte hans Blik for at bede ham ikke gøre Salomon Fortræd, fik hun en Følelse af, at der var Staal i denne Arm, og at der lyste en Begejstring i disse Øjne, der ganske forandrede, ja forskønnede denne ellers saa letsindige Mand. I Øjeblikket var hun saa optaget af Bekymring for Salomon, at hun ikke fæstede sig videre derved.

De forlod hende paa Hjørnet af Gaden og gik videre hen til Hr. Lorry, Sydney Carton og John Barsad, eller Salomon Pross, først og Cruncher bagefter.

Hr. Lorry var lige bleven færdig med sit Middagsmaaltid og havde sat sig i sin Stol foran Kaminilden, — det kan saamænd gerne være, at han sad og kiggede ind paa Ilden for faae fat paa Billedet af den meget yngre, gamle Kavaler fra Tellsons Bank, der havde siddet i Spisestuen i »Kong Georg« i Dover og stirret ind paa den røde Ild for mange, mange Aar siden. Han vendte sig, da de traadte ind i Stuen, og blev synlig overrasket ved at se Sydney Carton og Cruncher føre en Fremmed ind til sig.

»Det er Jomfru Pross's Broder,« sagde Sydney, »ogsaa kaldet Hr. Barsad.«

»Barsad?« gentog Hr. Lorry. »Barsad? — Det forekommer mig, at jeg har hørt det Navn før, — ja og set den Herre før »

»Det var det, jeg sagde Hr. Barsad, har man een Gang set Dem, glemmer man Dem ikke saa let, — værs'god at tage Plads.«

Og idet han selv tog en Stol og satte sig, kom han med et Par Ord og en let Panderynken Hr. Lorrys Hukommelse til Hjælp. »Vidne i Højforræderisagen!« sagde han blot.

Hr. Lorry var øjeblikkelig med og saae med ufordulgt Væmmelse paa sin nye Gæst.

»Hr. Barsad er lige bleven genkendt af Jomfru Pross som den elskede Broder, De nok veed,« sagde Sydney, »og har indrømmet Slægtskabet. Men jeg har andre og alvorligere Nyheder at mælde: Darnay er bleven sat fast paa ny.«

»Du gode Gud, hvad siger De?« udbrød den gamle Herre forfærdet. »Det er ikke mere end to Timer siden, jeg forlod ham i hans Hjem, fri og lykkelig, — og om en halv Times Tid skal jeg derhen igen.«

»Han er ikke desto mindre bleven fængslet paa ny. Naar skete det, Hr. Barsad?«

»Det maa være sket lige nu, hvis det i det hele er sket.«

»Hr. Barsad er den bedste Autoritet i denne Sag,« sagde Sydney. »Jeg hørte ham derhenne paa Vinstuen fortælle en æret Kollega, at Arrestationen havde fundet Sted. Han fulgte Politisoldaterne lige til Døren og saae dem gaa ind. Der er ikke mindste Tvivl om, at han nu er i Fængsel paa ny.«

Paa Sydneys Ansigt saae Hr. Lorry straks med sit forretningsvante Øje, at det kun vilde være Spild af Tid at snakke mere om det. Og han saae ydermere, at der vilde komme noget, som han skulde være agtpaagivende overfor. Han tog sig derfor sammen og sad rolig og opmærksom.

»Naa, — jeg haaber nu, at Dr. Manettes Navn og Indflydelse vil være af samme Værdi for ham i Morgen, som den har været i Dag, — sagde De ikke, al han allerede skal i Forhør i Morgen, Hr. Barsad?«

»Jo, d e t tror jeg nok, han skal.«

»Men sæt nu, at dette ikke er Tilfældet! — Jeg vil tilstaa, det har rystet mig meget, at se at Dr. Manette ikke har været i Stand til at hindre denne Fængsling.«

»Han har maaske slet ikke vidst noget derom i Forvejen!« sagde Hr. Lorry.

»Hvis saa er, er det allerede meget foruroligende, naar man tager i Betænkning, hvor nøje han er inde i alle sin Svigersøns Forhold.«

»Det er sandt!« sukkede Hr. Lorry og støttede sin Hage i sin rystende Haand, medens han urolig og ængstelig søgte Sydney Cartons Blik.

»Kort og godt,« sagde Sydney. »Det er fortvivlede Tider, og Folk bliver stundom nødt til at spille fortvivlet højt for at opnaa en tvivlsom Gevinst. I Dag følger Folket en Mand hjem under Jubel og Hurraraab, og i Morgen hugger de Hovedet af ham! Menneskeliv har ingen Værdi nu om Dage. Lad Dr. Manette spille med nogen Udsigt til at vinde, — jeg spiller med al Udsigt til at tabe. Men jeg spiller alligevel, om alt andet glipper, og Spillet gælder en Mands Bistand og Hjælp, — Deres Bistand og Hjælp, Hr. Barsad, i Egenskab af Fængselslam.«

»De maa have gode Kort paa Haanden, om De vil vinde det Spil!« sagde Spionen.

»Lad mig se, hvad jeg har! — Aa, kære Hr. Lorry, jeg er et Bæst, — men har De ikke en Smule Cognac?«

Der blev sat en Karaffe Cognac paa Bordet foran ham. Han skænkede et Glas op og tømte det, fyldte det paa ny, tømte det og skød tankefuld Flasken til Side.

»Barsad, — snart Fængselslam, — snart Tillidsmand i Velfærdsudvalget, — og snart Fangevogter, — men stadig Spion og hemmelig Agent,« — Sydney Cartons Stemme lød ganske, som om han løb sine Kort igennem, »og alt under et falsk Navn, — jeg skulde mene, det er gode Kort! Hr. Barsad, for Tiden i den franske Republiks Tjeneste, tidligere i den

højkonservative engelske Regerings Tjeneste, — den engelske Regering, Frankrigs og Frihedens erklærede Fjende! Det er glimrende Kort. Ikke et Menneske vil i disse Mistænksomhedens Dage være i Tvivl om, at samme Hr. Barsad stadig er i den aristokratiske engelske Regerings Tjeneste, at han er William Pitts Spion og hemmelige Agent, den nederdrægtige, kæltringeagtige William Pitt, der kun tænker paa at faa taget Livet af Republikken, inden den faar vokset sig stærk og stor, — kort sagt, at Hr. Barsad er den engelske Spion, der har anrettet saa store Ulykker for Republikken og som ingen hidtil har kunnet opspore! De Kort kan De ikke stikke, Hr. Barsad, — jeg haaber, De har fulgt, hvad jeg har paa Haanden?«

»Jeg veed ikke, hvordan De vil spille Deres Kort,« svarede Spionen med synlig Uro.

»Jeg spiller mit Es, Angivelse af Hr. Barsad til den nærmeste Section. Se, hvilke Kort De har paa Haanden, Hr. Barsad, — se efter, hvad De har at spille ud imod mig, men giv Dem god Tid, det haster ikke.«

Han trak Flasken hen til sig, skænkede et Glas op og stak det ud. Og da det i det samme gik op for ham, at Spionen aabenbart var bange for, at han skulde drikke sig fuld og i sin Utilregnelighed gaa hen og angive ham, skænkede han et nyt Glas op og stak det ud.

»Naa, Hr. Barsad, se efter hvad De har paa Haanden, — De maa jo nok kunne regne ud, hvor mange Stik De kan tage hjem.«

Hr. Barsad var klar over, at hans Kort var daarlige, — endnu daarligere, end Sydney Carton kunde ane. Han havde ikke glemt hin Dag i Defarges Vinknejpe, da han som Spion for den gamle Regering havde søgt at pumpe Madame Defarge, og han huskede endnu med Angst og Bæven, hvorledes denne frygtelige Kvinde havde siddet og strikket hele Tiden, medens han talte med hende, og det underlige, ildevarslende Blik

hun havde set paa ham med, medens hendes Fingre bevægede sig. Siden hen havde han set hende mange Gange i Sectionen St. Antoine atter og atter tage sin strikkede Liste frem og angive saa den og saa den, og de Folk, hvis Navne hun havde nævnet, var aldrig sluppet for Guillotinen. Som enhver anden af hans Haandtering vidste han, at han aldrig et Øjeblik var i Sikkerhed, at det var ham umuligt at flygte, at han — til Trods for hans nederdrægtige Tjenstivrighed over for Rædselsherredømmets Mænd — havde Guillotinens Økse svævende over sit Hoved, og at den vilde falde og tilintetgøre ham, i samme Øjeblik som dette skrækkelige, ubøjelige Kvindemenneske læste hans Navn op af sin frygtelige Liste. Nej, det var slette Kort, Hr. Barsad havde paa Haanden, saa slette, at han blev bleg, medens han løb dem igennem.

»De synes nok ikke om Deres Kort, Hr. Barsad,« sagde Sydney Carton med den største Ro. »Skal vi saa begynde?«

»Jeg tillader mig at henvende mig til Dem som en ældre og besindig Mand,« Hr. Barsad vendte sig krybende til Hr. Lorry, »og anmoder Dem om at faae denne Herre, der er saa meget yngre end De, til at betænke, hvorvidt han kan forsvare det over for sig selv at spille det Es ud, han lige har talt om. Jeg indrømmer, at jeg er Spion, og at det i Almindelighed anses for en ret, — en ret nedværdigende Bestilling, skønt der jo ogsaa skal være nogen til at paatage sig den, men denne Herre dær er jo ikke Spion, og jeg forstaar ikke, at han vil gøre sig saa gemen at optræde som Angiver og Spion.«

»Jeg spiller mit Es ud, Hr. Barsad,« sagde Sydney, idet han saae paa sit Ur, »uden mindste Betænkelighed og i Løbet af et Par Minutter.«

»Jeg havde haabet, min Herre,« Spionen søgte stadig at faae draget Hr. Lorry med ind i Samtalen, »at Deres Respekt for min Søster vilde . . .«

»Man kan ikke lægge sin Respekt for Deres Søster for Dagen

»Jerry,« sagde Hr. Lorry, »kom her hen!« (Se Side 334.)

paa en bedre Maade, end ved ved at befri hende for saadan en Broder.«

»Troer De ikke?«

»Absolut ikke! — Men for Resten, jeg kommer i Tanker om, at jeg har endnu et godt Kort paa Haanden, som jeg ikke har talt om. Den gode Ven, det andet Fængselslam, De talte med før, hvem var det?«

»En Franskmand, De kender ham ikke,« sagde Spionen hurtigt.

»Var det en Franskmand?« gentog Carton og lod, som om han ikke hørte den andens Ord, uagtet ikke en Stavelse af dem var gaaet tabt. »Maaske — maaske!«

»Nej, der er intet maaske, — han er Franskmand, men det kan vel være lige meget.«

»Men det kan vel være lige meget,« gentog Carton paa den samme mekaniske Maade, »— men det kan vel være lige meget, — ja, det kan vel være lige meget. Men jeg kender det Ansigt.«

»Det tror jeg ikke, — det tror jeg bestemt ikke,« udbrød Spionen, »nej, det er ikke muligt!«

»Ikke muligt,« gentog Carton for sig selv, idet han paa ny fyldte sit Glas — det var heldigvis ikke saa stort — »Ikke muligt? Han talte godt Fransk, men dog ikke som en Franskmand.«

»Han er fra Provinsen,« sagde Spionen.

»Nej, — han er slet ikke Franskmand,« udbrød Carton og slog med sin flade Haand paa Bordet, idet der gik et Lys op for ham. »Cly, — det er Cly, — Cly i Forklædning ganske vist, men Cly, saa sandt jeg lever! Det var den anden Fyr, der var med i Old-Bailey!«

»Nej, nu gaar De for hurtigt frem, Hr. Carton,« sagde Spionen med et Smil, der gav hans Ørnenæse en Ekstradrejning til venstre. »Jeg skal ikke nægte, at Cly engang for mange Aar siden var min Kammerat og Medarbejder, men han er

død for adskillige Aar siden. Jeg sad ved hans Leje, da han døde, og han blev begravet paa St. Pancras Kirkegaard lige uden for London. Jeg var af forskellige Grunde ikke med til Begravelsen, men jeg var med til at lægge ham i Kisten.«

Her blev Hr. Lorry pludselig opmærksom paa en sælsom, spøgelseagtig Skygge paa Væggen. Og ved at se nærmere til, opdagede han, at den skyldtes en pludselig og ganske usædvanlig Opstandelse af Crunchers i Forvejen stive og opstaaende Hovedhaar.

»Jeg er tilfældigvis i Stand til at vise Dem, at De tager ganske fejl, naar De tror, at den Franskmand, jeg nylig talte med, var min afdøde Kammerat Cly, ti jeg har saamænd hans Begravelsesattest i min Lommebog,« og med hurtige Fingre halede han denne op og tog et Dokument frem, »jeg har gaaet med den lige siden hans Død, — nej, tag den blot i Deres Haand og undersøg den, den er god nok, der er ikke noget i Vejen med den!«

Hr. Lorry saae, at Skyggen paa Væggen blev længere og længere. Det var Cruncher, der rejste sig, hans Hovedhaar stod ret op i Vejret, som havde det været forstenet, og som en Stenstøtte skred Jerry Cruncher frem bag Spionens Ryg og lagde en spøgelseagtig Haand paa hans Skulder.

»Anlangende denne hersens Roger Cly,« sagde han med en Stemme som fra Graven og et forstenet Ansigt. »Naa, saa det var Dem, der lagde ham i Kisten?«

»Det var mig.«

»Hvem var det saa, der tog ham ud af Kisten igen?«

Barsad sank tilbage i sin Stol. »Hvad, — hvem, — hvad mener De?« stammede han.

»Jeg mener, at han var ikke i Kisten, da den blev puttet i Jorden. Jeg vil lægge mit Hoved paa Blokken, om han var.«

Spionen stirrede paa Cruncher, og de to Herrer stirrede paa

Cruncher, og alle var de saa forbavsede, at ingen kunde sige et Ord.

»Jeg siger Dem,« vedblev Cruncher, »at det var Brosten og gammelt Jærn, der blev begravet i den Kiste. Kom ikke med den Snak til mig, at det var Cly, der blev begravet. Det var Gavtyvestreger var det, det veed jeg bedst, — og et Par Stykker til foruden mig. — Men lad mig faae Fingre i Dem, go'e Karl, De skal ikke spille Halløj med en ærlig Handelsmand paa den Maade, lad mig bare . . .«

Sydney Carton og Hr. Lorry, der var blevet ganske maalløse ved denne uventede Vending, kom nu saa meget til sig selv, at de kunde bede Cruncher holde lidt igen paa sine Følelser og give dem en Forklaring.

»Det er en skidt Tid denne her Tid, til Forklaring, saa det faar vente til en anden Gang, Hr. Carton. Alt hvad jeg siger, det er, at han dær veed godt, at denne hersens Cly ikke var i Kisten, og siger han, det er Løgn, hvad jeg siger, skal jeg mule ham først og ud og angive ham bagefter.«

»Se — se,« udbrød Sydney Carton, »dær fik jeg endnu et godt Kort paa Haanden! De staar i Forbindelse med en anden Aristokrat-Spion, — det lugter ikke saa lidt af et Komplot i Fængslerne, en Sammensværgelse af Udlændinge imod Republikken! Det er et sikkert Guillotinekort, saa vidt jeg kan se. — Naa, vær saa god at spille ud!«

»Jeg smider Kortene, — jeg spiller ikke, — det er sandt nok, hvad den Mand dær siger, det var den eneste Maade for os at slippe bort fra London paa, at arrangere denne Skinbegravelse, — men jeg begriber ikke, hvorledes den Mand dær har kunnet opdage, at det var en List.«

»Bryd Dem bare ikke om den Mand dær,« sagde Cruncher, idet han først pegede paa sig selv og dernæst paa Carton, »De vil faae nok at gøre med ham dær. Men jeg er klar til at mule Dem, naar det skal være, — at De veed det.«

»Vi kan ikke sidde her længer og snakke,« sagde Spionen

og mandede sig op. »Om lidt skal jeg paa Vagt, og der er ikke noget, der hedder at komme for sent. Hvad er det for et Forslag, De sagde, De vilde gøre mig? Men jeg siger Dem paa Forhaand, det nytter ikke at forlange for meget af mig. I min Tjeneste kan jeg intet gøre for Dem; er det noget af den Slags, siger jeg heller straks nej og udsætter mig for deres Angivelse, end jeg styrter mig ud i en ny og større Fare. Husk paa, vi er alle desperate, mere eller mindre. Jeg kan angive Dem, hvis jeg finder for godt, og mine Kammerater vil gøre Ed paa hvert Ord, jeg siger, enten det er sandt eller Løgn! Naa, — hvad vil De mig?«

»Ingen Ting af Betydning. De er Slutter ved Conciergerifængslet.«

»Jeg siger Dem een Gang for alle, at det er umuligt at faae ham ud. De maa slaa enhver Tanke om Flugt af Hovedet.«

»De svarer paa noget, som jeg aldeles ikke har spurgt om. De er Slutter ved Conciergerifængslet, eller rettere, De kan komme til at gøre Tjeneste som Slutter, naar De vil?«

»Jeg kan gaa ud og ind, naar jeg vil.«

Sydney Carton fyldte endnu et Glas med Cognac. Men i Stedet for at drikke det, hældte han langsomt Indholdet ud i Kaminen, medens han alvorlig saae paa de faldende Draaber. Da den sidste Draabe var faldet, rejste han sig.

»Indtil nu har vi talt i Vidners Nærværelse, — jeg fandt det rettest, at ogsaa andre skulde se, hvor gode Kort jeg havde paa Haanden. Men det sidste, jeg har at sige i denne Sag, gælder kun Dem alene. Kom med her ind i den mørke Stue.«

---

8. KAPITEL. SPILLET VINDES.

Medens Sydney Carton og Spionen talte sammen i det tilstødende Værelse, sad Hr. Lorry og saae paa Jerry Cruncher med spørgende Tvivl og Mistænksomhed i sit Sind. Og den

Maade, paa hvilken denne ærlige Handelsmand fremstillede sig for hans Blik egnede sig egentlig ikke til at indgyde Tillid. Han støttede sig snart paa det ene Ben, snart paa det andet og skiftede saa hurtigt, som om han havde haft et halvt hundrede Ben at skifte med og skulde vælge det bedste; han undersøgte sine Negle med den mest indtrængende Opmærksomhed, og hver Gang Hr. Lorry fangede hans Blik, blev han overfaldet af denne underlige, korte Hoste, som stadig nødte ham til at holde den hule Haand for Ansigtet, og som sjælden — om nogen Sinde — opfattes som Tegn paa en lys og aaben Karakter.

»Jerry,« sagde Hr. Lorry. »Kom her hen!«

Cruncher kom nærmere, sideværts og med den ene Skulder frem.

»Hvilken Haandtering har De drevet ved Siden af at være Bud hos Tellsons?«

Efter nogen Tøven og et langt Blik paa sin Herre fik Cruncher et lyst Indfald.

»Det er noget i Retning af Agrar,« sagde han.

»Jeg skulde tage meget fejl,« sagde Hr. Lorry, idet han harmfuldt truede ad ham, »om ikke det forholder sig saaledes, at De har brugt Tellsons ansete og hæderlige Navn som et Skærmbrædt, bag hvilket De har drevet en ulovlig, hæslig og vanærende Virksomhed. Hvis saa er, maa De ikke vente Dem nogen Støtte fra mig, naar vi kommer hjem til England. Jeg agter ikke at tie stille med, hvad jeg har faaet at vide, — De skal ikke mere faae Lov til at misbruge Tellsons Navn paa den Maade, det kan De stole paa!«

»Jeg er viss paa,« Jerry Cruncher saae meget skamfuld ud, »at saadan en ældre Herre som De, som jeg har haft den Ære at stikke i Byen for, lige fra jeg laa i Vuggen af, vil betænke sig to Gange, før De gør mig nogen Fortræd, selv om De har Ret i, hvad De tror, hvad jeg ikke siger, De har, men selv om. Og skulde De nu ogsaa have Ret, saa er der

ogsaa andre end en anden een, der har Skyld i det. Jeg tror nok, der er fine Læger nu for Tiden, der stryger deres halvhundred' Kroner, hvor en ærlig Handelsmand ikke faar en Krone, ja kneben nok en gammel Mark ud af det, — fine Læger, som selv holder Heste og Vogn og kommer kørende nok saa flot og sætter Penge paa Bog hos Tellsons og blinker med deres durkdrevne Doktorøjne til den ærlige Handelsmand ved Døren, naar de kommer ud igen og stiger til Vogns, — det er vel for Resten ogsaa nok at misbruge Tellsons, for hvad der er Uret af den ene maa vel ogsaa være Uret af den anden! Og saa er der Mutter Cruncher — hun rungenerer mig med sin Flæben og Smiden sig i Gulvet, — hun rungenerer hele Forretningen, gør hun, men de fine Doktorfruer, de flæber ikke, nej Gu' om de gør, og flæber de, saa er det bare efter flere Patienter, og man kan da ikke forlange den ene Slags uden den anden? Saa er der Bedemanden og Klokkeren og Vægteren, — alle sammen er de med i det og alle sammen skal de have, hvad de skal have, — De kan nok begribe, Hr. Lorry, at selv om det nu var, som De tror, det er, faldt der ikke meget af til en anden en. Og den Smule, man kan tjene ved det, er der ingen Held ved, aldrig det mindste Held ved! De, der er med i den Forretning, spekulerer bare paa, hvordan de kan komme ud af den, men det er ikke saadan . . .«

»Uha!« udbrød Hr. Lorry, som dog var blevet noget mildere stemt, »alene det át se dem for mine Øjne er mig imod!«

»Hvad jeg nu aller ærbødigst vilde bede om, hvis det er, som De tror, hvad jeg ikke siger, det er . . .«

»Ingen Udflugter, Cruncher!«

»Det kunde aldrig falde mig ind, at komme med Udflugter til Dem, Hr. Lorry,« Cruncher talte, som om sligt laa langt fra hans Tanker, »hvad jeg ikke siger, det er, — men hvad jeg aller ærbødigst vilde bede Dem om, det er, at De lader min Dreng faae min Plads hos Tellsons og hjælper hans Fa'r til at blive regulær Graver og gøre Bod og Bedring for, hvad

han ønskede, han ikke havde gravet op, hvis der er noget om det, saa han kan grave dem ned med god Villie og tage ærlig og redelig Vare paa dem for Fremtiden. Man kan ikke se paa de skrækkelige Ting, der gaar for sig her, — saadan en Masse Mennesker uden Hoved! Prisen vilde jo blive saadan trykket ned, at det knap og nap kunde blive til Transporten — uden at faae alvorlige Tanker, som jeg lige nys har fremsat, og det maa De nu ikke glemme, og heller ikke, at hvad jeg sagde, det kunde jeg have holdt min Mund med, men jeg sagde det i en god Stund, det tror jeg nok, jeg tør sige, at jeg sagde.«

»Ja — ja, det er sandt! Men nu ikke mere om det. Det kommer an paa Dem selv, Cruncher, om jeg i Fremtiden skal være Deres Ven eller ej.«

Hr. Lorry rejste sig, da Sydney Carton og Spionen i det samme kom ud fra den mørke Stue.

»Farvel, Hr. Barsad,« sagde den første, »vi er altsaa enige, og De har intet at frygte af mig.«

Han satte sig i Stolen ved Kaminen lige over for Hr. Lorry.

»Har De opnaaet noget?« spurgte denne, da de var blevet alene.

»Ikke meget. Skulde det tage en daarlig Vending med Darnay's Sag, har jeg sikret mig Adgang til ham, — dog kun een Gang.«

Hr. Lorry sukkede dybt og rystede paa Hovedet.

»Vil det kunne frelse ham, naar han kommer for Domstolen?«

»Det har jeg aldrig sagt, det vilde.«

Hr. Lorry var bleven en gammel Mand under de sidste Tiders Spænding og Sorg; han følte saa varmt og saa inderligt for Lucie og alle hendes, og denne sidste, store Skuffelse, Darnays fornyede Fængsling, tog Modet fra ham. Lidt efter lidt søgte hans Øjne Kaminens Ild, og Carton saae, at Taarerne strømmede ned ad hans Kinder.

»Vær ikke vred over, at jeg lægger Mærke til Deres Sorg,« sagde han blidt, »men jeg kunde ikke sidde rolig og ligegyldig og se min Fader græde, og jeg kunde ikke have større Ærbødighed for deres Sorg, om De var min Fader. Men den Ulykke er De i alt Fald befriet for.«

Der var, til Trods for hans sædvanlige, skødesløse Maade at udtrykke sig paa, baade saa megen Følelse og Ærbødighed i hans Ord, at Hr. Lorry, der aldrig havde set hans gode Sider, ganske overrasket saae paa ham og rakte ham sin Haand.

»For at komme tilbage til stakkels Darnay,« vedblev Carton, »er det bedst, at De slet ikke berører denne Samtale for hende eller fortæller hende noget om, at jeg maaske kan faae Adgang til ham. Tal slet ikke til hende om mig; hvad Gavn og Hjælp jeg kan yde hende, kan jeg gøre uden det. De ser vel hen til hende? Hun maa være meget nedslaaet i Aften.«

»Jeg gaar derhen lige straks.«

»Det glæder mig. Jeg veed, hvor meget hun holder af Dem, og i hvor høj Grad hun stoler paa Dem. — Hvordan ser hun ud?«

»Bedrøvet og ulykkelig, men meget smuk.«

»Bedrøvet og ulykkelig — men meget smuk!« gentog Carton med et saa smærteligt Udtryk, — det lød næsten som en Hulken — at Hr. Lorry ikke kunde lade være at se over paa ham, som han sad dær og stirrede ind i Ilden. Et Lys — eller en Skygge, det var den gamle Herre umuligt at sige, hvad det var, gled over hans Ansigt, lige saa hurtigt som Skyggen af en Sky, paa en frisk, klar Dag jager hen over et bølgende Landskab, idet han løftede sin Fod for at holde en lille, lysende Glød fra at falde uden for Ildstedet. Han var efter Tidens Mode iført lange Støvler og en stor mørk Rejsekappe, mod hvilken hans Ansigt, med det lange Haar hængende løst omkring, tog sig dobbelt blegt og anspændt ud.

Hans Tanker var aabenbart langt borte, og Hr. Lorry maatte gøre ham opmærksom paa, at hans Støvle blev brændt af Gløden.

»Jeg var nok falden i Tanker,« sagde han og knuste den under sin Fod. »Naa, nu er Deres Forretninger her i Paris vel snart bragt til Ende?«

»Ja, — som jeg fortalte Dem i Aftes, da Lucie og hendes Fader kom og overraskede os, der er ikke mere her for mig at gøre i Bankens Tjeneste. Mit Pas og alt er i Orden, — jeg er færdig til Opbrud, men . . . .«

De sad bægge i Tavshed.

»De har et langt Liv at se tilbage paa, Hr. Lorry,« sagde Carton langsomt.

»Jeg gaar i mit otte-og-halvfjerdsindstyvende Aar.«

»De har ført et arbejdsomt Liv, altid i Virksomhed, altid hædret og anset!«

»Jeg har været Forretningsmenneske, lige fra jeg blev voksen, — ja, jeg kan vel næsten sige, at jeg alt som Dreng var Forretningsmand.«

»De fylder deres Plads i Livet, til Trods for deres høje Alder, og naar De engang gaar bort, vil De blive savnet af mange.«

»Aa, der er vist ingen, der vil græde for mig,« sagde Hr. Lorry og rystede paa Hovedet, — »en ensom, gammel Pebersvend!«

»Hvor kan De sige det! Vil ikke hun græde for Dem? — og hendes Barn?«

»Jo — jo, Gud ske Lov! Jeg mente ikke, hvad jeg sagde.«

»Det er noget at sige Gud ske Lov for, i mine Tanker da!«

»Ja vist — ja vist!«

»Hvis De med Sandhed kunde sige til Dem selv i deres stille Sind: Jeg har ikke vundet et eneste Menneskes Kærlighed eller Hengivenhed, ikke et eneste Menneskes Taknemmelighed eller Agtelse, jeg har ikke gjort en eneste god Gerning,

der kunde sikre mit Navn mod Forglemmelse, — hvis De maatte tale saaledes til Dem selv, vilde saa ikke deres otte-og-halvfjerdsindstyve Aar blive Dem en ulidelig Byrde?«

»Det vilde de sikkert, Hr. Carton, det vilde de sikkert.«

Sydney gav sig atter til at stirre ind i Ilden og sad lidt i Tavshed.

»Maa jeg spørge Dem om en Ting,« begyndte han. »Forekommer deres Barndom Dem at ligge langt tilbage i Tiden, — synes De, det er længe, længe siden, at De var en lille Dreng og sad paa deres Moders Skød?«

»For tyve Aar siden — ja; nu — nej. Efterhaanden som jeg mere og mere nærmer mig Afslutningen, nærmer jeg mig mere og mere Begyndelsen, — Livet er en Cirkel, forstaar De? Det synes at være som en venlig Udjævning af Vejen. Ak, — der er vaagnet saa mange Erindringer i mig, som jeg troede, aldrig skulde vaagne mere, om min søde, unge Moder, — Du gode Gud, at jeg er saa gammel! — og om min Ungdom, da det, man kalder Verden, ikke havde saa fast et Tag i mig, og da mine Fejl endnu ikke havde slaaet saa dybe Rødder hos mig.«

»Den Følelse forstaar jeg!« udbrød Carton, idet han rødmede dybt, »og De føler, at den gør Dem godt?«

»Det haaber jeg, — det haaber jeg.« Hr. Lorry afbrød Samtalen og rejste sig for at tage sin Overfrakke paa. »Men De,« sagde han til Carton, der hjalp ham den paa, »De er endnu en ung Mand!«

»Ja, — jeg er ingen gammel Mand. Men min Ungdoms Veje har aldrig ført til Alderdom. Men nok om mig!«

»Ja, og om mig med! Gaar De ud?«

»Jeg følger Dem til hendes Gadedør. De kender min rastløse og vagabonderende Maade at leve paa, og De skal ikke blive urolig, om jeg skulde finde paa at drive om i Gaderne det meste af Natten, — jeg skal nok komme hjem i Løbet af Morgenstunden. Gaar De hen i Retssalen i Morgen?«

»Ak ja, desværre!«

»Jeg kommer ogsaa derhen, — min Spion vil nok finde en Plads til mig. Tag mig hellere under Armen, Hr. Lorry, saa gaar det bedre.«

Hr. Lorry tog hans Arm, og de gik sammen ned ad Trapperne og hen ad Gaden. Efter faa Minutters Forløb stod de ved Dr. Manettes Dør, hvor de tog Afsked. Carton tøvede lidt ude paa Gaden, indtil Døren var bleven lukket efter Hr. Lorry; saa vendte han tilbage og rørte ved Laasen.

»Her er hun kommet ud daglig, naar hun gik hen til Fængslet,« sagde han og saae sig om, »hun har traadt paa disse Sten, — lad mig træde i hendes Spor.«

Klokken slog ti, da han kom hen til Savskærerens Plads lige over for la Force, hvor hun havde staaet Hundreder af Gange. Savskæreren selv stod i sin Dør og røg sin Pibe.

»God Aften, Borger,« sagde Carton, idet han gik forbi og opfangede Mandens undersøgende Blik.

»God Aften, Borger.«

»Hvordan gaar det med Republikken?«

»De mener med Guillotinen, kan jeg vide, — det gaar ikke saa ilde. Tre og tres i Dag, men vi skal snart være oppe paa hundrede. Samson og hans Folk klager over, at de har for meget at gøre, — ha — ha — det er en Gavtyv til en Barber, den Samson, saadan som han kan bruge Kniven!«

»Gaar De ofte hen og ser ham?«

»Rage Folk? — Hver eneste Dag! — Han kan! — Har De aldrig set ham tage sig af sine Kunder?«

»Aldrig!«

»Saa gaa derhen en Dag, naar han har mange at ekspedere. Tænk Dem bare, Borger, i Dag skar han Hovedet af tre og tres i kortere Tid, end jeg brugte til at ryge to Piber, — min Salighed om han ikke gjorde!«

Carton maatte gøre Vold paa sig selv og vende sig bort for

ikke at slaa den grinende lille Mand ned, der stod dær foran ham og strakte sin Pibe frem.

»De er engelsk klædt,« sade Savskæreren, »men De er ikke Engelskmand alligevel, — De taler Fransk som en Franskmand.«

»Jo, jeg er Englænder,« svarede Carton, »men jeg har studeret her i Paris.«

»Aha, — fransk Student! God Nat, Engelskmand!«

»Godnat Borger!«

»Men glem ikke at gaa hen og se den Rad, den Samson,« raabte den lille Mand efter ham, »og tag en Pibe med!«

Sydney Carton var ikke kommet langt bort, før han standsede midt i en Gade under en døsigt brændende Lampe og skrev noget op paa en Stump Papir. Han puttede Sedlen i Lommen, og hurtigt og bestemt som en Mand, der veed, hvor Vejen gaar, gik han gennem forskellige mørke og smudsige Gader og standsede først, da han kom til et Apotek, hvor Apotekeren egenhændig var i Færd med at lukke og sætte Skodderne for sine Vinduer. En lille halvmørk, krinkelkroget Bod i en stejl Gyde og med en lille, sortsmudset og krogget Apoteker.

»God Aften, Borger,« sagde Carton og rakte ham Sedlen, »kan De lave mig disse Pulvere?«

Apotekeren tog Recepten, kastede sine Øjne paa den og gav sig til at fløjte ganske sagte. Carton lod som intet.

»Er det til Dem selv? — hi—hi!«

»Det er til mig selv!«

»De maa passe paa at holde dem hver for sig. De veed nok, hvad Følgen bliver, hvis man blander dem?«

»Vær kun ganske rolig, — jeg kender Virkningen.«

Apotekeren gav ham forskellige smaa Æsker, som han gemte, en efter en, i de indvendige Brystlommer paa sin Kavaj. Saa talte han Pengene op paa Disken og gik sin Vej med lettet Sind.

»Der er ikke mere for mig at gøre før i Morgen,« sagde han og saae op imod Maanen, »og sove kan jeg ikke.«

Det var ikke den gamle, letsindige Natteravn, Sydney Carton, der udtalte disse Ord under de drivende Skyer. Det var en træt Mand, der talte, men en Mand, der endelig vidste, hvad han vilde, en Mand, som havde kæmpet og lidt, som var faret vild tit og mange Gange, men som til sidst var slaaet ind paa den rette Vej og nu saae fremad mod Maalet.

For lang Tid tilbage, havde han som en velbegavet Dreng fulgt sin Fader til Graven, — hans Moder var alt død flere Aar forinden. Og som han nu vandrede gennem de snævre Gader, i Skyggen af de mørke Huse, med Maanen og Skyerne sejlende højt oppe over sit Hoved, randt de Ord ham i Hu, som havde lydt ved hans Faders Grav: »Jeg er Opstandelsen og Livet, siger Herren, hver den som tror paa mig, om han end dør, han skal dog leve, og hver den, som lever og tror paa mig, skal aldrig dø.«

Det havde ikke været vanskeligt at finde den Kæde af Tankeforbindelser, som her i Nattens Ensomhed i denne af Guillotinen beherskede By havde bragt disse Ord som et gammelt, rustent Skibsanker frem fra Dybet. Hans sørgmodige Tanke paa Dagens tre og tresindstyve Ofre og paa alle dem, som i Fængslerne ventede paa Morgendagens og de følgende Dages Dødsdom, gjorde det let forklarligt. Sydney Carton gjorde sig da heller ikke Rede for disse Ords pludselige Opdukken i hans Sind. Han gentog dem blot og gik videre.

Med en næsten andagtsfuld Følelse saae han ind ad de oplyste Vinduer, hvor Folk var ved at gaa til Ro for i nogle faa Timers rolig Søvn at glemme Rædslerne omkring sig; han saae paa Kirkerne, hvor ingen Bønner hørtes længer, — ti saa vidt var Folket kommet i Selvødelæggelse i sin Reaktion mod Aar af Præste-Bedrag, Præste-Udplyndring og Præste-Udsvævelser; han saae paa Portene til Kirkegaardene, der — ifølge deres Indskrift var indviede til »den evige Søvn«; han

saae paa Fængslerne og paa Gaderne, ad hvilken Ofrene daglig førtes i Snesevis til en Død, der var bleven saa almindelig, saa dagligdags, at der af alt Guillotinens ihærdige Arbejde ikke opstod et eneste Sagn om et rastløst vandrende Genfærd, — med en næsten andagtsfuld Følelse for alt, levende og dødt, i den store By, som beredte sig til en kort natlig Hvile i sin Rasen, vandrede Sydney Carton gennem de snævre, mørke Gader, kom ud til Seinen og gik over paa den anden Side til den mere oplyste Del af Byen.

Der var kun faa Vogne at se, ti alene det at køre i Vogn var nok til at gøre en mistænkt, og Adelsskab skjulte sit Hoved i den røde Jakobinerhue, tog groft Fodtøj paa og gik til Fods. Men Teatrene var fulde over alt. Folk strømmede ud, da han gik forbi et af dem, og gik pludrende og sludrende hjem. Ved en af Udgangene stod en lille Pige med sin Moder og spejdede efter et Sted, hvor de kunde komme tørskoet tværs over den sølede Gade. Han tog Barnet op paa sin Arm og bar det over, og før det havde taget sin lille frygtsomme Arm bort fra hans Hals, kyssede han dets Kind og gik videre.

»Jeg er Opstandelsen og Livet, siger Herren. Hver den, som tror paa mig, om han end dør, han skal dog leve, og hver den, som lever og tror paa mig, skal aldrig dø.«

Nu, da der herskede Stilhed i Gaderne, og Natten skred frem, hørte han Genlyden af disse Ord i sine Fodtrin, ja oven over sig, i Luften. Fuldstændig stille og rolig gentog han dem af og til for sig selv, medens han gik, men han hørte dem bestandig.

Nattens Timer randt, medens han stod paa Broen og lyttede til Vandets Skvulpen mod Bolværkerne paa Isle de la Cité, hvor Notre-Dame-Kirken og de høje Huses forvirrede Masser laa i straalende Maaneskin. Lidt efter lidt begyndte den graa Dag at titte frem som et Dødningeansigt paa Himmelen. Natten blegnede med sin Maane og sine Stjerner, blegnede og døde

bort, og for en lille Stund syntes det, som om Skabningen var givet hen under Dødens Herredømme.

Men snart stod Solen op i straalende Pragt. Og det var ham, som om den med sine varme Straaler drev hine Ord, Nattens Omkvæd, varmt og inderligt ind i hans Bryst. Og som han skyggede med sin Haand over Øjet og fulgte Solens lysende Straaler, dannede der sig en straalende Bro, der hvælvede sig for hans Syn, højt op i Luften, fra det Sted, hvor han stod, op til Solen. Og under den flød Flodens tindrende Vande.

Det var i Morgenens Stilhed som en aandsbeslægtet Frænde, denne stærke Strøm dernede, saa hurtig, saa dyb og saa maalbevidst. Han fulgte Floden, kom langt bort fra Byens Huse, lagde sig paa dens Bred og faldt i Søvn i den varmende og lysende Sol. Da han vaagnede og havde rejst sig, blev han staaende lidt endnu og fulgte med Øjnene en Hvirvel i Vandet, der drejede rundt og rundt, uden Maal og Med, til Strømmen tog den og førte den ud i Havet.

»Lige som mig selv!«

En stor Pram med Sejl af Farve som vissent Løv kom til Syne, gled forbi ham og forsvandt. Da dens tavse Spor i Vandet, Furen, dens Køl havde draget efter sig, var forsvundet, endte han den Bøn, der var brudt frem i hans Hjærte om Barmhjærtighed og Tilgivelse for alle hans Fejl og Vildfarelser.

»Jeg er Opstandelsen og Livet!«

Hr. Lorry var allerede gaaet ud, da han kom tilbage, — hvor han var gaaet hen, var let nok at gætte. Sydney Carton drak en Slurk Kaffe og spiste lidt Brød, og da han havde vasket sig og skiftet Linned, for at friske sig lidt, gik han hen i Retssalen.

Her var allerede mylrende fuldt af Mennesker, da Fængselslammet, som Folk øjensynlig veg tilbage for i Frygt og Afsky, puffede ham ind i et mørkt Hjørne. Han saae straks Hr. Lorry og Dr. Manette og hende ved Siden af hendes Fader.

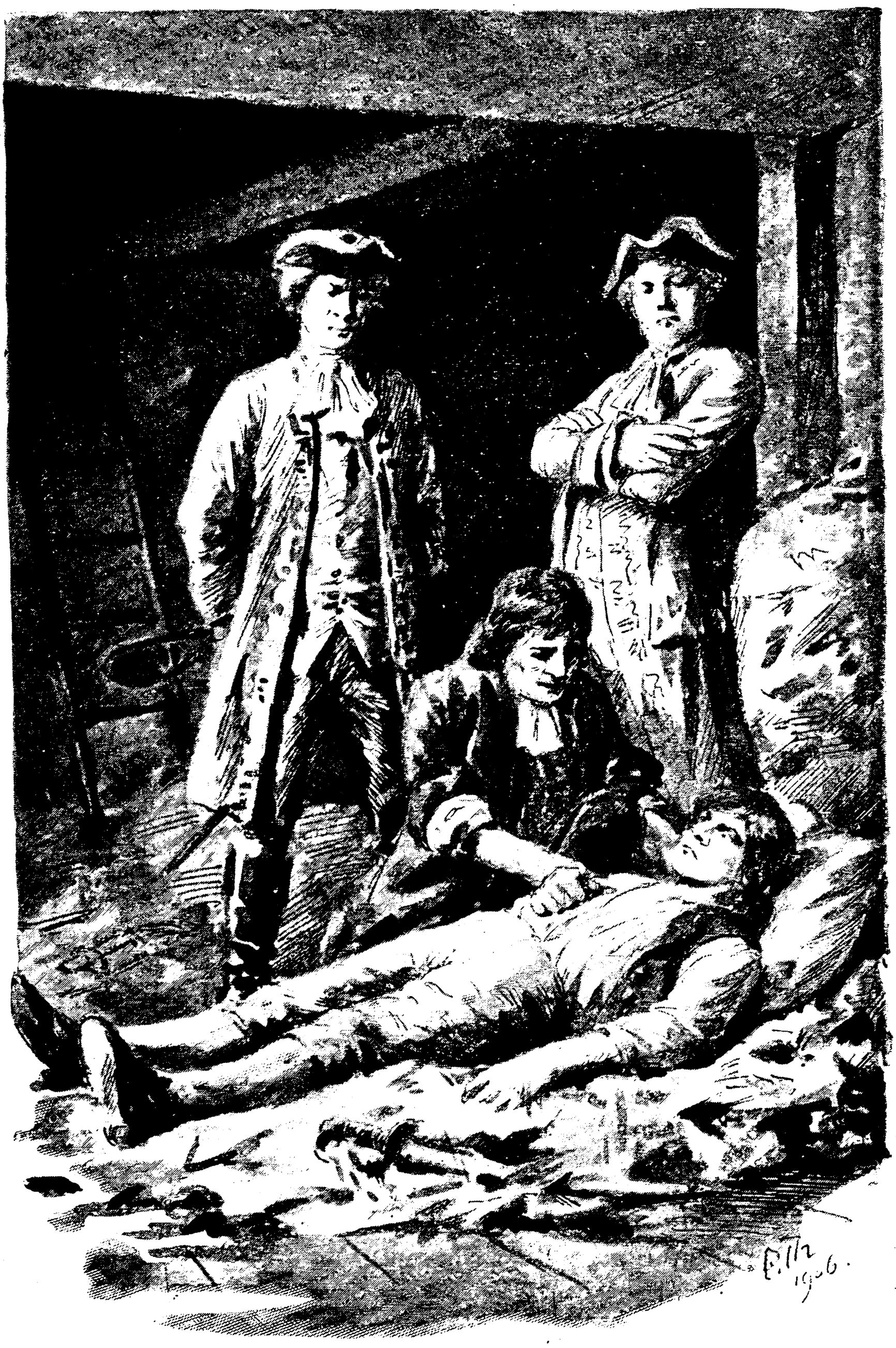

»*Jeg er Læge, min stakkels Ven, lad mig se dit Saar.*« (Se Side 355.)

Og han saae det vidunderlige, klare og opmuntrende Blik, som hun sendte sin Ægtefælle, da han blev ført ind, saa fuldt af den kærligste Beundring, af den ømmeste Medfølelse, og dog samtidig saa frejdigt og uforfærdet. Han saae, hvorledes dette Blik varmede hendes Mands Hjærte, bragte Blodet op i hans Kinder og fik hans Øjne til at straale. Og havde nogen lagt Mærke til Sydney Carton, vilde han have set, at dette Blik frembragte ganske den samme Virkning paa ham.

Men alle saae paa Juryen. Dær sad de samme beslutsomme Patrioter og gode Republikanere, som havde siddet der Dagene i Forvejen, og som vilde sidde der Dagene bagefter. Een Mand lagde man især Mærke til iblandt dem, en ivrig lille Mand med et graadigt Ansigt. Han sad stadig og famlede med Fingrene foran sin Mund, og hans Tilstedeværelse blev hilst med stor Tilfredshed af Tilskuerne. En blodtørstig, kanibalsk-udseende Jury-Mand, denne Jacques Nr. 3 fra St. Antoine, og den hele Jury en Samling af Blodhunde, der blev sluppet løs for at holde Dom over ædelt Vildt.

Stemningen var ikke den Anklagede gunstig i Dag. Alle saae paa ham med fjendske, ildevarslende, morderiske Øjne. Folk søgte hinandens Blik i Retssalen, blinkede betydningsfuldt til hinanden og nikkede bekræftende, inden de atter med spændt Opmærksomhed saae op imod Dommerne.

Charles Evrémonde, kaldet Darnay. Frikendt og løsladt i Gaar. Anklaget paa ny, sat fast paa ny og stævnet paa ny i Aftes. Mistænkt og angivet som en Fjende af Republikken, som Aristokrat, som Ætling af en Slægt af Tyranner, der var erklæret fredløs, fordi den havde misbrugt sine nu afskaffede Privilegier til paa den skammeligste Maade at underkue Folket. I Kraft af denne over Slægten Evrémonde udtalte Fredløsheds-Erklæring forlanger Republikken Charles Evrémondes — ogsaa kaldet Darnays — Liv.

Saaledes lød, med lige saa faa eller mulig endnu færre Ord, den offentlige Anklagers Udtalelse.

»Er Angivelsen hemmelig eller aabenlys?« spurgte Rettens Præsident.

»Den er aabenlys, Hr. Præsident!«

»Hvem er Angiveren?«

»Der er tre: Ernst Defarge, Vinhandler i St. Antoine.«

»Godt!«

»Therese Defarge, — førstnævntes Hustru.«

»Godt! — og den tredie?«

»Dr. Alexander Manette.«

Der rejste sig ved disse Ord en voldsom Bevægelse i Salen; men over alle de raabende og skrigende Mennesker saae man Dr. Manette staa, bleg og skælvende, ved Siden af sin Datter.

»Borger Præsident, jeg erklærer dette for en skammelig og skændig Løgn. Den Anklagede er gift med min Datter, og hun og alt, hvad hun elsker og sætter højt, er mig mere dyrebart end mit Liv. Jeg fordrer at faae Navnet opgivet paa den falske Slyngel, der vover at nævne mig som Angiver af min Datters Ægtefælle.«

»Rolig, Borger Manette, rolig! At nægte Domstolen Lydighed vil være det samme som at sætte Dem selv uden for for Loven. Og med Hensyn til, hvad De elsker højere end deres Liv, maa jeg sige Dem, at intet kan være en god Borger saa helligt, saa dyrebart, som Republikken!«

En vældig Bifaldsstorm brød løs ved disse Ord. Præsidenten ringede med sin Klokke og fortsatte med Varme:

»Hvis Republikken skulde fordre deres eget Barns Liv, vil det være deres Pligt at ofre hende. Vær rolig, Borger Manette, og læg vel Mærke til, hvad De snart vil faae at høre her i Salen.«

Attter bragede Bifaldet løs. Dr. Manette satte sig og saae sig om. Hans Læber skælvede, og hans Datter rykkede nærmere til ham, medens den graadige Jury-Mand gned sine Hænder for straks efter at anbringe sine urolige, famlende Fingre foran sin Mund.

Defarge kom frem, da der atter var bleven Ørenlyd, og fortalte hurtigt og uden Omsvøb, at han som ganske ung havde været i Dr. Manettes Tjeneste, at denne var bleven indespærret i Bastillen; at han var bleven løsladt efter atten Aars Forløb; at han da havde været sindssyg og skjult havde opholdt sig i hans, Defarges, Hus.

»De gjorde god Tjeneste ved Stormen paa Bastillen, Borger Defarge?«

»Det siger man!«

»Han var en af de bedste Patrioter dær!« raabte en ophidset Kvinde nede fra Mængden. »Hvorfor ikke sige det, som det er? Han betjente den ene Kanon den Dag og var en af de allerførste, der trængte ind i den forbandede Fæstning, da den overgav sig. Er det Løgn, hvad jeg siger, Patrioter?«

Det var Hævnens Engel, der under Forsamlingens ivrige Tilslutning havde taget Ordet. Præsidenten ringede med sin Klokke for at paabyde Stilhed, men Englen, ør i Hovedet af Mængdens opmuntrende Raab, erklærede, at hun brød sig Fanden om den Klokke, hvilket atter vakte mægtigt Bifald.

»Fortæl Retten, hvad De foretog Dem inde i Bastillen, Borger Defarge,« sagde Formanden, da der endelig var bleven en Smule Ro.

»Det var mig bekendt,« sagde Defarge og saae ned paa sin Kone, som stod nede ved Foden af Trappen og saae ufravendt op paa ham, »at Fangen, der er Tale om, havde siddet i Celle Nr. 105 i Nord-Taarnet, — han vidste ikke selv, hvad han hed, da han slap fri, han havde ikke andet Navn end Nr. 105. Medens jeg den Dag lader min Kanon og skyder og lader og skyder igen, lover jeg mig selv, at jeg vil undersøge den Celle, om Bastillen skulde komme i vor Magt. Det sker, og sammen med en Kammerat, der nu sidder her som Jury-Mand, finder jeg, ved Hjælp af en af Slutterne, Vej til Cellen. Jeg undersøger den nøje, og i et Hul i Skorstenen,

bag en Sten, der var brudt ud og atter sat paa Plads, finder jeg et Dokument, — dette Dokument her. Hjemme havde jeg enkelte Breve, som var skrevet af Dr. Manette. Jeg sammenligner Haandskrifterne, der er ingen Tvivl om, at dette Dokument, som jeg fandt i Celle Nr. 105 i Bastillens Nord-Taarn, og som jeg nu overleverer til Rettens Præsident, er skrevet med Dr. Alexander Manettes Haand.«

»Borger Anklager, læs dette Dokument, læs det højt, at alle kan høre det!«

Der herskede Dødsstilhed. Den Anklagedes Øjne hvilede med Kærlighed og Ømhed paa hans Hustru, og hun fjernede kun sit Blik fra ham for at se med Ængstelse og Bedrøvelse paa sin Fader, der holdt sine Øjne stift hæftede paa den offentlige Anklager. Madame Defarge slap ikke et Sekund den Anklagede af Syne lige saa lidt som Borger Defarge tog sine Øjne fra sin hoverende Hustru. Og medens alle de andres Øjne i Salen var rettet paa Dr. Manette, — der ikke saae noget som helst andet end den offentlige Anklager, — blev Dokumentet læst højt,

---

9. KAPITEL. SKYGGEN.

»Jeg, Alexander Manette, Læge af Kald, barnefødt i Beauvais, men bosat i Paris, nedskriver denne sørgelige Beretning i mit skrækkelige Fangekammer i Bastillen i den sidste Maaned af Aaret 1767. Jeg maa stjæle mig til at skrive, og det koster mig stort Besvær at gøre det. Det er min Agt at skjule dette Dokument i Muren ved Skorstenen, hvor jeg med megen Møje har faaet lavet et Skjulested dertil. Engang, naar jeg forlængst er Støv og Aske, vil det maaske blive fundet af en, der vil have Medynk med mig.

Jeg skriver disse Ord ved Hjælp af et rustent Søm, som jeg dypper i Sod, som jeg har skrabet af i Skorstenen, og

blandet med mit eget Blod. Det er i den sidste Maaned af mit tiende Fængselsaar. Ethvert Haab har nu forladt mig. Af skrækkelige Varsler, som jeg ikke har kunnet undgaa at lægge Mærke til i mit eget Sind, veed jeg, at min Forstand før eller senere vil blive omtaaget, men jeg erklærer højtideligt, at jeg i dette Øjeblik har mine Sansers fulde Brug, at min Hukommelse er usvækket, og at jeg kun skriver, hvad der er sandt, og som jeg kan forsvare det, — hvad enten disse mine sidste Ord nogen Sinde bliver læst eller ej — paa den yderste Dag.

En skyfuld Maaneskinsaften i den tredie Uge af December, — den 22de antager jeg, i Aaret 1757, gik jeg paa en ensom Kaj langs Seinen for at nyde godt af den klare, friske Frostluft, da jeg hørte en Vogn komme kørende bag mig i stor Hast. Da jeg sprang til Side for ikke at blive kørt over, stak en Mand sit Hoved ud ad Vinduet og gav Kusken Ordre til at gøre holdt.

Vognen standsede saa hurtigt, som Kusken kunde faae Magt over Hestene, og den samme Stemme, jeg havde hørt før, kaldte paa mig og raabte mit Navn. Jeg besvarede Raabet, men inden jeg var naaet op til Vognen, var Døren bleven lukket op og to Herrer var staaet ud. De var bægge iført Rejsekapper og syntes helst at ville holde sig i Skjul. Men som de stod dær ved Vogndøren, kunde jeg dog se, at de var omtrent paa min Alder, — snarere yngre maaske — og at de lignede hinanden i høj Grad baade i Skikkelse, i Maade at føre sig paa, i Stemme og — saa vidt jeg kunde se — af Ansigt tillige.

»De er Dr. Manette?« spurgte den ene.

»Dr. Manette fra Beauvais,« indskød den anden, »den unge Læge — oprindelig en dygtig Kirurg —, der i det sidste Par Aar har vidst at skaffe sig et saa anset Navn i Paris.«

»Jeg maa takke Dem for deres smigrende Ord, mine Herrer. Jeg er ganske rigtig Dr. Manette.«

»Vi har først søgt Dem i deres Bolig,« sagde den første, »og da vi ikke var saa heldige at træffe Dem hjemme, men fik at vide, at De sandsynligvis var gaaet herhen, kørte vi her hen i Haab om at møde Dem. Vil De behage at tage Plads i vor Vogn?«

Der var noget bydende i bægges Væsen, og medens de talte, havde de stillet sig saaledes, at jeg stod imellem dem og Vogndøren. De var bægge bevæbnede, og jeg var vaabenløs.

»Jeg maa bede Dem undskylde, mine Herrer,« sagde jeg, »men jeg plejer altid at underrette mig om, hvem det er, som gør mig den Ære at ønske min Bistand, samt om hvilken Sygdom eller hvilket Tilfælde det er, som jeg hentes til.«

Den, som havde talt sidst, gav mig Svar paa mit Spørgsmaal.

»Hr. Doktor,« sagde han, »De har at gøre med Mænd af Stand. Med Hensyn til Tilfældets Natur er vi overbevist om, at De med deres fremragende Dygtighed langt bedre end vi vil kunne dømme derom. Men nok om det. — Vil De være saa god at tage Plads!«

Der var intet andet for mig at gøre end at føje dem. Uden at sige mere steg jeg ind i Vognen, fulgt af bægge de to Herrer. Den sidste slog Dørtrinet op, før han sprang ind. Vognen vendte og kørte bort med samme Fart som før.

Jeg nedskriver denne Samtale Ord til andet og beskriver alt nøjagtigt som det fandt Sted. Jeg passer nøje paa, at min Hukommelse ikke svigter mig. Naar jeg, for en Tid, nødes til at afbryde min Beretning og gemme Dokumentet paa dets Skjulested, sætter jeg en Række Prikker som disse .....

Vi var snart ude af Gaderne, svingede ud forbi Bommen og rullede rask ud ad Landevejen. En god halv Mil uden for Bommen, jeg tænkte ikke den Aften paa at gøre mig nogen Forestilling om Afstanden, det faldt mig først ind, da jeg senere kom samme Vej, drejede Vognen af fra Hovedlandevejen og gjorde kort efter holdt ved et ensomt liggende Hus.

Vi steg alle tre ud og kom ad en fugtig, blød Sti ind i en Have, forbi en Fontæne, hvor Vandet strømmede ud over Kanten af Kummen, hvis Afløb maatte være forstoppet, og op til Døren af et Hus. Den ene af de to Herrer ringede paa Klokken, men det varede noget, inden Døren blev aabnet, og da der endelig kom en Mand og lukkede op, slog Herren ham i Ansigtet med sin Handske.

Der var intet i dette, som i særlig Grad tiltrak min Opmærksomhed, ti jeg havde ofte set Folk af de lavere Klasser blive pryglet værre end Hunde. Men da den anden af de to Herrer, ligeledes i Vrede, slog Manden i Ansigtet, blev jeg forbavset over den fuldstændige Lighed imellem dem, i Bevægelser, Miner og Blik. Og da jeg saae nærmere til, kunde jeg ikke være i Tvivl om, at de var Tvillingbrødre.

Fra det Øjeblik, vi var staaet af Vognen ude ved Havelaagen, som den ene af de to Brødre havde aabnet, og atter lukket efter os, med en Nøgle, havde jeg hørt en skrige oppe i et Værelse ovenpaa. Jeg blev ført lige op til dette Værelse, — Skrigene blev mere og mere tydelige, efterhaanden som vi kom opad Trappen, — og da Døren gik op, saae jeg en ung Kvinde ligge og kaste sig i Feber paa en Seng.

Hun var ung, højst en Snes Aar, og meget smuk. Hendes Haar flød i vild Uorden omkring hendes Ansigt, og Armene var bundet ned langs Siderne med Skærf og Tøjstrimler, aabenbart Dele af Mandstøj. Paa en af disse Strimler saae jeg broderet et adeligt Vaaben og Bogstavet E. Dette faldt mig straks i Øjnene, ti den Syge havde ved min Indtrædelse kastet sig paa Ansigtet mod Sengekanten og faaet samlet et Stykke af denne Strimmel ind i sin Mund, saa hun var lige ved at kvæles. Det var det første, jeg havde at gøre, at fjerne dette Stykke Tøj, og under denne Bevægelse faldt mit Øje paa Vaabenmærket i Hjørnet.

Saa blidt jeg kunde, drejede jeg hende om paa Ryggen, lagde min Haand paa hendes Bryst for at berolige hende og

faae hende til at ligge stille og fange hendes Blik. Hendes Øjne var unaturligt store og vilde, hun skreg uophørlig paa sin Mand, sin Fader og sin Broder, talte til tolv og sagde »Tys!« og begyndte saa forfra igen ganske regelmæssigt og uden ringeste Forandring.

»Hvor længe har dette varet?« spurgte jeg.

Den af de to Brødre, som lagde den største Myndighed for Dagen, gjorde naturligt Indtryk af at være den ældste.

»Fra i Aftes ved denne Tid,« sagde han.

»Har hun èn Ægtefælle, en Fader og en Broder?«

»En Broder.«

»Kan jeg komme til at tale med denne Broder?«

»Nej!« svarede han med dyb Foragt.

»Har Tallet tolv for nylig paa en eller anden Maade kunnet gøre noget særligt Indtryk paa hende?«

»Det maa være Klokkeslettet, hun ligger og skriger om,« sagde den yngre Broder utaalmodigt.

»Det er meget uheldigt, mine Herrer,« sagde jeg, stadig med Hænderne paa hendes Bryst, »at De ikke har sagt mig det mindste om Sygdommens Art. Jeg er ganske uforberedt paa et Tilfælde som dette, og der vil gaa adskillige kostbare Minutter til Spilde, inden der kan blive hentet Medicin herud.«

»Der er en Medicinskiste her,« sagde den yngre paa sin hovmodige Maade, idet han rejste sig, aabnede et Skab og tog en Kasse frem, som han stillede paa Bordet. . . . . .

Jeg tog Propperne af nogle af Flaskerne, lugtede til dem og førte dem til mine Læber. Havde jeg ønsket at bruge andet end narkotiske Midler, vilde jeg ikke have ordineret noget af Medicinskistens Indhold.

»Stoler De ikke paa vor Medicin?« spurgte den yngste af Brødrene.

»De ser, at jeg staar i Begreb med at bruge den,« svarede jeg kort.

Med stort Besvær fik jeg den Syge til at tage den Dosis, jeg mente vilde være passende. Dernæst satte jeg mig ved Sengen for at studere dens Virkninger og for at give en anden Dosis efter nogen Tids Forløb. Der var en frygtsom, forskræmt Kvinde, — Kone til Manden ved Døren — som gemte sig ind i en Krog, naar der ikke var Brug for hendes Tjeneste. Værelset var klamt og forfaldent og tarveligt udstyret, — Huset tjente aabenbart kun foreløbig til Opholdssted. Foran Vinduerne var der slaaet tykke, gamle Tæpper, for at dæmpe Lyden af den Syges Skrig, der vedblev med den største Regelmæssighed. Hun rasede endnu saa vildt, at jeg ikke havde turdet løse hendes Baand, men havde maattet nøjes med at passe paa, at de ikke snærede. Det eneste Lysglimt ved hele det sørgelige Tilfælde var, at det øjensynligt havde en beroligende Virkning paa den Syge, at jeg holdt min Haand paa hendes Bryst. De krampagtige Bevægelser blev mindre voldsomme, men Skrigene blev ved, med lige saa stor Regelmæssighed som Perpendiklen i et Ur.

Jeg havde vel siddet ved Sengen i den samme Stilling i en halv Times Tid og med de to Brødre som Tilskuere, da den ældste pludselig tog Ordet.

»Her er en Patient til i Huset.«

»Er det ogsaa et alvorligt Tilfælde?« spurgte jeg med nogen Forbavselse.

»Det kan De selv dømme om,« svarede han ligegyldigt, idet han tog et Lys og gik i Forvejen . . . . .

Den anden Patient laa i et Bagværelse, hvor til man kom op ad en Trappe. Det var et Loftskammer, oven over en Stald. En Del af Kammeret var dækket med et lavt, gibset Loft, den anden Del var aaben lige op til Tagryggen, saa man saae Hanebjælkerne. Der laa i denne Del af Kammeret en Mængde Hø og Halm samt Pindebrænde og Æbler i Sand paa Gulvet. Den Tydelighed, hvormed jeg ser alle disse Enkeltheder for mig, er mig et Vidnesbyrd om, at min Hukom-

melse er nøjagtig og usvækket, — jeg ser det altsammen lige saa tydeligt for mig her i min mørke Celle, som hin Nat for ti Aar siden.

Jeg maatte først gennem den aabne Del af Kammeret for at komme ind under det lave Loft, hvor en køn, ung Bondeknøs, han kunde højst være seksten-sytten Aar gammel, laa paa et Leje af Hø med en Pude stukken ind under sit Hoved. Han laa paa Ryggen, stirrende op mod Loftet med vidt opspilede Øjne, med sammenbidte Tænder og med den højre Haand fast knuget mod sit Bryst. Det var mig umuligt at se, hvor han var saaret, da jeg bøjede mig ned over ham, men det var tydeligt, at han var saaret med et eller andet spidst Redskab, og at han ikke havde lang Tid tilbage.

»Jeg er Læge, min stakkels Ven,« sagde jeg. »Lad mig se dit Saar.«

»Jeg har ikke haft Bud efter nogen Doktor, — lad mig være i Fred.«

Han skjulte Saaret med sin højre Haand, men jeg snakkede godt for ham saa længe, til han tog Haanden bort. Det var et Stiksaar, bibragt ham med en Dolk eller en Kaarde og for en tyve til fireogtyve Timer siden, — men ingen menneskelig Kunst havde kunnet redde ham, om han straks var kommen under Lægebehandling. Da jeg vendte mig mod mine to Ledsagere, saae jeg den ældste af dem betragte denne kønne unge Knøs, hvis Liv hurtigt ebbede ud, som om han havde været et saaret Dyr, en anskudt Hare eller lignende, — som alt andet end en Medskabning.

»Hvorledes er dette gaaet til?« spurgte jeg.

»Denne Træl, denne vornede Hund tvang min Broder til at trække blank imod sig og faldt for hans Kaarde, — for hans adelige Kaarde — som en Mand af Stand!«

Der var ikke mindste Spor af Medlidenhed, Bedrøvelse eller venlig Følelse i dette Svar.

Drengen vendte langsomt sine Øjne mod ham og derefter lige saa langsomt mod mig.

»Doktor,« sagde han, »disse adelige Herrer er meget stolte, men vi vornede Hunde har ogsaa undertiden en Smule Æresfølelse, til Trods for den Behandling, vi maa lide af dem. Hun, — har De set hende, Doktor?«

Skrigene hørtes tydeligt herover om end noget dæmpet paa Grund af Afstanden.

»Jeg har set hende,« sagde jeg.

»Hun er min Søster, Doktor. Hun var en god Pige og en hæderlig Pige og forlovet med en ung Mand, ligesom vi andre en Vorned paa Markiens Gods dær. Den anden er hans Broder, — den værste af en ond Slægt.«

Det var kun med Anspændelse af alle sine Kræfter, at Drengen blev i Stand til at tale. Men hans Ord klang med en forunderlig Styrke og Eftertryk.

»Vi blev udplyndrede uden Medlidenhed af Markisen dær, som alle vi vornede Hunde bliver plyndrede af de høje Herrer, — maatte betale Skat paa Skat, maatte gøre Hoveri paa Hoveri, maatte lade vort Korn male paa hans Mølle, maatte underholde Skarer af hans tamme Fugle paa vore udpinte Jorder, medens det under strænge Straffe var os forbudt selv at holde et eneste Par Høns, — vi blev saa udplyndrede, saa underkuede og nedtrykte, at vore Forældre lærte os, at det var en stor Synd at sætte Børn i Verden, og at vi maatte bede til Himmelen om, at vore Kvinder maatte vorde ufrugtbare og vor elendige Slægt dø ud.«

Aldrig før havde jeg set Følelsen af at være underkuet bryde frem som en Brand. Jeg havde tænkt mig, at den maatte ligge skjult hos Folket et eller andet Sted. Men jeg havde aldrig set den slaa ud i Lue som her hos denne døende Dreng.

»Min Søster giftede sig alligevel, Doktor. Hendes Kæreste var svagelig, dengang, stakkels Fyr, og hun giftede sig med

ham for at kunne pleje og passe ham i vor Hytte, — vort Hundehul, som den Mand dær vilde kalde det. Ikke mange Uger efter Brylluppet kom Markisens Broder; han syntes hun var smuk, fik Lyst til hende og bad sin Broder om at maatte laane hende, — ti hvad Rettigheder har en Ægtemand hos os? Markisen var villig nok, men min Søster var god og hæderlig og hadede den Mand, der begærede hende, lige saa stærkt som jeg.«

Drengen, der hidtil kun havde set paa mig, vendte langsomt sit Blik mod den Mand, han talte om, og jeg læste i bægge Ansigter, at hvert Ord, han havde sagt, var Sandhed.

»De veed, Doktor, at det hører til disse adelige Herrers Rettigheder, at spænde os vornede Hunde for Karrerne og bruge os som Trækdyr. Saadan bar de sig ad med min Søsters stakkels Mand, for at han skulde blive føjelig og faae hende til at vise sig føjelig. Og De veed, Doktor, at det ogsaa hører til deres Rettigheder at kommandere os vornede Hunde ud i deres Parker om Natten for at faae Frøerne til at lade være at kvække og forstyrre deres adelige Søvn. De sendte ham ud i den usunde, kolde og klamme Natteluft, de brugte ham som et Trækdyr om Dagen. Dog han blev ikke mere føjelig for det. Men een Dag, da han var spændt fra for at spise til Middag, om han ellers kunde finde noget at putte i Munden, vaklede han hjem og lagde sit Hoved i hendes Skød, sukkede og var død, lige som Klokken slog tolv.«

Ingen Magt mellem Himmel og Jord kunde have holdt Liv i den Dreng uden netop hans egen Villie, — Villien til at aabenbare al denne Nederdrægtighed. Han tvang Dødens lurende Skygge tilbage, ligesom han med sin sammenknugede Haand tvang Blodet til at standse i hans Vunde.

»Saa bortførte denne Mand hende med sin Broders Viden, ja, selv med hans Hjælp, — bortførte hende, til Trods for det, jeg veed, hun maa have fortalt ham, og hvad det er, vil De ogsaa

snart faae at vide, Doktor, — bortførte hende for at more sig med hende en lille Tid. Da jeg bragte det Budskab hjem, brast min gamle Faders Hjærte. Men jeg tog min lille Søster og fik hende anbragt et Sted, hvor hun i alt Fald aldrig vil blive den Mands Slavinde. Saa fulgte jeg hans Broder paa Sporet og klatrede her op sidste Nat, — en Træl, men med Sværd i Haand, — hvor er Loftslugen? — den var herved . . . .«

Det sortnede for ham. — jeg støttede ham og saae mig om. Hø og Halm laa spredt paa Gulvet, som om der havde staaet en Kamp. Og her faldt mit Blik paa Stumperne af en elegant Kaarde og dær paa en gammel, rusten Sabel.

»Hun hørte mig og kom herind. Jeg bad hende holde sig borte, til jeg havde fældet ham. Først da kom han til og vilde give mig Penge, saa slog han mig med sin Ridepisk, men jeg Trællehund tvang ham til at trække blank. Lad ham sønderbryde sit adelige Værge, som han har plettet med mit ufri Blod, saa meget han vil, — han maatte trække blank for at værge sit Liv — han maatte bruge al sin Kunst for at faae Ram til mig. — Løft mig op, Doktor, — helt op!«

Men inden jeg selv kom op i en saadan Stilling, at jeg kunde støtte ham, rejste Drengen sig pludselig med overnaturlig Kraft. Med højre Haand højtideligt løftet og med vidt aabne Øjne vendte han sig mod Brødrene:

»Paa den yderste Dag, til Dommens Time, da der skal aflægges Regnskab for alle Synder, stævner jeg jer og hele eders onde Slægt til dens yngste Ætling, for at svare til, hvad I har gjort mod os, mod mig og mine. Og jeg mærker eder med dette blodige Kors som et Tegn paa, at I er rettelig stævnet!«

Han stak sin Haand i Saaret og tegnede med den blodige Pegefinger et Kors i Luften, — et Øjeblik stod han stille med hævet Haand, saa sank den, og han sank selv sammen og gled i mine Arme død til Jorden. . . . . .

Da jeg kom tilbage til den unge Kvindes Leje, fandt jeg

Tilstanden uforandret som før. Hun laa stadig og talte i Vildelse; de samme regelmæssige, angstfulde Raab eller rettere Skrig efter hendes Mand, hendes Fader og Broder, den samme Tællen til tolv og det samme »Tys!« Jeg vidste, at dette kunde vare ved i mange Timer, og at det ikke vilde være forbi, før Døden satte sit Segl paa hendes Mund. Med Møje fik jeg hende atter til at tage noget af den Medicin, jeg alt havde givet hende, satte mig lidt ved hendes Seng, gik og kom igen, sad atter hos hende, gik og kom igen paa ny, men først efter over et Døgns Forløb begyndte hun at blive mat, og lidt efter lidt sank hun hen i en dødlignende Søvn og laa stille som et Lig.

Det var, som om Sø og Vind vår bleven lullet til Ro til sidst efter en vedholdende og frygtelig Storm. Jeg tog Baandene af hendes Arme og kaldte paa den forskræmte Kone, at hun kunde hjælpe mig at bringe hendes Haar og hendes sønderrevne Dragt lidt i Orden. Først da opdagede jeg, at hun kort i Forvejen maatte have mærket, at hun skulde være Moder, og det betog mig det sidste Haab, jeg havde næret, om at redde hende.

»Er hun død?« spurgte Markisen, der kom ind i Stuen med Ridestøvler og Pisk.

»Endnu ikke, — men hun har ikke langt igen.«

»Der er en umaadelig Kraft i saadan en Bondekrop,» sagdè han og saae paa hende med en Slags Nysgerrighed.

»Der er en umaadelig Kraft i Sorg og Fortvivlelse,« sagde jeg.

Først gav han sig til at le ad mine Ord, saa rynkede han Panden, trak med den ene Fod en Stol hen i Nærheden af min, sendte Konen ud af Stuen og satte sig.

»Doktor,« sagde han dæmpet, »da jeg fandt min Broder i denne Forlegenhed, anbefalede jeg ham at tilkalde Dem. De har et anset Navn, og med de Udsigter De har til at gøre Deres Lykke, kan De ikke være blind for, hvad der vil være

Dem til Gavn og hvad til Skade. Hvad her er foregaaet, maa ikke omtales til nogen.«

Jeg lyttede til den Syges Aandedrag og undgik at svare.

»Gør De mig den Ære, Hr. Doktor, at høre paa, hvad jeg siger?«

»Hvad der meddeles en Læge af hans Patienter, min Herre, betragtes altid som meddelt i Fortrolighed.«

Jeg passede nøje paa, hvad jeg sagde, ti i mit stille Sind var jeg meget urolig over, hvad jeg havde set og hørt. Og jeg bøjede mig ned for at føle hendes Hjærteslag, ti hendes Aandedrag var næppe til at mærke. Der var Liv endnu, men heller ikke mere. Da jeg atter satte mig op i min Stol og saae mig om, saae jeg bægge Brødrene staa og iagttage mig meget skarpt. . . . . .

Det falder mig vanskeligt at skrive denne Beretning; det er saa koldt, og jeg er saa angst for at blive opdaget og flyttet ned i en underjordisk Celle, hvor der aldrig kommer en Straale af Dagens Lys, at jeg maa fatte mig saa kort som muligt. Men der er ingen Forvirring eller Huller i min Hukommelse; jeg husker i alle Enkeltheder alt, hvad der skete, og hvert Ord, der blev talt mellem disse Brødre og mig.

En hel Uge slæbte hun sig hen mellem Liv og Død. Lige paa det sidste var jeg i Stand til, naar jeg holdt mit Øre tæt til hendes Mund, at høre enkelte, sagte hviskede Ord. Hun spurgte, hvor hun var, og jeg sagde hende det, men hendes Families Navn vilde hun ikke sige mig, hvor meget jeg end spurgte. Hun rystede paa Hovedet og bevarede sin Hemmelighed, lige som hendes Broder havde gjort.

Det var først, efter at jeg havde meddelt de to Brødre, at Døden var nær forestaaende, og at hun ikke kunde leve een Dag endnu, at det blev mig muligt at tale med den Syge. Indtil da havde altid een af dem opholdt sig i Sygeværelset, naar jeg var derinde, — dog stadig saaledes, at hun ikke saae dem — ved Hovedgærdet, bag Sengeomhænget. Men

»Alt har arbejdet sammen til dette Resultat. Det var mine stadig forgæves Forsøg paa at opfylde min stakkels Moders sidste Ønske, som første Gang bragte mig i Nærheden af dig. Af saa meget ondt kunde der ikke komme noget godt. Det er mig, som maa bede om Tilgivelse. — Vor Herre være med jer alle!«

Lucie maatte slippe ham. Hun blev staaende og saae efter ham med Hænderne tæt imod hinanden, som om hun bad, og med et straalende Udtryk, — ja, selv med et vemodigt, trøstende Smil. Da han forsvandt ud gennem Fangernes Dør, vendte hun sig, lagde sit Hoved paa sin Faders Skulder og forsøgte at tale, men sank i det samme uden en Lyd til Jorden.

Fra sin Plads i den mørke Krog, som han ikke havde rørt sig fra, kom Sydney Carton frem og løftede hende op. Kun hendes Fader og Hr. Lorry stod hos. Hans Arm skælvede, da han rejste hende i Vejret og støttede hendes Hoved. Men det var ikke Medlidenhed alene, der prægede ham i dette Øjeblik, — der var i hans Ansigt tillige et Udtryk af Stolthed.

»Skal jeg ikke lægge hende ud i Vognen?« spurgte han. »Jeg kan sagtens bære hende!«

Han bar hende med Lethed ud og lagde hende forsigtigt i Vognen. Saa satte han sig op paa Bukken hos Kusken, medens Dr. Manette og hans gamle Ven steg ind i Vognen. Og da de kom til Gadedøren, hvor han for ikke saa mange Timer siden havde staaet i den mørke Nat og udmalet sig, paa hvilke af Gadens toppede Sten hun havde sat sin Fod, tog han hende paa ny i sine Arme og bar hende op ad Trappen og ind i Stuen. Dær lagde han hende paa Sofaen.

»Gør ikke noget, for at faa hende til at komme til sig selv,« sagde han til den grædende Pross, »hun har det bedre nu, end hun vil faae det, naar hun vaagner.«

»O, Carton, kære, kære Carton!« Det var den lille Lucie,

som i et Udbrud af Sorg sprang op og lidenskabeligt slyn gede sine Arme om hans Hals. »Nu, da Du er kommet, haaber jeg, Du vil gøre noget for at hjælpe min lille Mo'r og frelse Fa'r. Kan Du, som holder saa meget af hende, taale at se hende saaledes?«

Han bøjede sig ned over Barnet og lagde sit Hoved mod dets blomstrende Kind. Saa satte han det blidt ned og saae paa dets bevidstløse Moder.

»Før jeg gaar,« sagde han og holdt pludselig inde, »— tør jeg nok kysse hendes Pande.«

Længe efter huskedes det, at han sagte havde mumlet nogle Ord, da han bøjede sig ned og berørte hendes Pande med sine Læber. Barnet, der stod nærmest ved, fortalte sine Børnebørn mange, mange Aar senere, da hun var blevet en statelig, gammel Dame, at hun havde hørt ham sige: ». . . . for et Menneske, Du elsker!«

Da han var gaaet ud i den anden Stue, vendte han sig pludselig mod Dr. Manette og Hr. Lorry, der fulgte ham ud, og sagde:

»Deres Indflydelse var meget betydelig i Gaar, Dr. Manette, jeg synes, De skulde forsøge, om De ikke har nogen endnu. Det forekommer mig, at baade Dommerne og de andre Folk med Myndighed er meget venlige imod Dem og i høj Grad anerkender deres udmærkede Tjeneste.«

»Jeg havde de paalideligste Udtalelser for, at Charles skulde blive frelst, — og han blev frelst — han blev frelst.«

»Forsøg igen. Der er ikke lang Tid til i Morgen Eftermiddag. Forsøg at faae deres Venner i Tale.«

»Ja, jeg vil forsøge det, jeg vil ikke spilde Tiden et Minut, — men der er offentlig Fest i Dag, og jeg vil ikke kunne faae nogen i Tale før efter Mørkets Frembrud.«

»Jeg venter mig ikke store Resultater,« sagde Sydney Carton, »men jeg vil dog gerne vide, hvorledes det gaar. Det bliver mørkt lidt over fire, naar jeg kommer hen til Hr. Lorry

ved ni-Tiden, kan jeg maaske enten gennem vor Ven her eller af Dem selv faae at vide, hvad De har opnaaet, Dr. Manette?«

»Ja, — det lader sig gøre!«

»Og Gud give, De saa til den Tid maa have godt nyt at mælde!«

Hr. Lorry fulgte Sydney ud paa Gangen.

»Jeg har intet Haab,« sagde han hviskende.

»Jeg heller ikke,« svarede Sydney, »men jeg kom til at tænke paa, at det en Gang i Fremtiden vilde være en Trøst for hende, at der ikke var ladet noget Forsøg ubenyttet. Derfor opmuntrede jeg Dr. Manette til at gøre, hvad han kunde.«

»Ja vist, ja vist, — De har Ret,« sagde Hr. Lorry og tørrede sine Øjne. »Men han maa dø, der er intet Haab, han maa dø!«

»Ja, — han maa dø, der er intet Haab mere,« gentog Carton og gik med faste Skridt ned ad Trappen. —

---

11. KAPITEL. MØRKE.

Da Carton var kommet ud paa Gaden, stod han et Øjeblik stille, uviss om, hvorhen han skulde gaa.

»Klokken ni skal jeg være hos Hr. Lorry,« sagde han eftertænksom. »Er det klogt, — eller er det ikke klogt, at jeg viser mig for Folk i Mellemtiden? Jeg tænker, det er klogt, — det er bedst, at Folk faar at se, at der er en Mand af mit Udseende her i Paris, — det er fornuftig Forsigtighed og kan mulig blive en nødvendig Forberedelse. Men lad mig tænke Sagen helt igennem.«

Han sagtnede sine Skridt, — han var alt begyndt at gaa hurtigt frem som efter et Maal, han havde sat sig, og slog ind i en Sidegade. Det var begyndt at mørknes, og han

gik i Ro op og ned og overvejede sin Plan og alt, hvad der vilde udvikle sig af den.

»Det er rigtigst, at lade Folk se, at der en Mand af mit Udseende i Paris,« sagde han endelig til en Bekræftelse af sit første Indtryk. Og nu vendte han om og gik ud ad Forstaden St. Antoine til.

Han havde samme Dag hørt Defarge for Domstolen fremstille sig som Vinhandler og Beværtningsdrivende herude. Han kendte Byen saa godt, at det ikke voldte ham nogen Vanskelighed at finde hans Vinstue uden at behøve at spørge sig frem. Og da han havde fundet Stedet, gik han tilbage til den gamle By igen, spiste til Middag paa en Restaurant og tog sig en styrkende Søvn efter Maden. For første Gang i mange Aar nød han ingen stærke Drikke. Siden sidste Aften havde han kun drukket lidt let Vin, — da han langsomt havde hældt hint Glas Cognac ud i Hr. Lorrys Kamin, havde han gjort det som en Mand, der sagde Farvel til slige Nydelser.

Forfrisket af sin Hvile vaagnede han ved Syv-Tiden og gik atter ud i Gaderne i Retning af St. Antoine. Han standsede foran et Butiksvindue, hvor der hang et stort Spejl, rettede paa sin Frakkekrave, ordnede lidt paa sit løst hængende Haar og bandt sin Halsdug paa en anden Maade. Derpaa gik han lige hen til Defarges Vinstue og traadte ind.

Der var tilfældigvis ikke andre Gæster i Vinstuen end Jacques Nr. 3, Manden med de graadige Fingre og den kvækkende Stemme, som Carton straks kendte igen fra Retssalen. Han stod ved Disken og drak, medens han snakkede med Defarge og hans Hustru og Hævnens Engel, der syntes at være som hjemme.

Da Carton kom ind og satte sig, idet han forlangte et lille Glas Vin, saae Madame Defarge ligegyldigt hen paa ham. Men lidt efter lidt blev hendes Blik skarpere og skarpere, og

til sidst kom hun selv hen imod ham og spurgte, hvad det var, han ønskede.

Carton gentog, hvad han alt havde sagt.

»Er De Englænder?« spurgte Madame og hævede spørgende sine mørke Øjenbryn.

Han saae paa hende, som om han havde ondt ved at forstaa blot saa meget Fransk, og svarede paa hendes Sprog, men med stærkt fremmed Tonefald: »O ja, — jeg er en Englænder.«

Madame gik hen til Disken for at hente det forlangte, og da Carton tog en Avis og foldede den ud, tilsyneladende for at se, om han kunde forstaa noget af den, hørte han hende sige til de andre ved Disken: »Jeg siger jer, han ligner Evrémonde paa en Prik.«

Defarge bragte det bestilte Glas Vin og bød ham »God Aften«.

»Hvorledes?«

»God Aften, Borger!«

»A, — god Aften, Borger, god Aften. Det er en meget fortræffelig Vin, Borger. Jeg drikker paa Republikkens Velgaaende.«

Defarge gik tilbage til sin Disk.

»Aa, ja, der er lidt Lighed.«

»Det er en forbavsende Lighed,« sagde Madame bestemt, »en ganske forbavsende Lighed!«

»Skulde det ikke komme sig af, at De tænker saa meget paa ham?« spurgte Jacques Nr. 3 formildende.

»Naturligvis!« det var Hævnens elskværdige Engel, der leende gav sin Besyv med i Laget. »Og Du glæder dig vældigt til at se ham engang endnu i Morgen.«

Carton var ganske fordybet i sit Arbejde med at studere Avisen. Han havde Møje med at stave sig igennem den og maatte bruge Pegefingeren for at følge Ordene. De andre

fire stod og lænede sig paa Disken, stak Hovederne sammen og talte ganske sagte. Efter en kort Pavse, i hvilken de alle havde set paa den Fremmede, tilsyneladende uden at forstyrre ham i hans Læsntng af Jacobinerbladet, tog de fat paa den afbrudte Samtale.

»Din Kone har Ret, Defarge,« sagde Jacques Nr. 3. »Hvorfor sige stop? Det gaar storartet, — hvorfor skal vi ikke blive ved?«

»Ja, det er godt nok,« sagde Defarge, »men et eller andet Sted maa vi da sige stop, Spørgsmaalet er blot, hvor skal vi stoppe?«

»Ved Udryddelsen!« sagde Madame.

»Storslaaet! Sto-rslaaet!« kvækkede Jacques Nr. 3, ivrigt understøttet af Hævnens Engel.

»Udryddelse lyder godt nok i Teorien!« Defarge var ikke rigtig rolig, »men denne Dr. Manette har gaaet utrolig meget igennem. I har selv set ham i Dag, set hans Ansigtsudtryk, da Dokumentet blev læst højt.«

»Jeg har iagttaget hans Ansigtsudtryk,« sagde Madame med harmfuld Foragt. »Jeg har lagt Mærke til, at hans Ansigt ligner ikke en god Republikaners Ansigt, — lad ham tage sig i Agt for sit Ansigt!«

»Og Du har set hans Datters Fortvivlelse,« sagde Defarge ligesom undskyldende. »Tænk, hvilken Sorg maa det ikke være for ham!«

»Jeg har set hans Datter mere end een Gang,« gentog Madame Defarge. »Jeg har set hende og passet paa hende i Dag, og jeg har set hende og passet paa hende andre Dage; jeg har set hende i Retssalen, og jeg har set hende under Fængslets Mure. Lad mig blot løfte en Finger . . .!«

Madame syntes at udføre denne Bevægelse — Cartons Øjne var stadig hæftet paa Papiret, men han fulgte hver Lyd dær henne fra — og lod sin Finger falde med et kort Smæk paa Disken foran sig, som om det var Guillotinens Økse.

»Hun er sto-ra-ret!« kvækkede Jacques Nr. 3.

»Hun er dejlig!« skreg Hævnens Engel og omfavnede hende.

»Hvis det stod til dig, hvad det heldigvis ikke gør,« Madame vendte sig uforsonlig til sin Mand, »vilde Du nu i dette Øjeblik lade denne Mand slippe løs!«

»Nej, — ikke om jeg kunde gøre det lige saa let, som jeg kan løfte dette Glas. Men saa vilde jeg lade det blive ved det og sige stop!«

»Hør nu her, Jacques Nr. 3, og Du med, hævnende Engel,« der lød en dirrende Harme i Madames Stemme, »hør nu bægge to! Denne Slægt har jeg længe haft paa min Liste som viet til Undergang og Tilintetgørelse for dens Tyranni og Nederdrægtighed. Spørg min Mand dær, om det ikke er sandt.«

»Det er sandt nok!« bekræfter Defarge.

»Paa den første af vore store Dage, paa den Dag, da Bastillen falder, finder han dette Dokument, I har hørt læse i Dag, og tager det med hjem. Og om Natten, da Gæsterne er lukket ud og Skodderne sat for, sidder vi her paa dette Sted og læser det ved Lyset af denne Lampe, — spørg ham, om det ikke er sandt!«

»Det er sandt, hvert Ord!«

»Da det er læst altsammen hin Nat, Lampen var gaaet ud, og Dagslyset begyndte at skinne ind foroven ved Skodderne dær, siger jeg til ham, at jeg har en Hemmelighed at aabenbare ham. — Spørg ham, om det ikke er sandt.«

»Jo, — jo, det er sandt!«

»Jeg slaar mig for mit Bryst med disse mine Hænder, som jeg gør nu. Defarge, siger jeg, jeg blev opdraget hos Fiskere paa Stranden, men de Folk, der blev saa grusomt behandlet af Brødrene St. Evrémonde, som det fortælles dær i det Bastille-Dokument, er min Familie, Defarge! Søsteren til den Dreng, der laa oppe paa det Loftskammer og døde af sit Saar, var min Søster; hendes Ægtefælle var min Søstermand, hint

ufødte Barn var deres Barn, hendes Broder var min Broder, — Defarge, disse Døde er mine Døde, og det er min Ret og min Pligt at hævne dem! — Spørg ham, spørg ham, om det ikke er sandt!«

»Sandt hvert eneste Ord!«

»Saa byd Storm og Ild at standse, men kom ikke til mig og sig stop!«

Carton kunde, uden at løfte Øjnene fra sin Avis, føle, at hun var hvid som et Lagen. Jacques Nr. 3 og den hævnende Engel tiljublede hende vildt deres Bifald; men Døren gik, der kom andre Gæster ind, og Samtalen ved Disken gik i Staa. Saa vilde Englænderen betale, lod som om han ikke kunde finde ud af Regnskabet med de fremmede Penge og spurgte endelig om Vejen til Palais National. Madame Defarge gik med ham hen til Døren og lagde sin Haand paa hans Arm, medens hun viste, hvilken Vej han skulde gaa. Englænderen var ikke fri for at tænke paa, at det vilde være en god Gerning at løfte denne Arm og støde dybt ind under den med en skarp Kniv.

Men han gik sin Vej og var snart slugt af Fængselsmurens Skygge. Paa den fastsatte Tid indfandt han sig hos Hr. Lorry, som i rastløs Spænding gik op og ned ad Gulvet. Hr. Lorry fortalte, at han lige var kommet henne fra Lucie og kun havde forladt hende, fordi han og Carton havde aftalt at mødes Klokken ni, — hendes Fader havde de ikke set noget til, siden han havde forladt dem ved Fire-Tiden. Lucie havde et svagt Haab om, at hans Mægling dog alligevel kunde frelse hendes Mand, men nu havde han været mere end fem Timer borte!

Klokken slog ti, — den slog elleve og tolv. Hr. Lorry var gaaet hen til Lucie paa ny for ikke at lade hende være for længe ene og var atter kommet tilbage til Carton, der sad og ventede ved Kaminen. Betød denne lange Fraværelse, at Dr. Manette fik udrettet noget, — skulde der virkelig . . .?

»Af alle Mennesker paa Jorden havde De nok mindst ventet at se mig. her!« sagde Sydney Carton. (Se Side 387.)

Dær kom han paa Trappen! I samme Øjeblik, han lukkede Døren op, var det klart, at alt var forbi.

Det blev aldrig oplyst, om han virkelig havde været henne og tale med nogen, eller om han hele Tiden havde flakket om i Gader og Stræder. De behøvede ikke at spørge om noget, som han stod dær og stirrede paa dem, — hans Udseende fortalte dem alt.

»Jeg kan ikke finde det,« sagde han, »og jeg maa have det, — hvor er det?«

Han havde intet paa Hovedet, Halsen var blottet og hans Blik virrede uroligt om. Han tog sin Kappe af og lod den falde til Jorden.

»Hvor er mit Værktøj, — hvor er min Bænk og mit Værktøj? Jeg har søgt efter det alle Vegne, men jeg kan ikke finde det. Og hvor er de Sko, jeg syede paa?«

De saae paa hinanden, og deres Hjærter stod stille.

»Lad mig faae mit Værktøj!« bad han i en klynkende Tone, »giv mig mit Værktøj!«

Der kom intet Svar. Han rev sig i Haaret og stampede i Gulvet som et egensindigt Barn.

»Hvorfor vil I pine saadan en stakkels gammel Mand!« Det skar dem i Hjærtet at høre hans grædende Stemme. »Giv mig mit Værktøj, — giv mig det Par Sko!«

Fortabt, — fortabt! — Redningløst fortabt!

Det var saa aabenbart, at der ikke var det mindste Haab om at kunne faae ham bragt til Fornuft, at de bægge, som efter Aftale, samtidig lagde hver en Haand paa hans Skulder og fik ham lokket til at sætte sig foran Kaminen. Han skulde straks faae sit Værktøj, lovede de ham. Han sank ned i Stolen, stirrede ind i Ilden og gav sig til at græde. Og som om alt, hvad der var hændet, siden han sad oppe i Tagkammeret, havde været et Eventyr eller en Drøm, skrumpede han for Hr. Lorrys Øjne ganske sammen til den udtæ-

rede Skikkelse, som Defarge havde ydet Husly for saa mange Aar tilbage.

Men det var ikke Tiden til at tænke paa sine Følelser, hvor stærkt de end kunde gribe en. Lucie, der nu var berøvet sit sidste Haab og sin sidste Støtte, trængte mere end nogen Sinde til deres Hjælp. Og atter saae de paa hinanden besjælede af samme Tanke.

»Det sidste Haab er svundet,« sagde Carton, »det var kun ringe. — Ja, det er bedst, at han kommer hen til hende. Men før De gaar, vil jeg bede Dem høre meget opmærksomt paa, hvad jeg har at sige. Spørg blot ikke, hvorfor jeg handler, som jeg handler, men gør nøjagtigt, som jeg siger. Jeg kan forsikre Dem, at det er i en god Sags Tjeneste.«

»Det tvivler jeg ikke om,« sagde Hr. Lorry, »gaa kun videre!«

De talte dæmpet, som man taler om Natten i et Sygeværelse. Skikkelsen i Stolen ved Ilden rokkede uafladelig stønnende frem og tilbage.

Carton bukkede sig ned og tog Dr. Manettes Kappe op. Doktorens Lommebog faldt ud ved Bevægelsen.

»Det er vel bedst, vi ser, hvad der er i den?« sagde han, og paa Hr. Lorry's bekræftende Nik aabnede han den og tog et Papir frem.

»Gud ske Lov og Tak!« udbrød han efter at have kastet et Blik derpaa.

»Hvad er det?« spurgte Hr. Lorry ivrig.

»Det skal De faae at vide om et Øjeblik, naar det passer ind i, hvad jeg har at sige Dem, Lad mig først give Dem dette Dokument,« — han stak Haanden ind i sin Brystlomme og tog et andet Stykke Papir frem. »Det er mit Rejsepas, ved Hjælp af det kan jeg forlade Paris, naar jeg vil, — De kan selv se: Sydney Carton, Englænder, Advokat fra London.«

Hr. Lorry tog Passet og saae uforstaaende paa Carton.

»Vær saa god at gemme det for mig til i Morgen. Vi følges ad herfra i Morgen, veed De, og jeg vil ikke saa gerne have det hos mig, naar jeg gaar ind i Fængslet i Morgen tidlig.«

»Hvorfor ikke?«

»Det veed jeg saamænd ikke, — jeg vil helst, at De skal passe paa det. Og tag saa tillige dette Pas, som Dr. Manette heldigvis bar paa sig, — ser De: Tilladelse for Dr. Manette med sin Datter og sit Barnebarn til at passere Bommen og drage over Grænsen. Er De med?«

»Ja, — ja!«

»Han har sandsynligvis skaffet sig det i Gaar eller i Dag for dog at kunne faae Lucie og Barnet ud af Paris, — naar er det dateret? — Naa, det er lige meget, spild ikke Tiden med at se efter det, men gem det sammen med mit og deres eget. Først i det sidste Par Timer var jeg bleven uviss om, hvorvidt det var lykkedes ham at faae et saadant Rejsepas. Og det er gyldigt, indtil det bliver tilbagekaldt. Men jeg har Anledning til at tro, at det ikke vil vare længe, inden det bliver tilbagekaldt.«

»Lucie og Barnet er da ikke i Fare?«

»De er i den aller største Fare. Madame Defarge agter at angive dem, — jeg veed det fra hendes egen Mund. Jeg har ikke spildt nogen Tid siden da, men hos min Spion faaet Bekræftelse derpaa. Han meddelte mig, at en Savskærer, der bor lige under Fængselsmuren, og som Defarges har Herredømme over, har bevidnet over for Madame Defarge, at han har set Hende« — Carton nævnede aldrig Lucies Navn — »gøre Tegn op til et af Fængselsvinduerne. De vil naturligvis bruge det gamle Paaskud: en Sammensværgelse i Fængslerne, og der er ikke Tvivl om, at det ikke blot vil koste hende og hendes Barn, men tillige hendes Fader Livet, — ti han er ogsaa bleven set under Fængselsmuren, — se blot ikke saa forfærdet ud, De skal jo frelse dem alle!«

»Gud give det, Carton, Gud give det! — Men hvordan skal det gaa til?«

»Det skal jeg sige Dem. Vore Venners Frelse afhænger alene af Dem og kunde ikke afhænge af nogen bedre Mand. Den nye Angivelse vil sandsynligvis ikke finde Sted, før Dagen efter — efter i Morgen, og næppe før om en tre-fire Dage. Det er jo en stor Forbrydelse at lægge nogen Sorg, eller nogen Medfølelse for Guillotinens Ofre for Dagen. Hun og hendes Fader vil uden Tvivl gøre sig skyldige i denne Forbrydelse, og denne Kvinde — hvis uforsonlige Had jeg ikke formaar at skildre — vil sikkert give sig god Tid og sikre sig at kunne benytte ogsaa dette imod dem. — Er De med?«

»Ja, med saa stor Opmærksomhed, at jeg,« Hr. Lorry saae hen til Dr. Manette, »taber selv denne sidste Ulykke af Syne.«

»De har Penge og kan faa den hurtigst mulige Befordring til Kysten. Alle deres Forberedelser til Hjemrejsen er jo alt trufne for et Par Dage siden. De maa bestille Heste i Morgen tidlig, saa Vognen kan staa forspændt klar til at køre bort paa Slaget to efter Middag.«

Der var en saadan Fart og Energi i Cartons Væsen, at Hr. Lorry blev greben deraf.

»Det skal ske!« sagde han.

»Vel! — Naa, havde jeg ikke Ret, da jeg udtalte, at vi ikke kunde ønske os nogen bedre Støtte? De har et godt Hjærte, Hr. Lorry, et ædelt og et modigt Hjærte! Men naar De taler med hende, saa glem ikke at understrege den Fare, der truer hendes Barn og hendes Fader. Sit eget smukke Hoved lagde hun med Glæde paa Blokken ved Siden af sin Mands.« Cartons Stemme rystede et Øjeblik, men straks efter gik han videre. »Tving hende til at forlade Paris for sit Barns og sin Faders Skyld, — sig hende, at det var hendes Husbonds sidste Bøn, og at der afhænger mere deraf, end hun tør vove at vente eller haabe. Der er vel ingen Frygt for, at hendes

Fader skal nægte at følge hende i denne sørgelige Tilstand?«

»Det tror jeg ikke.«

»Godt! — Gør nu alle Forberedelser til Afrejsen saa stille og rolig som muligt her i Gaarden. Naar De har faaet de andre ind i Vognen, saa sæt Dem selv ind, og saa snart jeg kommer, lukker De Døren op for mig og kører øjeblikkelig, — øjeblikkelig!«

»Jeg skal vel under alle Omstændigheder vente paa Dem?«

»De har mit Pas, veed De, sammen med de andres og holder min Plads til mig i Vognen. Saa snart den er besat, saa af Sted til England!«

»Men saa afhænger det jo ikke alene af mig gamle Mand,« Hr. Lorry greb ivrigt og varmt Cartons Haand, »saa faar jeg jo en ung og behjærtet Mand ved min Side.«

»Det skal De faae, med Himlens Bistand! — Lov mig højtideligt, at De ikke vil ændre det aller mindste i den Aftale, vi nu har truffet med hinanden!«

»Det lover jeg Dem, Carton!«

»Glem ikke, hvad jeg nu siger Dem: Den mindste Forandring i, den mindste Udsættelse af hvad vi nu har aftalt, vil ikke blot bevirke, at Ingen bliver frelst, men at mange gaar til Grunde.«

»Jeg skal ikke glemme det, Carton, og jeg haaber at gøre min Pligt fuldt ud!«

»Og jeg min, — og nu Farvel!«

Til trods for, at han sagde dette med et eget Smil, alvorligt og højtideligt, og endog førte den gamle Herres Haand til sine Læber, forlod han ham dog ikke endnu. Han hjalp ham at faa den hjælpeløse Mand foran Kaminilden paa Benene, saa de kunde iføre ham en Kappe og give ham en Hat paa Hovedet. Saa lokkede de ham til at følge sig ud og lede efter Værktøjet, som han stadig jamrede efter. Carton fulgte med hen til hans Bolig, men blev staaende nedenunder og

lod Hr. Lorry alene gaa med ham op ad Trappen. Saa gik Carton ud paa Gaden. Dær blev han staaende et Øjeblik med Blikket mod et oplyst Vindue oppe i Huset. Han aandede et Farvel og en Velsignelse op imod det, inden han vendte sig og gik.

---

12. KAPITEL. TO OG HALVTREDS.

I Conciergeriets mørke Fængsel sad de Dødsdømte og ventede paa deres sidste Time. De var lige saa mange i Tal, som der er Uger i Aaret. To og halvtreds skulde den næste Eftermiddag paa Livets Tidevand glide ud fra Byen til Evighedens Hav. Men før deres Celler var tomme, var der alt udpeget nye Beboere; før deres Blod randt ned paa Gaden og blandede sig med Gaarsdagens, var det Blod, som i Morgen skulde blande sig med deres, allerede sat til Side.

To Snese og tolv Stykker var talt af. Fra den halvfjerdsaarige General-Skatteforpagter, der ikke med alle sine Skatte var i Stand til at købe sig fri, til den to og tyveaarige Sypige, hvis Fattigdom og Ubemærkethed ikke formaaede at frelse hende. Fysiske Sygdomme, opstaaede ved Menneskers Laster og menneskelig Ligegyldighed, vælger sine Ofre i alle Samfundsklasser, og hin frygtelige moralske Syge, avlet af ubeskrivelige Lidelser, af utaalelig Trældom og af umenneskelig Hjærteløshed angreb alle uden Hensyntagen og uden Persons Anseelse.

Charles Darnay havde i sin ensomme Celle ikke hengivet sig til skuffende Forhaabninger af nogen Slags fra det Øjeblik, han havde forladt Retssalen. I hver Linie af den Beretning, han havde hørt oplæse, havde han læst sin Dødsdom. Han forstod fuldt ud, at ingen personlig Indflydelse vilde være i Stand til at frelse ham, at han i Virkeligheden var dømt af Millioner, og at Enere ikke kunde udrette det allermindste for ham.

Men alligevel — med hans elskede Hustrus Billede i frisk Minde var det ikke saa let at berede sig med Ro og Fatning paa det, som ikke kunde undgaas. Livet havde stærkt Hold i ham, som det var meget, meget svært at faa løsnet. Slappedes det ogsaa efter mange gradvise Anstrengelser lidt her, saa holdt det saa meget fastere dær. Og arbejdede han af alle sine Kræfter paa at løsne det dær, saa strammedes det her. Tilmed var der en saa voldsom Fart i alle hans Tanker, de hvirvlede rundt i hans Hjærne og bragte hans Hjærte til at slaa i Stormtakt, som det ikke var saa lige en Sag at faa dæmpet og stillet. Følte han saa et Øjeblik, at han var ved at falde til Ro og bøje sig under Nødvendigheden, saa syntes hans Hustru og Barn, som skulde overleve ham, at protestere imod en saadan Hengivelse i Skæbnen og stemple den som Egenkærlighed og intet andet.

Men alt det var kun i Begyndelsen. Lidt efter lidt vaagnede den Tanke hos ham, at der var intet vanærende i den Død, han gik i Møde. Mangfoldige havde, uskyldige som han, vandret den samme Vej. Der var noget af en Opmuntring i dette. Saa kom han til at tænke paa, at han for deres Skyld, som han elskede, maatte vise et roligt Mod til det sidste. Og saaledes kom han lidt efter lidt i en roligere Stemning, saa han kunde løfte sine Tanker langt højere og finde en langt dybere Trøst.

Han havde paa denne Maade faret viden om i sine Tanker og Følelser, inden Mørket brød frem paa denne hans sidste Dag. Han fik Tilladelse til at købe Papir, Pen og Blæk samt et Lys og satte sig til at skrive, — indtil det Øjeblik kom, da alle Lys i Fængslet skulde slukkes. Han skrev til Lucie, til hendes Fader og til Hr. Lorry og naaede lige at faae sine Breve færdige, da Slutteren kom og pustede Lyset ud. Og da han lagde sig til Hvile paa sin Hømadras, havde han en Følelse af, at han alt nu havde forladt denne Verden.

Carton var ganske fordybet i sit Arbejde med at studere Avisen.

(Se Side 373.)

efter at jeg havde meddelt dem, at hun ikke kunde leve Dagen over, syntes de ubekymrede om, hvad hun maatte meddele mig, ganske som om — den Tanke faldt mig paa en Gang ind, — ogsaa mine Dage var talte.

Det havde ikke undgaaet min Opmærksomhed, at de i deres Adelsstolthed betragtede det som en Ydmygelse, at den ene af dem, den yngste, havde maattet krydse Klinge med en Bonde, — ja med en Bondedreng! Denne Nedværdigelse for Ætten, denne Latterlighed, gik dem aabenbart nær til Hjærte. Hver Gang jeg fangede den yngres Broders Blik, kunde jeg se, at han bar Nag til mig, fordi jeg havde faaet dette at vide af den stakkels Knøs. Hvor høflig og artig han end var imod mig, langt mere høflig og artig end den ældre Broder, kunde han ikke skjule det. Jeg saae ogsaa, at den ældre Broder betragtede mig med Uvillie.

To Timer før Midnat døde den Syge. Jeg var alene med hende, da hendes stakkels, unge Hoved blidt bøjede sig lidt til den ene Side, og alle hendes Lidelser og Sorger var til Ende.

De to Brødre opholdt sig i en Stue nedenunder. De længtes blot efter at komme bort derfra, og deres Heste stod sadlede. Fra min Plads ved Sygelejet kunde jeg høre dem gaa op og ned ad Gulvet og slaa med deres Ridepiske paa Støvleskafterne.

»Naa, — er hun endelig død?« spurgte den ældste, da jeg traadte ind.

»Ja, min Herre, hun er endelig død!«

»Maa jeg ønske dig til Lykke, min Broder!« sagde han, idet han vendte sig om.

Han havde tidligere tilbudt mig Penge, men jeg havde bedet ham vente til senere og havde imidlertid overvejet, hvorledes jeg skulde forholde mig. Nu gav han mig en Rulle Guldstykker. Jeg tog dem af hans Haand, men lagde dem straks fra mig paa Bordet.

»Jeg maa bede Dem have mig undskyldt,« sagde jeg. »Under disse Forhold kan jeg ikke modtage noget Honorar.«

De vekslede et hurtigt Blik med hinanden, bukkede for mig som jeg for dem, og vi skiltes, uden at der yderligere blev talt et Ord imellem os. . . . . .

Jeg er træt, træt, træt, — nedbrudt af Elendighed. Jeg er ikke i Stand til at læse, hvad jeg har skrevet med denne udtærede Haand. . . .

Tidligt den næste Morgen blev en lille Æske, mærket med mit Navn, afleveret ved min Gadedør. Det var Rullen med Guldstykkerne. Jeg havde meget alvorligt overvejet, hvad jeg skulde gøre, og besluttede den Dag at give Ministeren Underretning om det Sygdomstilfælde, jeg var bleven kaldet til, og om alt, hvad der var forefaldet. Jeg vidste nok, at Hoffets Indflydelse var meget stor, og hvilke Rettigheder Adelen var i Besiddelse af; jeg var forberedt paa, at der aldrig vilde blive gjort noget ved Sagen, men jeg ønskede at lette min Samvittighed. Jeg havde ikke omtalt Begivenheden for et eneste Menneske, ikke engang til min Hustru, hvilket jeg bestemte mig til at fremhæve udtrykkeligt i mit Brev til Ministeren. Jeg tænkte ikke paa, at nogen Fare kunde true mig, men jeg var ikke blind for, at den Viden, jeg sad inde med, kunde blive skæbnesvanger for andre.

Jeg var stærkt optaget den hele Dag og naaede ikke at faae Brevet færdigt samme Aften. Men den næste Dag — det var den sidste Dag i Aaret — stod jeg tidligere op end ellers for at gøre det færdigt. Jeg havde lige sluttet det, da det blev mældt mig, at der var en Dame i Ventestuen, som ønskede at tale med mig . . . . .

Jeg føler, at jeg bliver mindre og mindre i Stand til at fuldende det Arbejde, jeg har paataget mig. Det er saa koldt, saa mørkt, mine Sanser er saa sløvede og mit Sind saa mørkt, at jeg ræddes derfor.

Det var en fornem Dame, indtagende, smuk og fin, alt for fin

til at kunne leve længe. Hun var fuld af Sorg og Uro og forestillede sig som Markis St. Evrémondes Hustru. Jeg satte øjeblikkelig Markistitlen, som Bondeknøsen havde benyttet om den ældste af Brødrene, og Navnet i Forbindelse med det adelige Vaaben og Forbogstavet E, som jeg havde set paa hin Tøjstrimmel, og følte mig overbevist om, at jeg for ganske nylig havde set denne højbaarne Herre.

Min Hukommelse svigter mig ikke, men jeg formaar ikke at nedskrive vor Samtale, jeg har en Mistanke om, at man passer paa mig, uden at jeg veed, naar man belurer mig. — Den unge Dame havde dels ved Gisninger og ved forskellige smaa Opdagelser sluttet sig til de væsentligste Kendsgerninger i den frygtelige Historie. Hun vidste ogsaa Besked om sin Ægtefælles Del i den og om min Tilkaldelse, men hun vidste intet om den ulykkelige Kvindes Død. Hun havde haabet, sagde hun i sin store Bedrøvelse, i Hemmelighed at kunne vise hende en Kvindes Medfølelse; hun havde haabet maaske at kunne afvende Himmelens Vrede fra en Æt og et Navn, der i lang Tid havde været hadet som intet andet af det store, undertrykte Folk.

Hun havde Anledning til at tro, at den afdøde Kvinde havde en yngre Søster, og det var hendes højeste Ønske, at hjælpe hende og tage sig af hende. Jeg kunde kun sige hende, at der var en yngre Søster, men derudover vidste jeg intet, og jeg var ikke i Stand til, som hun havde haabet, og hvorfor hun havde henvendt sig til mig, at opgive hende denne yngre Søsters Navn og Bopæl, hvorom jeg endnu i dette Øjeblik er uvidende. . . . . .

Mine Papirsstumper begynder at slippe op, og i Gaar tog de en fra mig under mange Trusler. Jeg maa bringe mine Optegnelser til Ende i Dag.

Den stakkels Dame havde et godt og medfølende Hjærte. Hun var ikke lykkelig i sit Ægteskab, og hvordan skulde hun kunne være det? Hendes Svoger hadede og mistroede hende

og brugte al sin Indflydelse imod hende. Hun var bange for ham, og hun var bange for sin Ægtefælle. Da jeg fulgte hende ud til Døren, saae jeg, at der sad et Barn, en sød lille Dreng paa en to-tre Aar i Vognen.

»For hans Skyld,« sagde hun og pegede paa Barnet med Taarer, »vil jeg gøre alt, hvad der staar i min Magt, for at bøde paa den Uret, der er forøvet, at ikke den Arv, han engang skal tiltræde, skal blive ham altfor skæbnesvanger. Jeg har en Forudfølelse, som siger mig, at der en Gang vil blive krævet Bod af ham for denne sidste Udaad, om ikke en anden frivillig soner den. Den Smule, jeg efterlader mig ved min Død, — det er ikke meget, kun nogle faa Smykker — skal det være hans første Pligt at sende den unge Pige i denne skammeligt forurettede Familie med hans døde Moders varmeste Medfølelse og Deltagelse.«

»For din egen Skyld, min lille Charles,« sagde hun og kyssede ham, »skal Du gøre det, og Du lover mig aldrig at glemme det?«

»Ja, det lover jeg, Mama!« sagde Drengen frimodigt. Saa steg hun op i Vognen, jeg kyssede hendes Haand, og hun kørte bort. Jeg saae hende aldrig siden.

Da hun havde nævnet sin Mands Navn i den Tro, at jeg vidste det, tilføjede jeg ikke Navnet i min Beretning til Ministeren, men forseglede mit Brev og bragte det selv op i Ministeriet, da jeg ikke vovede at betro det i andres Hænder.

Om Aftenen, — den sidste Aften i Aaret — lidt før Klokken ni, ringede en Mand i sorte Klæder paa min Dør og bad om, at maatte tale med mig. Ernst Defarge, min Tjener, en ganske ung Knøs, gik op for at sige mig det. Da han var kommen ind i Stuen, hvor jeg sad med min Hustru, — min elskede, unge Hustru, min skønne, unge, lyse Hustru! — saae vi Manden staa tavs bag ved ham. Han havde sneget sig efter ham op ad Trappen.

»Det er en Syg i St. Honorégaden, der trænger til øjeblikkelig Hjælp,« sagde han. »Det vil ikke tage lang Tid, — jeg har en Vogn hernede.«

Vognen bragte mig hertil, bragte mig til min Grav. Saa snart jeg var kommen ud paa Gaden, blev der bagfra lagt mig et Klæde fast over min Mund, og i samme Øjeblik blev mine Arme bundet paa Ryggen. De to Brødre kom frem fra en mørk Krog, gik tværs over Gaden og gav ved en Haandbevægelse til Kende, at jeg var den rette Mand. De standsede et Øjeblik, Markisen tog et Brev frem af Lommen, — det Brev, jeg samme Dag havde afleveret i Ministeriet — og viste mig det. En Lygte blev holdt frem imod ham; han stak Brevet i Flammen og brændte det til Aske, som han slukkede med sin Fod. Der blev ikke talt et Ord, og jeg blev bragt hertil, blev levende begravet her i dette Taarn.

Hvis det havde behaget Gud at lade den Tanke opstaa hos en af disse to Mænd, at lade mig høre et eneste Ord om min Hustru i alle disse frygtelige Aar, blot at lade mig faae at vide, om hun levede, eller om hun var død, — vilde jeg maaske have troet, at han ikke helt havde forladt dem. Nu kan jeg ikke tro andet, end at de er mærkede med det røde Kors, og at de ingen Del har i hans Barmhjærtighed. Og til den Dag, da der skal gøres Bod for disse Forbrydelser, anklager jeg, Alexander Manette, paa denne sidste Aften af Aaret 1767, i min frygtelige Sjælekval, disse Mænd og deres Efterkommere til den sidste Ætling og stævner dem til at møde og staa til rette. Jeg stævner dem i Himmelen og paa Jorden.«

En frygtelig Larm rejste sig, da Oplæsningen var til Ende. En Hylen og en Skrigen, i hvilken ingen anden Lyd kunde opfattes og forstaas end Lyden af Ordet: Blod. Doktorens Anklage havde vakt alle Tidens hævngerrigste Følelser, og der var i hele det franske Folk ikke et Hoved, som ikke havde maattet falde for en Anklage, som den.

»Frels ham nu, min gode Doktor,« sagde Madame Defarge med et Smil til Hævnens Engel, »brug al den Indflydelse, Du har, og frels ham, om Du kan!«

Juryen havde begyndt at stemme. For hvert »Skyldig!«, der blev udtalt, — og der udtaltes intet andet — hørtes der et Bifaldsbrøl fra Forsamlingen, Brøl paa Brøl, indtil Juryens Dom blev forkyndt: Som Aristokrat, som Fjende af Republikken og som Ætling af en Slægt, der for længe siden har været erklæret fredløs for sine Forbrydelser mod Folket, dømmes Charles Evrémonde, ogsaa kaldet Darnay, eenstemmigt til Døden. Tilbage til Conciergeriet med ham og paa Skafottet inden fire og tyve Timers Forløb.

---

10. KAPITEL. SKUMRING.

Ved Dommens Afsigelse faldt den dødsdømte Mands ulykkelige Hustru til Jorden, som om hun selv var bleven ramt af et dødbringende Vaaben, men uden et Ord, uden en Klage. Og saa stærkt lød den indre Stemme i hende, at det af alle Mennesker paalaa hende at støtte og styrke sin Ægtefælle i hans sidste Timer i Stedet for at forøge hans Byrde, at hun efter faa Minutters Forløb fik Herredømme over sig selv og rejste sig op.

Retsmødet blev udsat, da Dommerne skulde deltage i en eller anden offentlig Fest. Lyden af klaprende Fodtrin, idet Folk gik og løb ud af Salen, var endnu ikke døet hen, før Lucie saaes gaaende hen imod den afspærrede Forhøjning, hvor Darnay stod.

»O, gode Borgere!« sagde hun, idet hun strakte Armene ud og saae op paa ham med et Blik fuldt af Kærlighed og Trøst, »hav Medlidenhed med os, — lad mig blot røre ved ham, blot omfavne ham een eneste Gang!«

Der var kun en Slutter tilbage i Salen tillige med to af de

fire Borgere, der havde fængslet ham Aftenen i Forvejen, samt Barsad. Alle andre var strømmet ud for at se Optoget i Gaderne.

»Lad hende omfavne ham,« sagde Barsad til de tre, »det er jo kun et Øjeblik.«

De gav i Tavshed deres Minde, løftede hende over Bænkene og stillede hende paa den sidste, saaledes at Darnay, naar han bøjede sig ned over Rækværket, kunde slutte hende i sine Arme.

»Farvel min Hustru, — min Elskede. Min sidste Tanke skal gælde dig. Og naar vi mødes igen, skal vi aldrig skilles mere!«

»Du maa ikke være bekymret for mig, Charles, — jeg er stærk, jeg skal nok holde mig oppe!«

»Kys vor lille Pige fra mig, Gud velsigne dig og hende, — Farvel!«

»Nej — Charles, — endnu et Øjeblik. Vi skal snart mødes igen. Jeg føler, at dette vil faae mit Hjærte til at briste, men jeg vil gøre min Pligt, saa længe jeg kan, og naar jeg gaar bort, og vort Barn bliver alene tilbage, vil Gud finde Venner for hende, som han fandt Venner for mig.«

Dr. Manette var fulgt bag efter hende. Han vilde have kastet sig paa Knæ for dem bægge, men Darnay greb ham og standsede ham.

»Nej — nej, Du maa ikke knæle for os. Nu veed vi, hvilken Kamp, Du har maattet kæmpe i sin Tid, nu veed vi, hvad Du har maattet gennemgaa, da Du begyndte at faae en Anelse om min Herkomst, og da Du fik Vished derfor. Nu kender vi den naturlige Følelse af Uvillie, Du nærede imod mig, og som Du fik Bugt med for hendes Skyld, og vi takker dig af vort ganske Hjærte.«

Dr. Manettes eneste Svar var at føre sine Hænder gennem det hvide Haar og knuge dem sammen med Suk og Stønnen.

»Det er gaaet, som det skulde og maatte gaa,« sagde Fangen.

Men den vinkede ham tilbage i hans Slummer og viste sig for ham i sin lyseste Skikkelse. Han sad igen med Lucie i det gamle Hus i Soho, fri, glad og let om Hjærtet, og hun fortalte ham, at alt havde været en Drøm, og at han slet ikke havde været borte fra London. Saa blev det mørkt en Tid, og saa kom det ham for, at han havde gennemgaaet store Lidelser, men var kommen tilbage til Lucie igen som en stille, død Mand og dog ganske den samme som før. Atter blev det mørkt, og kort efter vaagnede han i den triste Morgen, uden ret at kunne besinde sig paa, hvor han var, eller hvad der var foregaaet, indtil det pludselig slog ned i ham: »I Dag skal jeg dø!«

Men nu, da han følte, at han var rolig og haabede at kunne gaa Døden uforfærdet i Møde, begyndte nye Tanker at arbejde i hans aarvaagne Sind, Tanker, som det var meget vanskeligt at blive Herre over.

Han havde aldrig set den Maskine, under hvilken han skulde lade sit Liv. Han vidste ikke, hvor højt den ragede op over Jorden, hvor mange Trin, der var op til den, hvor han skulde staa, hvorledes der vilde blive taget paa ham, om de, der rørte ved ham, havde blodige Hænder, i hvilken Retning han blev stillet, om han blev den første eller muligvis den sidste, — disse og mange lignende Spørgsmaal, som han ikke formaaede at afvise eller holde nede, trængte ind paa ham atter og atter, utallige Gange. De var lige saa lidt afhængige af hans Villie som de var i Forbindelse med eller fremkaldte af Frygt. Snarest rejste de sig af et underligt, ihærdigt Ønske om at vide, hvorledes han skulde bære sig ad, naar Timen kom, — et Ønske, der stod i det mest kæmpemæssige Misforhold til de faa Sekunder, hvorom det vilde dreje sig, — et Ønske og et Spørgsmaal, der snarere syntes ham at komme fra et eller andet Væsen inden i ham end fra ham selv.

Timerne gik, medens han vandrede op og ned i sin Celle og talte de Klokkeslag, han nu hørte for sidste Gang. Dær

slog den ni, — dær ti, — nu elleve — snart vil ogsaa Klokken tolv være forbi! Efter en haard Kamp med hine excentriske Tanker, der nylig havde voldet ham saa megen Besvær, var han atter bleven rolig. Han gik stadig frem og tilbage og gentog de Navne, der var ham dyrebare. Det værste af Kampen var forbi, — fri for forstyrrende Fantasier kunde han bede for sine Kære og for sig selv.

Tolv Klokkeslag — og forbi for stedse.

Det var blevet ham sagt, at det skulde være Klokken tre, og han vidste, at han vilde blive hentet noget før den Tid, eftersom Karrerne altid skumplede tungt og langsomt gennem Gaderne. Han havde derfor sat Klokken to som Tiden, han skulde føres bort paa, og havde besluttet at gøre sig saa stærk og modig til den Tid, at han maaske senere kunde hjælpe til at styrke og opmuntre andre.

Langsomt gik han op og ned i Cellen med Armene foldede over sit Bryst — en ganske anden Mand end den, der havde siddet i la Force — og hørte uden Overraskelse eller Undren Klokken slaa et, — Timen fra tolv havde været lige saa lang som en almindelig Time, og af sit ganske Sind takkede han Himmelen for, at han havde genvundet sin Selvbeherskelse.

»Nu er der kun een Time tilbage,« sagde han rolig til sig selv og vendte sig for at fortsætte sin Vandring, men stod stille med et.

Der lød Fodtrin uden for i Stengangen, lige ved hans Dør. En Nøgle blev stukket i Laasen og drejet rundt. Lige før Døren gik op, hørte han en Mand sige dæmpet paa Engelsk: »Han har aldrig set mig her, — jeg har undgaaet ham. Gaa ind alene — men skynd Dem!«

Døren blev skyndsomt lukket op og smækket i igen. Han stod Ansigt til Ansigt med en Mand, der saae ham fast i Øjet med et lyst Smil om sin Mund, og som hævede en Finger for at paabyde Tavshed, — Sydney Carton!

Der var noget saa lyst og straalende i hans Blik, at Fan-

gen i første Øjeblik fik den Tanke, at det var et Syn, et Foster af hans egen Indbildningskraft. Men denne Tanke svandt, da han hørte hans Stemme og følte hans faste, hjærtelige Haandtryk.

»Af alle Mennesker paa Jorden havde De nok mindst ventet at se mig her!« sagde Carton.

»Jeg kan næsten ikke tro mine egne Øjne, Hr. Carton, — De er da ikke Fange som jeg?«

»Nej, — jeg har netop i Øjeblikket en af Slutterne i min Magt, derfor har jeg kunnet komme ind, — det er hende, der sender mig, deres Hustru, kære Darnay!«

Fangen vred fortvivlet sine Hænder.

»Jeg bringer Dem en Bøn fra hende, — en Bøn i de alvorligste, mest indtrængende Ord og med den Stemme, hvis Klang er Dem mere dyrebar end noget andet . . .«

Darnay skjulte sit Ansigt i sine Hænder.

». . . Der er ikke Tid til Spørgsmaal og Forklaringer, De maa blot opfylde hendes Bøn, — tag deres Støvler af og træk disse paa.«

Der var en Slagbænk op mod Væggen bag Fangens Ryg. Carton havde i et Nu trukket sine Støvler af og trykket Darnay ned paa Bænken.

»Skynd Dem at trække mine Støvler paa, — se ikke paa mig, men tag fat, — lad mig hjælpe Dem!«

»Carton, — det er ikke muligt at slippe bort fra dette Sted, — det kan ikke lade sig gøre. De udsætter Dem kun selv for den visse Død . . .«

»Jeg vilde være gal, om jeg vilde have Dem til at flygte, — skynd Dem blot at bytte Halsklæde og Krave med mig, og tag min Frakke paa. Imens løser jeg Baandet om deres Haar, — saadan!«

Darnay var som umyndig over for hans hurtige, bestemte og kraftige Optræden og adlød ham som et Barn.

»Carton, — kære Carton, det er Galskab. Alle de Forsøg,

der er gjort paa at flygte herfra, er mislykkedes, — jeg bønfalder Dem, føj ikke Deres Ulykke til min!«

»Forlanger jeg, at De skal flygte, Darnay? — Hvis jeg beder Dem at gaa ud ad Døren dær, kan De jo blot sige nej. Jeg ser, der er Pen, Blæk og Papir paa Bordet dær, — er deres Haand rolig nok til at kunne skrive?«

»Den var, inden De kom.«

»Saa tving Dem til at være fast og skriv, hvad jeg dikterer Dem, — men hurtigt, Ven, hurtigt.«

Darnay lagde en Haand paa sin brændende Pande og satte sig ved Bordet. Carton stod tæt ved hans Side med sin højre Haand inde paa Brystet.

»Skriv nøjagtigt, hvad jeg siger, — nej, Overskrift og Datering behøves ikke.«

Darnay saae op paa Carton ved sine Spørgsmaal, og Carton stod bøjet over ham, med Haanden inde paa sit Bryst og saae ned paa ham.

»Hvis De erindrer,« dikterede Carton, »de Ord, der faldt imellem os engang for længe siden, vil De forstaa, hvad jeg skriver, naar dette engang kommer Dem for Øje. De har ikke glemt disse Ord, — det ligger ikke i deres Natur at glemme sligt . . .«

Han trak sin højre Haand ud fra Brystlommen. Da Fangen, forundret over det han skulde skrive, kom til at se op paa Carton, lukkede hans højre Haand sig over noget, den skjulte.

». . . glemme sligt — har De det?« spurgte Carton.

»Jeg har det. — Er det et Vaaben, De har dær i Haanden?«

»Nej, jeg er ikke bevæbnet.«

»Hvad er det da?«

»Det skal De straks faae at vide, — skriv blot: »Jeg er taknemmelig over, at Timen nu er kommen, da jeg i Ger-

ning kan vise Dem, hvor alvorligt jeg mente disse Ord, og den Gerning, jeg nu udfører, maa ingen begræde.«

Medens han dikterede de sidste Sætninger, saae han fast paa den skrivende og lod sin højre Haand langsomt og sagte glide ned forbi hans Ansigt.

Pennen faldt ud af Darnays Haand. Han saae sig sløvt om.

»Hvad er det for en Lugt?« sagde han.

»Lugt?«

»En Lugt, der gled forbi mit Ansigt.«

»Jeg kan ikke mærke nogen Lugt, — ikke det mindste. Tag Pennen og skriv igen, der er kun et Par Ord tilbage.«

Darnay gjorde sig Anstrengelse for at samle sine Tanker, som om hans Aandsevner svigtede ham, han saae med slørede Øjne op paa Carton, der — atter med den højre Haand inde paa Brystet — saae fast ned paa ham.

»Skynd Dem, kære Darnay, skynd Dem! — Dersom det var gaaet anderledes . . .«

Darnay bøjede sig paa ny over Papiret, og Carton stjal sig paa ny til at lade sin Haand forsigtigt glide ned.

». . . Dersom det var gaaet anderledes, vilde jeg aldrig kunnet have faaet en . . .«

Haanden var atter umiddelbart foran Darnays Ansigt.

». . . saadan Lejlighed, og jeg vilde have haft saa meget mere at svare for.«

Med spændt Opmærksomhed fulgte Carton Darnays Pen, — Bogstaverne blev mere og mere uklare, — de gik over i ulæselige Tegn.

Han trak ikke længer sin Haand tilbage. Den lukkede sig tæt og fast over Darnays Næseboer, og da Fangen sprang op med et fortørnet Blik, lagde han sin venstre Arm om hans Skulder og trykkede ham ind til sig. I et Par Sekunder brødes Darnay kraftløs med den Mand, der var kommet for at

ofre sit Liv for ham, saa sank han sammen og faldt som livløs om paa Gulvet.

Hurtigt og med Hænder, der lige saa lidt var usikre som hans Beslutning, iførte Carton sig de Klæder, Darnay nylig havde taget af, redte sit Haar tilbage og bandt det i Nakken med det Baand, han havde baaret. Saa kaldte han sagte ved Døren: »Kom ind!«, og Spionen viste sig øjeblikkelig.

»Ser De,« sagde Carton, idet han knælede ned med det ene Ben ved Siden af den bevidstløse Darnay og stak det Brev, han havde ladet ham skrive, ned i hans Lomme. »De har ikke meget at risikere!«

»Hr. Carton,« sagde Spionen sagte og knipsede i sin Angst med Fingrene, »der er i Travlheden og Trængslen her ikke saa megen Risiko som saa, hvis blot De holder Dem til Aftalen.«

»Vær ikke bange for mig. Jeg skal være tro til Døden.«

»Det maa De ogsaa, Hr. Carton, hvis der ikke skal mangle nogen i to og halvtreds. Men ved at se Dem i den Dragt er jeg ganske beroliget.«

»Det kan De ogsaa være. Om ikke ret lang Tid vil jeg ikke være i Stand til at gøre Dem nogen Skade, og de andre vil med Guds Hjælp snart være langt herfra. — Naa, kald nu paa deres Folk og bring mig ud i Vognen.«

»Dem!« udbrød Spionen forfærdet.

»Ham, naturligvis, som nu bærer mit Navn. De maa bringe ham ud samme Vej, som jeg kom ind.«

»Naturligvis!«

»Jeg var syg og ilde til Pas, da jeg kom, forstaar De, — Afskedens Smærte har overvældet mig, og jeg er besvimet, — sligt hænder ofte her. Deres Liv er i deres egen Haand. Saa, skynd Dem og tilkald Hjælp!«

»Sværger De ikke at forraade mig?« spurgte Spionen og tøvede endnu en Gang.

»Menneske, Menneske dog!« Carton stampede i Gulvet med

sin Fod. »Har jeg ikke allerede tilsvoret Dem at føre dette igennem! Spild ikke den kostbare Tid, men bring ham selv ud i Vognen, følg selv med hen til Tellsons, sæt ham selv ind i Postvognen og sig Hr. Lorry fra mig, at han kun skal have frisk Luft, — ingen Medikamenter af nogen Slags, — husk ham paa vor Samtale og faae dem af Sted i en Fart.«

Spionen gik og kom straks efter tilbage med to Mænd, der bar en Baare. De fandt Carton siddende ved Bordet, støttende sit Hoved paa sin Haand.

»Hvad er den af?« sagde den ene af Mændene og saae paa Skikkelsen paa Gulvet. »Har hans Kammerats Held i Guillotine-Lotteriet taget saa stærkt paa Kræfterne?«

De løftede ham op, lagde ham paa Baaren og bøjede sig for at tage fat.

»Der er ikke langt igen, Evrémonde,« sagde Spionen.

»Jeg veed det, — vær saa god at tage Dem lidt af min Ven, om De har Tid!«

»Tag saa fat, Folkens, og lad os blive af med ham!«

Døren blev lukket. Carton rejste sig og lyttede spændt, om noget, der kunde vække Mistanke eller Stansning, skulde lade sig høre. Men der var intet at høre andet end den almindelige Klirren og Raslen med Nøgler. Han aandede atter frit og satte sig igen, stadig lyttende, til Klokken slog to.

Saa begyndte der en Række Lyde at gøre sig gældende, som han straks forstod. Den ene Dør blev lukket op efter den anden, nærmere og nærmere ved hans Celle. Til sidst blev hans egen Dør lukket op. En Slutter viste sig i Aabningen, han havde en Liste i Haanden, kastede et Blik paa den og sagde kort: »Evrémonde, følg med!« og han fulgte med, nogle Skridt bagefter, ind i en stor, mørk Hal. Det var en mørk Vinterdag og inde i det store Rum formaaede han kun med Vanskelighed at skælne de andre Dødsdømte, som blev ført herind for at faae deres Arme bundet. Nogle stod op, andre sad ned; nogle klagede og jamrede, andre gik rast-

løst op og ned, men det var de færreste. De fleste sad tavse og stille og saae ufravendt ned paa Gulvet.

Som han stod dær, lænet op ad Væggen i det halvmørke Hjørne og saae paa de andre af de to og halvtreds, der blev ført ind efter ham, standsede en af dem i Forbigaaende og omfavnede ham. En Følelse af Angst jog igennem ham, men Manden gik videre i det samme. Et Øjeblik senere saae han en ung Kvinde, næsten en lille Pige af Skikkelse og med et blegt, udmagret og farveløst Ansigt, hvori der lyste et Par store, taalmodige og gode Øjne, rejse sig fra en Bænk, hvor hun havde siddet, og komme hen imod sig.

»Borger Evrémonde!« sagde hun og lagde en lille, kold Haand paa hans, »kan De ikke huske mig? Jeg er den lille Sypige, der sad fængslet i la Force sammen med Dem.«

»Jo — jo, nu husker jeg, men jeg har glemt, hvad De er anklaget for.«

»Sammensværgelse mod Republikken! Synes De, der er nogen Rimelighed i det?«

Carton blev saa grebet af den unge Piges sørgmodige Smil, at han maatte give sine Taarer frit Løb.

»Jeg er ikke bange for at dø, Borger Evrémonde, men jeg har ikke gjort mig skyldig i det, de siger. Og jeg vil gerne dø, hvis Republikken kan have nogen Gavn af det, men jeg forstaar ikke, hvordan det skal gaa til — de siger jo, at den skal bringe os Fattige saa meget godt.«

Saa skulde da hans Hjærte varmes og mildnes endnu engang paa denne Jord, varmes og mildnes af denne stakkels, lille Pige med hendes Taalmod og Fromhed.

»Jeg hørte, at De var bleven frikendt, Borger Evrémonde, og jeg haabede, det maatte være sandt.«

»Det var sandt, men jeg blev sat fast igen og dømt.«

»Hvis jeg kan faae Lov at køre derhen sammen med Dem, Borger Evrémonde, vilde jeg gerne holde Dem i Haanden, om jeg maa. Jeg tror nok, at det vil give mig mere Mod.«

Folk er meget interesserede i at faae at vide, hvem den Mand er i den tredie Karre, der staar op, med bøjet Hoved og taler med en ung Pige, som sidder paa Kanten og holder hans Haand. (Se Side 406.)

Da hun løftede de taalmodige Øjne op imod ham, læste han i dem en pludselig Tvivl og dernæst dyb Forbavselse. Han trykkede de smaa udtærede, magre og arbejdsmærkede Hænder og lagde en Finger paa sin Mund.

»Dør De for ham?« hviskede hun.

»Og for hans Hustru og Barn, — tys!«

»O, Fremmede, maa jeg holde Dem i Haanden?«

»Ja, min stakkels, lille Søster, — til det sidste!«

Det samme Mørke, der faldt over Fængslet faldt i den samme tidlige Eftermiddagstime over Menneskemængden inden for Bommen ved Acciseboden, da en Postvogn, som skulde forlade Paris, kørte op for at blive undersøgt.

»Hvem 'dær? — Hvor er Papirerne?«

Papirerne bliver rakt ud af den aabne Vogndør og læst højt.

»Alexander Manette, Læge, Franskmand, — hvem er det?«

Dær sidder han, en hjælpeløs, mumlende, sindssyg gammel Mand.

»Det lader ikke til, at Borger Doktor har det rigtig godt, — Revolutionsfebren har nok taget paa ham!«

Ja, unægtelig, den har taget stærkt paa ham.

»Ha — ha, der er mange, der ikke kommer godt over den! Lucie, — hans Datter, — Fransk, hvor er hun?«

Hun sidder dær.

»Se — se! Lucie, Evrémondes Hustru, ikke sandt? — Ja, Evrémonde er nok bleven inviteret et andet Sted hen, — og Lucie, hendes Barn, Engelsk, — er det hende dær?«

Ja, det er hende dær og ingen anden.

»Kys mig, Evrémondes Datter, — nu kan Du sige, Du har kysset en god Republikaner, det er noget nyt i din Familie, og glem det ikke. — Sydney Carton, Advokat, Englænder, — hvem af dem er det?«

Han ligger dær i Hjørnet af Vognen.

»Han er nok besvimet?«

Ja, men han vil nok komme sig i den friske Luft. Han er ikke stærk, og Afskeden fra en kær Ven, som har haft det Uheld at paadrage sig Republikkens Mishag, har taget paa ham.

»Er det det hele! Ha — ha, der er mange, som har paadraget sig Republikkens Mishag, og som i den Anledning maa kigge ud af det lille Vindue. — Jarvis Lorry, Bankier, Englænder, — hvem er det?«

»Det er mig, eftersom jeg er den sidste.«

Det er Jarvis Lorry, som har besvaret alle disse Spørgsmaal. Det er Jarvis Lorry, som er staaet ud af Vognen og staar med den ene Haand paa Vogndøren, medens han svarer de forskellige Embedsmænd paa deres Spørgsmaal. De tager sig god Tid, slentrer rundt om Vognen og stiger op paa Bukken, for at se, hvad Bagage de Rejsende fører med sig. Nysgerrige Kvinder og Børn sætter Næserne paa Ruden og kigger ind, og en Moder med sit Barn paa Armen fører dets lille Haand frem, for at Barnet skal røre ved en guillotineret Aristokrats Kone.

»Værs'go' Borger Jarvis Lorry, her er deres Papirer, — alt i Orden!«

»Kan vi køre, Borger?«

»De kan køre, Borger. — Naa, hører Du ikke, Postillon, kør væk og lykkelig Rejse!«

»Den første Fare er forbi!«

Det er atter Jarvis Lorry, der tager Ordet, idet han folder sine Hænder og vender Blikket opefter. Men ingen hører eller forstaar hans Ord, ti der er Rædsel inde i denne Vogn, der er Graad og Hjærteangst, der er den bevidstløse Rejsendes tunge Aandedrag.

»Kører vi ikke alt for langsomt? Kan Hestene ikke løbe raskere til?« jamrer Lucie og klynger sig til sin Fader.

»Det vilde se ud som en Flugt, kære Lucie; vi maa ikke skynde for meget paa, det kunde vække Mistanke.«

»Se tilbage, — se tilbage, om vi ikke bliver forfulgt!«

»Der er ikke en Sjæl at se paa Vejen, mit Barn, — der er ingen, der forfølger os.«

Huse, enkeltvis og gruppevis, ensomme Bøndergaarde, Ruiner af Slotte, Møller og Fabrikker, aabent Land og lange Alleer af bladløse Træer. Snart har vi Byernes haarde Stenbro under os, snart Landevejens bløde Dynd paa bægge Sider. Snart holder vi ud i Mudderet for at undgaa Stenene, som ryster vore Lemmer fra hinanden, og snart sidder vi fast i Pløret. Og i vor Angst og Utaalmodighed efter at komme af Sted er vi lige ved at springe ud af Vognen og løbe, — skjule os — gøre alt muligt andet end holde stille.

Bort fra det aabne Land igen, ind mellem Huse, — der er en Landsby, se tilbage, se tilbage, om ikke vi bliver forfulgt — tys, pas paa, dær er Posthuset og Skiftestation.

I Ro og Mag spændes vore fire Heste fra; i Ro og Mag staar Vognen i den lille Gade, uden Heste for, — den ser ikke ud til at kunne komme i Bevægelse mere! — I Ro og Mag kommer de nye Postheste til Syne i det fjerne, en efter en, og bagefter dem kommer Postillonen drivende og fletter sindigt Snærten paa sin Pisk, medens vore Hjærter banker og hamrer i en Gallop, som ingen jordisk Hest nogen Sinde har kunnet præstere.

Endelig, endelig kommer de nye Postilloner op i Sadlerne, og vi ruller langsomt af Sted gennem Landsbyen, op ad Bakke og ned ad Bakke og frem gennem det lave, side Terrain. Pludselig hører man Postillonerne tale hurtigt til hinanden, de vender sig, raaber op og standser Vognen med et pludseligt Ryk, alt er forbi, — vi bliver forfulgt!

»Halløj dær i Vognen, — halløj dær — kan I ikke høre!«

»Hvad er der paa Færde?« spørger Hr. Lorry og stikker Hovedet ud ad Vinduet.

»Hvor mange var det, De sagde?«

»Hvor mange? — Jeg forstaar ikke . . .?«

»Hvormange var det, De sagde henne paa Posthuset, at der var bleven guillotineret i Dag?«

»To og halvtreds!«

»Var det ikke det, jeg sagde! Min Kammerat holdt paa to og fyrre, — men ti Hoveder er da ogsaa værd at tage med. To og halvtreds! — Det er et meget pænt Tal, to og halvtreds. Ja, Guillotinen, den er go' nok, — naa hyp, kan I flytte jer!«

Natten bryder ind, mørk og sort. Den bevidstløse Rejsende i Hjørnet begynder at røre sig lidt, — han begynder at komme til sig selv, hans Ord faar mere Sammenhæng og Mening. Han tror stadig, at den anden endnu er hos ham i Cellen, han nævner ham ved Navn og spørger indtrængende, hvad det er, han har i sin Haand. — Vær barmhjærtig, Herre i Himmelen, hjælp os, frels os! Og se tilbage, se tilbage, om vi ikke bliver forfulgt.

Vinden sukker i Træerne bag os, Skyerne jager efter os, Maanen sejler efter os, — den hele, vilde Nat suser bag efter os, men ellers intet andet, — intet, intet andet.

---

13. KAPITEL. FODTRINENE DØR BORT.

Paa samme Tid, som de to og halvtreds blev ført ud af deres Celler, holdt Madame Defarge hemmeligt Møde med Hævnens Engel og Jacques Nr. 3, den graadige. Ikke i sin Vinstue, men i Skuret hos Savskæreren, tidligere Skærveslager ude paa Landevejen.

»Med eet Ord, — jeg tør ikke stole paa min Mand i denne Sag!« sluttede Madame sin Udvikling.

»Det er kedeligt,« kvækkede Jacques og rystede paa Hovedet, medens han lod sine Fingre spille foran den graadige

Mund. »En god Republikaner havde man kunnet stole paa, — det er slemt!«

»Min Mand har ikke de Grunde, som jeg har, til at udrydde denne Slægt, og jeg har ikke de Grunde, som han har, til at skaane denne Doktor. Naa, — han kan beholde sit Hoved for mig eller blive af med det, det er mig ligegyldigt . . .«

»Det er altid eet Hoved mere!« indskød Jacques.

»Men Slægten Evrémonde skal udryddes, Konen maa følge sin Mand og Barnet sin Fader.«

»Hun bliver dejlig at se paa! Jeg har set blaa Øjne og gult Haar derhenne før, — det ser dejligt ud, naar Samson løfter Hovedet op i det lange, gule Haar!« Jacques-Udyr talte som Jacques-Lækkermund. »Og Barnet,« fortsatte han henrykt, »Barnet har ogsaa gult Haar og blaa Øjne, og det er saa sjældent, at vi har et Barn!«

»Men vi maa skynde os, at de ikke slipper fra os. Kom her, Du lille Borger, — Du kan jo gøre Ed paa, at Evrémondes Kone gjorde Tegn op til Fængselsvinduet?«

Savskæreren, der aldrig havde overvundet sin dødelige Angst for Madame, nærmede sig ydmygt og rystende med Huen i Haanden og var klar til at gøre Ed paa alt, hvad Madame maatte forlange.

»Jeg gaar derop nu, — hun er sikkert at træffe hjemme i hans Dødstime. Hun vil være fuld af Sorg og Klage, — mulig vil hun anklage Republikken for Uretfærdighed og ønske dens Fjender Held og Lykke, — jeg gaar op til hende! Tag Du mit Strikketøj og hold min Stol, til jeg kommer. I Aften angiver vi hende i St. Antoines Sektion.«

»Pas paa, og kom ikke for sent min Engel, — kom, før Karrerne er der!« lød Svaret fra Hævnens Engel.

Madame Defarge havde alt vendt Ryggen til; hun slog ud med sin Haand til Bekræftelse paa, at hun skulde komme. Let og spændstig gik hun, som den Tiger hun var, og lige saa blottet for Medlidenhed, som et saadant Vilddyr. Men den

grove Kjole, hun bar, sad godt nok og klædte godt nok, og det mørke, sorte Haar krøllede sig yppigt under den grove, røde Hue. Skjult inden for Blusen laa en ladt Pistol, men synlig i Bæltet sad en skarpsleben Kniv. Saaledes rustet og med en fast og sikker Holdning gik Madame Defarge ned ad Gaden. Let og frit som en fribaaren Kvinde og som en Kvinde, der i sin Barndom har sprunget barfodet og kortskørtet paa den hvide Strandbred, gik Madame Defarge hen ad Gaden til Evrémondes Hjem.

Jomfru Pross havde voldet Hr. Lorry mange Kvaler sidste Nat, da han overvejede, paa hvilken Maade Bortrejsen bedst kunde finde Sted, hvordan han skulde faae Plads til hende i Vognen. Det var af yderste Vigtighed, at Vognen ikke blev for stærkt belastet, og ligeledes, at der ikke var flere i den, end at Undersøgelsen ved Bommen kunde gaa for sig saa hurtigt som muligt, ti det var kun ved at vinde nogle faa Minutter her og nogle faa Minutter dær, at det i det hele taget blev dem muligt at flygte. Endelig var det, efter meget Hovedbrud, blevet bestemt, at Jerry skulde forlade Byen med Pross Klokken tre, — deres Pas og alt var i Orden — i det lettest mulige Køretøj. Da de ikke havde anden Bagage end et Par Haandtasker, vilde de snart kunne indhente den tungere Vogn.

Pross og Cruncher havde været til Stede ved Afskeden og havde lige faaet et Glimt at se af den Mand, som Salomon og hans Folk fik anbragt i Vognen umiddelbart, før den kørte. Nu var de oppe i den tomme Lejlighed for at samle de sidste Sager sammen.

»Jeg er saa fortumlet i mit Hoved, at jeg hverken veed ud eller ind,« sagde Pross, »men er det raadeligt, at vi lader Vognen komme og hente os her?«

»Det kan nok være, det ikke er, Jomfru,« sagde Cruncher, »men jeg vil bede Dem om een Ting,« han rystede over hele Kroppen og saae sky og højtidelig ud, »og det er, at De

vil være Vidne til, at jeg aflægger to Løfter i dette Øjeblik.«

»Kom med dem, kom med dem, men skynd Dem blot!«

»Jomfru Pross, — slipper de Folk, De veed, lykkelig og vel fra dette her, saa lover jeg, for det første, at jeg skal aldrig gøre det mere.«

»Det er jeg viss paa, De ikke vil, min gode Mand, skønt jeg ikke aner, hvad det er . . , . .«

»Det skal De heller aldrig faae at vide, Jomfru Pross, — og for det andet skal jeg aldrig gøre Vrøvl mere, om min Kone smider sig, aldrig!«

»Nej, lad hende smide sig, saa meget hun vil, skynd De Dem blot at komme hen til Vognmanden . . .«

»Jeg er lige ved at ønske og haabe, at hun vil smide sig i dette Øjeblik, Jomfru Pross.«

»Ja, Gud give hun vil, — men skynd Dem, skynd Dem, — bestil Vognen til at komme, — ja, hvor i Himmelens Navn skal vi lade den komme?»

»Ved Temple Bar!« sagde den ganske fortumlede Cruncher. Ak, Temple Bar er langt borte, og Madame Defarge kommer stadig nærmere!

»Aa, — Gud give, vi var Temple Bar saa nær! Nej, ved Notre-Dame-Kirken! Lad den holde lige midt imellem bægge Taarnene, saa staar vi paa dær Klokken tre.«

Cruncher gik, og Pross saae paa sit Ur, — hun havde kun en halv Time og ti Minutter, til hun skulde møde ved Vognen, — det var dog vist bedst, at hun fik sit Haar sat og fik sine forgrædte Øjne vasket lidt, inden hun kom ned paa Gaden, hun saae jo farlig ud.

Hun var dygtig nervøs, var hun, — hun var jo ligefrem bange for at være ene! Hun turde ikke engang stikke sit Hoved ned i Vandfadet for at svale sine hede, graadopsvulmede Øjne, ti hun maatte uafladelig vende sig og se, om ikke der stod En i Stuen og stirede paa hende. — Bums, der laa

Vandfadet, Pross satte i et Hvin, og Madame Defarge maatte træde et Skridt til Side, for ikke at faae sine Fødder overskyllet af Vandet. Ad underlige Veje, gennem meget Blod, Blod, som satte røde Pletter, havde hendes Fødder nu baaret hende her hen for at møde dette Vand.

»Er Evrémondes Hustru hjemme?« spurgte hun kort og koldt.

Pross kom i samme Nu til at tænke paa, at alle Dørene i Lejligheden stod aabne, hvilket kunde give Anledning til, at Flugten blev opdaget. Hendes første Gerning var at lukke dem; der var fire, hun lukkede dem alle i og stillede sig endelig foran Døren ind til Lucies Kammer.

Madame Defarges mørke Blik fulgte hendes hurtige Bevægelser og hvilede fast paa hende, da hun var færdig.

»Du ligner General Satan, — eller maaske det er hans Oldemoder,« sagde Pross en Smule stakaandet, »men jeg er ikke bange for dig, jeg er en engelsk Pige.«

Madame Defarge saae foragteligt paa hende, men med nogen Forstaaelse af Pross's Tanke, at de var to om Budet. Og hun saae ogsaa, at hendes Modstander var en tæt, haard og kraftig Kvinde. Hun vidste, at hun var Familiens svorne Ven, lige saa godt som Pross vidste, at hun, Madame, var Familiens svorne Fjende.

»Paa min Vej dærhen,« Madame Defarge gjorde en Hovedbøjning hen mod den Plads, hvor Guillotinen stod, »er jeg kommet herop for at hilse paa Evrémondes Hustru. Vil De sige hende, at jeg er her.«

»Jeg veed, at Du har ondt i Sinde,« sagde Pross, »og Du kan bande paa, at jeg stikker ikke op for dig.«

Hver talte sit Sprog, som den anden ikke forstod et Ord af. Men de saae paa hinanden med hvasse Øjne og sluttede sig af Blik og Miner til, hvad Ordene kunde betyde.

»Det vil ikke nytte hende noget at holde sig skjult for mig i dette Øjeblik. Gode Patrioter vil forstaa, hvad det

betyder. Sig hende, at jeg ønsker at se hende, — hører De!«

»Om jeg saa var en engelsk Himmelseng, og dine Øjne var Skruenøgler, skulde Du ikke faae løsnet en Fjæl i mig, dit onde, udenlandske Fruentimmer! Jeg er ikke bange for dig!«

Madame Defarge var ikke i Stand til at forstaa Pross's Udgydelse i alle Enkeltheder. Men hun var klar over, at Pross blæste hende et Stykke.

»Dumme Fæ!« sagde hun, »jeg bryder mig ikke om at snakke med dig, — det er hende, jeg vil tale med. Gaa ind og sig hende det, eller gaa af Vejen, saa jeg kan komme frem.« Og Madame sluttede med en talende Bevægelse af sin højre Arm.

»Aldrig havde jeg tænkt mig, at jeg nogen Sinde skulde ønsket at forstaa dit idiotiske Tungemaal, men jeg vil give alt lige til Særken paa Kroppen for at faa at vide, om Du har nogen Anelse om, at de er borte, eller ej.«

De havde ikke et Sekund med deres Blik sluppet hinandens Øjne, og Madame havde ikke flyttet sig fra det Sted, hvor hun stod, da Pross fik Øje paa hende. Nu traadte hun et Skridt nærmere.

»Jeg er Engelsk,« sagde Pross. »Jeg er desperat, og jeg bryder mig ikke en Døjt om mig selv. Jo længere, jeg holder dig her, desto længere kommer min søde Pige bort herfra. Men rør' Du mig med saa meget som en Finger, river jeg alt dit sorte Haar af Hovedet paa dig!«

Det var Pross, der talte saaledes, med et energisk Nik med sit Hoved og et Glimt i Øjet for hver af sine hurtige Sætninger, — Pross, der aldrig havde slaaet et Slag i sit Liv.

Men hendes Mod var af den følsomme Natur; det bragte Taarer i hendes Øjne, hvor meget hun saa strittede imod. Men den Slags Mod forstod Madame Defarge ikke, — hun troede, at hun græd af Frygt.

»Ha — ha — elendige Pjalt!« lo hun. »Hvad agter jeg dig! Men jeg vil have fat paa de andre. — Borger Doktor!« raabte hun af fuld Hals. »Evrémondes Hustru! Evrémondes Datter! — Svar mig en eller anden, hvem Pokker her saa er foruden dette Fjols. Det er mig, Therese Defarge, der kalder.«

Var det Stilheden, som fulgte paa, eller var det Udtrykket i Pross's Øjne, eller var det en Anelse, der pludselig og af sig selv brød frem i Madame Defarges Sind? Hurtigt sprang hun hen, lukkede de tre Døre op og kiggede ind.

»Alt ligger hulter til bulter her, — de har haft travlt med at pakke ind, — er der nogen i Kammeret dær bag Dem? — Lad mig komme frem!«

»Aldrig!« sagde Pross, der forstod hendes Spørgsmaal lige saa tydeligt, som Madame forstod hendes Svar.

»Hvis de ikke er dær inde, saa er de flygtet, men kan blive indhentet endnu,« sagde Madame Defarge til sig selv.

»Saa længe Du ikke veed, om der er nogen inde i det Værelse eller ej,« sagde Pross i sit stille Sind, »veed Du ikke, hvad Du skal gøre. Og Du skal aldrig faae det at vide eller komme her fra denne Stue, saa længe jeg kan holde dig fast.«

»Intet har formaaet at standse mig paa min Vej endnu,« sagde Madame, »og jeg vil ind gennem den Dør, om jeg saa skal slide dig i Smaastykker.«

»Vi er alene højt oppe i et ubeboet og ensomt Hus; man vil ikke høre os, og jeg beder til Himmelen om at maatte faa Kraft og Styrke til at holde dig fast. Ti hvert Minut Du er her, er mere værd end Guld for min elskede Skat.«

Madame gik frem imod Døren. Pross greb hende, i Følelsen af at nu gjaldt det, omkring Livet med bægge sine Arme og holdt hende fast. Madame kunde vride og vende sig og sparke og slaa, saa meget hun vilde. Kærlighed er nu engang stærkere end Had, og Pross holdt fast, ja løftede hende endog op fra Gulvet under Kampen. Madame slog og krad-

sede hende i Ansigtet med bægge Hænder, men Pross, med Hovedet bøjet nedefter, klemte kun saa meget mere fast.

Madames Hænder holdt snart op med at slaa, og følte ned til hendes Bælte.

»Du skal ikke faae den frem,« sagde Pross halvkalt, hun troede, det var Kniven, hun vilde bruge, »den sidder her under min Arm; jeg er Gud ske Lov den stærkeste, og jeg slipper dig ikke, saa længe jeg kan trække mit Vejr.«

Madame trak sin Haand tilbage. Pross saae op, saae hvad det var, slog det til Side, — der kom et Lyn og et Knald, og hun stod alene i Krudtrøgen, — det varede kun et Sekund. Og i den underlige, højtidelige Stilhed drog Røgen bort ligesom den hadefulde Kvindes Sjæl, — hvis Legeme laa livløst foran hende paa Gulvet.

Greben af Rædsel flygtede Pross saa langt bort fra den døde Kvinde, som hun kunde komme, og aabnede saa Døren til Gangen for at styrte ud og raabe om Hjælp. Heldigvis kom hun paa andre Tanker, — tvang sig til at gaa tilbage, ja, lige forbi Liget for at tage sin Hat, sit Slør og sin Taske. Men saa ud paa Gangen igen, Døren i, Nøglen to Gange om og dybt ned i Lommen. Saa satte hun sig paa det øverste Trin, trak Vejret et Par Gange, tvang sin Graad tilbage og tog Hat og Slør paa. Det sidste kunde gøres nødvendigt, ti Madames Fingre havde kradset dybe Mærker i hendes Ansigt. Saa gik hun ned, hen ad Gaden, og da hun kom over Broen, saae hun sit Snit til at kaste Nøglen i Floden.

»Er der nogen Støj i Gaden?« spurgte hun Cruncher, da hun ved hans Side rullede af Sted i Vognen.

»Lige som sædvanlig,« sagde han og saae forbavset paa hende. Hatten sad paa Snur, Sløret var bundet skævt, det var, som om der var halet og revet i hendes Tøj fra alle Sider.

»Jeg kan ikke høre, hvad De siger, — tal højere!«

Cruncher raabte, saa højt han turde, men Pross forstod ham ikke.

»Saa maa jeg nikke med Hovedet, — det kan hun da se. Hvad gaar der af hende for Resten, — har hun taget sig en høj Snaps for at holde Humøret oppe?«

»Det var ligesom jeg saae et Lyn og hørte et Tordenskrald, og det Tordenskrald det lød saa forfærdeligt, — jeg har hele Hovedet fuldt af det endnu.«

»Nu kommer Karrerne rullende, — dem kan De da høre?«

»Er der nogen Støj i Gaden nu?«

»Ja, — kan hun ikke høre dem, saa kommer hun aldrig til at høre noget mere i sit Liv!«

Dødskarrerne rumler gennem Paris's Gader, hult og tungt. Efterhaanden som Hjulene gaar rundt, synes Karrerne at pløje en lang, krum Fure i Menneskemassen i Gaderne, væltende Ansigter ud til bægge Sider, efterhaanden som de skrider frem. Befolkningen er nu saa vant til dette Syn, at mange slet ikke agter derpaa. Andre lader maaske Arbejdet hvile et Øjeblik, medens de ser ud paa Dagens Høst, men enkelte Steder har Folk, der bor paa Strøget, inviteret Fremmede til at se paa Dødstoget.

Af de Dødsdømte i Karrerne ser nogle paa dette og paa, hvad der ellers viser sig for dem paa denne deres sidste Rejse, med ufølsomme, stirrende Øjne; andre med Blik, hvori der endnu spores nogen Interesse for Menneskers Liv og Menneskers Færden. Nogle lader Hovedet hænge og er nedsunket i stum Fortvivlelse; andre er saa optaget af deres eget Udseende, at de ligesom Skuespillere paa et Teater stiller sig i Positur og koketterer med Tilskuerne. Mange lukker deres Øjne og søger at samle deres forvirrede Tanker. Kun een, en elendig, forrykt Fyr at se paa, er gaaet saa fuldstændigt fra Samlingen af Skræk og Rædsel, at han giver sig til at synge og danse. Men ikke een forsøger at vække Tilskuernes Medlidenhed.

En Eskorte af væbnede Ryttere følger med langs Siden af

Karrrerne; ivrige Ansigter vender sig stadig op mod Rytterne og spørger dem om noget; det synes hele Tiden at være det samme Spørgsmaal, ti Rytterne peger hver Gang med deres Sabler hen paa den tredie Karre. Folk er meget interesserede i at faae at vide, hvem den Mand er i den tredie Karre, der staar op, med bøjet Hoved og taler med en ung Pige, som sidder paa Kanten af Karren og holder hans Haand. Af og til raaber Folk op imod ham og truer ad ham, men han er ligegyldig for alt omkring sig og taler stadig med den unge Pige.

Paa det øverste Trin af Trappen op til en af Kirkerne staar Spionen eller Fængselslammet og ser spændt efter Karrerne, da de kommer dær forbi. Han er ikke i den første Karre, heller ikke i den anden, — skulde han have forraadt mig? Men hans Udtryk bliver roligt igen, da han ser den tredie Karre.

»Ned med Evrémonde!«

»Til Guillotinen med alle Aristokrater!«

Klokken slaar tre. Der kommer en Bøjning paa Plovfuren, da Ploven drejer af, ind paa Henrettelsesstedet. Lige foran Guillotinen, i første Parket som ved en Teaterforestilling, sidder en Række Kvinder og strikker. Hævnens Engel staar paa en Stol i første Række og ser sig spejdende om.

»Therese! — Therese! — Er der ingen, der har set Madame Defarge?«

»Hun har aldrig svigtet endnu!« siger en af det strikkende Søsterskab.

»Hun svigter heller ikke nu, — Therese, — Therese!«

Du kommer til at skrige højere endnu, lille Hævnerengel, om hun skal høre dig. Men hun kommer næppe. Ikke engang om Du sætter en Trumf paa i Form af en Ed eller et andet Kraftudtryk. Og selv om Du tænker paa at sende nogle af Kvinderne, der sidder her og strikker, bliver det et Spørgsmaal, om nogen af dem, hvor vant de end er til at gaa skrækkelige Veje, har Lyst til at gaa langt nok for at finde hende.

»Forbandet!« raaber Hævnens Engel og stamper arrig med sin Fod i Stolen, hun staar paa. »Nu kommer Karrerne, — Evrémonde vil blive ekspederet paa et Øjeblik, og hun er her ikke! — Hendes Strikketøj ligger her, men hendes Stol staar tom! — Jeg kunde gerne græde af Arrigskab!«

Hævnens Engel staar ned for at hengive sig til sine Taarer, og Karrerne tømmes for deres Ladning. Sankt Guillotines Præster er i fuldt Ornat, og Tjenesten kan begynde . . .

Krak! — Et Hoved bliver holdt til Vejrs. De strikkende Kvinder, der næppe gad løfte deres Øjne for at se paa det for et Sekund siden, da det endnu kunde se og tale, tæller: Et!

Den anden Karre tømmes og kører bort; den tredie kører frem. — Krak! -- Og de strikkende Kvinder, uden at standse med deres Arbejde, tæller: To!

Den formodede Evrémonde stiger ud, og den lille Sypige løftes ned efter ham. Han har ikke sluppet hendes Haand under Nedstigningen, men holder den, som han har lovet, fast i sin. Han stiller hende med venlig Betænksomhed med Ryggen mod den knirkende og knagende Maskine, hvis Økse stadig farer op og ned, og hun ser op i hans Ansigt og takker ham.

»Hvis ikke De havde været med, kære Fremmede, havde jeg næppe været saa rolig, som jeg er, — og uden Dem havde jeg vist heller ikke formaaet at løfte mine Tanker til ham, der gik i Døden for os, for at vi ikke skulde være uden Haab og Trøst i Dag. Det er Himmelen selv, som har sendt Dem til mig!«

»Eller Dem til mig! — Nej, se blot paa mig, mit Barn, og bryd Dem ikke om noget som helst andet.«

»Naar jeg maa holde Dem i Haanden, bryder jeg mig heller ikke om noget som helst andet. Og naar jeg bliver nødt til at slippe den, vil jeg heller ikke bryde mig om noget, naar de blot vil skynde sig med mig.«

»De vil skynde sig, — vær kun ikke bange!«

De staar midt i den øvrige Skare af Dødsdømte, men de taler, som om de var alene. Haand i Haand, uden at ænse noget omkring dem, staar de tæt op mod hinanden, disse to ellers saa vidt forskellige Børn af den fælles Moder, der har truffet hinanden paa Livets mørke Vej for at finde hjem sammen og lægge sig til Hvile i hendes Skød. Og lidt efter lidt tyndes Skaren ud.

»Er — er Øjeblikket kommet?«

»Det kommer straks, min lille Søster!«

»Skal jeg kysse dig nu?«

Han svarer med et Nik; — de giver hinanden et Kys og ønsker hinanden Guds Fred. Den magre Haand ryster ikke, da han slipper den, og der er i hendes taalmodige Ansigt et sødt, lyst og standhaftigt Udtryk. Hun gaar op foran ham, — er gaaet . . .

»To og tyve!« tæller de strikkende Kvinder.

»Jeg er Opstandelsen og Livet, siger Herren. Hver den, som tror paa mig, om han end dør, han skal dog leve; og hver den, som lever og tror paa mig, skal aldrig dø.«

Mumlen af mange Stemmer, — mange Ansigter, som kigger opefter — Trampen og Trængen paa udefra. Mængden synes at bølge frem som en mægtig Flod, — et flimrende Lyn . . .

»Tre og tyve!«

Folk talte om, den Aften, at der aldrig før var set nogen Mand under Guillotinen med et saa fredeligt, saa forklaret Ansigt som han.

SUBSKRIPTIONSINDBYDELSE

PAA

CHARLES DICKENS

UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

CHARLES DICKENS

I Digterhjørnet i Westminster Abbedi dækker en simpel Sten over CHARLES DICKENS Grav, men hvert Aar smykkes den med friske Blomster, — en stedse fornyet Tak fra nogle af de Millioner Mennesker, som han har løftet, glædet og styrket med sit store og rige Talent. Der er kun faa Forfattere, hvis Navn har vundet et saa enestaaende Verdensry, hvis Bøger i saa høj Grad er trængt igennem, og hvis Værker saa enstemmigt betragtes som et af den civiliserede Verdens kosteligste literære Klenodier.

For at en Forfatter skal vinde Indpas hos et Folk af en anden Nation og med et andet Sprog, i den Grad som Dickens har gjort det hos os, maa der være noget i hans Skrifter, der naar udover nationale og sproglige Grænser, noget der taler til Mennesker i Almindelighed og da særlig til dem, der er rundne af samme Rod som Forfatteren selv.

BERING LIISBERG

Det er da den væsentligste Grund til DICKENS store Udbredelse i Norden, at han er en saa udpræget nordisk Aand, en Type paa den gotisk-germanske Stamme. Hvor lidet vi end kender til de engelske Forhold, han skildrer, og hvis Institutioner, Løgne og Fordomme han angriber med en Hogarths Bitterhed og Haan, føler vi os dog som hjemme i hans Bøger. Sceneriet er til Tider forskelligt, men Menneskene og deres Lidenskaber er overalt de samme. Egenkærligheden, Hykleriet og Gerrigheden m. m. tager sig saa omtrent ens ud i England og i Danmark, og de Skikkelser, han tegner for os, er paa faa Undtagelser nær som gamle Kendinger og Venner. Det er Mennesker af vor egen Race og Aand, og de færdes under den samme nordiske, skytunge Himmel som vi, med dens mange og stadig skiftende Belysninger. De er opdraget ved Havet som vi, er præget af dets Friskhed og Djærvhed og elsker det brede Saltvandslune som vi. Der er Sundhed og ren Luft i CHARLES DICKENS Bøger, — han er fremfor alle HJEMMETS Digter, hans Bøger kan læses af alle, og alle vil have Glæde af dem.

DICKENS Bøger er rige som Livet selv. Og deres vidunderlige Rigdom skyldes først af alt hans store, for alt menneskeligt varmt bankende Hjærte, men dernæst hans mægtige Fantasi, hans utrolige Opfattelsesevne, hans stærke humoristiske Sans, og hans skarpe Syn for de smaa Ting, de smaa Ting, der i Virkeligheden giver Livet dets Indhold og Værdi, de smaa Ting, som vi i det opslidende daglige Arbejde sløves for og maaske slet ikke lægger Mærke til, førend denne DICKENS kommer, svinger sin Tryllestav og lukker vore Øjne op for de smaa Tings Værdi. Han behøver ikke at føre os ud af vor Stue, han fortæller maaske blot om Faarekyllingen ved Arnen, eller lader os gennem Vinduet se et Barn, som ude paa Landevejen løber sin Fader imøde ved Aftentide eller høre et Par Staldkarles Samtale, men han gør det paa

en saadan Maade, at vi snart sidder med taarefyldte Øjne, snart vrider os i Latter.

»Ingen forstaar som DICKENS den Kunst at bevæge og røre vort Sind, først efter at have læst ham, opdager man, at man har saa meget Hjærte« (Taine). Men heller ingen forstaar som han at faa os til at le. Han er ikke blot den store Lyriker, men han er tillige den store Humorist, Manden med det store og rige Lune, som faar os til at ryste af Latter, inden vi endnu har naaet at faa tørret Taaren af Øjet.

Det var et stort og betydningsfuldt Arbejde A. L. Moltke paatog sig, da han før Midten af forrige Aarhundrede gik i Gang med at oversætte DICKENS. Det danske Sprog var den Gang neppe i Stand til at gengive DICKENS voldsomme, strømmende og lidenskabelige Sprog, og de Hjælpemidler, man havde til Forstaaelsen af hans stærkt personlige og billedrige Stil, var ikke mange. Det gik imidlertid med Moltkes Oversættelse af DICKENS, som det var gaaet Foersom med hans Oversættelse af Shakespeare. Ligesom den sidste blev mere Shakespearesk end Digteren selv, saaledes kan man gerne sige, at Moltkes DICKENS blev mere Dickensk end DICKENS selv. Hvor han var trættende bred, blev han ikke mindre bred, hvor han var tung, blev han ikke lettere. Hvor meget end senere Gennemsyn og Ændringer har kunnet udrette, er Oversættelsens Grundkarakter ikke bleven forandret.

Forlaget har derfor formaaet den kendte Forfatter og Oversætter BERING LIISBERG til at besørge en ny omhyggeligere Oversættelse, og vi tror, at BERING LIISBERGS Navn vil være den danske Læseverden tilstrækkelig Borgen for, at denne nye Udgave vil komme til at streife Originalen saa nær, som det overhovedet er muligt, at den i sproglig Henseende overordentlig vanskelige Opgave vil blive løst med overlegen stilistisk Kunst, og at de specielle sproglige Ejendommeligheder vil blive omplantet paa dansk Grund med nænsom Haand.

Den nye Udgave vil faa en

PROFESSOR CARL THOMSEN

forøget Værdi derved, at Professor CARL THOMSEN har paataget sig at forsyne Værket med talrige større og mindre Illustrationer. Naar man kender CARL THOMSENS Kunst, hans hjemlige Hygge og stille Lune, vil man ikke være i Tvivl om, at han netop er den rette Mand til at udføre dette Arbejde.

CHARLES DICKENS UDVALGTE VÆRKER vil udkomme i 16-sidede rigt illustrerede Hæfter i stort Format à 30 Øre. Hvert Bind vil indeholde ca. 40 Hefter. Første Bind begynder med »En Fortælling om to Byer«, der indeholder uovertræffelige Skildringer af engelske og franske Tilstande paa den store Revolutions Tid og rummer alle de Egenskaber, der kendetegner DICKENS som Menneske og Forfatter. Senere vil følge »David Copperfield«, »Martin Chuzzlewit«, »Nicolas Nickleby«, »Store Forventninger«, »Vor fælles Ven« og desuden flere smaa Fortællinger, der ikke tidligere har været oversat paa Dansk.

Værket vil blive trykt paa elegant glittet Papir og de originale Tegninger gengivne i kunstneriske Udførelser, dels i selve Teksten og dels paa særskilte Blade af fint Kunsttrykpapir. Det vil kort sagt blive et Værk, der bør finde Udbredelse saa langt, som DICKENS Navn er kendt og skattet.

Subskription, der kun er bindende for hvert enkelt Bind, modtages i alle Boglader i Danmark, Norge og Sverige, hvor første Hefte faas til Gennemsyn.

Bog- og Kunstforlaget „Norden“,

Frederiksberggade 2,

København.

P. Petersens Bogtrykkeri, Kbhvn.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte. 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET

„NORDEN“

KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER
VED
BERING LIISBERG
ILLUSTREREDE AF
PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte. 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

17 Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

() Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

BOG- OG KUNSTFORLAGET
„NORDEN“
KØBENHAVN

Charles Dickens

CHARLES DICKENS
UDVALGTE VÆRKER

VED

BERING LIISBERG

ILLUSTREREDE AF

PROFESSOR CARL THOMSEN

27 a

27 Hefte, 30 Øre.

P. PETERSENS BOGTRYKKERI
EGMONT H. PETERSEN
KØBENHAVN K.

Hefte 25 (30 Øre).

Charles Dickens

UDVALGTE VÆRKER I.

VED

BERING LIISBERG

Bedes bemærket!

Til Værket har undertegnede Forlag ladet komponere et smagfuldt Bind, som kan bestilles i alle Boglader. Den i dette Hefte indklæbede Bestillingsseddel bedes benyttet.

Det Milo'ske Forlag, Odense.

J. V. RODES
EFTFLG.
J. SKRÆM